

מבחר עירונים

בראשית שנת תשפ"א

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
07:22	07:00	06:41	05:30	ירושלים
07:18	06:56	06:43	05:45	בני ברק
07:19	06:57	06:42	05:35	חיפה
07:19	06:57	06:44	05:45	אשדוד
07:21	06:59	06:42	05:29	בית שמש
07:21	06:59	06:43	05:47	קרית גת
07:19	06:57	06:40	05:38	נוף הגליל

כבוד שבת קודש

כשרפס ושירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 10-19 רצוף, יום שישי 10-12
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

מטרופול
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

כשכואב

מתפללים
גם עבור אחרים
שכואב להם

רק אחד שבאמת כואב לו, מבין ויודע

כמה חשוב להתפלל בכדי לזכות לרפואה

וזה בעצם כל הרעיון מאחורי המיזם המיוחד

קו התפילות

ולא לחינם כבר אמרו חז"ל

כל המתפלל בעד חברו הוא נענה תחילה

הרעיון פשוט מאוד:

אתם תתפללו עבור חולה אחר והוא יתפלל עבורכם

נא האשיכו
להתפלל עבור
השק אותו הנכח
אקבלים לפחות
30 יוק!

מאוחדים
יחד למען עם ישראל

לפני החיוץ הכינו את השק לתפילה

חייגו עכשיו ל'קו התפילות' ופעלו לפי ההוראות:

02-6325070

לפניות בנוגע לפעילות מאוחדים חייגו: 054-845-8815

מבצע מיוחד ב"ביתן הספר": סט "מדות טיש" במחיר מיוחד ומוזל הישר לביתכם!

גיליון מס' 419

פרשת בראשית, כ"ט בתשרי תשפ"א
שבת מברכים חודש מרחשון. מולדו: ליל ש"ק שעה 3 עם 23 דק'. ר"ח ביום א-ב.

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

בראשית ברא אלקים את (א, א) - בראשית
התורה מרמזת מדת הבטחון, כי ראשי התבות בראשית ברא אלקים את, הם גם ראשי התבות בד בטחתי אל-אבושה, וכן אשרי אדם בטח בד, כי הבטחון והאמונה הם היסודות הראשונים בעבודת ה'. (רבי מאיר מפרימישלא)

נחלקו התנאים בבדיאת העולם, רבי אליעזר בא' תשרי יצר שמים, רבי יהושע בחדש א' תכל שם - נוטריקון בראשית. (מגדנות)

בראשית - ברא שית, ובה שש אותיות, כי
העולם נברא בששה ימים, והם ששת אלפי שנה בעולם, כי אלף שנים פיוס אתמול. (שם)

בראשית נוטריקון בית ראשון ת"י, שבי
המקדש הראשון עמד ת"י שנה, וכן בית ראשון יבנה אותו שלמה תחלה, בית שני עמד ת"כ שנה כמנין היתה, ושניהם יחד עמדו תת"ל שנה כמנין היתה תהו. וגם הבית השלישי מרמז בתבת בראשית נוטריקון שלישי תבנה במהרה אמן יהי רצון. (שם)

בתבת בראשית רמזה גלות מצרים, בגלל ראם אחד (הוא יוסף שנאמר בו קרני ראם קרניו), וכן בגלל רעב אכל, שבעים ירדו תהומה, גנבים רבים אלקים שם יוציאם, תמימים פאו ראש ארצם, שם ישבו תמיד. (שם)

בראשית אותיות ירא שבת, כי על-ידי היראה
יוכל האדם לתקן את-הכל כמו בשבת, וכן אותיות ברית אש, מימינו אש דת למו. (שם)

בראשית - בראשונה ראה אלקים שיקבלו
ישראל תורה, ברא - בששים רבוא אנשים, אלקים - אמר להם ה' יתברך מסיני את השמים - אנכי תחלה הגבור שהוצאתיך מתחת ידי מצרים, ואת - והנחלתי אתכם תורה, הארץ - הגנוזה אלפים רצופים. (אורחות)

ולחשף קרא לילה (א, ה) - בזהר נאמר חשף זה
היצר הרע, ומכאן שהשכחה באה על-ידי היצר הרע, כי חשף אותיות שבה. ועל לשון זכירה נאמר בגמרא נהירנא שהוא לשון אור, כי הזכירה היא אור והשכחה חשף. (שארית נתון)

ויאמר לו איכה (ג, ט) - איכה נוטריקון אני יודע
כל-הנסתרות, וזאת רמז ה' לאדם. (בו איש חי)

ספורים בפרשה

בראשית ברא אלמים את השמים ואת הארץ (א, א)

אחד מחסידיו של רבי מרדכי מלכוביץ בקש ממנו פעם הוראה לסדר יומו בעבודת השם. אמר לו הרבי: "מתוך-הך תלמדנו, כי התורה מתחילה מספר בראשית, ולאחר מכן שמות, ויקרא, במדבר, דברים, עקרו של ספר בראשית הוא אמונה בה' שבא עולם ומלואו תכל וישבי בה, ואמונה באבות הקדושים. בספר שמות נתנו חקי התורה ומשפטיה, בספר ויקרא מפרטים הקרבנות שבבית-המקדש, ובספר במדבר מספר על מסעות בני ישראל. וכך צריך האדם להתנהג, מיד עם השפמת הבקר מקבלים על מלכות שמים מתוך אמונה בה', לאחר מכן עוסקים בתורה והוגים בחקיה ומשפטיה, התפלה היא כנגד פרשת הקרבנות שבספר ויקרא, ואז יוצאים למסעות הפרנסה. ובכן, אלה הדברים לסדר יומו של ברי-ישראל..."

ויתחלף חנוף את-האלקים ואינו כילקח אתו אלקים (ה, כד)

רבי אהרן הגדול מקרלין נודע כאחד מצדיקי הדורות, אשר זכה להחזיר אלפי יהודים בתשובה ולקרנם לאביהם שבשמים. וכך נחרת על-מצבתו: "זכה וזכה את-הרבים כמה וכמה פעמים, ומסר את-נפשו במסירות נפש על-זה לפי שכלו לזכות את-הרבים, והיה מוכיח לרבים בתוכחה מגלה ואהבה מסתרת לקרב את-ישראל לאביהם שבשמים וליחדם ביחד גמור". רק בן שלשים ושש שנה היה בשעת פטירתו, וצדיקים דרשו עליו את-הפסוק שנאמר אצל חנוף "ואינו כילקח אתו אלקים", על-פי פרוש רש"י: "קל בדתו לשוב להרשיע", דהינו שחנוף היה מחזיר אנשים בתשובה, וזוהי הפונה בתבות לשוב להרשיע, שהיה משיב ומונע אנשים מלהרשיע. עד שפמעט השיב את-כל-העולם בתשובה והתעורר החשש שמא תתבטל הבחירה, ולכן נטלוהו מן-העולם קדם זמנו. וכך היה אף עם רבי אהרן הגדול, שהחזיר אלפים רבים בתשובה, ולכן נסתלק קדם זמנו.

ונהר יצא מעדן להשקות את-הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים (ב, י)

כשהתפרסם הספר "מחשף הלבן" של המקבל הנודע רבי יעקב אבוחצירא בעל "אביר יעקב", הפליאוהו גדולי הדור וגמרו עליו את-ההלל. וכך היו חכמי מרוקו דורשים את-הפסוק "ונהר יצא מעדן להשקות את-הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים" על השתלשלות תורת הקבלה: הנהר הוא אברהם אבינו, אשר חבר את 'ספר יצירה' לפי המסורת, וממנו יוצאים ארבעה ראשים עמודי עולם, התנא רבי עקיבא ניצוץ נשמת אברהם אבינו, השני הוא רבי שמעון בר-יוחאי שפרסם את תורת רבו רבי עקיבא, השלישי הוא רבי יצחק לוריא - הארז"ל ניצוץ נשמת רשב"י, והרביעי הוא רבי יעקב אבוחצירא, שהשלים את תורת הארז"ל והיה ניצוץ נשמתו.

לא טוב היות האדם לבדו אעשה-לו עזר כנגדו (ב, יח)

רבות התמסר רבה שלי-ירושלים, רבי יוסף חיים זוננפלד, למען בחורי ירושלים וטרח לשדכם כדי להקים בתים נאמנים בישראל. פעם בא לבקר בחור שהגיע לירושלים מלבלין, ורבי יוסף חיים שאלו לשמו: "צדוק הוא שמי", אמר הבחור, והרב נענה על-אתר: "ראשי תבות הפסוק לא טוב היות האדם לבדו אעשה-לו עזר כנגדו" בגימטריה מאתים, כמנין צדוק..."

היה היה

ויעש אלקים את שני המארות הגדלים

מנהג היה ליחיד סגלה מגדולי ישראל בדורות העבר, שהיו עוזבים את ביתם ועירם, ויוצאים לגלות למספר שנים, מתוך שהם מסתירים את שמם ומעלתם, ומעמידים מסוה כנגד פניהם כדי שלא יהנו מן ההכבוד. בגלות המפרכת ורבת התלאות, בקשו הצדיקים לטהר את נפשם מפל נדנדו עברה, ויש שתלו את יציאתם לגלות, בבקשה לפגוש את הצדיקים הנסתרים ששוחל הקב"ה בכל דור וליהנות מזיום. אחד מגדולי ישראל הנודעים, שיצא לגלות במשך שנים ארוכות, היה רבי אליהו הגר"א מוילנא, שעוד בימי עלומיו יצא לגלות למדינות פולין וגרמניה, והגיע אף לאמסטרדם. הדבר אומר דרשני, שכן הגר"א חס על כל רגע מימי חייו ולא בטל רגע אחד מזמנו שלא לתורה, ואיך עזב את בית מדרשו ונטל את מקל הגדודים, פאשר לכאורה עמד להתבטל מדברי תורה אפלו לשעה קלה? ואם סבת יציאתו לגלות נותרה עלומה, נשתמרה מסרת בפי זקני חכמי וילנא, כי פעם ישב בנו הקטן רבי אברהם על ברקיו, בפעם שהגר"א ישב ועסק בתורה. השתעשע הי"ל בזקנו של אביו, ותוך כדי כך תלש ממנו שעה אחת מזקנו. הדעווע הגר"א והוריד לאלתר את הי"ל מעל ברקיו, ומלבו התפרצה אנחה עמקה, עד שנגר היה עליו כי הדבר גרם לו יסורי נפש. באותה שעה ישבה שם אמו הצדקנית, וכשראתה את העצבות על פני בנה הזאון, פנתה אליו בדברי נחומים ואמרה: "אל תצטער, בני, על מה שארע, כי עקשו מבטחני שעתידי בגד זה להיות גדול בישראל. שכן אף אתה פשהיית י"ל קטן תלשפת לא פעם שעה מתוך זקנו של אביו, בפעם שהיה משתעשע איתו, והנה הפכת להיות מגאוני הדור". שמע הגר"א את דברי אמו ונחרד שבעתים, ולמחרת נעלם מן העיר וילנא, ויצא לגלות ארצה ומפרכת בין קהלות ישראל, כדי לתקן את אשר ענה בגלותו, ולהשלים את נפשו ולבדד את נשמתו הטהורה.

במשך שנים מספר עבר הגר"א בערים שונות, ובדרפו התודע לצדיקי הדור, ביניהם הצדיקים הנסתרים רבי ישעיה מז'וכוביץ ורבי משה מאיויא, ואחר שעמד על צדקותם וגדלותם, פרסם את שמם הטוב. בנוסף, התודע הגר"א לספרים רבים ונדירים שלא היו מצויים בוילנא, ובהם מצא את אשר אותה נפשו והשביע את רעבון נפשו בדברי תורה, עד שפלה התורה היתה פרושה לפניו וכל רז לא אניס לה. כתבי יד עתיקים של התלמוד נגלו לנגד עיניו, ולרבות מהגהותיו בנסחאות הנקרא בתלמוד הבבלי והירושלמי נמצאו סמוכין בעתיקים נדירים שהשתמרו במשך הדורות. ומשערים, שאף מטרה זו היתה אחת הסבות לנדודיו במשך שנים ארוכות ברחוק גדול מוילנא.

יום אחד, נקלע הגר"א אל ביתו של בעל בית אחד, איש אמיד ורחב לב, שבנוסף להיותו סוחר מצליח ומכנים אורחים מפלג, היה גם בראיון ובראכהו. אביו של הלה היה אף הוא תלמיד חכם מפלג בתורה, והותיר אחריו ספרים רבים בהם הוסיף הגהות והערות שונות בכתב יד, והבן היה משתעשע בהם בכל עת מצא. אולם דבר אחד הטריד את מנוחתו, ובמשך שנים ארוכות נסה לפענחו ולא עלה בידו. את פיהם של גאוני רבים כבר שאל, בפני תלמידי חכמים רבים הציג את חידוהו, אולם פלס העלו חרס בידם ולא הצליחו לפענח את הכתוב. ובמה דברים אמורים? ובכן, ספר בראשית עתיק היה שמור בידו של האיש, מורשה מבית אביו, ובשולי הדף היו רשומים בו בכתב יד זעיר פנינים והברקות גאוניות. את כלן הצליח הבן לפענח והדברים היו מאירים ומשמחים פנתינתם מסיני, אלא ששורה אחת היתה עלומה ונסתרה, ואין פותר לה. בפסוק "ויעש אלקים את שני המארות הגדלים" שבפרשת בראשית, רשם האב בכתב יד את התבה המוזרה "גועשאנק", ותו לא. לא הוסיף האב מאומה על תבה סתומה זו, ולא בארה אם פנתו לנוטריקון או גימטריה, לתרגום עברי או לועזי, ונתרה התבה במשך שנים ארוכות סתומה וחסומה, וכמעט שקבר התיאש בעל הבית מלהבין את פשר הדבר. באמור, הסתיר הגר"א בכל שנות גלותו את שמו ומעלתו, והיה נראה כעני פריטיבים הנודד בין הערים וכמעט שאינו פוצה את פיו אלא בדברי תורה. הכיר בעל הבית באורחו בטביעות עין של תלמיד חכם, כי אין תוכו של האורח שלפניו כברו, ואין הוא אלא גאון נסתר. הכניסו בעל הבית אחר כבוד לביתו, האכילו והשקוה כראוי, והחל לגלגל עמו שיחה בדברי תורה. עד מהרה גלה בעל הבית כי לא טעה בהשערתו הראשונה, ואמנם בקי הוא אורחו הצעיר בכל חדרי תורה, וידי רב לו בכל מכמניה. תוך כדי הדברים, הביק הרעיון בלבו של בעל הבית, והחליט להציג את החמש העתיק שבנידו בפני אורחו, כשהוא מבקש ממנו לעין התבה החתומה שקבת אביו, ולנסות לפענחה. העיף הגר"א מבט קצר בחמש שלפניו, ופתר את החידה המסבכת על נקלה, לתדהמתו העמקה של מארחו. "תבה זו 'גועשאנק' שקבת אביו, היא נוטריקון 'גדול וסמוך על שלחן אביו נקרא קטן', אמר האורח הנסתר, והוסיף אף את ההסבר הקולע לדבר: 'אביו בקש לפגוש את הפגוש שבו נקרא הירח תחלה בשם מאור גדול, שהרי נאמר 'את שני המארות הגדלים', ולאחר מכן הוא נקרא 'המאור הקטן', ובהערתו הקצרה בקש אביו להסביר ולומר שאין כל סתירה בדבר. שהרי הירח נטל פיודע את אורו מן השמש ואין לו אור עצמי משלו, ואף על פי שהירח נחשב גם כמאור גדול, שכן גדול הוא עדימאד ומאיר על פני הארץ, נחשב הוא גם כמאור קטן, שהרי כלל הוא שכל גדול הסמוך על שלחן אביו נקרא קטן ומפני שהירח סמוך על השמש ונטל את אורו ממנה, הרי הוא נקרא גם מאור קטן'..."

מאורות

רבי דוד חי מעתיק מפגדד
ליום ההולא כ"ז בתשרי תרס"ו

מחשובי חכמי בגדד, אחריאמו ורבו המבקק של ה"גראיש"י, איש נכבד ונשוא פנים, עסקן במצות ובצרכי צבור, ומרביץ תורה בבית המדרש לרבינו "בית זלכה" שבבגדד. שמו המלא הוא רבי דוד חי ב"ר מאיר יוסף נסים סלימן מעתיק, נצר למשפחת מעתיק שהגרה מנהרדעא לבגדד לפני מאות שנים. משנת תר"מ, פשהה יקר גדול בבגדד והעניים סבלו חרפת רעב, התמנה בראש ועדה מקודת לטובת העניים והתמסר רבות למענם. פהג הסכות תרנ"ט, התבנסו פרנסי העיר לדון בחלקת מס מיקד שנועד לעניים, אולם אחד מגדולי העיר החל לחלק פרצונו והטיל את אמתו על הנאספים. קם רבי דוד לקים מצות לא תגורו מפני איש, וקרא אלי העשיר בן הכליל: "לא אתה תקבע את סדר חלקת המעות לאיבונים ודלים, אלא הנאספים פלס שעוסקים בצרכי צבור באמונה, ואתה התכבד וצא מאתנו". האספה נדחתה לשבוע שלאחר מכן, ואליה כבר לא הגיע אותו עשיר גאה. ישבו הנאספים וחלקו את המעות פדת וכדו, ולאחר ימים מספר הגיע העשיר אליו ובקש את סליחתו בבשת פנים. בשנת תרס"ה, בהיותו בן תשעים שנה, עלה לארץ ישראל, וחכמי ירושלים יצאו לקבל את פניו. בירושלים יסד את הישיבה הנודעת "שושנים לדוד" שנקראת על שמו, ובה הוגים חכמי ירושלים בתורה עד ימינו אנו. נפטר חדשים ספורים לאחר עלותו לירושלים, ונקבר בהר הזיתים ועל מצבתו נחקק: "ארי עלה מבבל, הרב הגדול צדיק וירא אלקים, וקן ונשוא פנים".

יוסיף דעת

שנים היו בשם למן, הראשון למן בני מתושאל חותן נח, והשני למן בני מתושלח בני נח. למן בני מתושאל נשא שתי נשים, אולם לאחריו לא מצאנו כמעט כן, כי לא היתה הרגילות לישא שתי נשים גם לפני חם ודבנ גרשום. וכן מובא בתרגום רות על טוב הגואל של רות, שאמר שלא יוכל לנאול מפני שיש לו אשה אחת ואי אפשר לו לישא אחת עליה, וכך עולה מדברי הגמרא במועדי קטן וכן כתב רש"י בכתובות שמתורה יכול לקחת אשה נוספת ומורבנו לא יעשה כן. אברהם אבינו נשא את הגר רק לאחר שלא נולדו לו בנים שנים רבות, ואף יעקב אבינו נשא אחיות רק עקב עורמתו של לבן. אך מצאנו בדברי הימים על ירחמאל בן צרונו שלקח אשה אחת ושמה עטרה, וכן מובא שם על אשור אבי תקוע שהיו לו שתי נשים חלקה ונערה. בתקופת השופטים החלו להרבות נשים כמו שגאמר בדברי הימים על שבט יששכר "פיי הרבו נשים ונשים", ולאבצן הוא בועז היו שלושים בנים ושלושים בנות, ולעבדון ארבעים בנים. לאלקנה אבי שמואל היו שתי נשים חנה ופנינה, לדוד המלך י"ח נשים ולשלמה אלף נשים. על רבי טרפון מובא שנתרשע מאלו מאות נשים בשנות רבע כדי שיאכלו מן התרומה, בריקפרא נשא י"ב נשים שפרנסוהו מרוב חכמתו, ועליו כנראה נסוב הסיפור המובא בירושלמי על י"ב אחים שמתו ומותר האח הי"ג ורבי אמרו לו לייבמן והוא פירסנו בחודש העיבור, ונולדו לכל אחד שלושה ילדים, ובאו י"ב הנשים ולו הילדים לדורש מרבי את פרנסתם. חז"ל נחלקו בדיו הנושא אשה על אשתו, והקציבו עד ארבע נשים. עד שבא רבנו גרשום מאור הגולה והחריס שלא לישא אשה נוספת, ומצאו לזה טעמים שונים. וכבר תמה החת"ם סופר על תקנתו, שהרי בפירוש נאמר בתורה כי התיין לאיש שתי נשים. יש שכתבו שתקנת רבנו גרשום היתה תקנה עד סוף האלף החמישי, עד מאתיים שנה לאחר פטירתו בשנת ד'ת"ת, והראשונים באשכנז האריכו את זמן התקנה לעולם.

לא טוב היות האדם לבדו

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

נפתחו השמים וראה מראות אלמים ברא קצות הארץ, ואתפונן פתח שהרשיתי להתפונן בפתח דברי קדוש, והעירוני ממזרחתה שלי תורה:

ויבלו השמים וגו' - ואפשר כי לזה קמוז ז"ל בנעם אמריהם, וזה לשונם: דקמי ולא ידעי על מה קמי, עדיפאן. הכונה, כי אם היו הנבראים מבחינים הבחנה זו וידעו רום מעלת חבת הקדש ותשוקת הנבראים לנעלם הנערב ויראו כמה הוא עצם התקנה והתעצמות דומם זה שהוא העולם, אשר מתעצם להתקרב ליהנות מאור המקנה ולא נהג רפיון בשום חלק מסובב העולם, ישאו קלי' ודמך מזה כמה צריך האדם לעשות, כי בו נתרבת ההבחנה וההשפלה. גם יש לך לדעת, כי להיות שקל הנבראים בכלא עולם כל אשר רוח החיני בו, אמרו ז"ל כי אין כל נפש מתישבת במקומה, כי אם לצד שישנו לנכסף ומקנה מלא עולם הזה לא תגעל הנפש את הבקשו, ולטעם זה האיר ה' עולמו מכבודו וכבודו מלא עולם, ונמצא העולם בתוך תוך בוראו ואור הבורא בתוך כל העולם וסובב עולמו, ובזה עמד ונתקנס העולם באמצעות התשוקה למצוי.

והוא אמרו **ויבלו השמים והארץ וכלי צבאם**, פרוש ויבלו על דרך אומרו נכספה וגם כלתה, ובאמצעות זה נשלמה ונתקמה הבריאה. וטעם שהוציא התוב הענין בשלשן זה ויבלו, לרמז כי הוא תשוקה גדולה עד כלות החלק אל הכל, והוא בחינה גדולה מבחינה החשק והתשוקה, והוא שרמז דוד באומרו נכספה וגם כלתה הרי זה מגיד כי בחינה זה גדולה מבחינה שלפניה, ובאמצעות בחינה זו והתעצמותה העולם קם. וזה הוא סוד קריאתו חי העולמים והכו, והוא סוד באור פני מלך חיים:

דברי הימים

בכ"ה בתשרי ג'ת"י, שנה לאחר סיום בניית ביהמ"ק השני, כינס עזרא הסופר שעלה מבבל את העם שבארץ, והוכיחם על שלא שמרו על טהרת עם ישראל והתערבו בין העמים. עזרא הקריא בפניהם את דברי התורה על חשיבותו של עם ישראל, שהוא העם הנבחר ובניו האהובים של הקב"ה, והעם כולו געה בבכיה וקיבל לשוב בתשובה ולהתקרב אל אביהם שבשמים. הנשים הנוכריות גורשו והעם היטהר בתענית ובצום, בתשובה ובתפילה. מאז, התחילה תקופת התחדשות בעם ישראל ברשות עזרא הסופר, אשר "החזיר עטרה ליושנה".

ביום זה, כינס עזרא הסופר את אנשי הכנסת הגדולה, אשר קבעו את היסודות של התורה שבעל פה ואת התקנות והסייגים המלווים את עם ישראל עד היום, והם התפללו לקב"ה שיטבל מעליהם את היצר הרע של עבודה זרה, שבגללו נחרב בית המקדש הראשון ועם ישראל גלה מארצו. "עדיין היצר מרקד בינינו" אמרו החכמים, ואין אנו חפצים לא בו ולא בשכרו. נפל פתק מהשמים שהיה כתוב בו: "אמת", והבינו שחוטמו של הקב"ה כן. התענו שלושה ימים ולילות, ולאחר מכן יצא היצר בדמות של גור אריה עשוי אש מבית קודשי הקודשים. אמר להם הנביא וכוהן בן עדו: "הוא היצר של עבודה זרה!" כשתפסוהו והכניסוהו לדוד של עופרת, נפלה פצעה ממנו וקולו נשמע במרוחק של ארבע מאות פרסה. הכניסוהו לדוד עופרת כדי להשתיק קולו ומאז נעלם היצר של עבודה זרה. בעקבות העם היהודי, החלו גם אומות העולם להאמין בקול אחד.

בכ"ט בתשרי חל יום פטירתו של שמעון הצדיק, שהיה משיירי הכנסת הגדולה ומראשוני התנאים. תלמידו של עזרא הסופר, ששימש בכהונה מ' שנים.

איש צדיק היה רבי אריה ליון, וכל ימיו היו מקשה אחת של תורה ועבודה וגמילות חסדים. אחד ממפיריו עבד לפרנסתו בחסד שלי אמת, והיה גומל חסד עם החיים ועם המתים כאחד מחברי החברה קדישא שבירושלים. הלז היה עני מרוד, ואף דירה משלו לא היתה מצויה ברוחו. לאחר שהתאלמן מאשתו, שנפטרה בקצור ימים מתוך סבל ויסורים רבים, החל להתגורר בחדרון קטן שהיה מצוי בתוך בית העלמין שבשכונת סנהדריה שבצפון ירושלים. בית קברות זה הוקם לאחר שפוצו מארעות תש"ח, באשר הגישה לבית העלמין העתיק שבהר הזיתים נמנעה. שם המקום נקבע בהשראת קברי הסנהדרין הסמוכים, שם נמצאה מקרה עתיקה ובה שבעים ואחד בוכים כמנין חברי הסנהדרין, והמקום נזכר כבר באגרתו של רבנו עובדיה מברטנורא, המתאר את המקומות הקדושים בארץ ישראל לאחר שהגיע אליה בשנת רמ"ח. בלבו הרחום, לא יכול היה רבי אריה לראות את האיש המתגורר בגפו במקום כה קודר, והפציר בו לשוב ולשקם את חיייו. "לא טוב היות האדם לבדו", הזכיר לו רבי אריה את דברי התורה, והציע לו לבנות את ביתו מחיש ולשא אשה. "מי תרצה להנשא לי?" שאל האיש במרנפשו, "והרי אפלו דירה לשמה אין לי, ומתגורר אני בבית הקברות כמת שנשפח מלב וככלי אבד". לרגע נבדף רבי אריה, ולאחר מכן התעשת ואמר לאיש בבטחון: "שמע נא לדברי. את ענין הדירה אני נוטל עליכתפי ואכניס את עצמי בעזרת השם לענין בדי למצוא לך בית למגורים, אולם אתה תשתדל למצוא אתי וזוגך ותשוב לארץ החיים".

לא עברו ימים מרבים, ורבי אריה נקלע לבית העלמין ופגש את האיש המדבר. מיד האיר לו רבי אריה פנים, נכנס עמו לשיחה ושחמ לשמע ממנו, כי הוא שמע בקולו והחל להתענין בהקמת ביתו השני, אף הוסיף ואמר באנחה, כי יש לראג גם לבית גשמי, בית מעון להשראת השכינה. הרגיעו רבי אריה והניח את דעתו כי לא שכח את אשר הבטיח, והוא אשר ישא בעל רכישת הדירה בעזר ממוסד. ימים ספורים לאחר מכן, נודע לרבי אריה לשמחתו, כי אותו אדם מצא אתי וזוגו הנכון, ובה בקשרי השדוכים עם אשה פשרה וחסודה, ואף נקבע זמן נשואיהם בשעה טובה ומצולחת. מאותו רגע, לא ידע רבי אריה מנוח לנפשו. הבטחתו לאותו אדם לא משה מנגד עיניו, והוא גמר אמר בדתו למצוא דירה מתאימה לבני הזוג, בדי ששוב לא ילון אותו אדם בבית הקברות. אולם מנין לפספס מוצא? והרי רבי אריה עצמו התגורר בדירה בת חדר אחד, ובה גדל את כל בני ביתו וילדיו ומעולם לא אמר כי צר לו המקום, מסתפק במעט היה ודי לו בקב חרויבו, ומהיכן ישיג את הסכום העצום לכרישת דירה בירושלים? עלה רבי אריה אל ידידיו של האיש בחברה קדישא העוסקים במלאכת הקדש, ובמשך שעה ארבה גולל בפניהם את כל תלאותיו של אותו אדם, ספר להם על יסוריו הרבים ותלאותיו המרבות, ובקש למצוא עצה ביצד להשיג בעבורו את הסכום הגדול לכדי רכישת דירה סבירה בעיר. אלא שעמלו של רבי אריה היה לשוא, ואחר כל השתדלותיו לא נראתה שום ישועה באפק. ישב רבי אריה בביתו ונפשו עגומה עליו. יהודי מישראל מבקש לבנות את ביתו מחיש ולשקם את חיייו, אלא שהממון מעב ואין הוא יכול לטיע בעזרו.

לפתע הבזיק רעיון פביר במוחו, והצהלה שבה לשפן על פניו. את דרכו עשה אל משרדי החברה קדישא, ושטח בפני המננים את דבריו: "כדרכו של עולם, שומע אני לעתים תכופות על אנשים ממפירי ששבקו חיים לכל חי ונסתלקו לבית עולמם. יוצא אני לכבדם בכבודם האחרון ומבקש אני להשתתף בהלויתם, אלא שדבר אחד מטריד אותי וחושש אני מפני חלול כבוד המת". נבהלו המננים ובקשו להבין כמה דברים אמורים. "ובכן", המשיך רבי אריה, "הרי ההלויות יוצאות מירושלים דרך חדר הסנהדרה שברחוב הנביאים, אשר נמצא בטבור העיר, ומשם עובר מסע ההלויה ברחובה של עיר. בדרך עוברים ליד בתי כנסיות ובתי מדרשות, והמלוים נעמדים לדברי הספד, אמירת קדיש ותפלות לעלוי נשמת המנוח. בינתיים נעצרת התנועה ברחוב, העוברים והשבים אנוסים לעשות דרכם סחור-סחור, כלי הרקב אינם יכולים להמשיך בדרךם, ונמצא שאנו גוזלים את הצבור ומכלים את זמנו לריק". נענעו ראשי החברה קדישא בראשם במספמיים, אולם אמרו מיד: "ומה נעשה? והרי אין לנו בבית העלמין בסנהדריה מקום פנוי בדי לבנות בו חדר טהרה, ולכן נאלצים אנו להתחיל את המסעות ברחוב הנביאים". התמם רבי אריה ושאל: "והרי ראיתי שיש חדרון קטן בשולי בית הקברות בסנהדריה, ומדוע אי-אפשר להשתמש בו בבית טהרה?" והמננים אמרו מיד: "עצה טובה היא, אלא שאין אנו יכולים להוציאה אליהפעל, שכן במקום מתגורר אחד מעובדי החברה קדישא הותיקים, אשר יש לו כבר חזקה עליהמקום במשך זמן רב, ולא נוכל לפנותו משם". הכליע רבי אריה חיוד נסתר ואמר: "מכיר אני איש זה, ואם תרשוני, אנסה להשפיע עליו ולדבר על-לבו שישפכים לפנות את חדרו שבבית הקברות, בדי שתוכלו לבנות שם חדר טהרה לכבוד הנפטרים פראוי להם, ואנסה לשכנעו להסכים להתגורר בקרבת מקום בדירת מגורים שתרכש בעבורו על ידכם". מספמיים ומוכנים אנו לעסקת החליפין שהצעתך, השיבו המננים פה אחד על-אתר, ורבי אריה יצא לדרכו בשמחה ובטוב-ללב. כך עלה בידו של רבי אריה להקים בית בישראל, ואף כבודם של המתים והחיים שב לתקונו, ונמצאו כמה תבילות מצות בידו. ♦

משיבה

מטעם

וירא אלקים את האור כי טוב (ד.א.)

טעמי דרגא תביר מרומים לדברי הו"ל, שכאשר ראה הקב"ה את האור כי טוב, לא רצה שישתמשו בו השרעים ולכן גזרו לצדיקים לעתיד לבוא, דהינו ששבר את הדרגה הגבוהה שלהאור. וטעם האתנהתא בתבות כייטוב מרמו על דברי הו"ל במדרש כי טוב זה המות, שאין בא האדם ליד אתנהתא, ולעתידי לבוא כאשר יודח אור זה, יארכו בני האדם ומים עליהאדמה. (מראה יעקב)

עליגהנה תלך

בטעמי זקא קטו, כי בתחלה היה הנחש הולך בקומה זקופה שהיה מלך עליכל בהמה וחיה, ולאחר שקטא נקצו רגליו ונתקטנה קומתו, דהינו בתחלה היה זקו ולבסוף נשטה קטו. (תפוחי חיים)

הנפלים היו בארץ בימים ההם (ו.ד.)

בטעמי גרשים זרקא סגל, כי אותו דור לא שבו בתשובה אלא גרשו את הישר וזרקו מעליהם את סגלת השם ויחברו שנתנו לאדם את דרך התשובה, ואפלו שראו שנאבדו בני דור אנוש שקטאו, לא שמו אלילתם ולא לקחו מוסר להיטיב את מעשיהם. והטעמים קדמא ואזלא בתבות אשר יבאו בני האלהים מרומים שהקדימו והלכו בדרך החטאים מדור אנוש ולא למדו לקח מענישם שהקב"ה הציף עליהם את מי הים. (ספר הטעמים)

מדגש

על הפסוק "קוץ ודרדר תצמיח לך" מפרש רש"י "קנדם ועבביות, וחו נאכלו עלידי תקור". מקור הדברים במדרש רבה, ויש נאמר "קוץ זה קנדם דרדר אלו עבביות", והוא המזכר במקבת כלאים ו"הקנדם כלאים בפרם", ואף העירור מגיה קנדם במקום קנדם. הקנדם מזהה היום עם צמח הארטישוק, והדרדר נקרא ענבית הגלגל, ונקרא כן על שם שהוא מתגלגל ברוח ומפיץ את רגליו, וכן נאמר בישעיה "כמוץ הרים לפני ירויה ויגלגל לפני סופה", ובתהלים "שיתמו כגלגל בקש לפני ירויה". הקנדם בלשון הו"ל הוא קורת עץ, ומקורו מהמלה היגית קונטוס. בדורות האחרונים הדרה משמעות חדשה למלה קנדם, מובן של אדם לץ, ובחוד לנער שידו בכל, ויש שקשרו זאת לשם הו"ו קונדיטון המזכר בנקרא, שהיה עשוי מדבש ופלפלים, והשותהו בא לדיי משעי משובה...

ממלה

רבי שמעון הפהן מובולקניק מוקירי ירושלים, נודע בלשונו החדה ובתשובותיו השנונות. לפירסו עסק במסחר בספרים עתיקים, ופעם בפרשת בראשית, עלה לבית הראשון לציון רבי יעקב מאיר והעניק לו ספר נדיר. נכנס עמו הרב דברי חודו, ובדברו פתח חמש בראשית והראה לו כי בהפטרך נאמר "כאן מסומים הספרדים, והאשכנזים מוספים והוא עם בזו ושסו", ואמר: "רואה אתה, הספרדים מסומים כאן, והוא - האשכנזים, עם בזו ושסו"... נשנה רבי שמעון ואמר: "להפך, כאן מסומים הספרדים, והאשכנזים אומרים עליהם והוא עם בזו ושסו..."

חביב היה על ה' ישמו ישראל" מאלפסנדר כל אדם שנבאר בצלם, ואפלו על גריה קטנה גגון זבוב או פרעוש היה חומל ומרחם. פעם בא אליו יהודי בעל חנות, שממנה פרנסתו, וספר לו על יהודי אחר שבא להסיד את-גבולו ופתח חנות מתחרה מולו. "יהודי זה הוא מחלל שבת בפרהסייה ואוכל חמץ בפסח", ספר האיש, "ואני מבקש מרבי שימללו בקללה לך לך לחיי ולגול את-פרנסתי". נבעת הרבי וקרא: "לקלל יהודי? חס ושלום! הרי גודאי טום עבר יהודי זה על כל שלשים ושש הפרעות, שהרי פטום הקטרת גודאי לא עשה, ואף לא קף בשמן המשחה, ואס-כן הוא קשור עידן בכמה נימים אל השרש העליון ויש בו נשמת ישראל, ואס-כן איד תרצה שאקללו?" אולם האיש לא עזב את הפית ריקם, והרבי פרכו בנרפת הצלחה והרחבה, כלי לבקש להגות את מתחרהו מן-המסלה. וכך היה גם עם יהודי אחר שנכנס לתנות את מרנפשו באוני הרבי, וספר לו על פלוני שיווד לחייו ומסר לו צרות צרורות, ואף הוא בקש ממנו לקלל את-האיש המתנבל לו. קם הרבי בהתרגשות ואמר: "דע לך, כי מיום עמדי עלידעתי, לא הרגתי אפלו זבוב קטן שעל הקיר, וכיצד רוצה אתה שאעניש בך-אדם. נפש מישראל, אדם שנבאר בצלם? חלילה לי מעשות כן, ותחת זאת אתפלל עליו שישוב בתשובה".

דעתו של רבי שמואל בירנבוים, ראש ישיבת מיר בארצות-הברית, לא היתה נוחה פאשר היה שומע בני אדם מתבטאים בקרבנות, ומכנים אנשים אפלו שאינם בני ברית, בכינוי "בהמות", והיה אומר: "הרי יש להם צלם אלקים, כמו שדורש הו"ל באבות 'חביב אדם שנבאר בצלם', וכיצד יתכן לזלזל בהם לקרא להם בהמות?" וכאשר הזכירו לו שפנוי זה מצוי גם בדברי הו"ל, באר והסביר, כי עקר הפגנה למעשיהם שהם כמעשי בהמות, אבל בעצמותם הרי הם בצלם אלקים. וספר פעם אחד ממקורביו, כי ראהו מעניק פעם לגוי אחד כסום פגוט שהיה חסר לו כרי להשלים דמי רכישת פרטיס נסיעה פאוטובוס, וכאשר תמה בפניו על-כך והזכיר את האסור של "ולא תחנם", השיב רבי שמואל: "לא עשיתי זאת למען הנכרי, אלא למען תקון המדות שלי..."

הסבא מסלבודקא, רבי נתן צבי פינקל, היה מגלה יחס של חסד וכבוד גם לגבי נכרים, מפני שחביב כל-אדם שנבאר בצלם. פעם טיל ברחובות סלבודקא בחברת חתנו רבי יצחק אזויק שר, לימים ראש ישיבת סלבודקא, וכשעבר באחד הרחובות שבקצה העיר, ראה כי מסעדה חדשה נפתחה במקום. למרות שהיה מיעדת לאנשים שאינם מבני ברית, הביע את שמתחו עליה בפני חתנו, ואמר: "תמיד הייתי דואג לעוברי דרכים, שאין להם כאן בקצה העיר מקום מנוחה, והנה פתח יבולים הם מיד עם בואם העירה, לרוחת את צמאונם ולסעד את-לבם".

רבי דוד מללוב נודע באהבתו הגדולה לכל-אדם, וברחמנותו עלי-כל ברואי של הקב"ה שנבאר בצלם אלקים, ואפלו על בהמות וחיות. ועל מדה זו היה צדיקי דורו מעריצים אותו, והיו אומרים שהוא יחיד בדורו במדת אהבת ישראל. רגיל היה להקנם אל השוק בשעת היריד, כדי להאכיל ולהשקות את הפוסים והחמורים היגיעים, לאחר שבגליהם היו עסוקים במסחרם וכבחו את חובתם לבעלי החיים העלובים. פעם נסע בערב שבת עם עגלון אחד, והדרה התארכה יתר עלי-המדה. הצליף העגלון פסוסים בחזקה, כדי לזרום לכל יאטו את-מרוצתם, אולם רבי דוד נזף בו ואמר: "איך אפשר להכות סוס באכזריות כזו? מוטב יותר להשאר כל השבת על-ימא הדרך, מאשר לפגוע בבעלי-חי שאוהו אחד ומבויחתי של הקב"ה בעולמו. כלום רצונך שלאחר מלאות ימך ועשונך, ותבעוד הפוסים לדיו בפני בית-דיו של מעלה, על שהצלפת בהם בחזקה?"

חפה יתרה היתה לרבי יוסף חיים זונגפלד, רבה של ירושלים, לכל-אדם מישראל, ואפלו לפחות שבפחותים. מעולם לא נטר בלבו שמץ שנאה אפלו לרשעי ישראל, והיה אומר שרוב פושעי ישראל תינוקות שנשבו הם, ואלמלא הגלות המרה ופגעי הזמן, היו גודאי שבים בלם לחייק אמונתם וצור מחצבתם. פאשר היה נודע לו על יהודי שנפגע פאשר הוא שם, היתה נפשו עגומה עליו, ולא היתה נראית בת-צחוק על-שפתיו כל אותו היום. מספר רבי משה בלוי בספרו, כי פעם בבקורו היומי אצל, התגלגלה השיחה אודות אליעזר בן-יהודה, שנודע פאזיכה המר של הנהגות החרדיות בירושלים ומראשוני פורצי הגדר שבה, ואחד הנוכחים התבטא ואמר עליו "ימות שמו". שמע רבי חיים את-הדברים ואמר לרבי משה: "אין דעתי נוחה מפשוי כזה על אדם מישראל, שהרי

הנה זה בא!
הספר הרוחני המופלא והמתקן שרבים ציפו לו

מידות טיש
ב 1 נרכים

מידות והליכות בראי פרשת השבוע
שולחן השבת שלכם עולה דרגה נוספת!

- 1240 עמודים
- 900 שאלות ותשובות
- מפתח מילים מורכבים
- דוחים מוכן בעשרים דקות
- חיובי עובד
- התשובות נכתבו על ידי רבנים מפורסמים

מחיר מיוחד לרגל ההוצאה לאור

להשיג בכל תנויות הספרים המובחרות
לפרטים והזמנת מרוכזות במחיר מיוחד: 02-5806777 דוא"ל: 5806777@gmail.com

הרי הקב"ה אינו מקפח שכר כלי-בריה, ואפלו שכר שיקה נאה, וזכות טובה אינה בטלה אפלו באלפי אלפים אבות". ומזוסיים לספר, כי רבי חיים מצא לזה אסמכתא מן-התורה, שהרי אם יהודי רשע מת בלי בגים, לא תהא אשתו פטורה מן-היבום ומן-החליצה, ונמצא אפוא שאפלו על יהודי כזה נאמר בתורה "ולא ימחה שמו מישראל", ואיך נוכל אפוא לומר עליו שממחה שמו?

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

אשר ברא אלוקים לעשות" (ב, ב)

כתב רבינו האור החיים הקדוש חידוש מעניין, שה' יתברך ברא את העולם ונתן לו כוח קיום רק לששת ימים, ובכל שבת על ידי שישראל שומרים את השבת, הם נותנים בו כח קיום לעוד ששת ימים, וכן בכל שבת ושבת מתחדשת הבריאה לששת ימים נוספים.

ובזה מבאר את דברי הגמרא 'כל המקדש על היין בליל שבת נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית', ולכאורה קשה האיך שייך לעשות שותפות אחרי שכבר נגמרה המלאכה בששת ימי הבריאה?

אלא התירוץ הוא שהבריאה מתחדשת בכל שבת על ידי שישראל שומרים את השבת, ועל ידי כך הם שותפים במעשה בראשית המתחדשת בכל שבת.

ובפרשת יתרו מקשה רבינו הקדוש על לשון הפסוק 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר במ וינח ביום השביעי', לכאורה היה לו לומר 'כי בששה ימים', אלא כוונת הפסוק שהקדוש ברוך הוא לא ברא ועשה אלא רק 'ששת ימים', ובאמצעות שומרי יום השבת וקדושת היום, נברא עוד ששת ימים.

"ונהר יצא מעדן" (ב, י)

אמר רבי יעקב יוסף בעל ה"תולדות יעקב יוסף", תלמידו של הבעש"ט: אין לרשעים גיהנום גדול יותר מלהכניסם לתוך גן עדן, שאין שם אכילה ושתייה ותאוות העולם הזה, רק הצדיקים יושבים שם ועטרותיהם בראשיהם, ומתעדנים בתענוגי תורה ותפילה. ומה שהוא עונג לצדיקים הוא נגע לרשעים.

"ויאמר... אל הנחש כי עשית זאת" (ג, יד)

הגמרא בסנהדרין (כט) אומרת שאת הנחש לא שאל הקדוש ברוך הוא "למה עשית זאת", כי "אין טוענין למסית" אילו כן היו שואלים אותו, היה אומר "דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים", הקדוש ברוך הוא אמר להם לא לאכול, והם התייחסו לדברי, חסרי דעת כאלה לא שווים פרוטה.

ה"ראשית חכמה" אומר שחלק מייסורי גיהנום יהיו, על ידי עמידתו של היצה"ר מול כסא הכבוד, בשעות הקשות, כשהוא ילגלג שוטה, שוטה, רחמנות עליך, לקדוש ברוך הוא לא האזנת, ולי שמעת, מי אני בסך הכל, פקיד זוט. איך החלפת עולם חולף, בעולם עומד לעד?

ואספר לכם: ירדתי לתפילה ופגש אותי יהודי פלוני: "רבי יעקב האם יש לך כתובת של איזה גמ"ח". השבתי לו באדיבות: "בבקשה, שמעתי שליהודי אלמוני יש גמ"ח". הוא הזמין תור,

נכנס למלווה ואמר לו: "רבי יעקב גלינסקי שלח אותי אליך..." חלפה תקופה, ביום צהריים בהיר אחד, פסעתי לתומי בדרכי לתפילת מנחה בבית הכנסת לדרמן, הגיע אלי יהודי בריצה

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת

הארץ" (א, א)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי הזוהר, שיראת שמים נקרא 'ראשית' וכמו שכתוב 'ראשית חכמה יראת ה'', ויש שני סוגי יראה, אחת נקראת 'יראת העונש' כלומר יראה מפחד העונשים, והשניה נקראת 'יראת הרוממות' שבאה ע"י שמתבונן בגדלותו של הקדוש ברוך הוא.

בזה מפרש את המילה 'בראשית' - ב' ראשית, שיש שני סוגי יראה המכונה ראשית.

א' - 'ברא אלוקים', זהו יראת העונש מחמת הדין והמשפט הרמוז בתיבת אלוקים, שזה שם שמרמז על דין.

ב' - 'את השמים ואת הארץ', שזהו יראת הרוממות - כשמתבונן בבריאת שמים וארץ.

"ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת

הכוכבים" (א, טז)

על ידי שמיעט את הלבנה הרבה צבאיה להפיס דעתה. (רש"י) לכאורה מה פיוס הוא זה, אפילו הרבה צבאיה, עדיין אורה פחות כנגד המאור הגדול?

מתרצים העולם, בזה שנתן לה כוכבים במאור קטן יותר, נתייסה, שראתה כי יש קטנים הימנה.

"ויאמר אלוקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו

וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל הארץ

ובכל הרמש הרומש על הארץ" (א, כו)

כותב רבינו האור החיים הקדוש, שלפי דרגות החומרה של החטאים שהאדם חטא, כך הוא צריך להתגלגל.

יש שמתגלגל בבעלי חיים טהורים, שבאמצעות אכילתם בכוונה יש תיקון לנשמות המוגלגלים בהם.

ובתוך אלו המתגלגלים בבעלי חיים, יש אדם שחטא הרבה וצריך להתגלגל בבהמה שצריכה שחיטת שני סימנים, והוא צער גדול יותר, ומי שחטא פחות, מתגלגל בעוף שצריך רק שחיטת סימן אחד, שהוא צער פחות.

ומי שחטא עוד יותר פחות, מתגלגל בדגים, שאין בהם כלל שחיטה, ודי להם באסיפה, שזה צער פחות עוד יותר.

ומוסיף האוה"ח הקדוש, שמי שלא זכה, מתגלגל בשקצים ורמשים, והם המומרים והפושעים שאין להם תיקון.

ובזה מפרש את הפסוק 'וירדו' מלשון 'ירידה', שכאשר האדם חוטא, הוא יורד ומתגלגל בדגים ובעופות, והתורה מונה סדר הגלגולים מן הקל אל הכבד.

"ויברך אלוקים את יום

השביעי ויקדש אותו כי

בו שבת מכל מלאכתו

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

"בוזעת אפך תאכל לחם" (ג, יט)

אומר היה "היהודי" ז"ל מפשיסחא: מיום שנברא האדם הוא עמל למען בניו וכאשר יגדלו בניו גם הם עמלים בשביל בניהם וכך הלאה... וכך עובדים הם כבר אלפי שנים בשביל הבנים! ואני שואל, היכן הוא אותו הבן המאושר שלמענו אנו עמלים אלפי שנים!?

"בוזעת אפיך תאכל לחם" (ג, יט)

ר' יהודי פלוני, עבד במלאכתו שעות רבות בכל יום, אך, כמו רבים אחרים, לא הצליח להתעשר. היתה לו מכך עגמת נפש גדולה. קם ועשה מעשה. הוא נכנס לחדרו של אחד מגדולי הרבנים החסידיים, כך

מספרים. היהודי היקר דגן עמד על יד השולחן בחדר הרבי כשפניו עגומות מצער, פתח ואמר: "נסיתי פה, הלכתי לעבוד כאן ושם, ואף על פי כן ההצלחה לא מאירה לי פנים - רבי, א עצה! איך וויל א עצה, רצוני בעצה" עיניו נצצו מדמעות. הרבי לא הביט בו הרהר מספר דקות. הגביה את עיניו ואמר: "אני יודע על מצבך, כבר חשבתי עליך כמה פעמים, ועתה אם תשמע לעצתי, עשה כך - ביום חמישי מתקיים 'יום השוק' בעיירה הסמוכה, לך לשם - וד' יהיה בעזרך. הרבי שתק שניה קצרה הוסיף וסיים: "כשתשוב תספר לי מה היה שם". היהודי קד קידה ויצא את בית הרב. כשפסע בשביל היוצא מהבית הרהר לעצמו, מי

יודע מה הרבי ראה בעיניו הרחוקות, אולי צפה באליהו הנביא שיעמוד בשוק כאחד הירקנים והוא זה שיושיע אותי עם כמה מטבעות זהב וכו', אולי מופת אחר, מי יודע מה רצונו של הרבי. באותו ליל חמישי לפני הנסיעה לשוק הוא לא ישן כל הלילה מהתרגשות. ובבוקר השכם יצא לדרך, אפילו לא לקח עמו אוכל. השמחה השכיחה ממנו את הכל. הוא הגיע לרחבת השוק בשעה תשע בבוקר. התיישב על אחד האבנים בפתח השוק לנוח מעמל הדרך, ולאחר דקות ספורות מיהר לעמוד על רגליו והחל להסתובב בסמטאות השוק הלך ושוב. חצי שעה, שעה, שעותיים. כשעברו שעתיים מעלה, השמש כבר יקדה לו על ראשו ופיו החל להתייבש. אפילו שתיה לא היתה לו. עד הצהריים לא התחדש לו שום רמז בכוונתו של הרבי. בשעת

ואמר: "רבי יעקב אני מחפש אותך הרבה זמן. נו, מה קרה". אתה זוכר ששלחת אלי יהודי שאתן לו הלוואה חשובה, וכיון שאתה שלחת אותו נתתי לו... הסוף היה, כמובן, - צ'ק ראשון חזר, צ'ק שני חזר, צ'ק שלישי חזר. בקיצור, המלווה שחשב שאני גרמתי לו את כל עגמת הנפש, המשיך לספר באוזני מתוך צער: "כבר ארבעה חודשים שאני לא מוצא את הלווה, פעם הוא ישן, פעם הוא לא נמצא וכו'. היום בבוקר ברוך הוא, פגשתי אותו פנים אל פנים, ראיתי אותו ברחוב, רצתי לעברו, ושאלתי מעומקא דליבא: "ר' איד, תשמע נא, כשצ'ק ראשון וצ'ק שני חזרו סלחתי, התרגלתי להבין לרחשי ליבם של אנשים הנקלעים למצב קשה ומבקשים דחייה וכו', אבל אתה הרי עברת כל גבול, - למה כל הצ'קים שלך חוזרים, ומתי תפרע את ההלוואה, אין לי כסף מיותר, ועתה אני זקוק נואשות

למנון זה שאצלך", כך שאלתי - אמרתי בכאב. ואתה יודע רבי יעקב גלינסקי, מה הוא ענה לי, אתה לא תאמין, הוא הסתכל עלי בחיוך כזה למחצה, והפטיר: "מי ביקש ממך להלוות לי". שמעת תשובה של לווה, "מי ביקש ממך להלוות לי". רבותי, המלווה חשב שללוה זה "לווה רשע ולא ישלם" (תהלים לז, כא) יש זכות יוצרים על הרעיון, לא, הוא לא הראשון עם הנוסח החוצפני הזה, היה מי שקדם לו: "הנחש". וכפי ששמענו. היצה"ר מפתה וסחף את האדם למערבולת, וכשהידיד טובע, צוחק ממנו מלא פיו: מי ביקש ממך לשמוע בקולי, הרי הקדוש ברוך הוא אמר אחרת". (הרה"ג ר' יעקב גלינסקי)

"זה ספר תולדות אדם" (בראשית ה, א)

סיפר אחד החברים שנסע עם הרה"צ ר' אשר פריינד למירון. כידוע, לפני ארבעים שנה לנסוע למירון זה לא כמו היום, וגם אז ר' אשר כבר לא היה אדם צעיר. הם חזרו במוצאי שבת בשעה מאוחרת מאוד, כמעט לפנות בוקר, לאחר נסיעה בת ארבע שעות בטנדר הסעות איטי ומיושן. 'הייתי גמור מעייפות' סיפר האיש, 'ור' אשר היה כפול ממני בגילו - אם לא יותר. הסתקרנתי לראות מה הוא יעשה, כי לפי ההיכרות שלי אתו ידעתי שהוא לא ילך לישון מיד. חניתי בקצה הרחוב והתגנבתי חזרה לעבר ביתו. מי שחשב שר' אשר מיהר להיכנס הביתה לעלות על מיטתו, טעה. ראיתי אותו מקיף את הבניין כולו בחצר חמש או שש הקפות - ורק אז נכנס לביתו, לנוח... למחרת שאלתיו, מדוע? והוא ענה לי - **ומה? שאתן לפינוק שלי לשלוט עלי?!** (מעט מן האור - ספינקא)

"זקוף ודרדר תצמיח לך... בוזעת אפך תאכל לחם" (ג, יח - יט)

לאחר שתטרח בו הרבה (רש"י). מה קללה היא בכך, שתצמיח האדמה קוצים ודרדרים, אם בנוסף לכך תצמיח גם תבואה ופירות, שלהם מצפה האדם. אולם, גדול הוא הכאב כאשר את הקוף והדרדר מוציאה האדמה מאליה, ללא טיפול של האדם, ודוקא את מיני הפירות והירקות אינה מוציאה אלא לאחר עמל וזע של האדם. "קוף ודרדר תצמיח לך" האדמה, ללא כל פעולה מצידך, אך "בוזעת אפיך תאכל לחם", הלחם לא יבוא אלא לאחר עמל רב דהיינו שתטרח בו הרבה. (רבי יעקב מליסא זצ"ל)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

במטרה לסובב את הראש לעבר הדוכנים, אך כיון שהיו קשורים לא הצליחו ואדרבה, רק פצעו את עצמם בכל משיכה ומשיכה, במשך שעה ארוכה עשו כך עד שדם החל זב מהם". "אם הרבי רוצה אמשיך לספר עוד". "ספר נא, זה מה שרציתי לשמוע" "משלא עלה בידם התיישבו הסוסים במקומם בשמש הלוהטת. כשנרגעו ממלחמתם האבודה, ראשם, של הבהמות נשמט באופן טבעי קדימה - נדחף פנימה לתיק האוכל. הם מצאו אוכל שהיה מוכן להם, קש ותבן (אוכל פשוט) אבל בשפע, ואז החלו לאכול ולשובע. לאחר שסיימו נעמדו, שוב ניסו לתלוש את עצמם, נפצעו, וחוזר חלילה - התיישבו ואכלו תבן וקש". שתק הרבי ושתק החסיד, הסתכלו זה מול זה ואז הבחין החסיד בדמעה שנצנצה בעיניו הרחיקאיות של הרבי. פתח הרבי ואמר: אה, ר' יעקב יקירנו, הנה ראית הכל! את הכל! - אנו ובנינו ובני בנינו יהיה מי שיהיה, קשורים אנו. - הקדוש ברוך הוא הוא ורק הוא, זן ומפרנס. למה לטרוח לחינם יותר מהצורך למה למשוך, לסבול, לכאוב ולהיפצע, הכל מוכן מראש למשך כל היום בתיק המלא - שבסוף מגיעים אליו בעל כורחנו. הנה לנו מוסר השכל.

"והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהו וישע ה' אל הבל..." (ד, ד)

החילוק היה במחשבותיהם של קין ושל הבל, קין ראה את עצמו ראוי להביא דורון למלך הקדוש ברוך הוא, ולכן נאמר אצלו "מנחה לה", אבל הבל הביא "גם הוא". אומרת לנו התורה, הוא הבין אשר אינו ראוי להביא דורונות לה' יתברך, רק הביא "גם הוא" יען כל הנבראים עובדים את השם, צריך גם הוא להביא כל מה שביכלתו, אבל לא הרהיב בנפשו לחשוב שזה מנחה לה', לכן ישע ה' אל הבל ולא אל קין.
(ישמח משה)

"ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפל פניך" (ד, ו)

לכאורה אינו מובן השאלה ששאל הקב"ה את קין - "למה חרה לך?" הרי מפורש נאמר בפסוק שלפניו על מה חרה לו, "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא ישע, ויחר לקין מאד ויפלו פניו"?

הסביר הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע על ידי שאלה ששאל אותו אדם אחד: מדוע כשהרב אוסר ומטריף בהמה שלמה ששויה סכום גדול, או שמטריף את כלי תשמישי הבית, אין מהרהרים אחרי הרב ומציינים לפסק דינו בלי הרהור כל שהוא, ואילו בדין תורה כשהרב מחייב אחד מבעלי הדין בסכום מסוים, מיד מתרעם הוא על הרב, שאינו יודע בטיב העולם, ויש לו הרגשה שנעשה לו עוול?

ענה ר' חיים: בפסק דין של טריפה, יהודי חרד וירא שמים מקבל עליו את הדין באהבה. אבל בדין ודברים בין שני יריבים התערומת היא לא על זה שהוא הפסיד, אלא בזה שחברו הרוויח...

חצות הוא התעייף והחל לצעוד בקוצר רוח. ר' יענק'ל פסע מסמטה לסמטה ומדוכן לדוכן ולא ראה משהו מיוחד שתהי' לו אפשרות לתלות בו תקוה כל שהיא, "הרבי משטה בי" החלו המחשבות מנקרות לו במוחו, גם הרעב צבט במעיו והראש אמר "ר' יענק'ל עד מתי תסתובב כאן בחוסר מעש". לאחר מחשבה קצרה אמר לעצמו "כיון שהרבי אמר לי ללכת לשוק ולא שאלתי אותו כמה זמן להיות בשוק, אולי כדאי לי להמתין עוד קצת". הוא התאמץ ונשאר עוד כשעה וחצי, שעתיים. אך לא גילה את הסוד ולא ידע מה הרבי רוצה ממנו. ואז הרעב והתשישות נהפכו אצלו לכעס. הוא תפס את רגליו ועזב את המקום בכאב לב. ר' יענק'ל א'ערליכער איד עלה על עגלה שיצאה ראשונה מהעיר ושקע בתוך עצמו מאוכזב ומדוכך - "אני עוד אצעק בבית של הרבי, מה הוא שלח אותי לכאן, מה הרבי רוצה מיהודי ביש מזל כמות, אני לא אוותר". יהודי רחב ממדים שישב בעגלה במושב הסמוך למקומו נרדם ושמט את ראשו על כתפו, ר' יענק'ל נבהל והתעורר ממחשבותיו הכעוסות. אדהכי והכי הנסיעה הגיעה אל קיצה. העגלה נעצרה בקצה העיירה. הוא נטל את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו ופסע בזריזות לתפילת מנחה, משם יצא מהר אל בית הרבי שהיה סמוך לבית הכנסת. "או הו, שלום עליכם" הושיט לו הרבי ידו לשלום "בבקשה הכנס נא, בא עמנו". רגליו נשרכו אחרי הרבי בנדנדו של כעס עצור. הוא התיישב ליד השולחן בלי לבקש רשות. הרבנית הגישה כוס תה, הם לגמו יחד בשתיקה כמה לגימות, רוחו שבה אליו, ואז הרבי שאל: "נו מה בפיכם מיין טייערע ר' יענק'ל". "הייתי היום בשוק של העיירה". "אה, מיהרתם, כבר נסעתם, סימן שאתם - - לתומי חשבת שתסעו רק עוד שבוע שבועיים". "מה זה משנה, העיקר שכבר נסעתי. אבל באמת אבקש מחילה, ימחל לי הרבי, - הסתובבתי בשוק רעב וצמא, לא ראיתי ולא שמעתי מאומה מלבד רוכלים יהודים ובעיקר גויים רעים וטובים, פירות וירקות, אוכל סחורות, גניבות לרוב, הרבה צעקות ומריבות וכו', וכי הרבי לגלג עליי", "לא ראית שם כלום", "מאומה". "הלכת בשוק כולו, לפניו ומצדדיו ולא ראית משהו יוצא דופן". "מה יש לראות בשוק, למה הרבי זורה לי מלח על הפצעים בשאלות, ראיתי רק סוסים וחמורים ובני אדם שחלקם מתנהגים כחמורים". "אל נא תכעס. שום דבר שלא היית רגיל אליו, לא ראית". ר' יענק'ל לגם מהתה כמה לגימות נוספות, הרבי הגיש לו מצלחת המזונות ואז לפתע נזכר ואמר: "דבר אחד מעניין ראיתי, אפילו התפלאתי". "מה, מה", "הנה אספר: הסוחרים, בעיקר סוחר התבואה, באו לשוק עם עגלות רתומות לסוסים. הם קשרו אותם בצידו הדרכים מהברזל התפוס בפייהם אל העצים שבצידי השביל. כל סוס לעץ אחר. וכיון שביום כזה אין להם זמן לחשוב על הסוס, והסוס הרי זקוק לאוכל, הם עשו דבר פשוט. מתחת לראשו של כל סוס הניחו כעין תיק גדול מבד, בו הניחו תבואה לרוב ועזבו את הסוס לנפשו, שיאכל וישבע, יאכל וישב, יאכל כל היום עד הערב. ר' יענק'ל ראה שהרבי מתעניין בסיפור, אז הוא המשיך לספר את כל פרטי הפרטים, עם כל הגישמאק: "והנה, מיד בתחילת היום, הסוסים ראו מצדדיהם דברים המושכים את העין - ירקות השוק מכל המינים, אבטיחים ושאר ירקות, ריח אוכל עלה באפם והם ניסו לנתק את עצמם לעבר הירקות, הם משכו בכח

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

באחת השנים, כאשר שהיתי בצלו של הרבי בראש השנה, היה שם קהל עצום, וכאשר הרבי נכנס לעריכת השולחן בליל ראש השנה, היו על השולחן חלות רבות על מנת לבצוע מהן לקהל המסובים הגדול. דא עקא, לרוב טרדות היום איש לא השחזי את הסכין, ולפיכך חיתוך החלה עלה בידי הרבי בקושי רב, וניכר היה שהדבר מסב לו מורת רוח. לא אמרתי דבר לאיש, אך בליבי שמרתי את הדבר, ולשנה הבאה כאשר הגעתי לצאנו בערב ראש השנה, נכנסתי לבית הרבי, ביקשתי מעם בני הבית את כל הסכינים והלכתי להשחזים עד שהיו כולם חדים יפה יפה. "בליל ראש השנה, כאשר נכנס הרבי לעריכת השולחן, שוב הסתופפו סביבו קהל רב, ושוב היו על השולחן חלות רבות כדי לחלק מהן לכל הציבור. אך בשונה מהשנה שעברה, בה חיתוך החלות ארך זמן רב בשל הסכינים הקהות, הרי שהשנה עלתה המלאכה יפה בידו של הרבי. הסכין המושחזת כהלכה, חתכה את החלות במהירות. לפתע, עצר הרבי ממלאכתו וקרא בקול גדול ובחריפות: "ווער האט דאס געמאכט?" (מי עשה זאת? מי השחזי את הסכינים כך?) שקט השתרר בהיכל, וגם אני נבהלתי לרגע מקריאתו החדה של הרבי. אולם הרבי לא וויתר וחזר שוב על שאלתו. לא נותרה לי ברירה וניגשתי אליו בברכיים כושלות. אך הרבי האיר לי פנים וברכני בברכה נדירה: "לפי שגרמת לי קורת רוח, תזכה להאריך ימים עד מאה ועשרים שנה, ולמען תהיה זו ברכה בשלמות, הנני מוסיף ומברכך שלא תראה במוותם של ילדיך על פניך!" התרגשתי היטב מברכתו של הרבי, ואכן מאום לא נפל מדבריו. הוא הסתלק לשמי מרומים כעבור כמה שנים, ואילו אני שרדתי את שתי מלחמות העולם, והנני כיום כבר בן מאה ושש עשרה שנים, ולא זו בלבד, אלא אף בני שוכן כאן עמנו בבית אבות זה, והוא כבר בן תשעים ושמונה שנים, והננו שנינו בבריאות איתנה ועם כל זאת מבקשים אנו נפשנו למוות, לפי שאלו כבר שנים שאין בהן חפץ וכבר אין לנו טעם בחיים אלו". הישיש סיים את סיפורו המרעיש, ורבי יחזקאל שלא נענה לבקשתו, להתפלל עליו שיתקצרו ימיו, שמר בליבו את הדבר וזכר את אותו מעשה. כעבור כמה שנים הזדמן שוב לבית האבות, ובירר אודות אותו ישיש ובנו וכה סיפרו לו אנשי ההנהלה, כי ביום הגיע אותו ישיש לגיל מאה ועשרים נפטר לבית עולמו. למחרת נפטר בנו, ויהי לפלא...

(מתוך תבונות - ראש השנה)

"וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום" (ו, ה)

רבי פנחס מקוריץ נכנס פעם אחת לבית מדרשו ומצא את החסידים שרויים בדיון ער. "על מה אתם משוחחים?", שאל. "מדברים אנו על עורמתו של יצר הרע הרודף אחרינו", השיבו החסידים. נענה רבי פינחס ואמר: "אל תדאגו, טרם הגעתם למדרגה זו שהיצר ירדוף אחרים; לפי שעה אתם רודפים אחריו."

ואם כן זהו גם ההסבר במה ששאל הקב"ה את קין: על מה חרה לך, אם על זה שקרבנך לא נתקבל, או על זה שנתקבל קרבן אחיך, וזה כואב לך ביותר? (פנינים)

"ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין על הבל אחיו ויהרגהו ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנוכי" (ד, ח-ט)

כל הלומד את פסוק זה יראה מיד שמקרא קצר הוא, מכיוון שלא כתוב מה קין אמר אל הבל. אבל הגר"א מוויילנא ז"ע הסביר את פסוק זה, כך: נראה לומר על פי מה שאמרו חז"ל (בראשית רבה, פרק כ"ב), כי הבל היה גיבור יותר מקין, ולו היה קין רוצה לריב אתו ולהורגו לא היה יכול לו, מה עשה קין, הלך אתו בעורמה וברמאות, דיבר אתו בשפת חלקות וקרא לו תמיד "אחי", כדי שהבל לא יישמר מפניו. וזה ויאמר קין אל הבל "אחי" - דיבר אתו תמיד באחוה, לכן - "ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". וזה שאמר ה' לקין - "אי הבל אחיך" - איה האחוה שהראית תמיד להבל, והשיב קין - לא ידעתי, היה לו לומר, אינני יודע, אלא הפשט הוא, שבעבר גם כן לא ידעתי מזה, לא היה לבי שלם אתו...

"והיו ימיו מאה ועשרים שנה" (ו, ג)

איש נשוא פנים ורם מעלה היה רבי יחזקאל. מלפנים כיהן בראשות ישיבה בהונגריה, ואחר מלחמת העולם שהחריבה את ארצו, עקר לארצות הברית והקים בה בית מדרש וקהילה נכבדה. ולפי שידע שרבים היהודים שהיגרו לארצות הברית עוד לפני שנות המלחמה, ביניהם כאלה שעוד ראו את גדולי העולם באירופה שלפני השואה, היה משתדל לתור ולבקר אחרי שרידי אותם דורות, כשהוא נוסע מזמן לזמן בין בתי אבות הפזורים להם פה ושם בניו יורק רבתי ובנותיה. ואכן, היה שכר לנסיעותיו. יותר מפעם אחת מצא ישישים שזיכרונם עוד שפר עליהם, ואלו חלקו עמו את שראו עיניהם ושמעו אוזניהם אצל צדיקי הדור וגדולי עולם בימי תפארתה של היהדות באירופה. באחד ממסעותיו, הגיע עד בית אבות ותיק באחד מפרבריה של ניו יורק. כשבירר אצל ההנהלה בדבר הימצאותם של יהודים ישישים יוצאי מזרח אירופה, סיפרו לו כי אכן מתגורר עמם יהודי ישיש מופלג שעבר זה מכבר את שנתו המאה ועדיין לא כהתה עינו ולא נס לחו. ביקש רבי יחזקאל להיפגש עמו, ושעה שהיסב עמו ליד שולחן אחד, הפתיע אותו הלה בבקשה תמוהה: "רבי, התפלל עלי שאמות!" "וזאת למה?" התחלחל רבי יחזקאל, ואותו יהודי סיפר לו סיפור מופלא: "בשנותי הצעירות, התגוררתי אי שם באחת מעיירותיה של גליציה. בכל חג ומועד נוהג הייתי להסתופף בצלו של הקדוש הגה"ק ה'דברי חיים' מצאנו. כך בשבתות מיוחדות, כמועדי השנה ועל אחת כמה וכמה בימים הנוראים.

גליון 435
שנה ו' תשפ"א

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

רצונה של אמא הוא כבודה

פעם אחת באה אמו של התנא רבי ישמעאל אל בית המדרש והתלוננה לפני החכמים: "בני ישמעאל אינו מכבד אותי". החכמים נבהלו ותמהו: כיצד יתכן הדבר? איך יכול להיות שהתנא הגדול רבי ישמעאל לא יכבד את אמו? שאלו את האם הצדקנית: במה אין הוא מכבד אותך? ספרה אמו של רבי ישמעאל: אני אוהבת מאד את התורה ומכבדת את לומדיה, ואני מאושרת מאד על שבני הוא מגדולי החכמים, כאשר חוזר בני מבית המדרש, לאחר יום שלם של עיסוק בתורה, רבה שמחתי לקראתו, אני מבקשת אז לרחוץ את רגליו ורוצה לשתות את המים שרחץ בהם את רגליו הקדושות, אך בני אינו מסכים שאעשה זאת, והוא מסרב למלאות בקשתי, לאפשר לי לשתות מן המים. כששמעו זאת החכמים, הבינו שרבי ישמעאל מסרב, כיוון שאינו רוצה להטריח אותה, וכן משום שהוא רוצה לשמור על כבודה. בכל זאת הורו החכמים על רבי ישמעאל לציית לאמו ולעשות כרצונה, כיון שמילוי רצונה של אמא הוא כבודה. עשה כרצון אמך - אמרו לו החכמים - אף זהו כיבוד אם.

(תוספות קידושין ל"א ע"פ הירושלמי)

פרשת השבוע

זאת על פי מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי אורי מסטרליסק זיע"א. פעם אחת הביאו לפניו כוס תה עם קוביות סוכר, את התה שתה רבי אורי מבלי להמתין, ואילו את הסוכר החזיק בידו. כשהעירו לו על ששתה תה לא ממותק, פתח את ידו והראה לכולם שהסוכר פגה מתיקותו והפך לסתם עפר. הציבור כולו נדהם והשתומם על הדבר.

סח הצדיק ופירש: לפני חטא עץ הדעת, היו כל חמשת החושים שווים, וכל אחד מהם מילא את כל תפקידיו של האחרים. היינו, האוזן אכלה, היד נשמה, וכדומה. והנה אחרי החטא נעשה פירוד בחושים וכל אחד קיבל תפקיד מיוחד ויחיד. אני, אמר הרבי מסטרעליסק על עצמו, תקנתי את חטא עץ הדעת, לפיכך היד שלי יכולה לאכול. מהסיפור הזה סיים הרבי מטשארטקוב אפשר להבין את הנגיעה של חוה, כי לפני החטא היתה הנגיעה אכילה, אם כן לא הוסיפה מאומה, אבל ברגע שנגעה וחטאה, פסקה הנגיעה מלהיות אכילה ולכן לא מתה.

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ א' - א'
שאלו את הגאון הקדוש מוילנא זיע"א, אם יש רמז בתורה לפדיון הבן? חוץ מהמצוה המפורשת בתורה. וענה הגר"א "במילה בראשית" הן ראשי תיבות בן ראשון אחר שלושים יום תפדה.

ומפרי העץ אשר בתוך הגן לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו וגו' (ב' - י"ז)

פעם שב הרה"ק רבי מאיר שפירא זיע"א לשיבתו ישיבת "חכמי לובלין", ובפיו ביאור נפלא, אודות הויכוח שניהלה חוה עם הנחש בענין האכילה מעץ הדעת, אותו שמע בטשארטקוב, מפי רבו הרה"ק רבי ישראל זיע"א. מצאנו הוספה בדברי חוה, הקדוש ברוך הוא אמר לאדם "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות", ואילו חוה הוסיפה ואמרה (ג' - ג') "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו". כדי להבין את ענין הנגיעה אמר הרבי מטשארטקוב, יש לפרש

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 6:41 ת"א: 6:43 ר"ת: 7:18

פרשת בראשית

זמני כניסת השבת

ירושלים: 5:30 ת"א: 5:45

היושב וקורא, הזדעזע! אכן, השודד הכיר מיד את האיש שלפניו, היה זה משה יהודה, חברו מילדות. יחדיו ישבו שניהם על ספסל הלימודים ב"חדר". זיכרונות הילדות הציפו באחת את ראש השודדים והביאו תחושת נחם וגעגועים לנפשו. הוא פנה לחבריו השודדים ומבלי להסביר, בקש: "הבה נשחרר את בני הבית הזה ונמשיך בדרכנו".

בעוד השודדים עסוקים בהתרת בני הבית מכבליהם, נכנס מנהיגם אל חדרו של האורח. "שלום עליכם. ר' משה יהודה", אמר לו, והודה. "מה שלומך? ספר נא לי מה עבר עליך בכל אותן שנים מאז נפגשנו לאחרונה!" ור' משה יהודה החסיד, אף כי הבין שסכנת המוות חלפה, וכי הודות לו עשה ה' נס לכל בני הבית, המשיך לרעוד מאימה, ובקושי רב הצליח למלמל כמה משפטים שתיארו את מאורעות חייו. בסיימו, אמר ראש השודדים: "ועתה, אספר לך אני מה עבר עלי מאז נפרדנו ועד עצם היום הזה. הסכת ושמע, נשאתי לאשה בת מוכסן של אחד הכפרים והייתי סמוך אל שלחן חותני. חביב הייתי על בני משפחתי. הם היו מנהלים את עניני הפונדק ובית המזיגה, ואלו אני שקוע הייתי בתלמודי. "באחד הימים, עת ישבתי והתעמקתי בסוגיה קשה, נכנסה אשתי החדרה, בקשה סליחה על כי מפריעה היא לי בלימודי. ואמרה: "בנימין, הן ידוע כי בעל כשרון גדול בתורת החשבון הנך. אך עד היום הזה לא השתמשת בכישרונך כדי להשתכר אפילו פרוטה אחת. נכון, סמוכים אנו על שולחן אבי ומאומה אינו חסר לנו. אך מה טוב אלו היה לנו סכום כסף משלנו, הזדמנות להשתכר סכום בזה באה עכשיו, אם תטה אזנך, תשמע קולות וכוח העולים מגרונות הגויים שבחדר המזיגה. הללו הרויחו איזהו סכום בשותפות, ואין הם מצליחים לחלקו ביניהם כדבעי. צא נא אליהם, בנימין, וערוך להם את החשבון. הגויים הללו מתייחסים אליך בכבוד רב ובוטחים בשרך, ובוודאי לא יקפחוך וישלמו לך את שכר טרחתך".

"לתומי", המשיך בנימין השודד את סיפורו, "הלכתי אחר עצת אשתי. יצאתי וערכתי לאותם גויים את חשבון החלוקה. שבעי רצון שלמו הם לי את שכר טרחתי בעין יפה ועזבו את הבית. ואני, שבתי אל חדרי והמשכתי לשקד על תלמודי.

"חדשים יפים חלפו, ושוב בהיותי רכון על הגמרא הגיעו לאזני קולות המולה מחדר המזיגה. הבנתי כי עוד רגע קט תכנס אשתי ותציע לי לערוך את החשבון. יצאתי אפוא אל חדר המזיגה, ערכתי את חלוקת הכסף ושוב קבלתי שכר הגון תמורת זאת. אך הפעם נקפני מצפוני לאחר המעשה, שכן מתוך דברי הגויים הבנתי כי הרווח לא בא להם ביושר, וכפי הנראה אין הם אנשים הגונים וישרים. הבעתי פקוקי באזני אשתי, אך היא בטלה את דברי במחי יד: 'וכי במה נוגע לך הענין? אם אמנם עשו הגויים עוול, יחול העוון על ראשם ולא על ראשנו'.

בדרך אל הרבי הרה"ק מרוזין זיע"א (ליומא דהילולא)

יהודי אחד מעירה קטנה הסמוכה לז'יטומיר שבאוקריינה נקשרה נפשו בנפש הרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א, הוא נהג לבוא אצלו פעמים בשנה: בחג השבועות ובימי החנוכה. באחת השנים, בחנוכה, בעת שהיה בדרכו אל הרבי, נקלע האיש לסופת שלג עזה. העגלה בה נסע האיש לא יכלה להמשיך דרכה בשלג הטובעני, ועל כן החליט לסור לביתו של המוכסן היהודי שבכפר הקרוב, ולשהות שם עד שישתפר מזג האויר. אל בית המוכסן הלז נהג החסיד לסור מדי פעם בהיותו בדרכו אל הרבי, וגם הפעם כמו כל פעם ישבו השנים ושוחחו על נפלאותיו של הצדיק מרוזין. כל בני משפחתו של המוכסן נאספו סביב המשוחחים, ובאזנים כרויות האזינו עד שעת ליל מאחרת לשיחה המלבבת.

באישון הליל, כשהכל נמו את שנתם, נשמעה פתאום דפיקה חזקה על הדלת, ובעקבותיו נשמעה זעקה: "פתחו!!!" תחילה סבור היה המוכסן, כי אין זה אלא אחד מאיכרי הכפר, שהתאוה לפתע ללגום יין שרף ועל כן השיעם עצמו כאילו אינו שומע את הדפיקות והצעקות. אך הנקישות לא פסקו. הן גברו והלכו. ועד מהרו הבינו בני הבית כי לא אדם אחד עומד בחוץ ונוקש: קול המון נשמע מעבר לכותלי הבית!

חרדים עד מוות קמו בני הבית ופנו לפתוח את הדלת. אך בטרם הגיעו נפרצה הדלת וקבוצת אנשים אלימים, מציודים בכלי נשק, פרצה פנימה. לעיני בני הבית הנבעתים, פנו ישר הפורצים אל מקום חביות היין, ומבלי לבקש רשות מלאו קנקנים והערו אל קרבם מן המשקה החריף. בטרם הספיקו המוכסן ובני משפחתו להתעשת, שלפו האורחים הבלתי קרואים חבלים, כבלו את בני הבית והניחום על הרצפה, תוך אזהרה לבל ישמיעו אף הגה. אותו חסיד, אשר התאכסן בבית המוכסן, שמע מחדרו את הקולות והבין מה מתרחש בחוץ. 'רגעים מעטים בלבד נותרו לי לחיות', עברה מחשבה במוחו, 'הן עד מהרה ימצאוני המרצחים, וירצחו אותי ואת בני הבית'. כשדמעות זולגות מעיניו קרא האיש "שמע ישראל" בכוונה עצומה. ואחר הוציא מאמתחתו את ספר "הזוהר". ובלחש החל לקרא בו מתוך התעמקות רבה. כה שקוע היה במאמרי הזוהר, עד כי שכח לחלוטין איזה מצב הוא שרוי, ואט אט הלך קול קריאתו וגבר...

ובחדר בו ישבו השודדים וסבאו את שאריות היי"ש נשמעה לפתע קול אדם קורא בהתלהבות רבה. "מיהו האיש הקורא כאן בבטחה שכזאת?" סערו השודדים. "מי מעז לעשות כך, בשעה שאנו נמצאים בביתו!" בזעם רב קם ראש השודדים ופנה אל החדר שממנו בקע הקול. "אני 'אגמר' את הענין" הבטיח לחבריו שהביטו אחריו. אך כאשר עבר השודד את מפתן החדר שבו שהה החסיד, והביט באיש בעל החזות המרשימה

משל ונמשל

ואז יבוא המשיח ויגאל אותנו

משל לרב גדול אחד, שנשאל פעם על ידי המלך כיצד תופסים אתם בשכליכם ובהבנתכם, כי המשיח לכשיבוא יוכל לכפות את מרותו על כל העולם כולו, כיצד יתכן שאדם אחד ויחיד יעמוד נגד טבעו של העולם, שאינו אוהב לקבל מרות? השיב לו הרב אדוני המלך, המתן כמה ימים ואשיב לך תשובה על תמיחתך, המלך הסכים לבקשה, ולאחר מספר ימים הגיע הרב לארמון המלך ובפיו היתה בקשה: האם תסכים אדוני המלך לקנות שבעים תרנגולים גדולים וחזקים, ובנוסף אליהם עוד תרנגול אחד קטן ורך? המלך נאות לבקשה זו, ומשהובאו העופות הורה הרב להכניסם לתוך חדר סגור, ושם להשאיר אותם משך יום שלם בלי מזון ובלי שתיה. חלף היום ולמחרת בבוקר פנה הרב עם המלך לחדר התרנגולים, בידיהם אחזו מזון עבור העופות, הם פתחו את חלון החדר והשליכו פנימה גרגרי מזון, ואז תיכף ומיד עשרות עופות מורעבים התנפלו על הגרגרים, ונערך מאבק קשה בין העופות, כל אחד דחק וניקר את רעהו, נוצת נמרטו ודם זב מגופותיהם של התרנגולים, בעוד התרנגולים פוצעים זה את זה, ניצב לו התרנגול הרך והקטן מן הצד, והוא העדיף להתרחק מהמערכה הניטשת, והסתתר בצלו של כסא שעמד בפינת החדר, אחר שכל התרנגולים היו פצועים וחבולים, השתרר שקט בחדר, על הרצפה שכבו העופות שבורי כנפיים ומרוטי נוצות, רק אז העז התרנגול הקטן להוציא ראשו מתחת לכסא, וראה שכל התרנגולים שכבו כואבים ונאנקים ואף אחד לא זז ממקומו, ואז מיד הגיע התרנגול למרכז החדר אשר שם היו גרגרי המזון, והחל לאכול מהם לתיאבון בלי שאף אחד יפריע לו.

רואה אתה אדוני המלך אמר הרב למלך, התרנגול הזה משול למשיח, עתיד הקדוש ברוך הוא לסכסך את שבעים האומות זו בזו, כל אומה תכה בחבירתה עד זוב דם, ואז לכשיפלו האומות פצועות חבולות והמומות יבוא המשיח שאינו אלא אדם אחד ויגאל אותנו.

(תורת הפרשה)

לא אכחיש, כי לשמע דבריה נרגעתי. ומאותו היום והלאה נזדמנו לי עבודות מעין אלה לעתים תכופות. עד מהרה למדתי לדעת מה היו עיסוקיהם של אותם גויים: התברר לי כי היו הם בני חבורת שודדים ורוצחים! אך אני כבר נלכדתי בכפם, ושוב לא הייתי אותו בנימין התמים, כפי שהייתי בראשונה. "נסיתי פעמים אחדות להימנע מלראות את פניהם, אך בכל פעם היתה אשתי משכנעת אותי שאיני חוטא, כיון שאין אני משתתף במעשיהם כי אם מנהל את חשבונותיהם בלבד.

"אומרים", המשיך בנימין, "כי הרגל נעשה לטבע וכך ארע גם לי. ברבות הימים חדל מצפוני להציק לי, ואני המשכתי במעשי בשוויון נפש, כאילו אין בי כל חטא. "כך עברו עלינו ימים רבים, ואין צורך לספר כי סכום הכסף שלנו גדל וגדל. והנה, באחד הלילות, עת היינו שקועים בשנה עמוקה, העירה אותנו נקישה על חלון חדרנו. מבעד לחלון נבטו פניו של אחד הגויים, מבני אותה חבורה. במהירות ובשקט הכנסנוהו פנימה, וראינו כי מבוהל הוא מאוד. 'צרה גדולה התרגשה עלינו! סיפר בלחש. 'לא רחוק מכאן נמצאים בני חבורתנו במצב ביש. ארבונו לאדון פלוני, שידענו כי עומד הוא לשוב מן הבנק ובידיו סכום כסף גדול והתנפלו עליו. אך הוא והעגלון שלו נאבקים עם אנשינו באמץ רב. אם ינצחו האדון ועגלונו או אז הקיץ עלינו הקץ. עלינו וגם עליכם! סיים השודד והצביע לעברי ולעבר אשתי.

"נצבתי על מקומי כהלום רעם, אך אשתי החלה לזעוק: 'בנימין! הצל את המצב! עשה משהו! מבלי להרהר נטלתי לידי פטיש קטן ואצתי, בלווית הגוי, אל מקום האירוע. הגענו בדיוק בזמן הנכון: הגוי התנפל על האדון ואני הכיתי ברקתו בפטיש שבידי וכהרף עין צנח האדון ארצה ללא רוח חיים. "מאותו לילה הלכתי והידרדרתי מדחי אל דחי. שקעתי עד צוואר בעברות. התחברתי עם בני אותה חבורת שודדים ורוצחים והשתתפתי במעשיהם כאחד מהם, עד אשר הכתירוני בני החבורה להיות להם לראש ולמנהיג.

"והנה, בלילה הזה, בהיותי עסוק ב'מלאכתי' זמן אותנו ה' תחת קורת גג אחת. בראותי אותך, ר' משה יהודה, התחולל מהפך בנפשי פנימה. ועתה גמרתי אומר: לא אשוב אל חבורת השודדים! מעתה, אהיה נע ונד. יתכן כי יהרגוני בדרכי, אך זאת תהיה כפרתי!" נדהם ר' משה יהודה למשמע וידויו של חברו משכבר הימים, צר היה לו על חברו הטוב שכה נדרדר, ועל כן אמר לו: "האם שמעת על הרבי הקדוש מרוזין? נמצא אני בדרכו אליו, בוא, אפוא, עמי והוא יורה לך דרך לתשובה!" בנימין הסכים. ואכן, בהדרכתו של הרבי הקדוש מרוזין הפך לבעל תשובה.

צ'ין אדם לחברו

עיקר הלימוד הוא לשמור ולעשות מספרים: פעם אחת למד היהודי הקדוש מפרשיסחא זיע"א עם תלמידיו, ונתקשה במאמר אחד בגמרא. והתעמק בעיונו בשתיקה. בין התלמידים היה נער אחד יתום שאביו מת זמן מה לאחר לידתו. כיוון שידע שהפסקות כאלה נמשכות אצל רבו שעה ארוכה, הלך במהירות הביתה כדי לשבור בינתיים את רעבונו הגדול. כשכבר היה בדרך לשוב אל בית המדרש, קראה לו אמו שיוריד עבודה חבילה כבדה של שחת מן העלייה אל האבוס. הנער לא חזר, כי חושש היה שמא יאחר, אבל באמצע הדרך נתישב בלבו: הרי עיקר הלימוד הוא לשמור ולעשות, מיד רץ הביתה וקיים את מצוות אמו, ואחר כך חזר לבית המדרש. אך דרך על המפתן, נתעורר היהודי הקדוש מעיונו, קם מלוא קומתו ואמר בשמחה אל הנער: ודאי כיבדת את אמך, כי אביי שכידוע היה האחד בין כל חכמי התלמוד שהיה יתום ולא ידע לא את אביו ואת אמו, והוא שנכנס מדי פעם בפעם בנשמותיהם של המקיימים מצוות כיבוד אב ואם, הופיע לפני עתה ופירש לי את המאמר שנתקשיתי בו בגמרא.

ומי כעמך ישראל

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, שהבחין פעם בחבורת יהודים שניצבה באחד

מרחובות העיר ועסקה בשיחה טפלה, קרב למקום הצדיק ושאל אותם בנועם "על מה אתם מדברים?" אחד מהחבורה שנון לשון ובר אוריין השיב, השתעממנו וכדי להפיג את השעמום אנו משמיעים מעט לשון הרע ורכילות, אך ידע רבנו כי כל הדברים הנאמרים כאן דברי אמת הם, אמר רבי לוי יצחק בעצב, הורונו חכמינו (ברכות ו') כי בתפילין של הקדוש ברוך הוא כתוב "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", יוצא אפוא כי כאשר אתם מדברים לשון הרע על אדם מישראל, ואפילו דבריכם הינם דברי אמת, אתם מוציאים בכך חלילה לעז, על התפילין של בורא העולם.

הכרת הטוב של ה"חפץ חיים"

פעם נכנס נכדו של הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א שהיה אז אחר גיל תשעים שנה, וסיפר לו שהגיע מכתב מהגריינט שמודיעים שהם מפסיקים את תמיכתם לישיבה. ה"חפץ חיים" ביקש לכתוב מיד מכתב תודה לגריינט על פעולתם ועזרתם עד עתה, כי יש בזה משום חובת הכרת טובה. הם הבטיחו לו למלא בקשתו, לאחר חצי שעה שאל אם כבר הכינו המכתב? לאחר זמן שוב שאל, וכשראה שלא מזדרזים בכך, הודיע שלא יאכל למחרת ארוחת בוקר לפני שיחתום על המכתב המבוקש.

תלולא דצדיקא

שבת קודש כ"ט תשרי

שמעון הצדיק בן חוניו משיירי כנסת הגדולה הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש ב"ר אשר אנשיל (דעת קדושים-תר"א) הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר חיים האגער (צמח צדיק - תרמ"ה)

יום שני א' מרחשון
רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר אברהם (שערי תשובה)

הגה"ק רבי יהודה לייב ב"ר ברוך אב"ד לאנצוט (תלמיד החוזה - תקפ"ד)

הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש מוואלברוז ב"ר משה (עבודת יששכר - תרל"ח)

יום רביעי ג' מרחשון

הרה"ק רבי ישראל מרוזין ב"ר שלום שכנא (תרי"א)

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב ב"ר נפתלי צבי (תרכ"א)

הרה"ק רבי יהודה לייב מקאפוסט ב"ר מנחם מענדל בעל הצמח צדק (תרכ"ז)

יום חמישי ד' מרחשון
הרה"ק קלונימוס קלמיש מפיאסעצנא הי"ד ב"ר אלימלך (חובת התלמידים - תש"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נגליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מ"ס "גם אני אורח" רפורם יומי החדש" על המצוות.

דיני עניית אמן (ז')

א) לא יענה אמן קצרה, אלא ארוכה קצת, דהיינו שיעור שיוכל לומר אל מלך נאמן. (שו"ע או"ח סימן קכ"ד סעיף ח')

ב) לא יאריך באמן יותר מדי, לפי שאין קריאת התיבה נשמעת כשמאריך יותר מדי. (שם)

ג) אם השליח ציבור מאריך הרבה בניגון של "ואמרו אמן", יאמרו הקהל אמן מיד, כי הניגון הוי הפסק, וכבר סיים החזן עצם הבקשה. (מ"ב שם ס"ק ל"ה)

מברכין חודש מרחשון

המולד לביל שבת קודש שעה 3:23

ר"ח ביום ראשון ושני

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בראשית תשפ"א

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

"ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (א, כו)

א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים - אל יבא, ומהם אומרים - יבא וכו', רב הנא רבה של ציפורין אמר, עד שמלאכי השרת מדיינין אלו עם אלו ומתעסקין אלו עם אלו, בראו הקב"ה, אמר להן, מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם (מד"ר ח, ה).

והנה, לעיל במדרש אמרו שם, בשעה שבא הקב"ה לברא את האדם הראשון, נמלך במלאכי השרת, ואמר להם, נעשה אדם, בצלמינו כדמותינו, ומדוע נמלך ה' במלאכי השרת? "ללמדך דרך ארץ וענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן" (רש"י) וכשנצרך שני הדברים יחד יוקשה הדבר מאוד, הקב"ה שואל ונמלך במלאכי השרת - בשביל מידת ד"א שימלך הגדול בקטן, ולבסוף, עד שהספיקו המלאכים להכריע - "אמר להם הקב"ה מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם", ומה זאת?

סיפר הגה"צ רבי בן ציון ברוק זצ"ל עובדא דהוי בדידיה, כשרצה ליסד ישיבה בעיר לוצק, היה זה קרוב לחג הפסח, ולא היה בידו שום אמצעים לסדר להם אכילה ושינה וכו', ואעפ"כ סיפר, שלחתי טלגרמה שיבואו הבחורים ללוצק, ובאו כחמש עשרה בחורים, וסמכתי ע"ז שלאחר שיבואו כבר אדאג אצל הבעלי בתים להתרימם כנהוג, ואולם כשבאתי לפני הבע"ה התרעמו עלי וטענו נגדי, מדוע לא עשיתי אסיפה קודם שהבאתי את הבחורים, לדון עמהם אם לעשות כאן ישיבה או לא ועלה בדעתי רעיון נפלא כדי לפייסם,

ואמרתי להם כך: הנה אמרו במדרש שנתיעץ ה' עם המלאכים לפני שעשה את האדם, ועד שהמלאכים הספיקו לדון אמר להם ה' כבר נעשה אדם, ויש להבין ממ"נ, אם נמלך הקב"ה למה בינתיים ברא את האדם בלא תשובתם. אלא שכך אמר להם הקב"ה, על מי אתם דנים אם לברא או לא, על האדם? וכי יודעים אתם טיבו של האדם - מהו כדי שתדונו עליו? והרי עוד לא נברא! הנה הוא לפניכם עכשיו תוכלו לדון אם היה כדאי...! ואח"כ באמת הראה להם הקב"ה שיש בו חכמה יותר מהם, שידע לקרא שמות וכו'. כמו"כ, סיים, בנידון דידן, עד שאבא ואדון עמכם אם לפתוח ישיבה או לא, הנה לפניכם צורת בני תורה, כעת תוכלו לראות במעלתם ולדון, ובודאי תראו שכדאי היה הדבר!

"נעשה אדם" (א, כו)

"מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? - זכה, אומרים לו אתה קדמת לכל, לא זכה, אומרים לו יתוש קדמך" (גור אריה יב, ב).

מספר רבי שלום מאיר וולך שליט"א בספרו "נעם שיח" על הגדה של פסח: רבי יצחק מוורקא זצ"ל באר זאת במשל נאה. ישנם שני סוגי בעלי עגלה: האחד, הקב"ה חפץ להזמין לו את פרנסתו ושולח לו סוס ועגלה, ואלו השני - הקב"ה הזן את העולם כולו, חפץ לפרנס את הסוס ושולח לו בעל עגלה שידאג לכל מחסורו...

שני העגלונים מתפרנסים באופן דומה, אולם מה רב ההבדל ביניהם! בעוד האחד - הסוס עמל עבדו, השני - עמל כל חייו למען הסוס...

וכך אומר המדרש: מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? שאם לא זכה אומרים לו יתוש קדמך, נבראת כדי לפרנס את היתושים מדמך...

(לאור הנר)

ויאמר אלקים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים: ויברא אלקים את התנינם הגדלים ואת כל נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים למיניהם ואת כל עוף כנף למיניהו וירא אלקים כי טוב: (א, כ- כא)

אחרי בריאת המאורות המסוגלים להאיר לארץ ולצאצאיה באור גשמי, ברא הקב"ה נפש כל חי. יש סדר נפלא והתאמה מיוחדת בבריאת נפשות רבות וחסרונן ובקיצור נמרץ נאמר בזה: כי ערך הברואים הולך וגדול מדגים לאדם (הראשון והאחרון לברואים) הדגים צרכיהם מועטים מאד וחז"ל אמרו אין נותנים מזונות לדגים ביו"ט ופירש"י שדגים אפשר להם בלא מזונות שהם אוכלים שרשי עשבים וקרקע, וגדול אוכל את הקטן, כמו"כ אין לאם צורך במלבושים ודירות. למעלה מהם: העופות החיות והבהמות אשר שרשי עשבים וקרקע לא ינעמו לחיכם ויש מהם שאינם אוכלים עשבים ואפילו פירות, וקיבתם דורשת מאכלי בשר כן זקוקים הרבה מהם לדירות (קנים מאורות ורפתים) ולבגדים נוצות ועורות. למעלה מכל הברואים הוא האדם שהוא אוכל את הטוב והמובחר שבריק השדה פירות האדמה והעץ, וגם בשר ומכל דבר הוא מרים את חלבו, וגם החלב הזה צריך תיקון באש ובמים ובתבלין עד שהוא ערב לחכו, כן הוא זקוק להכין לו מלבושים מעורות או מצמחי האדמה. האדם איננו מוצא קורת רוח משיבה בחגוי הסלע או במערות והוא בונה לו בתים וארמונות.

עליה שניה מדגים לאדם אנו מוצאים בעניני סדר ומשטר וחיי החברה: הדגים עומדים במדרגה הנמוכה ביותר בענינים אלה, כי אין ביניהם שום סדר וחיים חברתיים, כל דג הוא עולם בפני עצמו, ובולע את חברו חיים, אפילו מין את מינו. משא"כ בעופות חיות ובהמות שרובם אוכלים עשבים ואפילו החיות והעופות הטורפים אינם טורפים את מינם ומעולם לא שמענו ארי גדול טורף ואוכל ארי קטן ממנו, כן מתחברים הרבה מהם, בפרט העופות למטרת הגירה לארצות החמות או למטרת טרף משותף, ויש החיים "חיי משפחה" איש ואשתו היונים וכדומה. והאדם עומד על המדרגה הגבוהה ביותר בין בחיי החברה ובין בסדר ובמשטר.

לעומת זאת אנו רואים ירידה בברואים מדגים לאדם ואף ששניהם הדגים והאדם נתברכו מפי העליון בפרו ורבו זכו הדגים לפריה ורביה היותר גדולה שבעולם, ומטילים הם ביצים לאלפים ולרבות ומהם יוצאים "רמש ואין מספר" תהלים ק"ד, ובפדר"א איתא שהדגה שבלעה את יונה היתה מעוברת שס"ה אלפי רבבות דגים קטנים. למטה מהם העופות, שאף שגם הם פרים ורבים מאוד אבל לא כדגים, ותרגולות, למשל, מטלת רק ביצה אחת ליום. למטה מהעופות: הבהמות והחיות, המולידות פעם או פעמיים (בהמה דקה) בשנה. ולמטה מכולם האדם, שאין האשה מתעברת ע"פ רוב בימי הנקה (כ"ד חדשים), כן אין האשה ראויה ללדת בילדותה ובזקנותה.

ואחרי ההתבוננות אפשר למצוא קשר והתאמה בין ב' העליות מדגים לאדם שהזכרנו ובין לבין ה"עליה" לענין פריה ורביה: הדגים שאינם זקוקים למזונות יתרים, אין להם צורך בחיי החברה ובסדר ובמשטר, - אדרבה פרנסתם מיוסדת על האי סדר ואי-משפט (הגדול בולע את הקטן). ומפני שלא רק אחרים עושים בהם שמות אך הם מכלים את עצמם ברך אותם ה' בפריה ורביה הגדולה ביותר להשלים את חסרונם ולא יכלה מין הדגים מן העולם. והאדם שצרכיו מרובים ועדיניים מכל החי אשר על פני האדמה, ונקנים ברוב עמל ויגיעה רבה מצד הרבה אנשים, הרי הוא זקוק לחיי משפחה ואפילו לחיי חברה סדר ומשטר כדי להכין ברוב עם את צרכיו המרובים, זה זורע וקוצר, זה טוחן ואופה, זה תופר נעלים וזה בגדים, זה בונה בתים וזה עושה רהיטים. ומכיון שסדר ומשטר דין ומשפט שורים בחברת האדם ואין נוגע לרעה במין האדם (כי אם תקום איזו חיה על אדם א' יקומו כל בני האדם לבערה מן הארץ, ואם יקום איש על רעהו להרגו נפש יש דין ומשפט בעולם לנקום את דמו) הרי קיום מין האדם בטוח אפילו בפריה ורביה קטנה מאד, והעופות החיות והבהמות שצרכיהם מרובים מצרכי הדגים ומועטים מצרכי האדם הרי גם הסדר והמשטר וחיי המשפחה והחברה מצד אחד והפריה ורביה מצד שני נמצאים אצלם במדרגה ממוצעת.

(אזניים לתורה)

יורד מלמעלה, ולא היו צריכים להתרטב בהליכה בדרכים. כמעשה דרבי חנינא בן דוסא.

טעם שלישי שיהיה הגבוה שותה כנמוך. שלולא ירידת גשמים מלמעלה, לא היו יכולים לזרוע בהרים הגבוהים. והטעם הרביעי הוא העיקר, שיהיו הכל תולים עיניהם מלמעלה. וכתב המפרש שאילו היו מוציאים מי תהום מלמטה, היה האדם אומר כפרעה 'לי יאורי ואני עשיתיני', אך עתה שצריך רחמי שמים בכל יום ויום שירדו גשמים, כך יוכל האדם להיות עיניו תלויים למרום לצפות לרחמי ה'. וכ"כ באיוב פ"ה מ"י, 'הנתן מטר על פני ארץ ושלח מים על פני חוצות. לשום שפלים למרום וקדרים שגבו ישע: מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תשיה: כלומר שלא יבואו בעלי זרוע לגנוב המים, ויצטרכו השפלים להרים עיניהם למרום, לכן נותן מטר ושולח מים מלמעלה על פני חוצות. מכין לארץ מטר כדי להשפיל רשעים עד ארץ, ולהצמיח הרים חציר וראיתי בספרו של

הגה"מ רבי אברהם אשכנזי ידירו של הג"מ רבי חיים פלאג', מחכמי איזמיר, בעמח"ס 'נאה להודות' על תהלים, [וספר נחמד למעלה על ירושלמי] שכל הנ"ל אנו אומרים בכל יום בתפילה בפרק הללויה, כי גדול אדונו ורב כח, מעודד ענוים ה', מחזק את החלשים ושומר עליהם מפני בעלי זרוע, משפיל רשעים עד ארץ, ועל זה עלינו לזמר לאלקינו בכינור שהגשמים באים מלמעלה ולא מלמטה, ואיך הוא דרך ירידת הגשמים, ע"י המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר, וע"ז 'מצמיח הרים חציר', גם הרים הגבוהים יכולים לשתות, ומשם יש מזון לבהמה, חיה ועוף, 'נותן לבהמה לחמה, לבני עורב אשר יקראו', שאילו היו המים באים מלמטה רק במישור ובשפלה, לא היה די לחיות ולבהמות, לכן הצמיח הרים חציר ע"י שהגשמים באים מלמעלה. וכך אין הרשע יכול לגנוב לעצמו המים.

הארכנו בכל זה עתה בהתקרב ימי הגשמים, אל יטעה האדם לחשוב על הגשמים כאילו הם באים באופן בלתי נח ומיושב, ובעבורם עלינו להתעטף במעילים ולכסות הכובע בניילון בלתי מכובד וכדו', כי באמת האלקים עשה את האדם ישר, ואילו לא חטאנו, לא היה סיבה שירדו הגשמים מלמטה, ואז לא היינו צריכים לכל זה. אלא שהמה בקשו חשבונות רבים, אכלנו מעץ הדעת, ממילא נעשו בעלי זרוע ושאר הסיבות. לכן היפך הקב"ה תכניתו והגשמים באים מלמעלה.

לא ירדו גשמים מלמעלה עד דור המבול

עוד יש מפרשים במדרש שעד ימי המבול לא היו הגשמים יורדים מלמעלה, ובה מיושב קושיית הרמב"ן על סימן הקשת שנתן הקב"ה כשמירת השבועה שלא יבא עוד מבול. והרי לכאן הקשת הוא דבר קבוע שבא ביום הגשם והשמש. אלא שבאמת לא היה סדר הבריאה שהגשמים ירדו מלמעלה, וממילא לא היה מצוי הגשם כלל. אלא שבאו בני דור המבול והם גרמו ע"י גניבותיהם שיריד הקב"ה גשם מלמעלה. ועתה נתיישבו סדר הפסוקים, בתחילה אומר 'ואדם אין לעבוד את האדמה', כיון שעדיין לא היה אדם שאכל מעץ הדעת שיגרום שהמטר ירד משמים, לכן לא המטיר ה' אלקים גשמים מלמעלה. ומעתה באים הגשמים להנאתך ולטובתך. לברכה ולחיים.

(הגרמ"י רייזמן)

לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת (ב, כג).

לכאורה קשה דאף אם לא היה נלקחה מאיש, רק היו נבראים שנים כמו בהמות וחיות, כשהוא נקרא איש היא ראויה להקרא אשה, כמו פר פרה חמור חמורה. ונראה דעיקר נתינת הטעם במה שאמר כי מאיש לוקחה הוא שלא נאמר כיון שהוא יקרא אדם ראוי לקרות לאשה אדמה כמו פר פרה, לזה נתן טעם כי מאיש לוקחה, דבשלמא אם נבראה גם מאדמה כמו האדם היתה נקראת בשם אדמה כמו פר פרה, אבל אחר שהיא לא נבראת מהאדמה בשוה עמו, לכן הוא ראוי לקרותו בשם אדם כי הוא נברא מן האדמה, אבל היא נלקחה מהאיש ראוי לקרותה בשם אשה:

(נחלת יעקב)

ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת ארוור אתה וגו' ועפר תאכל כל ימי חיך (ג, יד)

איתא במדרש (ב"ר כ, י) אמר ר' לוי לעתיד לבא הכל מתרפאין חוץ מנחש וגבעונין נחש שנאמר ישעיה (סה, כה) זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו וגו'.

ובכתב יד המיוחס לר' משה מגיד - מתלמידי הגר"א כתב על פי מה שנבואר במשנה בברכות (פ"א משנה ה) מזכירין יציאת מצרים בלילות, דדרש בן זומא ימי חיך הימים, כל ימי חיך הלילות, וחכמים אומרים ימי חיך העולם הזה, כל ימי חיך להביא לימות המשיח. וכאן גם כן כתוב ועפר תאכל כל ימי חיך אם כן לשיטת חכמים מרומז כאן דאין מתרפא גם לימות המשיח

ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה פרי אשר זרעו בו למינהו וירא אלקים כי טוב: (א, יב)

י"ל במשאחז"ל כשחטא אדה"ר פקד הקב"ה גם על עוון הארץ ונתקללה היינו משום שחטאו של אדה"ר נולד על שהוסיף ואסר הנגיעה באילן, ואמנם באמת בכל האסור באכילה יש לאסור הנגיעה מדרבנן כמו חמץ בפסח משום שייג לתורה והכי איתא בהדיא באבות דר"נ דמשום שייג לתורה גזר אדה"ר על הנגיעה, אך דיו לגזור על גוף הפרי איסור הנגיעה אבל הנגיעה באילן הוה גזירה לגזירה, אך כל זה הואיל ואין טעם עץ ופרי שוה משא"כ אי לא חטאה הארץ והי' טעם העץ כטעם הפרי היה ראוי לאסור הנגיעה באילן נמצא יש שייכות לחטא הארץ עם חטאו של אדה"ר.

(חתם סופר)

ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה: (ב, ו)

אי' במדרש בראשית פרשה יג פסקא ט' וכן במדרש קהלת עה"פ כל הנחלים הולכים אל הים. כי הנה בתחילת הבריאה לא היה גשם על האדמה, כי אדם אין לעבוד את האדמה, ופרש"י שמכיון שאין אדם שיראה צורך הגשמים, לכן לא המטיר הקב"ה גשם. וצריך עיון שהרי פסוק אחד לאחריו כתוב 'ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה', הרי שאף לפני שהיה אדם על האדמה, כבר היו עננים וגשמי ברכה המקשים את הארץ. ולא עוד אלא שבאו לצורך בריאת האדם, שהאד השקה את האדמה ע"י הגשמים, וכך נעשה בוץ מהעפר והמים, כגבל שנותן מים, ואח"כ 'ויצר ה' אלקים את האדם מן האדמה'. הרי שכבר היו גשמים קודם אדה"ר? ועוד קשה שהרי פרש"י שכל צמחי האדמה לא יצאו מעל פני הקרקע אלא עמדו על פתח הקרקע, עד שבא אדה"ר וראה שיש צורך לגשמים, והתפלל עליהם וירדו וצמחו כל הגשמים, וכמבואר בגמ' חולין דף ס: ו'א"כ ממה נפשך, האם כבר היו גשמים לפני כן, או לאו?

ומפרשי רש"י תירצו שגשמי ברכה עבור יבול האדמה, לא ירדו עדיין, כי האדם אין. ורק במקום אחד ירדו גשמים ע"י האד שעלה מן הארץ, לצורך גיבול עפר האדמה לבריאת האדם. וקשה שהרי אמרו חז"ל בגמ' חגיגה שעפרו של אדה"ר צברו הקב"ה מד' רוחות העולם, מסוף העולם ועד סופו. וא"כ כבר היו גשמים מסוף העולם ועד סופו, ואיך נאמר כי לא המטיר?

ארבע סיבות לירידת הגשמים מלמעלה ולא מלמטה:

וזה לשון המדרש: 'כיצד היתה הארץ שותה וכו', ורבנן אמרי כמין תוויי נהר בבבל ושמו תוויי ולמה קורין אותו תוויי שהוא חוזר ומשקה אחת למ' שנה וכך היתה הארץ שותה מתחלה דכתיב ואד יעלה מן הארץ וחזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלן רבי חנן דציפורי בשם רבי שמואל בר נחמן אמר מפני ד' דברים חזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלן מפני בעלי זרוע ובשביל להדיח טללים הרעים ושיהא הגבוה שותה כנמוך ועוד שיהיו הכל תולין עיניהם כלפי מעלה הה"ד (איוב ה) לשום שפלים למרום' ופירשו מפרשי המדרש שבתחילה היו מימי התהום עולים עד סמוך לפני הקרקע, והיו מלחחים את האדמה שתצמיח פירותיה ויהיו כל באי עולם יכולים לשתות מהם. ואז לא היו צריכים מטריות ומעילי גשם, וכמ"ש בגמ' שבת שבימות הגשמים לובשים בגדים מלוכלכים מהבוץ, ב"ה בדורות אחרונים הטיב הקב"ה שיש צנורות בשולי הרחובות ויכולים ללכת ולשוב לביתם בנקיות. לא כן בדורות אחרונים היו צריכים בראש חודש אדר לשלוח שלוחים לתקן את הדרכים שנתקלקלו מהגשמים. והיה כה"ג צריך להתפלל ביוה"כ שלא יכנסו לפניו ית' תפילת הולכי דרכים, משא"כ בימינו ב"ה יש כמה אפשריות ללכת על הגשמים א מחיה. ועלינו להודות ולשבח להשי"ת על כל פרט ופרט, כמבואר בחובות הלבבות שער הבחינה.

נחזור לדברי המדרש, ואד יעלה מן הארץ אין הכוונה על גשמים, אלא על לחלוחית מן התהומות שעלו עד פני האדמה. אלא שחזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלה, כמו הגשמים שאנו מכירים בימינו, שעליהם התפללנו אתמול בתפילת גשם, שירדו גשמים לברכה ולא לקללה, וכמבואר ברא"ש שצריכים ברכה מיוחדת לעבור את החורף בשלום ושלוה.

ואמרו שם במדרש שמפני ארבעה דברים חזר בו הקב"ה, אחד מפני בעל זרוע, כנ"ל שיבואו בעלי זרוע ויגנובו המים לעצמם, כמו בימינו שצריך לשלם על המים, כאילו הנהר שלהם. לכן עשה הקב"ה חסד גדול שהגשמים באים מלמעלה, באופן שאי אפשר לגנוב מהם המים. טעם נוסף לגרש טללים רעים, לטהר את האויר מכל מיני זוהמא. וכל אלו הסיבות נגרמו רק לאחר חטא עץ הדעת, שקודם לכן לא היה יצר הרע, ולא היה שייך שיהיו בעלי זרוע או טללים רעים בעולם. ואז לא היה הגשם

ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל (ג), פי'.

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה ג, ב} - אמר רב יהודה אמר רב: שמים עשרה שעות הוי היום. בשלש שעות הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה. בשלוש השעות השניות הוא יושב וזן את כל העולם כולו. כיון שרואה שנתחייב עולם כלייה עומד מכסא הדין שעליו יושב תחילה ויושב על כסא רחמים. בשלוש השעות השלישיות הוא יושב וזן את כל העולם כולו, מקרני ראמים עד ביצי כנים. בשלוש השעות הרביעיות הוא יושב ומשחק עם לויתן, שנאמר {תהילים קד-כו} לויתן זה יצרת לשחק בו.

כשם שהלויתן משתעשע בהכנסת זנבו אל תוך פיו, כך משתעשע הקב"ה כאשר מחברים זנב לראש בתורה - כלומר, לוקחים את האות ב"ית של בראשית ומחברים עם האות למ"ד של ישראל [סוף פרשת 'ו'זאת הברכה']; לוקחים תחילת מסכת ומחברים לסופה - עשית זאת? שעשעת את הקב"ה!

כותב הרוקח {הלכות סוכות} - בפסיקתא 'תודיעני אורח חיים' נדרש על לולב. החומש מתחיל בב' - 'בראשית' ומסיים בל' - 'כל ישראל'. הנביאים מתחיל בו' - 'ויהי אחרי מות משה' ומסיים בל' - 'עמו ועל'. הרי לולב שקול ככל התורה כולה.

בספר עוללות אפרים, עומד בעל הכלי יקר על הענין שהתורה מתחילה בב"ית ומסתיימת בלמ"ד;

אם התורה מתחילה באות ב' ומסתיימת באות ל', יוצא צירוף של האותיות ב"ל. אמנם היה טוב יותר, אם התורה הייתה מתחילה בלמ"ד ומסתיימת בב"ית - אז היה יוצא צירוף של האותיות ל"ב. למרות שאם קוראים מהסוף להתחלה, מקבלים את הצירוף ל"ב;

אומר העוללות אפרים - נאמר בפס' {משלי ג, ג} כתבם על לוח לבך - הכוונה לחותמת; ברגע שחותמים, החתימה שעל גבי החותמת תמיד תצא בצורה הפוכה - כלומר, אם תחתום ב'ל' - יצא לך ל"ב. ומכאן הסיבה, שלא מלמדים גוי את חוקות התורה;

אומרת הגמרא {מסכת חגיגה יג, א} - ואמר רבי אמי: אין מוסרין דברי תורה לעובד כוכבים, שנאמר {תהילים קמז-כ} לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום.

ולמה אסור ללמדם? משום שהמילה מעכבת את לימוד התורה - שעד שהאדם לא מל את עצמו, יש עליו ערלת הגוף שלא מאפשרת לו ללמוד תורה.

(ברוך שאמר)

מאוצרות המגידים

בראשית

רש"י כותב על התיבה הראשונה: "בראשית - אין המקרא הזה אומר אלא דרשני

- המקרא אומר תדרוש אותי!... כבר בתיבה הראשונה של התורה, אין לנו אפשרות להסתדר לבד. אנו מוכרחים להזדקק לדרשות חז"ל! ומה לימדונו חז"ל?

ממשיך רש"י הקדוש: "כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל, בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו', ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו'."

הגמרא (עבודה זרה מ ע"ב) מספרת: פעם אחת חש רבי במעיו, אמר: כלום יש אדם שיודע, אם יין תפוחים של עובדי כוכבים אסור או מותר? אמר לפניו ר' ישמעאל בן רבי יוסי: פעם אחת חש אבא במעיו, והביאו לו יין תפוחים של עובדי כוכבים של ע' שנה, ושנה ונתרפא.... בדקו ומצאו עובד כוכבים אחד, שהיה לו שלש מאות גרבי יין של תפוחים של ע' שנה, ושנה ונתרפא, אמר, ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים."

גוי אחד תושב ארץ ישראל, לקח תפוחים משובחים, עשה מהם שלוש מאות גרבי יין תפוחים, שמר עליהם במרתף. העביר אותם לבנו. והבן העביר לנכד. שבעים שנה שהם נשמרו במרתף כמו אוצר. כדי שכללות שבעים שנה, רבנו הקדוש יוכל לשתות מהם כוס אחד בלבד או שני כוסות מיץ תפוחים, ויתרפא.

ועל כך אמר רבי: "ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים" - העולם הם 'שומרים' בשביל הצדיק. בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראו ראשית. ולא רק בריאת העולם אלא קיום העולם תמיד הוא בשביל התורה וישראל.

יש על כך עוד הרבה בש"ס ובמדורים - הכל בשביל התורה וישראל. יש שמבארים בשם רבי אליהו לופיאן זצ"ל: "בשביל התורה ובשביל ישראל" - ה' ברא את העולם לפי התורה ולפי ישראל. היינו? כיון שישנה מצוה של לולב ואתרוג בתורה נבראו בעולם אתרוגים ולולבים, כיון שיש

יש להבין מה חשב לתרץ בזה הרי דברי הרב ודברי התלמיד וכו', ומאי קס"ד? כתב בספר מאמר אברהם לתרץ בדרך הלצה, שהרי הקב"ה קצב לו עונשו "ביום אכלך ממנו מות תמות", דהיינו שיקבל עונש מיתה באם יאכל, ובגמ' שאשה רעה יותר קשה ממיתה "ומוצא אני מר ממוות את האשה", וזה מה שאמר אדם הראשון שנח היה לי למות מאשר לא לשמוע בקול האשה שא היה מצב גרוע ממיתה...

(ילקוט האורים)

ויעש אלקים את שני המארת הגדלים את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה וגו' (א, טז)

ובחולין ד"ס רשב"ע רמי כתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים וכו' ואת המאור הקטן עייש ובס' ברית שלום כ' לתרץ עפ"י הגמרא בב"מ לא קטן קטן ממש אלא כל שסמוך על שולחן אביו אעפ"י שהוא גדול נקרא קטן, וידוע שהלבנה אין לה אור מעצמה כלל רק מקבלת אורה מהשמש, א"כ לפי שהלבנה סמוכה על שולחן החמה לקבל אורה ממנה לכך קראה הכתוב המאור הקטן

(ילקוט האורים)

ויבן ד' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה (ב, כב)

מפרשי התפלות מסבירים ברכת שעשני כרצונו שהיא כמו מצדיקה עליה את הדין, רוצה לומר שהאשה לא היתה מסכימה להיות נבראת כך, אלא שכך היה רצון הבורא.

אולם, שמעתי לפני איזה שנים פה בארץ כוונה אחרת, שהאשה, אדרבא, נותנת שבח להש"ת שנבראת אשה, ואיזו עדיפות יש לה שנבראת אשה? העדיפות היא בזה שבבריאת אדם אמר הקב"ה למלאכים 'נעשה אדם' ורש"י פירש כדי להורות שיהא הגדול נמלך בקטן איך שיהיה, כאילו היתה השתתפות הסכמת המלאכים בבריאתו של אדם, אבל בריאת האשה היתה רק ברצונו של הקב"ה בלבד ולכן מברכת האשה שעשני כרצונו"

(אבני זכרון)

אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך וגו' ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך: ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתך לאאמר לא תאכל ממנו ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חיך וכו' בזעת אפיך תאכל לחם וגו'. (ג' טז - ט)

בגמ' בבא מציעא דף נט/א "דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו" דהיינו שרבה ציווה את נשותיהם בשביל שיתעשרו, שכשמכבד האדם את אשתו הרי זה סגולה לעשירות. ומה הטעם? שמעתי לפרש בזה שהיות והאשה נתקללה שהאיש ימשול בה, והאיש נתקלל בזיעת אפך תאכל לחם, אומרים מן השמיים אם אתה אינך לוחץ עליה את קללתה של "והוא ימשול בך" והנך מכבדה ומוקירה, כמדה כנגד מדה אף לא ילחצו עליך את קללתך של "בזיעת אפך תאכל לחם" ותזכה לעשירות...

(רבי אלימלך בידרמן)

בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב: ויקרא האדם שם אשתו חוה כי הוא היתה אם כל חי: (ג, יט - כ)

יסוד מוסד לימדנו אדם הראשון, היות אשר אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, והאדם בהתגבר עליו יצרו והכשילו ברשותו, נשבר בקרבו ומרירות ממלאת את ליבו, וצריך לשון בנפשו להתחזק ביתר שאת וביתר עוז להמשיך את חייו בלא הבט אל מכשולו. (ודאי שעסק בתשובה כדאייתא בעירובין כמה שהתענה וכו') והיכן לימדנו זאת אדם הראשון? דייקא אחרי המעשה של עץ הדעת שהאדם ואשתו נתקללו וכל העולם כולו נשתנה מעת חטאם ונתגרשו מגן עדן וכו', דווקא כעת בחר לתת לה שם חשוב של: "כי היא אם כל חי" אמר לה אדם הראשון: מה שהיה היה כעת אנחנו צריכים לזכור: כי היא אם כל חי תפקידנו כעת לדאוג שיהיו כל חי כל יצורי העולם שייצאו מאיתנו. בלא הבט אל מה שהיה.

(ציוני תורה בשם מפרשים)

בראשית ברא אלקים

מובא בשם הרב אברמסקי;

אומר דוד המלך {תהילים קד, כו} לויתן זה יצרת לשחק בו.

שאלת השאלה - הקב"ה משחק עם לויתן - מה פתאום שהוא ישחק

איתו?!

"ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו".

כותב רש"י הקדוש: ענוותנותו של הקב"ה למדנו מכאן, לפי שאדם בדמות המלאכים והתקנאו בו לפיכך נמלך בהם וכשדן את המלאכים הוא נמלך בפמליא שלו.

ממשיך רש"י וכותב: "נעשה אדם - אף על פי שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות, לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונטול רשות מן הקטן".

ראשית, נשאלת השאלה, מדוע דווקא כאן הקב"ה רצה ללמד מידת ענוה ודרך ארץ?

ראיתי פשוט. כידוע ש"במקום גדלותו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו".

מה פאר הבריאה? האדם. לכן, בעת בריאת האדם, בגדלותו - מיד אתה מוצא ענוותנותו...

אבל השאלה היותר גדולה היא, כי הנה לשון המדרש: "בשעה שהיה משה כותב את התורה... כיון שהגיע לפסוק הזה - ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו - אמר לפניו: רבון העולם, מה אתה נותן פתחון פה למינים, אתמהא.

אמר לו: כתוב, והרוצה לטעות יטעה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, האדם הזה שבראתי, לא גדולים וקטנים אני מעמיד ממנו, שאם יבא הגדול ליטול רשות מן הקטן ממנו והוא אומר מה אני צריך ליטול רשות מן הקטן ממני, והן אומרים לו: למוד מבוראך שהוא ברא את העליונים ואת הנחתונים, כיון שבא לברוא את האדם נמלך במלאכי השרת".

מסתמא יש פה בין השומעים סוחרים. ובכן, יש לי הצעה מסחרית עבורם. תנאי העסק הם כדלהלן: והיה אם תרוויחו - הרווח יהיה חמשים שקלים, ואם תפסידו יהיה סכום של חמשת אלפי שקלים. האם אחד מכם היה יגש לכזה-ההפסד מסחר? להיפך אולי כן - שהרווח חמשת אלפים וההפסד חמישים.

על פי זה, שאל רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, לא מובנים לכאורה דברי המדרש. הקב"ה אומר למשה: תכתוב "נעשה אדם". משה רבנו שואל את הקב"ה: "אתה נותן פתחון פה למינים", והקב"ה עונה לו: "כתוב, והרוצה לטעות, יטעה". וכי זה מסחר הגון? מה הרווח?

שילמדו ענוה ודרך ארץ. נו, דבר טוב. ומה ההפסד? שחלילה יהיה כופר אשר יאבד את שני העולמות שלו. מה ההיגיון?!

גם לא ברור מה הקב"ה עונה לו - "כל הרוצה לטעות יטעה".

השיב ר' אלחנן א'מירדייקע תירוץ, עוד יותר טוב מהקושיה...

למעשה, בכל הדורות, יהודים מכל קצוות העולם, כולל ילדים צעירים ומבוגרים - בחורים ואברכים, כולם לומדים בחיידר את הנאמר בחומש "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", ואף אחד לא בא לידי כפירה. לומדים את הרש"י ומבינים ש"לימדה תורה דרך ארץ" ולא קורה כלום. רק מה, משה רבנו טען: "אתה נותן פתחון פה לאפיקורסים". השיב לו הקב"ה: "הרוצה לטעות" - האפיקורס הלזה המעוניין לכפור, "יבוא ויטעה" - הוא כבר יטעה ללא הפסוק. גם אם אכתוב "אעשה" - הוא כבר ימצא דרך ופלפול לכפירה, כי לאפיקורסים לא יועיל מה שנכתוב ואיך שנכתוב. הם רוצים לטעות, וכל הרוצה לטעות - שיטעה...

לנו נותר מכך רווח גדול של לימוד ענוה ודרך ארץ לעם ישראל. כי אנו לא טועים, ואדרבה לומדים ענוה ודרך ארץ, והם? "כל הרוצה יבוא ויטעה".

הגאון בעל ה"פרשת דרכים" ז"ל אמר דבר נפלא נוסף: הגמרא אומרת: "כל אדם שיש בו גסות רוח [היינו מתגאה] - כאילו כפר בעיקר".

על פי דברי המדרש שהביא רש"י, מובן מאד מדוע בעל הגאווה כאילו כפר בעיקר.

מהו בעל גאווה?

בעל גאווה הוא זה שאומר: "אני עשיר, אני חכם, אני ואני..." - האם אתה עשיר, חכם, גיבור, וכי זה אתה? יש בך משהו מכח עצמך? אתה הרי כלום, עני שבניינים, כל מה שיש לך הקב"ה נותן לך.

אם אדם מרגיש שהכל מאת הקב"ה, ולא רק שנתן בעבר אלא נותן כל הזמן, ולולי נתינתו האדם אפס, כלום - מה שייך שיתגאה? מי שאומר 'אני' - כפר בעיקר.

אומר ה"פרשת דרכים": למה אתה בעל גאווה? מי אמר שצריכים להיות עניו?

הקב"ה אומר "נעשה אדם". מה זה 'נעשה', הלא הוא לבד עושה! אלא ללמדך את מדת הענוה. מה הבעל גאווה אומר על זה? - מי אמר שזה הפשוט, מי אמר שזה ללמדך ענוה? אולי הכוונה כפשוטו - נעשה?!

בתורה לאו "לא תגנוב" "לא תחמוד", ברא ה' רצון לחמוד וגם תאוה לגנוב. אם לא האיסור בתורה, לא היה דבר כזה של "גניבה". וכי למה שיגנובו? מדוע לגנוב? מדוע לחמוד? אבל כיון שכתוב בתורה לא תגנוב, לא תחמוד, הקב"ה ברא את האדם עם יצר הרע, כדי שיגדל שכרו כאשר יקיים את האיסורים לא תגנוב ולא תחמוד. "אסתכל באורייתא וברא עלמא".

אבל בפשטות הפשט במילים "בשביל התורה ובשביל ישראל" שהתכלית של בריאת העולם בשביל שיהיה תורה והיה עם ישראל שיעסקו בתורה ויקיימו את התורה [ולפי רבי אליהו לאפיאן שהסביר את ה"בשביל התורה" לא מובן כיצד הוא יסביר "בשביל ישראל"].

נשוב למעשה עם רבי. מיירדיג'ע מעשה. שבעים שנה שומרים שלוש מאות גרבי יין, ואפילו חבית אחת שלמה הוא לא שתה. אבל כל הרעיון של עשיית היין והמאמץ של הסבא שהעביר לנכד וכו' נעשה בשבילו, ועל כך אמר בשמחה: "ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים".

הרמב"ם מביא, שיתכן שגוי אחד בונה בניין שלם, ארמון, או מגדל, כדי שפעם אחת יעבור שם צדיק ליד הבנין הגבוה, יהיה לו חם, ויתיישב בצל הבניין.

כי כל הבריאה נבראה בשביל הצדיק. "כי זה כל האדם" - כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה".

א מיירדיג'ע א-מעשה.

לדוד בשנותו את טעמו

אני תמיד מתפעל מחדש. דוד המלך לא ידע מדוע העולם זקוק לשני דברים שה' ברא: קורי עכביש, מה תכליתם? ומה צורך לעולם בשיגעון? מה התועלת לעולם מהמשוגע הזה?

עד שנתן לו הקב"ה את שני הדברים: בקורי עכביש הוא התחבא, ובזכות האפשרות להיות משוגע ניצל מאכיש מלך גת, כמו שאמר בתהלים (לד, א): "לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשוהו וילך".

מה היה שם?

תפסו את דוד המלך. אתם יודעים איזו מציאה היתה זו עבורם? להבדיל אלף אלפי הבדלות, את ה'סדאם' הזה [שליט עיראק], הרי מחפשים כעת [בעת אמירת הדרשה] והנה, מביאים אותו לחיילי אמריקה שמחפשים אותו: זה סדאם! ואז מבחינים שהוא מדבר שטויות, יורק, ועושה מעשים של משוגע.

מה אכפת לי? משוגע, בריא, תפסנו את סדאם! הם הרי נותנים על כך ממיליון דולר!

ושם, במלוכה של אכיש מלך גת, מצאו את דוד המלך ע"ה, הביאוהו לאכיש מלך גת: "הנה המבוקש!"

"החסר משוגעים אנכי" - אמר אכיש - "שילך, משוגענער!" וכך ניצל דוד המלך ע"ה.

בלשכת הגיוס, חייל שעושה את עצמו משוגע כדי להיפטר מהשרות הצבאי, לא כל כך מהר מוותרים לו. בוחנים אותו: "רגע, אתה משוגע? בוא, בוא נראה. תשב פה קצת..." וכך מבחינים האם הוא באמת משוגע או שעושה את עצמו... והנה שם תפסו את דוד המלך ולא העמיקו הרבה, לא בדקו לא בחנו, המלך שלח אותו לנפשו. לכאורה אכיש הוא המשוגע האמיתי, לא דוד המלך ע"ה - מה אתה עוזב אותו?!

האמת, שאכיש לא היה משוגע כלל, אלא הוא כמעט השתגע...

מה יש?

מספרים חז"ל: האישה שלו ל"ע היתה משיגענע, הבת שלו גם היא נהייתה משיגענע.

וכל היום דפקו לו בראש - הבת והאשה. זו רוקדת וזו בוכה, זו זועקת וזו צוחת.

אחת מתעוררת והשניה קמה, דופקות לו בראש יום ולילה. כבר לא יכול היה יותר, כמעט התפוצץ, לא הועילו פסיכולוגים ואפילו לא פסיכיאטרים...

ולפתע מביאים לו בן אדם ומכריזים: "הנה, תפסנו את דוד המלך!" כשרק התעורר אצלו חשש שהוא משיגינער - מיד שב לאחוריו ואמר: "אני כבר שבע ממשוגעים, תלך מכאן, לא מעניין אותי, שיהיה דוד שיהיה מי שיהיה. אינני יכול לראות משוגעים..."

מיירדיג'ע מעשה.

מדוע האשה והבת השתגעו? - כדי שיבוא דוד המלך ע"ה וינצל ע"י שעשה עצמו כמשוגע. הכל בשביל התורה ובשביל ישראל.

(יחי ראובן)

כתוב באיגרת הרמב"ן: כל המתגאה מורד במלכות שמים, ה' מלך גאות לבש.

(יחי ראובן)

"ואדם אין"

"וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח. [ולמה], כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ. [ומה טעם לא המטיר, כי] ואדם אין לעבד את האדמה". ואין מכיר בטובתן של גשמים. וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם, וצמחו האילנות והדשאים (בראשית ב, ה' וברש"י). וכך אמרו בגמרא (חולין ס ע"ב): שיצאו דשאים ועמדו על פתח הקרקע עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו, ללמדך שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתם של צדיקים. רב נחמן בר פפא היתה לו גינה, זרעה ולא הצמיחה, בקש רחמים וירד מטר והצמיחה. אמר, זהו ששינינו שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתנו.

לאה ידעה ברוח קדשה שליעקב אבינו יהיו ארבע נשים, ושנים עשר שבטים. היינו, שלושה לכל אחת. ילדה את ראובן שמעון ולוי, והוסיפה וילדה את יהודה. וקראה כך שמו לאמור: "הפעם אודה את ה'" (בראשית כט, לה), שנטלתי יותר מחלקי (רש"י). נפלא. ואמרו על כך (ברכות ז ע"ב), שמיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה לקדוש ברוך הוא עד שבאה לאה והודתו, שנאמר: "הפעם אודה את ה'" -

"ותעמד מלדת!"

למה, הלא הודתה. ובארו בו ("דברי תורה" ח"א אות י בשם החוזה מבלובין זצ"ל), שעמדה מלדת משום שלא בקשה על העתיד!

ואם לא מבקשים, לא נותנים!

מרעיש הדבר: הקדוש ברוך הוא מטיל על משה שליחות, לגאול את ישראל. משה רבינו מסרב: "בי ה', לא איש דברים אנכי, כי כבד פה וכבד לשון אנכי" (שמות ד, י). "כי לא יתכן לאדון הכל לשלוח שליח ערל שפתים למלך עמים" (רמב"ן). והקדוש ברוך הוא ענהו: "לך, ואנכי אהיה עם פיר" (שם, יב) "ובעת שתדבר יהיו דבריני כוונים" (שמות רב, כ ורמב"ן שם). ומשה רבינו מפציר: "שלח נא ביד תשלח" (שם, יג). "יאמר: שלח נא ביד אדם מדבר צחות, שיהיה כשר וראוי לשליחות נכבדת כזאת, ואל תשלח ביד כבד פה וכבד לשון ותהיה עם פיו בדברו אל פרעה, כי אננו דרך כבוד ומעלה להיות שליחך ערל שפתים, כי לא ישמעו כל העמים בדברו אל המלך [בריהיטות], ויהיה זה חסרון בעיניהם" (רמב"ן). והודיעו הקדוש ברוך הוא, שאהרן יהיה מתרגמנו -

לא מובן: מדוע לא רפאו הקדוש ברוך הוא?!

היה מסיר את כבודות שפתיו, ולא היה עוד מקום לסרוב מחשש לחלול שם שמים!

וכתב הרמב"ן (שמות ד, י): "הקדוש ברוך הוא, כיון שלא התפלל בכך, לא רצה לרפאותו!"

נורא -

בלא תפלה, לא נותנים!

כזו עת רצון היתה במעמד הר סיני, ונעקר יצר הרע מלבם (שיר השירים רבה א, טו), ואמר הקדוש ברוך הוא: "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעלם" (דברים ה, כו). ואמרו רבותינו (עבודה זרה ה ע"א), שבשמעם כן היה להם לומר: "תן אתה" -

והיינו מצויים לנצח בדרגת היראה וקבלת על מצוות כבשעת מתן תורה!

ומכיון שלא בקשו לא קבלו, וחלפה השעה!

והמהרש"ם מברזאן זצ"ל כתב ("גלוי דעת", במלואים) בשם הגאון הקדוש הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל, שמי שאינו מכוון בברכת "אהבה רבה" ובברכת "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה" לא יוכל לכוון בלימודו באותו היום לאמתה של תורה. ופעם אמר לו תלמיד, שלא כון בתפלתו וחדש חדוש אמתי. בקש לשמעו, וסתרו!

והלא כבר אמרו (נדה ע ע"ב), מה יעשה אדם יחכם, ימעט בעסק וירבה בישיבה. הרבה עשו כן ולא עלתה בידם, אלא יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו. שנאמר: "כי ה' יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה" (משלי ב, ו). מאי קא משמע לן, דהא בלא הא לא סגי.

יש צורך בהתמדה ויגיעה, אך חובה להסמיך להם תפלה -

ולא תפלה שגורה בלבד, אלא: "אין לך דבר שמזכה לאדם להשיג שירות התורה ולפענח מצפונים בדרכי ישר ואמת, אלא להתפלל לה' בדמעה!" ("יערות דבש", דרוש ד).

וידוע הספור -

כשיצא לאור הספר "עמודי אור" להגאון מסובאלק זצ"ל, עורר התפעלות רבה בעולם התורה. הכל סחו בחדושי המופלאים. גם הדיין דקובנא לא שבע מהעיון בו, והמליץ לפני רבה של קובנא באותם ימים, הגאון האדיר רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל, "השרף מבריסק", שיעיין בו. התנצל בפניו שאין לו פנאי: כל עתותיו מוקדשות להתעלות בתורה ולעניני העיר. לחץ ולחץ: על הרב להכיר את דרך הלימוד המחודשת. הכל סחים בחדושים המופלאים, והרב צריך להיות מעודכן!

"הבא את הספר", אמר המהרי"ל דיסקין, והדיין עשה זאת בשמחה.

הושיט, והרב אמר: "הלא הודעתך שאין לי פנאי. מה הנושא הראשון שהוא דן בו?"

אמר הדיין: "הוא חוקר, האם על בתי התפלין להיות עשויים מעור אחד".

שאל הרב: "ומה חדש בעיניך?"

הרצה הדיין את כל המהלך: בתחלה הביא ראייה מ"דבק שברי שופרות", ודחה. הביא ראייה מהדבקות קלף הפרשיות, ודחה. מהדבקות רצועות תפלין השנויה במחלוקת הראשונים, וחלק. והסיק להכשיר ממשנה במסכת כלים ומסוגית זקן ממרא במסכת סנהדרין.

וכשסיים, שאל הרב: "ומה הנדון בסימן השני?"

הקריא הדיין: "לבאר שיטות הפוסקים בדין איסור הסח הדעת בתפלין".

אמר הרב: "הוא פותח בקושיית ה'שאגת אריה' מהגמרא בימא על הסוגיא בשבת, ומוסיף להקשות כך וכך, ומביא דברי הרמב"ם בענין רצוי הציץ, ומחלק כך וכך, וממילא מיושבת קושיית ה'שאגת אריה' - ואולי הביא גם דברי 'שער המלך' -

"כן, הביאם בהגה"ה".

"ניחא. והסימן הבא" -

"בענין נשים ותלמוד תורה".

"ודאי הביא דברי ה'מגן אברהם' בסימן קכח, והמשיך לקושיית ה'טורי אבן' על דברי רש"י בראש השנה לג, וחלק כך וכך מסוגית הגמרא בחולין פד" - וכך, קו לקו, טוה את כל המהלך, לפליאת הדיין. והמשיך כך, סימן אחר סימן. הדיין מקריא את הכותרת והרב אורג את המהלך. הרקע הקושיות, החילוקים, הראיות, ועד למסקנה. ולא ברוח הקודש, אלא בגאונותו העצומה ובקיאותו המופלאה והבנת קו המחשבה של הגאון המחבר.

כך עד שהגיעו לסימן ל. בענין חולה שיש בו סכנה, שמאכילים אותו 'הקל הקל, תחלה' -

אמר הרב: "ודאי פתח בדברי ה'חכם צבי' סימל קל"ח" -

"לא", אמר הדיין.

"אבני מלואים" סימן יח" -

"לא", אמר הדיין.

"נודע ביהודה" מהדורה קמא אורח חיים לו" -

"לא".

הרב קם ממקומו נגש לקופת הצדקה, נשא תפלה קצרה ושלשל פרוטה, מטבע נחושת של קאפיקה. פנה אל הדיין ואמר: "הוא פותח בדברי ה'פרשת דרכים" - והכל זרם בשטף, עד סוף הספר!

כשהגיעו הדברים לאזני ה"בית הלוי" מבריסק זצ"ל, התפעל וקרא: עד עכשיו ידעתי שאפשר 'לדעת ללמוד' כשיש 'ראש' טוב, א גוטע קאפ. כעת נודע לי, שצריך לצרף 'קאפיקה' ל'קאפ' -

לצרף תפלה לכשרון!

כי אם לא מבקשים, לא נותנים!

(והגדת)

"וערבה לה"

גמרא מצינו ויש להבינה (פסחים קיח ע"א): בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם: "וקוץ ודרדר תצמיח לך האדמה", זלגו עיניו דמעות. אמר לפניו: רבונו של עולם, אני וחמורי נאכל באבוס אחד?!

לאבד את גן עדן, ניחא. על חטא, יש לשלם. לעמול בפרך, ניחא. אבל שאני אעמדם בצד זה של האבוס, והחמור בצד השני, ונסתכל זה לזה בעינים, ונבלוס תבן, וגרוס דרדרים, בבקשה, זה לא.

כשחטא אדם הראשון, גורש מגן העדן. ובגרושו, נגזר עליו: "וקוץ ודרדר תצמיח לך האדמה" (בראשית ג, יח). ופרש ב"בני יששכר" (מאמרי חדש אדר ב, ח) [על פי דברי הגמרא (ערובין יג ע"א), שרבי מאיר בא ללמד לפני רבי ישמעאל. אמר לו: בני, מה מלאכתך? ואמר לו: סופר אני. אמר לו: בני הוה זהיר במלאכתך, שמלאכתך מלאכת שמים היא. שמא אתה מחסר אות אחת או מיתר אות אחת, נמצאת מחריב כל העולם כולו. אמר לו: דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו, שאני מטיל לתוך הדיו. ושאלו בגמרא: מה אמר לו, ומה ענהו. כלומר, מה יועילו הקנקנתום אם חסר או יתר אות. והשיב שכך אמר: אין צריך לומר בחסרות ויתרות שלא אטעה, כי בקי אני. אלא שאיני צריך לחשוש לזבוב שיבוא וישב על קוץ הדל"ת וימחקהו ויעשהו רי"ש, כי יש לי קנקנתום שאני מטילו לדיו.]

והינו, ששתי אותיות דומות יש, דל"ת ורי"ש. ההבדל ביניהן, שלדל"ת יש זוית וקוץ, והרי"ש מעוגלת. והנה בפסוק היחוד, "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" (דברים ו, ד), הדל"ת רבתי. ובאזהרה: "כי לא תשתחוה לאל אחר" (שמות לד, יד), הרי"ש רבתי. ולכן נכתבו אותיות אלו גדולות, שלא יחליפן חלילה. בבחינת "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתוק ומתוק למר" (ישעיה ה, כ). שהופכים "אחד" ל"אחר", חלילה.

וההבדל המספרי בין רי"ש לדל"ת הוא כמנין קו"ץ. ורמז הבורא יתברך לאדם הראשון על הערבוב הנורא שגרם בחטאו באכילתו מעץ הדעת טוב ורע, וערב חשך באור, והחדיר הרע לתוכו, ונוסף על הדל"ת של "אחד" מנין "קוץ" והפך חלילה ל"אחר". וזהו: "וקוץ, ודר"ר ד"ר, תצמיח לך", רחמנא לצלן. [וזהו שאמר רבי ישמעאל לרבי מאיר, שיש לחשוש שמא יבוא זבוב - הוא היצר הרע הדומה לזבוב (ברכות סא ע"א), שנאמר: "זבובי מות יבאיש, יביע שמן ורוקח" (קהלת י, א) - וימחק עקץ הדל"ת ויעשהו רי"ש!]

זהו שאמרו (בבא מציעא פג ע"ב) שהעולם הזה דומה ללילה. ופרש ב"מסלת ישרים" (פרק ג) שבחושך אין האדם יודע מה לפניו, חושב על עמוד שהוא אדם ועל אדם שהוא עמוד (וכמבואר לעיל, מאמר "היה אור"). החטא גורם אפוא ללקוי מאורות ולעוות המבט. להפוך את העיקר טפל ואת הטפל עיקר, ואת החיוב לשלילה והשלילה לחיוב.

זהו ששינוי (פרקי דרבי אליעזר כד) אודות דור הפלגה שכאשר בקשו לבנות את המגדל "אם נפל אדם ומת, לא היו שמים לבם עליו. ואם נפלה לבנה היו יושבים ובוכים ואומרים: אוי לנו, מתי תעלה אחרת תחתיה!" עוות מושלם. סולם ערכים מעוות כליל!

ובענין זה, נספר: הגאון בעל "שאגת אריה" זצ"ל ערך כידוע 'גלות' ונדד מעיר לעיר כשבאמתחתו הטלית והתפלין וקומץ גריסים, כי נזהר מאכילת תבואה חדשה לפני שיתירה חג הפסח, שלא כהמון שהקל בכך בתבואת נכרים. בכל מקומוש התאכסן, בקש מבעלת האכסניה שתבשל לו מגריסיו בכלי שנשא עמו.

הגיע לעיר אחת ונקלע לחתונה. ישב לשלחן העניים לנוח מנדודיו ומוכן שלא אכל מאומה. אילו היו מתעניינים, היה בקש שיבשלו עבורו מעט גריסים בקדרתו. כיון שלא שאלו, לא רצה להטריח. כשאספו את הכלים, הוברר שנעלמה כף כסף. מיד נפל החשד על האורח היושב בצד ואינו אוכל מאומה. אם כן, מה מעשיו כאן? ודאי ארב להזדמנות לגנוב! צעקו עליו, גערו בו, הכלימוהו והלבינו פניו, חפשו בכליו ולא מצאו. תבעו שיגלה היכן החביא -

פתח ואמר: "עלי התכון דוד המלך בקינתו: נשכחתי כמת מלב, הייתי ככלי אבד (תהלים לא, יג). לאמר: כשהגעתי, איש לא התענין בי, לא שאל האם אני רעב ומדוע איני אוכל, והתעלמו ממני כאילו הייתי מת ובטל מן העולם. אבל 'הייתי', לפתע הבחינו בנכחותי וזכרו בקיומי, אימתי? 'ככלי אבד', כאשר אבד כלי!"...

ואנו, איך מצטערים אנו מהפסד כספי שארע לנו, ואיך אדישים אנו בבטול תורה שארע לנו...

(והגדת)

בראשית ברא (א, א)

והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על הארץ ויהי כן. (א, טו)
אומר רש"י - והיו למאורת. עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם.
נשאלת השאלה - לשם מה נבראה השמש?

כותב החפץ חיים - לו היינו שואלים אף את החכם היותר גדול בעולם, בשביל איזו מטרה נברא השמש, ודאי היה משיב: לתועלת הברואים, להאיר להם ולחממם, לעזור בצמיחת פרי האדמה ופרי העץ ועוד עניינים אין מספר ואין ערוך, ואם ישנן עוד איזה השתמשויות, הלא הן טפלין לדברים העיקריים. והתורה גילתה לנו להיפך, כי עיקר כוונת בריאת השמש היתה בשביל לדעת ולסמן את המצב של העמים ומצב עם ישראל. אם החמה לוקה סימן רע לאומות העולם, ואם חלילה, הלבנה לוקה, הוא להיפך, ומכיון

והבורא יתברך, אב רחמן, קל מלא רחמים. רק בוכים לפניו, וכבר מבטל הגזרה. שערי דמעות לא ננעלו. אמר לו: "בזעת אפיק תאכל לחם" לזה הסכים, נתקרה דעתו -

אמר רבי שמעון בן לקיש: אשרינו אם עמדנו בראשונה.
מדוע?!

האם הלחם - ושאר המעדים - טעימים יותר, ערבים יותר?

והתשובה: בלחם האדם עוד עלול לחשוב שכוחו ועוצם ידו עשו את החיל: הוא חרש וזרע, הוא השקה ודישן, קצר וזרה, ניפה וטחן, לש ואפה. אבל עשב השדה, קוץ ודרדר, אכן תפל ומר, אבל כולו מהבורא יתברך, בלא חשש גאוה!

למרות שגם בתבואה ובלחם, הלא הכל מהבורא. הוא המזריח חמה ומוריד גשמים, הוא המצמיח אדמה ונותן כח לעבדה, לקצור ולאפות. אך עוורון הוא, תלות ההצלחה בעצמנו.

ומה נעשה, ועוורים אנו!

מסופר, שהיתה משרה פנויה, משרת זבן בכל בו ענק. עלו ובאו מהירי צעד וזריזי דבור, ושוחחו בחדר ההמתנה. נכנס בחור מקרטע, צולע, ופנה אליהם: "בב...בבקשה, תתנו לי להכנס ראשון..."

רחמו, והסכימו. הלא אך יפתח פיו וידחה, ויכנסו.

צלע פנימה, ונכנס. כצפוי, כעבור רגע יצא. המנהל יצא אחריו, והודיע: "אתם יכולים ללכת. הוא קבל את המשרה!"

הלם!

הוא? המגמגם, הצולע, יגש ויסביר וימכור?

שאלו אותו: "מה קרה כאן?" לא ידעו שהוא אחין של המנהל.

אה, גם הוא לא חשב שזו הסבה. פניו נהרו: "צצרריך ללדעת ללדבר", ענה...

זה "כחי ועצם ידדי"...

השתתפתי בחתונה בירושלים. יהודי השיא את בן זקוניו, ילדו האחד עשר. כטוב לבו על השלחן הצהיר: "אחד עשר ילדים חתנתי, בלי עזרת שמים!"

נדדמו כולם, והסביר: "עזרה פרושה שאני עושה, והשני עוזר לי -

אבל כאן יכול אני לומר: מהראשון ועד האחרון -

ה' עשה הכל!"

והמתבונן יראה, שאין זה בגשמייות בלבד, לא רק בעיני פרנסה ובריאות צריך לדעת "כי ממך הכל, ומידך נתנו לך" (דברי הימים א כט, יד). גם ברוחניות - אמנם "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג ע"ב), אבל כמה עלינו לשבח שלא עשנו גוי, ושתלנו בבית ה', ופתח לבנו בתורתו, "גם כל מעשינו פעלת לנו" (ישעיה כו, יב)! כמה סיוע ממרום לנו, ברוחניות!

וזה עומק מדרש (ויקרא רבה ז, ד) "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות" (מלאכי ג, ד). "כימי עולם" זה קרבנו של נח "וכשנים קדמוניות" זה קרבנו של הבל, שלא היתה עבודה זרה בימיהם. כלומר, לא היה כח אחר שאפשר לתלות בו חלילה את ההצלחה, גם לא כוחי ועוצם ידי. הבל נחל עולם מלא, ונוח נצל בנסים מן המבול. ושניהם ידעו שהם חייבים הכל לבורא יתברך -

רק עבודה כזו ערבה לה'!

(והגדת)

"עולם הפוך"

בעונותי, נכנס חיידיק באזני והציץ נוראות. אלו כאבי תופת, לא עליכם. הרופאים ניסו להוציאו, ולא עלתה בידם. אמרתי להם: חכו בסבלנות. לא הבינו, למה לחכות. אמרתי: לטיטוס הרשע נכנס יתוש בחטמו ונקר במוחו (גטין נו ע"ב). אם תחכו יגדל החידק ויהיה לפחות כיתוש, ותוכלו לצודו. לא היתה להם סבלנות. נסו בכח ובכח, ונכשלו.

יום אחד הופיעה סוללה שלמה סביבי, וראש המחלקה אמר: "הרב גלינסקי, תראה כמה רופאים הבאתי להתיעצות!"

לא התפעלתי מכל הדוקטורים. אמרתי: "הרי זה פסוק מפורש".

"פסוק מפורש?" לא הבין.

הסברתי: "כשחטא אדם הראשון, נאמר לו: 'וקוץ ודרדר תצמיח לך האדמה' (בראשית ג, יח). 'קוץ' זה החידק שהתית ואינו רוצה לצאת. 'והדרדר' הינו דוקטור ודוקטור: ד"ר וד"ר. הכל, כתוצאת החטא..."

טוב, יצאנו ידי הנהגת רבה שהיה פותח במלתא דבדיחותא ובדחי רבנן, ולבסוף יתיב בימתא ופתח בשמעתא (שבת ל ע"ב, פסחים קיז ע"א). דבר על פסוק זה.

שנבראו המאורות למטרה זאת, ניתנה להם היכולת גם להאיר לעולם ולדריים, ברם זהו רק דרך אגב: "עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם".

אם כן, אומר לנו רש"י – דע לך, עיקר בריאת המאורות היתה לצורך קביעת המועדות, החודשים והשנים. אבל יש להם גם תפקיד משנה – בנוסף הם גם מאירים.

אומרת הגמרא {מסכת סוכה כט, א} – {א} – תנו רבנן: בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי כוכבים. בזמן שהלבנה לוקה, סימן רע לשונאיהם של ישראל.

אומר ר' חיים שמואלביץ – כל זה בא לאותת לאנשים, שישוּבו בתשובה. בכל שבת קודש, אנו אומרים את מזמור קל"ו שבתהילים שנקרא גם בשם 'הלל הגדול'; אומר דוד המלך: {שם} {א} לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו: {ח} את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו: {ט} את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו.

נשאלת השאלה – אם אמר דוד המלך תודה רבה על 'אורים גדלים', לשם מה הוא חזר ואמר פעם נוספת 'תודה רבה' על 'השמש לממשלת ביום', ועל 'הירח וכוכבים'?

אומר הספר **אש תמיד** – תמיד הבנתי, שהפשט הוא 'תודה רבה על המאורות', ו'תודה רבה' על כך שתלית אותם ברקיע. אך עפ"י דברי רש"י, יש לנו פשט חדש לגמרי: 'תודה רבה' – 'לעשה אורים גדלים' – לאותות, לימים, למועדים ושנים; 'תודה רבה' נוסף, על עוד תפקיד שניתן להם – להאיר – 'את השמש לממשלת ביום', ו – 'את הירח וכוכבים לממשלות בלילה'.

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה כז, אות ב} – מי הקדימי ואשלם, מי קלט לפני עד שלא נתתי לו נשמה, מי מלל לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סכה עד שלא נתתי לו מקום, מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים, מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו טלית, מי הפריש לפני פאה עד שלא נתתי לו שדה, מי הפריש לי תרומה עד שלא נתתי לו גרן, מי הפריש לפני חלה עד שלא נתתי לו עסה, מי הפריש לפני קרבן עד שלא נתתי לו בהמה, הדא הוא דכתיב: שור או כשב או עז.

עפ"י פשט הדברים, אומר הקב"ה: "לא ביקשתי ממך כלום, לפני שנתתי לך! – עד שלא נתתי לך בן, לא צויתי אותך למול ... עד שלא נתתי לך בית, לא צויתי אותך על עשיית מעקה ..."

בא הספר **זאת ליעקב**, ומביא פשט חדש בדברי רש"י עפ"י המדרש הנ"ל; כותב הספר **זאת ליעקב** – והפירוש בעומק הוא, שכשם שתכליתה של נתינת הנשמה היא קילוסו ית', וכדכתיב 'עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו', וכתיב 'כל הנשמה תהלל י-ה הללויה', כך מעיקר יצירתו של בן הוא עבור מצות מילה, וכל מה שיש מציאות של גג הוא עבור המעקה, כל יצירתו ונתינתו הוא עבור מצות מעקה, וכל המציאות של מקום (מרפסת) עבור ז' ימים של סוכות (מעין שכ' הרמב"ם בהקדמה לפיה"ש שאפשר שיעמוד בין שנים רבות עבור פעם אחת שחכם יחסה בצילו), וכך הוא שדה עבור פאה, וגורן עבור תרומות ומעשרות, ועיסה עבור חלה, ובהמה עבור קרבן.

נסביר את דבריו:

אומר הקב"ה: "אתה יודע למה נתתי לך בן? – כדי שתמול אותו! כדי שתחנך אותו לתורה ולמצוות!, ובשביל מה נתתי לך בית?!"

"מה פירוש 'בשביל מה'?! – בשביל שיהיה לי מקור לגור בו!"

"לגור יש גם אופציה באוהלים – ארבעים שנה, לקחתי עם שלם במדבר שגרו באוהלים! – אלא מה? נתתי לך בית כדי שתשים בו מזוזה ומעקה – מה שאין לך אפשרות לעשות באוהל!"

"ונתתי לך שדה – אתה יודע בשביל מה?!" כדי שתוכל לקיים את מצות לקט שכחה ופאה!"

שמעתי פעם מהגאון ר' ראובן קרלנשטיין זצ"ל:

אומרת המשנה {ריש מסכת ברכות} – מאימתי קורין את שמע בערבית.

משעה שהכהנים נכנסים לאכל בתרומתן, עד סוף האשמורה הראשונה, דברי רבי אליעזר ...

נשאלת השאלה – מתי זה?

אומרת הגמרא – משעת צאת הכוכבים.

אם ככה, למה לא אמרה המשנה כבר על ההתחלה – 'מאימתי קורין את שמע בערבית' – משעת צאת הכוכבים?!

אומרת הגמרא – מלתא אגב אורחיה קמשמע לן – רציית להשמיע לך עוד דבר 'על הדרך' שכהנים שנטמאו וטבלו אימת קא אכלי אימתי הם רשאים לאכול בתרומה? משעת צאת הכוכבים.

אמר החפץ חיים – מאכן למדנו, שבכל פעם שאתה מסביר למישהו משהו – על הדרך תכניס לו דבר תורה נוסף;

מישהו ישאל אותך: "תגיד, מתי יוצאת הרכבת?" – תאמר לו: "רבע שעה אחרי שמסיימים תפילת שחרית!"

"מתי מסיימים שחרית???"

"בשעה 7:00 בבוקר!"

אם ככה, אומר לנו הספר **זאת ליעקב** – אדם הולך לקנות בית – מה בדבר"כ הוא בודק שיהיה בבית?

"תראה לי את ה'יחידת הורים'" – לאחר מכן הוא בודק שיש ג'קווי במקלחת שיעשה לו גלים וכו'. אבל יהודי שומר תורה ומצוות מה מחפש?? – מרפסת שיוכל לבנות בה סוכה, בית כנסת קרוב וכו' – זהו המבט שצריך להיות לכל יהודי – לראות בכל דבר את המצוה שלשמה הוא נברא, כי זה המבט של התורה;

אם ככה, השמש לא נבראה רק כדי להאיר, אלא לקביעת מועדים, ימים ושנים – פירש"י: "עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם" – יש להם תפקיד נוסף – הם גם מאירים לעולם!; כך גם הבית שלך – קיבלת אותו בשביל מצות מזוזה, מצות מעקה, מצות סוכה וכו' – "עוד זאת ישמשו" – יש דבר נוסף – גם תגור שם!

כותב הספר **זאת ליעקב** – ושמעתי בשמו של מרן הגר"מ גיפטר זצלה"ה שאמר בביאור הפיוט 'אחד מי יודע' שאומרים בליל פסח, דכל ענין המספרים בא עבור אחד אלקינו בשמים ובארץ, ושני לוחות הברית, ושלושה אבות, וארבע אמהות, וחמשה חומשי תורה, וששה סדרי משנה, ושבעה ימי שבתא, ושמונה ימי מילה, ותשעה ירחי לידה, ועשרה דבריא, ואחד עשר כוכביא ושנים עשר שבטיא ושלוש עשר מדיא, וכל שאר השימושים במספרים הם בבחינת "עוד זאת ישמשו", והיינו אחד מי יודע, אחד אני יודע, שנים מי יודע שנים אני יודע וכו'.

נמצינו למדים שכל המערכה של תרי"ג מצוות מפרשת את התכלית של כל תנועה, של כל כח ושל כל אבר של האדם, אילולי מצות תפילין לא היינו יודעים לשם מה באה ונוצרה ונבראה היד, זו היא ההסתכלות של תורה על הבריאה. כך צריך לראות גם את כל העניינים וכל המאורעות שבעולם. וכד' הביה"ל שלא באו המצוות משום יציאת מצרים אלא יציאת מצרים באה בגלל המצוות, שהמצוות הם בעצם, מחמת עצמיות רצונו ית' ואינם תלויות בשום סיבות ומאורעות, אלא שכל המאורעות באות מחמת המצוה. וכ"ה ברש"י {שמות י"ג ח'} "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים בעבור שאקיים מצוותיו פסח מצה ומרור הללו", וכ"ה באבן עזרא שם. והי' מרנא הגר"ח הלוי זצוקלה"ה אומר שרציחה היא סכנה לעולם משום שבתורה יש איסור רציחה, ואסתכל באורייתא וברא אלמא. ועיין ירושלמי מוע"ק {פ"ג ה"ח}: "על כל המתים אינו מגלה את לבו אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר. רבי שמואל בשם רבי אבדמי בר תנחום מפני שבטלת ממנו מצות כבוד",

ויש ללמוד מזה שכל המציאות הטבעית העולמית של אב ואם, באה מחמת המצוה של כיבוד אב ואם [שור"ך בשם מרנא מוהר"י זצוקלה"ה ממיר]. עיקר התכלית של כל יצירה ושל כל מאורע – תורה ומצוות, וכל יתר השימושים הם בגדר "עוד זאת ישמשו".

פירוש רש"י הזה, עם 'עיניו' של החפץ חיים – מלמדים אותנו פשט חדש בכל התורה כולה – 'בראשית ברא אלקים' – בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראה ראשית; בכל דבר עלינו לראות איפה זה שייך לישראל ואיפה זה שייך לתורה – מספרים? בשביל הקב"ה! שבעת המינים? כדי שנדע מה ראשון לברכה, וכו'.

(הגר"ב רוזנבלום)

ויכולו השמים והארץ

הראה לי מו"ר רבי פינחס פרידמן ע"י שלוחו רבי עמרם פריד מ"ש"כ בספר 'זכרון דברים' לרבי אלכסנדר סנדר מקאמאראנא בן הרה"ק רבי יצחק אייזיק. כנודע שהיו ה' אחים, הרמזים, במסלה"ר"ת בעריש, משה, סנדר, ליפא, הערש. רבי הערש מזידיטשוב היה האח הבכור, ואחריו רבי משה מסאמבור, ואחריו רבי אלכסנדר סנדר מקאמאראנא אביו של בעל היכל הברכה, הוא היה תלמיד מובהק של הרה"ק רבי מלובלין זי"ע ואמר עליו שהוא מל"ו צדיקים. הוא קיבל ידיעה משמים שצריך להקבר באיהל בהונגרו, אפי' שלא היה דר שם, ואכן הגיע לשם על שבת קודש, ובמוצי"ש נסתלק ונטמן שם, והישמח משה היה אז רבה של איהל, וביקש שיקברוהו סמוך לזה הצדיק הרה"ק רבי סנדר מקאמאראנא.

בתחילה היה רבי סנדר חשוך בנים, והרבי מלובלין אמר לו שיהיה לו בן אחד אך יצטרך להסתלק קודם הבר מצוה, כשנפרד ממנו היה הרה"ק מקאמאראנא בן י"ב שנים, ונתן לו אז חיבור גדול שכתב, ונגנב רוב החיבור רק נשאר ממנו חלק קטן מאד, וזהו הספר 'זכרון דברים'. והרה"ק מקאמאראנא כותב שהוא לא ידע מדוע קרא אביו לספר הגדול 'זכרון דברים', לאחר שנשארו רק כתבים מועטים הבין כבר.

וכתב בספרו לבאר דברי הגמ' במס' שבת: 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית'. ויש להבין איך נעשה שותף עם הקב"ה רק באמירת ויכולו. ועוד צ"ע מדוע דווקא המתפלל בערב שבת הרי רוב ישראל מתפללים בליל שבת ולא בערב שבת מוקדם. ובגמ' שם אמר רבי אליעזר מנין שהדיבור כמעשה – ופ' המהרש"א שבזה בא לבאר מה שכתוב מוקדם, איך יהיה שותף במע"ב באמירה לבד – שנאמר בדבר השם שמים נעשו'. הרי שהקב"ה גם עשה בדיבור לבד, וגם אני

אמרתיו ויכולו, אלא שעדיין צ"ע הרי דבר ה' שמים נעשו, ומה נעשה בדבריו שלנו.

ובהמשך אמר רב חיסדא אמר מר עוקבא 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו שני מלאכי השרת מניחים ידיהם על ראשו ואומרים וסר עונך וחסאתך תכופר'. ויש להבין איך יכופרו עוונותיו באמירת ויכולו בלבד.

וביאר רבי סנדר ז"ע ע"פ מש"כ האור החיים הק' בפסוק ויכולו השמים וכל צבאם, ויכולו לשון כליון, כי באמת ברא הקב"ה את העולם רק לששה ימים בלבד, אלא והשבת קודש מכניס חיות לעוד שבוע חדש, כמ"ש בזמירות ליל שבת 'ולששה כל ברואים ועומדים', העולם נברא רק לששה ימים, ובאמת היה צריך העולם להגמר לאחר ששה ימים, אלא שבכח השבת מתקנים העולם תמיד עוד על שבעה ימים, כך בכל שבוע ושבעה, שהשבת ממשיך חיות לעוד שבוע. עוד פי' האור החיים הק' ויכולו לשון התחלה, שמתחיל העולם עוד פעם ועוד פעם.

נמצא שהשבוע פרשת נח חי בזכות שבת קודש פורשת בראשית. והנה כשבא יהודי ואוהב את השבת קודש, הרי הוא מוסיף מחול על הקודש, נמצא שהקב"ה הכניס כח בששה ימים הבאים ע"י כ"ד שעות של שבת, אך זה היהודי יש לו כח להוסיף עוד שעה על שבת, שמקבל שבת מבעוד יום ומוסיף מחול על הקודש, הרי עשה כ"ה או כ"ו שעות של שבת, וא"כ נמצא שהוא שותף עם הקב"ה בקדושת השבת, כי הקב"ה קידש כ"ד שעות והוא הוסיף עוד שעה.

ובשו"ע ח"מ סי' קע"ו נפסק ששני שותפים שהכניסו מעות לקופה אחת, אע"פ שראובן הכניס אלף ושמעון עשר, ואח"כ עשו רווחים מאלו המעות, הם חולקים הרווחים לאמצע. וכיון שאמר האור החיים הק' שכל השבוע חי מהשעות של השבת, והקב"ה עם האדם הם שותפים בקדושת השבת, אע"פ שעיקר השבת נתן הקב"ה, מ"מ הם נחשבים שותפים שוה בשוה, והוא שותף להקב"ה בבריאת שמים וארץ של זה השבוע.

ובזה פירש רבי סנדר את דברי הגמ' הנ"ל 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו', בערב שבת דייקא, כיון שהוא הוסיף שעות של תוספות שבת, הרי הוא נעשה שותף עם הקב"ה במעשה בראשית. ועל זה הקשה רבי אלעזר הרי הקב"ה עשה ואתה רק מדבר, ומיישב שגם הקב"ה רק דיבר, וגם אתה כשאמרת הריני מקבל עלי קדושת שבת, הרי אתה ממש שותף של הקב"ה במעשה בראשית.

וכמ"ש האור החיים הק' על הפסוק 'ושמרו בני ישראל את השבת', וחז"ל דרשו בכל פעם שכתוב לשון ושמרתם, לעשות משמרת לדברי תורה, ואם היינו שומרים כ"ד שעות מדויק של שבת, הרי היו נוגעים באיסור תורה, ושמרו בני"י את השבת, היינו שבני ישראל קבלו עוד שעות סביב השבת, ועי"ז 'לעשות את השבת לדורותם', שעשינו את השבת ע"י המשמרת של תוספות שבת.

ועתה נשאר לבאר המשך דברי הגמ' שם: אמר רב חיסדא אמר מר עוקבא 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו שני מלאכי השרת מניחים ידיהם על ראשו ואומרים וסר עונך וחסאתך תכופר' והקשה רבי סנדר, ומה יעשה מי שאין לו עוונות, מה להם למלאכי השרת להניח ידיהם על ראשו? הרי אין מוכרח שיהיה לו עונות בכל שבוע. ואם נאמר שיש לו איזה שגגה בכל שבוע, הרי הם אומרים 'וסר עונך וחסאתך תכופר', האם כל אחד נכשל בעון במזיד כל שבוע? וכן יש להבין איך יתכפרו העוונות ע"י אמירת ויכולו בלבד. בשלמא על שמירת שבת עצמו, כבר ביאר הח"ח בהקדמה להלכות שבת סיבת הדבר שבשמירת שבת זוכה לכפרה, אך כאן הרי רק הוסיף על השבת איך יתכפרו עוונותיו.

ויובן ע"פ מה ששמע מרבו הרה"ק מלובלין שכמו שכל אדם צריך לתקן את מה שפגם בזה הגלגול, כך צריך לתקן מה שעשה בגלגולים הקודמים עד

פגמו של אדם הראשון בעצמו, וכך נודע מדברי מרן האריז"ל. ומבאר רבי סנדר דבר נפלא [הפוך ממה שלמדנו לעיל] שכל הפגם של אדה"ר היה שלא קיבל עליו תוספת שבת, וחיה סחטה ענבים ונתנה לו ושתה לפני השבת מבעוד יום בשעה י"א, אם היה אדה"ר מקבל עליו תוספת שבת, הרי כבר היה נהיה שבת קודש לכל דבר, ואז דבר פשוט שכבר היה מותר לו לאכול מעץ הדעת. ולא רק לדעת הט"ז אלא גם לדעת המהרש"ל שהרי כתב הבאר מים חיים שזה הכוס היה גביע של קידוש, ואפי' לדעת המהרש"ל יכולים לקדש מבעוד יום, אלא שצריך להוסיף כזית בערב לסעודת שבת, אך עצם הקידוש חל גם מבעוד יום, וא"כ אם היה מקבל עליו שבת מבעוד יום, בודאי היה מותר לאכול מעץ הדעת. וכיון שלא קיבל עליו תוספת שבת, נתגלגל עליו בחינת 'חשתי ולא התמהמתי'.

וזה שאמר דוד המלך בתהלים - שהוא גלגלו של אדה"ר - חשתי ולא נתמהמתי לשמור מצותיך, ופי' האור החיים הק' 'ושמרו בני ישראל את השבת', לשון שמירה הוא על התוספת שמוסיפים לפני השבת, וזהו חשתי שמרתי לשתות מהיין ולא שמרתי להוסיף על השבת. כי זה השבת היה השבת הראשון בעולם, כמ"ש במדרש שהוא זימר בראשונה מזמור שיר ליום השבת, עוד לפני שקין אמר לו שנתקבלה תשובתו. נמצא שעיקר הפגם הוא שלא קיבל עליו תוספת שבת.

ואע"פ שלדברי הגמ' לא היה יכול לקבל תוס' שבת לכל הדעות, אך המג"א מביא בשם הב"ח שיכולים לקבל שבת ב' שעות ורבע לפני הלילה, ואפי' אם שעה ורבע הרי לפי הגירסא באדר"נ בי"א סרח', שבאותה שעה כבר היה יכול לומר הריני מקבל עלי קדושת שבת, יום השישי וכו'.

וכיון שמה שנגרם חטא עץ הדעת היה תוצאה ממה שלא קיבל עליו שבת בתחילה, לכן כל אדם שמקבל שבת עם תוספת ואומר ויכולו, הרי בזה הוא מתקן את חטאו של אדה"ר, והוא מראה חביבות ואהבה לשבת קודש, בזה שהוא תופס את זה מתחילה, ובהו הוא מתקן פגם אדה"ר. כי בכל יום בערב שבת לפנות ערב נתעורר שוב זכרון חטא עץ הדעת, כמו שכתוב בשערי תשובה שכשאדם חטא ופגם, יעשה 'יראייט' לאותו יום בכל שנה לעסוק בו בתשובה, וכך בכל ערב שבת נתעורר פגם אדה"ר שאכל לפני השבת מעץ הדעת, ולכן אנו באים זרע אברהם יצחק ויעקב ואנו כן מקבלים אז קדושת שבת, עי"ז מניחים המלאכים ידיהם על הראש של כל יהודי, אפי' קדוש כמו רבי סנדר קאמארנער ואומרים לו 'וסר עונתך וחסאתך תכופר', היינו שבה נמחל העון הקדום שכולנו היינו חלקים של אדה"ר, ובהו אנו מתקנים הכל.

ואי' בספה"ק הפלגה גדולה על חשיבות מי שזוכה להוסיף מחול על הקודש, בזה הוא מתקן את העבירה הראשונה שכלולה מכל העוונות.

הגם שדברנו שבוע שעבר מספר צפנת פענח החדש [ספר דרוש ופולפול בנוסח רבי העשל] באופן אחר, שהוא כן קיבל עליו שבת, אך רבי סנדר אומר אדרבה שזה היה עיקר הפגם שלא קיבל עליו שבת מבעוד יום.

ובזה מבאר דברי חז"ל 'אלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד נגאלים', שני שבתות היינו השבת של הקב"ה, כ"ד שעות של יום השבת, והשבת השני הוא התוספת שהיהודי מוסיף על השבת של הקב"ה בשני שבתות אלו אנו זוכים להטהר מפגם עץ הדעת ונגאלים.

ובזה יובן דברי המדרש שכשיצא קין שאל אותו אדה"ר מה נעשה בדיןך, עשיתי תשובה ונתפשרתי עם קוני, התחיל אדה"ר מטפח על פניו ואמר כך היא גדולה כחה של תשובה, פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת. והנה ע"פ הלכה כשאומרים זה הפרק מזמור שיר, בזה מתחיל תוספת שבת שלו, כמ"ש בשו"ע סי' רס"ג ס"י, כשאומרים הקהל מזמור שיר, כולם מקבלים עליהם שבת. כיון שעיקר החטא היה שלא הוסיף מחול על הקודש, לכן זהו עיקר התשובה על חטא עץ הדעת שיהודים נזהרים לקבל שבת מבעוד יום.

(הגרמ"י רייזמן - יום א' נח תשע"ו)

בדרך הדרוש

ולא אמרין ברוך שעשני ישראל, כי איך יברך ברוך שעשני והלא טוב היה שלא נברא. וקשה מה שאומרים ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו, אמנם כי כאשר כבר התפלל האדם וקיבל על עצמו ייחוד הבורא ית' אז טוב לו שנברא, משא"כ קודם התפילה. והנה אמרין (קידושין מ, א) דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה משא"כ מחשבה רעה, א"כ לפי המחשבה השכר יותר מההפסד. וז"ש וירא ה' כי רבה רעת האדם, הדינו שהלאווין שהוא עובר עליהם הם מרובים, א"כ טוב לו לאדם שלא נברא רק משום שהמחשבה טובה שהקב"ה מצרפה למעשה נוח לו שנברא, אבל כאן היה וכל יצר מחשבות לבו רק על כל היום ואין להם מחשבה טובה כלל, לכן וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ.

(חתם סופר על הש"ס עירובין. ומובא כן ג"כ בשם

הרה"ק ר"ש מנישקלבורג ז"ע)

היא שמירת שבת ע"כ פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת ודו"ק: (מדרש יונתן)

וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק על רע כל היום: וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו: (ו, ה)

בגמרא עירובין: נחלקו ב"ה וב"ש הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא וכ' נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש במועשיו וכו' ופי' מהרש"א (מכות כ"ג ע"ב) דנמנו ר"ל שבאו למנין המצוות שהלאווין הם יותר מהעשין כי העשין רמ"ח והלאווין שם"ה וע"כ הסכימו וגמרו שלא נברא האדם בשביל עצמו ויותר טוב היה לו שלא נברא כי הוא קרוב להפסד מחמת הלאווין שהם רבים עי"ש

ובארתי כבר מה שכי' המפרשים (ב"ח או"ח סי' מ"ו

ד"ה ויש) על המברכים ברכות השחר ברוך שלא עשני גוי

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֵׁת בְּרֵאשִׁית – עֶרְךָ הַחַיִּים

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

ארוכה וגדושה לפניו, ולחיות אלף שנים היו בהם מספיק. ואף ראה בהם האדם שאפשר להיות נדיב לב ולתרום לאחרים.

אבל כאשר האדם חי את חייו וראה עד כמה החיים הם יקרים וחשובים, כמה אפשר לפעול ולעשות במשך החיים, לא היה מוכן לוותר אפילו על רגע מחייו וכל שכן כשמדובר בשבעים שנה, כי נשמת האדם כוספת ומשתוקקת לחיות, לפעול ולעשות בעולם המעשה.

ודווקא גדולי הצדיקים ידעו להעריך ולהוקיר את החיים, והם אשר אוהבים את החיים ביותר, שהרי כל רגע ורגע בחייהם מנוצל עד תום. על משה רבינו מובא במדרש: "אמר משה לפני הקב"ה: 'ריבונו של עולם, אם אין אתה מכניס אותי לארץ ישראל הנח אותי בעולם הזה ואחיה ולא אמות'. אמר לו הקב"ה: 'אם לא אמיתך בעולם הזה איך אחייך לעולם הבא? ולא עוד אלא שאתה עושה תורת פלסתר שכתוב בתורתך על ידך: 'אָנִי הוּא וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל' (ישעיהו מג, ג).

אמר משה לפני הקב"ה: 'ריבונו של עולם, אם אין אתה מכניס אותי לארץ ישראל הנח אותי כחיות השדה שהם אוכלין עשבים ושותים מים וחיים ורואים את העולם כך נפשי תהיה כאחד מהם". אמר לו: "רב לך" וכו'.

רואים אנו עד כמה קשה הפרידה מהחיים, מוכן משה לחיות כחיות שדה וכעוף הפורח, אשר נודד בארץ החיים, וכל כך למה, כי הפרידה מהחיים היא קשה עד מאוד, בזמן שיועד האדם מה אפשר לנצל ולהשיג בכל רגע בעודו בחיים.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

כתוב ב'ילקוט שמעוני': הראה הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו ופרנסיו. הראה לו את דוד המלך, שחקוקים לו חיים ג' שעות.

הצטער עליו אדם הראשון ואמר: "ריבונו של עולם, לא תהיה תקנה לזה?". אמר ה': "כך עלתה במחשבה לפני". אמר לו אדם: "כמה שני חיי?". אמר לו ה': "חייך אלף שנה". אמר לו אדם לה': "מתנה יש ברקיע?". אמר לו: "הן". אמר אדם לה': "שבעים שנה משנותי יהיו למזל זה".

מה עשה אדם? הביא שטר וכתב עליו מתנה וחתמו עליו הקב"ה ומטט-רון ואדם הראשון. וכך חי אדם הראשון 930 שנה.

כשהגיע זמן המיתה התחרט ורצה לחזור בו. אמר לו ה': "אדם אל תעשה כן. מוצא שפתיך תשמור, הבט ביוצאי חלצך ותראה שיקום אחר שיקיים נדרו", ומיהו? יעקב אבינו. כמו שנאמר: "וַיֵּדַר יַעֲקֹב נְדָר (בראשית כח, כ). ומה שנדר קיים.

מיד חזר אדם הראשון ונשאר בנדרו. וזה שאמר דוד המלך ע"ה: "אל תבטחו בנדיבים בבן אדם" - רומז לאדם הראשון שהיה נדיב והתנדב לו שבעים שנה. ע"כ.

לכאורה דברי מדרש אלו מעוררים תמיהה. אדם הראשון שהיה יציר כפיו של הקב"ה וכדברי חז"ל מלאכי השרת היו טועים בו, מוזגים לו יין וצולים לו בשר. באו לומר לפניו: 'קדוש קדוש'. אמר הקב"ה: "לא טוב היות האדם לבדו".

אדם שכולו טוהר לב, מבטיח מעצמו לתרום מחייו לטובת הנשמה הגדולה של דוד שעתיד להציל ולגאול את ישראל מיד אויביו, דוד שעתיד לצאת ממנו מלך המשיח, האדם הראשון מעצמו מביא שטר ואף מחתים עליו את הקב"ה, והנה כשמגיע זמנו להיפטר מן העולם, חוזר בו ומתחרט, הייתכן שאדם בדרגה כזו גבוהה לא יעמוד בדיבורו ויחיש את דברי עצמו?

מובא בספר 'מעייני נצח', בשעה שאדם עמד ותרם מחייו, היה זה בתחילת חייו בעוד שיריעת חיים

זיווג הגון וכשר במהרה

אוחן חיים בן אלן אסתר רותיה בתיה בת ימנה נינט אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה מיטל בת מלכה טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית אנאל חביבה בת שולמית שושנה שירה בת סילביה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת שיון בן ג'ינה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר דרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בת שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחו- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אוחן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה שירה שילת בן אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל רחל ברכה בת פדילה דליה רותיה בת סבריה קנסב בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

זמני לכת

יום	כניסת לכת	צאת לכת	ריבון תם
י"ג	17: 30	18: 41	19: 19
ט"ז	17: 47	18: 38	19: 16
מ"ט	17: 48	18: 39	19: 16
כ"ג	17: 50	18: 41	19: 18

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ד'

כאשר גוי הכניס את המאכל לתנור כבוי ולאחר מכן היהודי הדליק את התנור האם יש בישולי גוים?

שאלה: **שאלה**

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה: **תשובה**

הכניס גוי את המאכל כשהוא לא מבושל לתנור ולאחר מכן הדליק היהודי את התנור, או שהניח הגוי את הסיר על כירה כבויה, ואח"כ הדליק היהודי את האש מתחת לסיר, שעומד על גבי הכירה כשהמאכל בתוכו, אין בזה משום בישולי גוים גם לדעת הספרדים. **הערות:** כיוון שישראל הוא זה שעשה את מעשה הבישול. וכמ"ש ה'כנסת הגדולה' (יו"ד סימן קיג הגב"י אות לג), שכל שנתן הגוי את הקדירה עם התבשיל במקום שיכול התבשיל להתבשל, אלא הניח, במקום שאין האש דלוקה והדליק הישראל את האש מקרי בישול ישראל. וכ"כ בשו"ת 'אבני נזר' (יו"ד סימן צו אות ה) שאם הסיק ישראל התנור לאחר שפיתת הקדירה מהני גם למרן השו"ע. וכ"כ ב'כף החיים' (שם אות סה). וכ"כ בשו"ת 'דברי דוד' ח"ג (חיו"ד סימן י). וע"ע למו"ר בשו"ת 'בניין אב' ח"ג (סימן לז) שהעלה כן להלכה.

בתי מלון ומסעדות הנמצאים בבעלות ישראל, ויהודי מדליק את האש בלבד, בדיעבד יש להתיר גם לבני ספרד לאכול, אף שהגוי נתן את התבשיל על האש. **הערה:** היות ויש אומרים, שבבית ישראל אין איסור בישולי עכו"ם, ושמה הלכה כדעת הרמ"א שהדלקת האש מספיקה. כן מבואר בשו"ת 'יחווה דעת' ח"ה (סימן נד). ובשו"ת 'ביע אומר' ח"ט (חיו"ד סימן ו) חיזק את הדברים ומשמע ממנו שאף לכתחילה יש להתיר. ראה עוד מה שכתב בשו"ת 'מעין אומר' ח"ה (עמוד רא). וכן הביא אחי הרה"ג מאיר יצ"ו בספרו 'תורת הישיבה' (פ"ו הי"א) לענין בני ישיבה ספרדים שלומדים בישיבה אשכנזית ואין מקפידים על בישולי גוים לדעת מרן, שבדיעבד מותר. וראיתי שכן העלה בספר 'פת בג המלך' (עמוד טו) להתיר לספרדי לאכול לכתחילה במסעדות אף שהמשיגים נהגו להדליק את האש, והגוי נותן את התבשיל ע"ג אש דלוקה. וכבר תפס עליו בשו"ת 'דברי דוד' ח"ד (יו"ד סימן יח אות ד) למה התיר כן לכתחילה.

נתן ישראל סיר על האש וקודם שהתבשל התבשיל שלישי בישולו הוציאו מעל האש, ובא הגוי והחזירו וגמר בישולו, התבשיל אסור באכילה. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיג ס"ח).

השגחה פרטית

להלן סיפור המעובד מתוך 'השגחה פרטית' ויש בו כדי להזכיר לנו, כי כל דבר הקורה בעולם- הינו בהשגחה פרטית מאת הבורא יתברך. העיתוי, הזמן, המקום וכל מה שקורה - הכול מאיתו יתברך, וכן מה שאמור להגיע לנו - יגיע אלינו בסופו של דבר, ולהלן הסיפור מפי בעל המעשה:

אני מלמד בתלמוד תורה ותיק בירושלים. מדי פעם יש לי הרגל לנסוע למירון כדי לשהות בצילו של התנא האלוקי רבי שמעון בר-יוחאי זיע"א ולהתעלות רוחנית. עם הזמן הכנתי רשימה של עשרים אנשים המתגוררים באיזור, ויש להם יחידת דיור או חדר והם משכירים אותם.

בתחילת השבוע של פרשת קורח כל אחד מארבעה מחברי המלמדים ניגשו אלי כל אחד לחוד, וביקשו ממני את אותה רשימה, כדי שהם יוכלו למצוא דירה במירון לשבת הקרובה. שיכפלתי את הרשימה, ולכל אחד מהם נתתי העתק ממנה. לאחר מספר שעות כולם חזרו אלי ללא יוצא מן הכלל ואמרו לי: "תודה רבה. אבל השבת הזאת לא נוכל לשבות במירון. התקשרנו לכל בעלי הדירות והתברר, כי כל הדירות כבר תפוסות".

באותו השבוע ביום רביעי מתקשר אלי חבר, ומבקש ממני את הרשימה של הדירות במירון. הוא מספר כי הבן שלו שגר בחו"ל מגיע לארץ. והם רוצים, כל המשפחה, לנסוע יחד ולשבות באתרא קדישא מירון ולהתעלות רוחנית. אמרתי לו, שהוא החמישי שמבקש ממני את הרשימה, "ויש לי ארבע הונחות, שכל הדירות לשבת הקרובה תפוסות!".

אבל החבר שלי התעקש ואמר: "מה אכפת לך לתת לי לנסות?". הסברתי לו שאני רק רציתי לחסוך לו זמן. אבל כשראיתי עד כמה הוא התעקש, העברתי גם לו העתק של רשימת הדירות. הוא קיבל את הרשימה והתחיל להתקשר למספרי הטלפונים, דירה אחר דירה. מסיבה כלשהי, הוא התחיל את סבב הטלפונים מהדירה השניה.

כולם הגיבו כמצופה, בדיוק כפי שהזהרתי אותו קודם. אחרי שהוא סיים להתקשר לאנשים הכתובים ברשימה, הוא נזכר שהתחיל לצלצל מהדירה השניה. הוא התקשר לבעלי הדירה הראשונה. כשנענה מהצד השני, הוא שאל בהסנסנות: "אולי יש לכם דירה פנויה לשבת הקרובה?".

מהצד השני ענו לו בהפתעה מרובה: "בדיוק עכשיו דיברנו עם האנשים, שהזמינו את הדירה לשבת הקרובה לפני תקופה ארוכה. בדקה האחרונה הם התקשרו ואמרו שהם לא יוכלו להגיע, ועל כן הם מבטלים את ההזמנה. מאין ידעת להתקשר בדיוק עכשיו?".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כְּמִלְאָכִים - האדמו"ר הרב אלימלך רבין מיאברוב צ"ל

האדמו"ר הרב אלימלך רובין מיאברוב צ"ל - נולד בשנת ה'תרי"ב (1852). בברית נקרא בשם 'אלימלך', על שם זקנו הרה"ק רבי אלימלך מסוקולוב. לצערם הגדול של הוריו הצדיקים, אירע אסון עם הילד. כאשר היה כבן שנתיים חלה במחלת אבעבועות, וכתוצאה מכך איבד מאור עיניו רח"ל. בכתה אימו לפני אביה האדמו"ר שר שלום מבעלזא, והוא ניחם את האם ואמר: **"אני מבטיח לך, שלא יחסרו לו העיניים!"**

כשגדל, השלים בשאר החושים את אשר החסיר בשל עיוורונו. התמדתו ושקידתו בתורה לא ידעה גבולות. בשחר נעוריו היה יושב והוגה בתורת ה' בש"ס ובפוסקים יומם ולילה, ובשקידה עצומה והפליא במעשה זה את כולם, עד שנעשה לגאון מופלג ובקי בכל התורה כולה. זאת למרות העובדה שלא ראה. זכרונו העצום היה מעורר השתאות, אצל כל מי שהיה משוחח איתו בדברי תורה. **בקי בכל הש"ס בבלי וירושלמי, וכן בארבעת חלקי שולחן ערוך!**

לאחר נישואיו שב לעיר בראד (מקום מגורי אבותיו). לאחר פטירת אימו התיישב בעיר שברשין, והחל בהנהגת עדת חסידים. שמו התפרסם ורבים פנו אל הצדיק ונושעו. תפילותיו היו לשם דבר. משם עבר להולושיץ לתקופה קצרה ומשם עבר ליאברוב והחל לנהוג באדמו"רות. **התפרסם כבעל רוח-הקודש**. שמו נודע למרחקים וגם מחוץ לעיר פנו אליו.

על אף היותו אדמו"ר מפורסם, שרבים נוהרים אליו, עזב לעיתים תכופות את העיר ונסע להסתופף בבעלזא. בקיץ שנת ה'תרס"ד (1903), חלה מאוד ולא היה מסוגל להכניס לפיו שום דבר מאכל. לאחר 'הימים הנוראים' יצא בלוויית בניו לוייען כיוון ששם היו רופאים מומחים. בסופו של דבר הוא פנה לאדמו"ר מן הרב יששכר דב רוקח מבעלזא. נפטר ב-ה'תרט"ה (1904). חי כ-52 שנים. בדרכו האחרונה ליוו אותו כל בני העיר בעלזא. ציונו בבעלזא. מצבתו של רבינו נותרה על מקומה באופן פלאי, גם לאחר המלחמה, ולא שלטו בה ידי הרשעים.

סבא (מצד אימו): האדמו"ר ר' שר שלום רוקח מבעלזא. **אביו:** הרה"ק רבי יצחק מראדיחוב. **אימו:** הרבנית הצדקנית איידל. **נשותיו:** מרת חנה פעשא (בת הרה"ק ר' יעקב משה מהובניב-זיווג ראשון), מרת חנה (בת הרה"ק רבי אלעזר סגי נהור מליז'נסק – זיווג שני). **מרבותיו:** דודו, האדמו"ר ר' יהושע רוקח והאדמו"ר ר' יששכר דב רוקח. **ילדיו (מזיווג ראשון):** חמישה ילדים. ביניהם: הגאונים ר' פייז' ור' יצחק.

רבינו היה מרעיף שפע ברכות וישועות מן השמיים עבור המוני בית ישראל. תפילותיו עשו פירות ורבים נושעו מברכותיו. המונים נהרו אל רבינו להיפקד בדבר ישועה ורחמים, ואף במקרים קשים עמדה זכותו של רבינו לחולי ישראל להיוושע למעלה מדרך הטבע. פעם בימי הפורים בעיצומה של קריאת המגילה, אירע אסון בעיר.

ילד קטן טיפס על עץ גבוה מחוץ לבית המדרש. הוא מעד ונפל על ראשו, וכבר לא ניכר עליו סימני חיים. מיד התעורר רעש גדול בבית המדרש. כאשר שאל רבינו לפשר הדבר, סיפרו לו את אשר אירע. רבינו אחז אומנות אבותיו, ויצא אל החצר. הצדיק מישש בידיו הקדושות את איבריו של הילד. הילד קם כאחד האדם.

הוריו של הרה"ח ר' חיים יהושע פשעמיש ז"ל, לא זכו לזרע של קיימא שנים רבות. כעבור עשר שנים לנישואיהם עלה בדעתם להתגרש לא עלינו. כחסיד נאמן, נסע אל כ"ק מרן האדמו"ר ר' יהושע רוקח מבעלזא זי"ע, ושאל בדעת תורה מה לעשות. הורה לו כ"ק מרן להמתין שנה נוספת, ואכן בתוך אותה שנה נפקדו.

לאחר תקופה, הרגישה לפתע אימו של ר' חיים יהושע, כי אינה מרגישה רוח חיים של העובר רח"ל, ודאגה גדולה מילאה את ליבה. אולם לדאבון ליבם, לא ניתן היה לגשת לאדמו"ר ר' יהושע רוקח מבעלזא מאחר וכבר התבקש לבית עולמו. באותם הימים הזדמן רבינו לעירם טארניגראד, אליה היה מגיע לעיתים. בצר להם פנו אליו לבקש ולהתחנן על נפשם.

רבינו ביטל את דבריהם ואמר להם בבטחה כי אין להם ממה לחשוש, ואף הסביר: "הוא הרי מיוחס", הכוונה שהוא מברכת הצדיק, ולכן אינו משמיע את עצמו. סמוכים ובטוחים מברכת הצדיק יצאו מן הקודש, ואחד החסידים שהיה נוכח שם אף העיר, כי רבינו דיבר על העובר בלשון זכר, ובירכו כך, ולכן בוודאי יהיה להם בן זכר. ואכן, בבוא העת, נולד להם בן זכר. בברית קראו את שמו 'הושע' ע"ש כ"ק האדמו"ר מרן ר' יהושע רוקח זי"ע א.

בחלוף הזמן התברר, כי הילד סובל ברגליו, ואינו מתפתח כראוי. לאחר תקופה שוב הזדמן רבינו לטארניגראד. נכנסו ההורים המודאגים לרבינו, כאשר הילד נישא על זרועותיה של אימו, וביקשו שרבינו יברך את הילד ברפואה שלימה. אך נכנסו אל חדרו, קרא רבינו לאימו - על אף היותו סגי נהור - ושאל אותה: **"מדוע את נושאת אותו על ירך? הניחי אותו על הארץ!"**, ואכן, כאשר הניחה את בנה, החל מיד ללכת כאחד האדם.

כאשר ביקר רבינו את הרה"ק רבי יעקב מנאראל זי"ע א, הם שוחחו ביניהם ארוכות בדברי תורה ובסיפורי צדיקים. תוך כדי שיחתם פנה רבינו אל אחד מבניו של הרה"ק מנאראל, והורה לו לעבור לחדר הפנימי והוסיף: "והרם נא את הספר 'תרומת הדשן'. נכנס הלה לחדר השני, ואכן **מצא את הספר 'תרומת הדשן' מוטל על הארץ**.

פעם נכנס רבינו לבית אחד, והתבטא: "נראה שאין כאן בעל הבית, כיוון שבקרנות הבית ישנם קורי עכביש, ודרךן של בעלות הבית לנקותם". באורו הבהיר היה מרגיש רואה בעיניו הצופיות, אף דברים, שאנשים הרואים, אינם מבחינים בהם. כל מי ממכיריו או חסידיו שהיה נכנס אליו, מיד היה מכירו וקוראו בשמו, אף על פי שלא ראה ולא שמע אותו.

זְכוֹת הַשַּׁבָּת

היה מוכן לשמוע על עבודה בשבת, ויהי מה.

וכאן קרה הדבר הבא. במקום שחברת מייקרוסופט תחפש מרצה בכיר אחר (ולא חסרים מרצים מבוקשים ומפורסמים בתחום העסקים), החליטו בכירי החברה, שלא לוותר עליו! **בלית ברירה דחתה ההנהלה את פתיחת הכנס הגדול, ליום חול ביום ראשון בשבוע. כדי שמר קיווי יוכל להגיע לכנס, ולנאום את נאום הפתיחה.**

אכן, כנס המנהלים היוקרתי והגדול של חברת העל של עולם ההי-טק, נדחה ליום ראשון, וקיווי הגיע לכנס ונתן את 'יריית הפתיחה' של הכנס, שהוגדר כהרצאה הכי מעניינת של הכנס.

חודשים ספורים לאחר הכנס, קיווי קידבל טלפון מג'ון, הסמנכ"ל הבכיר שהזמין אותו להרצאה. הוא סיפר למר קיווי שלפני כמה ימים, הוא טס יחד עם ביל גייטס במטוסו הפרטי, ובמהלך הטיסה הם דיברו על ההצלחה של הכנס, וגם על נאום הפתיחה המיוחד, אותו נשא מר קיווי.

בשיחה עם ביל גייטס סיפר ג'ון לבוס שלו, על השתלשלות העניינים, והשיחה עם קיווי המרצה היהודי. כיצד הוא סירב לסכומי העתק שהוצעו לו, ע"מ שיוכל לשמור את השבת, ועל דבקותו ומסירותו המיוחדת, על שמירת קדושת השבת.

לאחר שביל גייטס שמע את דבריו, הוא התפעל מאוד, ואמר לו: **"עד היום ידעתי, שבכספי אני יכול לקנות כל דבר בעולם. כגון: מטוס, יאכטה או כל בניין וחברה שארצה, ובכספי אני גם אוכל אפילו לקנות כישרונות של אנשים"**.

אבל היום הבנתי: **"שכל דבר אני יכול לקנות, חוץ משבת אחת של יהודי!"**. מעשה אצילי זה של מר קיווי, גרם לקידוש ה' גדול, בעולם כולו.

מסתבר, שהשבת החזירה למר קיווי כפליים ממה שוויתר. הסיפור פורסם בכל הרשתות החברתיות, ותפס תאוצה והיכה גלים בכל העולם, על דבקותו ונאמנותו של קיווי לאמונתו, וסירובו לעבוד בשבת.

יותר ממה שמר קיווי העריך ושמר את השבת, השבת העריכה וגידלה אותו, ולא רק שהוא לא הפסיד מסירובו להצעה המפתה, וקיבל את כספו בהיתר, אלא הוא אף הוערך ביותר. **עד מהרה הוא הפך למרצה מבוקש מאוד בהרצאות עסקיות ברחבי העולם, ומוזמן לפורומים עסקיים בינלאומיים, של החברות הגדולות ביותר בעולם העסקים.**

וכל זה רק הפירות שזכה ליהנות מהם בעולם הזה, אבל הקרן על שמירת השבת וקידוש ה' שנגרם בגללו, קיימים לו לנצח נצחים – לעולם הבא!

מר קיווי ברנהרד, הוא מרצה יהודי המתגורר בדרום אפריקה, שהתפרסם בעקבות ספר שהוציא לאור. בספרו הוא מלמד ומוכיח, כיצד ניתן ליישם תכונות מסויימות מעולם הנמרים, ולתרגם אותם להצלחה בעולם העסקים הקשוח, בעידן המודרני.

הספר זכה להצלחה רבה, והפך מהר מאוד ל'רב מכר' בקנה מידה בינלאומי. במקביל החל מר קיווי להרצות בפורומים של עסקים.

יום אחד מצלצל הטלפון במשרדו של קיווי, כאשר בצד השני הציג את עצמו אדם בשם ג'ון. הוא סיפר כי הוא אחד הסמנכ"לים הבכירים של חברת מייקרוסופט. הוא הזמין את מר קיווי לשאת את נאום הפתיחה בכנס הגדול והחשוב של מנהלי החברה מכל רחבי העולם.

ככנס אמור להיות גם מייסד החברה מר ביל גייטס, המיליארדר האגדי, שהונו הפרטי נאמד ב-95.7 מיליארד דולר. כמובן, עלות ההרצאה עולה בהתאם לכיסו של המזמין, ואכן הוצע לו הון עתק ביחס למה שהיה רגיל לקבל עד כה.

מר קיווי שמח מאוד על ההזדמנות הזאת, ובדק מיד את התאריכים של הכנס. להפתעתו הוא גילה, כי יומו הראשון של הכנס, בו הוא אמור לשאת את נאום הפתיחה, נופל לא פחות ולא יותר, על יום שבת קודש.

מר קיווי לא התבלבל, הוא הודה לסמנכ"ל על הזמנתו, והתנצל בפניו שהוא לא יוכל לשאת את נאום הפתיחה, **מכיוון שהוא יהודי שומר תורה ומצוות, והוא לא עובד בשבת.**

סמנכ"ל החברה, שלא היה רגיל לסירובים מעין אלו, החל מיד במסע שכנועים כדי להניא את מר קיווי מסירובו. הוא הציע סכום גדולים, מהסכום שהוצע לו בתחילה. אולם מר קיווי בשלו, ובשום אופן לא הסכים להתפשר על השבת.

ההצעה החדשה הייתה פי שלוש מהסכום המקורי שהוצע בתחילה עבור הנאום. מר קיווי הסביר לו שאין על מה לדבר, שכן הוא לא מוכן למכור את השבת בעד שום הון שבעולם, **למרות שההצעה לכשעצמה, קסמה לו מאוד הן מצד הסכום, והן מצד הפרסום שבדבר.**

לאחר השיחה, העביר הסמנכ"ל את תוכן השיחה לדיון בחלונות הגבוהים בחברה. כששמע ביל גייטס את הסיפור, הוא נתן הוראה לתת לו כל סכום שיבקש, ובנוסף לדאוג לו לכל התנאים הדרושים לבואו, ובלבד שיבוא לתת את יריית הפתיחה, של כנס המנהלים הגדול של מייקרוסופט, אחת מחברות ההי-טק העשירות בתבל.

ניסיונות השכנוע לא פסקו, הוצעו לקיווי סכומי כסף אדירים בכל קנה מידה, ופרסום לרוב. אך מר קיווי לא וויתר, הוא לא

לע"נ	הרב שמואל בן שמחה דרז"ל צ"ל הרב יעקב בן מרגלית צ"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה	הרב שבתי בן אסתריא טאון צ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל נעמי בת כתון ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחה ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה	הרב יצחק בן תפאחה כדורי צ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי צ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל	תנצב"ה	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה צ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו צ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין צ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל
-------------	---	--	--	---------------	--

כ"ה שנה לצאת העלון "שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

גליון מס' 988

שבת פרשת בראשית - מברכין החודש כ"ט תשרי תשפ"א - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

הוראה למעשה

ה אדם מצווה להתרחק מהקנאה, התאוה והכבוד וכלשון המשנה (אבות פר' ז' משנה כא): "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם".

המקור בפרשה: כי תאוה הוא לעיניים (בראשית ג, ו) חוה ראתה כי תאוה הוא לעינים ורדפה אחר הכבוד להיות כאלוקים ובשל כך היא והאדם

הראשון וכל זרעם אחריהם הוצאו מן העולם. (של"ה הק')

הוראה למעשה

האדם צריך להזהר מאד בקדושת המאכלים שמכניס לפיו שלא יהא בהם שום נדנוד ספק ספיקא.

המקור בפרשה: "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלוקים לא תאכלו ממנו", כל אכילתו של האדם צריכה להיות בקדושה שבמותו. וכמו שהאכילה מסטרא דשמלא גורמת מיתה, כן האכילה הקדושה הנרמזת במה שנאמר: "מכל עץ הגן אכול תאכל", מביאה חיים והרמז: "אם כל חי" "אם-כל" אותיות מאכל. (של"ה הק')

מבט לאירועי השבוע

"צר לי עליך אחי... נעמת לי מאד..." (שמואל ב, א, כו)

היה לו קול ערב שהיפנט את שומעיו. זכור לי שלפני כעשרים שנה בעת שנסתלק מורנו הגה"צ רבי משה ובר זיע"א נישג אליי רבי דוד וכך אמר לי: "כשראיתי את רבי משה שוכב בלוויה שלו, חשתי שהוא מחייך אליי ואומר לי שלא להתעצב כי הוא בסך הכל עובר מחדר אחד לחדר שני".

אותה התחושה פיעמה בי בנוגע לרבי דוד שזכה כאמור להסתלק לגנוזי מרומים באושפיזין של דוד המלך ואף לחיות כמספר שנותיו - שבעים שנה.

בטוחני שבעזרת ה' שיריו וניגוניו ימישיכו להדהד ביתר שאת וביתר עוז עד ביאת משיח צדקנו ואז נזכה לראותו שוב בתוכינו בקרוב ממש.

להזהר אבל לא לבקר

ב שבועות האחרונים מתנהל וויכוח במחנינו בנוגע לדפוס ההתנהגות שלנו בעניין נקיטת אמצעי זהירות שייגנו עלינו מפני המגיפה. ישנם כאלה שמתקיימים ומשמיצים את אחיהם שלא נוקטים באמצעי הזהירות הנדרשים. ואילו אחרים מסנגרים כדרכו של בעל ההילולא של שבוע זה - הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, על אחיהם שאינם מקפידים כל כך על כללי הזהירות.

המשך בעמוד אחרון

רבי דוד (דדי) בן עמי ז"ל שר ומשמה

רבי דדי היה מגדולי הזמרים החסידיים של דורינו. ואולם בניגוד לאחרים, הוא התמקד בניגונים ושירים עתיקי יומין שלא נס ליחס. הוא הציב לעצמו מטרה להחיות את ניגוני חצרות החסידים של שנות העבר. בעת שהיה שר את אותם הניגונים הוא היה משרה אוריה מרוממת ונראה היה ששיריו בוקעים יותר מנשמתו ופחות מגרונו.

ב שבוע שעבר - ליל הושענא רבא, נסתלק לגנוזי מרומים אחד מחלוצי בעלי התשובה של דורינו. שמו הוא הרה"ח רבי רפאל דוד (דדי) בן עמי ז"ל. את רבי דדי ז"ל הכרתי לפני כארבעים שנה בתקופה הראשונה כשהגעתי לביתו של מורי ורבי הגה"צ רבי משה ובר זיע"א. ר' דדי זכה להיות בן בית בבית המשפיע, שנים ספורות לפניי. מתחילת חזרתו בתשובה ועד ששנים לאחר מכן הקים בית ישראל, הוא נהג לסעוד בכל השבתות ובכל החגים בביתם של רבי משה והרבנית מרים ז"ל. הוא אף החזיק את מפתח ביתם בכדי שיוכל להכנס לשם בכל עת שיחפוץ. הרבנית מרים הייתה מכינה עבורו לכבוד שבת קודש חמין ומרק פרווה בשל היותו צמחוני וטבעוני.

רבי משה היה מושיב אותו בראש השולחן בעוד שהוא בעצמו היה יושב בין האורחים. עובדה זו גרמה לכך שאורחים אקראיים שהיו נכנסים לביתו של רבי משה במהלך סעודות השבת, היו נישגים בתחילה לרבי דוד מתוך מחשבה שהוא בעל הבית.

במהלך השבוע הוא היה פוקד את ביתו של רבי משה בכדי לשאול אותו שאלות הלכתיות וללמוד איתו תורה. גולת הכותרת של פעלו הייתה הזמרה החסידית.

בשורה מרעישה ונפלאה

בסייעתא דשמיא יצא מחדש לאור הספר שרבים ציפו להופעתו: ספר "ילקוט אמונה וביטחון" מהגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א.

ספר זה שמחולק ללימוד במהלך 30 ימי החודש, הינו ה"צוואה" שהמשיפע השאיר בעולם לפני הסתלקותו והבטיח שמי שילמד בו תדיר, יזכה לישועה בגשמיות וברוחניות. את הספר ניתן להשיג: בירושלים - "ספרי הישיבה" רח' בית ישראל 1 ליד ישיבת "מיר" בני ברק, מרכז הספרים פרידמן ליד בית כנסת איצקוביץ וכן בטלפון של מערכת העלון "שמעו ותחי נפשכם" 02-5828284

את העלון ניתן לראות בע"ה www.veber.co.il

לקט של הדברים הכתובים בגליונות אלה מושמעים בהרחבה בסדרת הקלטות "שמעו ותחי נפשכם" להשיג: 02-5828284 לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי מרדכי אהרן בן רבי יוסף חיים שיינברגר זצ"ל נפטר י"ח אב התשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

בראשית ברא אלוקים

אפשר לבאר שהטעם שכשהתורה פותחת את דבריה במילה "בראשית" הוא על פי מה שכתוב בספר הרוקח - שכל אדם צריך לרשום שמו בתחילת ספרו. והנה התורה נקראת על שמו של משה רבינו ע"ה כפי שמובא במסכת שבת (דף פט.): "אמר ה' למשה, הואיל ומיעטת את עמך, תקרא על שמך שנאמר: "זכרו תורת משה עבדי". וכמו כן מובא במסכת בבא בתרא (דף יד.): שמשוה כתב את ספרו. ומהסיבה הזאת משה פתח במילה בראשית משום ששמו מרומז במילה זו כפי שמבאר הרמב"ן, שהרי נאמר "וירא ראשית לו" היינו שבזכותו נברא העולם.

"בראשית ברא אלוקים"

פירש רש"י: "אמר רבי יצחק: לא היה צריך להתחיל את התורה אלא "מהחודש הזה לכם" שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל. ומה הטעם פתח מבראשית?

משום כח מעשיו הגיד לעמו - לתת להם נחלת גויים."

לכאורה, עניין אינו מובן מדוע פתחה התורה ב"בראשית" לפני ציווי המצוות? הלא עיקר התורה זה להורות על קיום המצוות ואם בכדי שלא יאמרו אומות העולם שאנו ליסטים נכתב סיפור הבריאה בתחילה, היתה התורה יכולה לספר על כך לאחר פירוט המצוות!?

ניתן לתרץ קושיא זו על פי מה שמפרש רש"י על הפסוק "ושמתם את דברי אלה" (דברים יא, יח): "אף לאחר שתיגלו, היו מצוינים במצוות - הניחו תפילין, עשו מזוזות כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו וכן הוא אומר: "עשי לך ציונים" וכתב על זה הרמב"ן: "וכבר כתבתי פרוש הענין, כי המצוות האלה - חובת הגוף הם ודינם בכל מקום כמו בארץ, אבל יש בו במדרש הזה סוד עמוק וכבר רמזתי סודו, וזו לשונו של הרמב"ן בחומש ויקרא (יח, כה): "כי עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה' ולפיכך אמרו בספרי: "וירשתה וישבת בה ושמת לעשות ישיבת הארץ שקולה כנגד כל המצוות שבתורה". ועל פי כל זה יובן בטוב טעם שהתורה פתחה בהקדמה של סיפור הבריאה - לספר כוח מעשיו בכדי להודיע שארץ ה' שייכת לעם סגולתו וליושבי ארץ הקודש הטיל ה' את קיום עול המצוות, ניתן למצוא סימוכין לכך מדבריו על הרמב"ן בבראשית (כו, ה) אשר כותב שהאבות שמרו את המצוות רק בארץ ישראל.

באור במדרש רבה

מדרש רבה (א. ז.): "רב הונא בשם בר קפרא פתח, תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק, חי העולמים, עתק, שהעתיק בבריותיו. בגאווה, אתמהא בשביל להתגאות ולומר אני דורש במעשה בראשית. ובח, אתמהא מבזה את כבודי, דאמר רבי יוסי בר חנינא כל המתכבד בקלון חברו אין לו חלק לעולם הבא, בכבודו של מקום על אחת כמה וכמה.

אפשר לבאר דברי המדרש על פי המבואר בליקוטי תורה של אדמו"ר הזקן נ"ע בפרשת נצבים דיבור המתחיל שוש איש (סימן ב): "להודיע לבני האדם גבורותיו הן הצמצומים רבים ועצומים עד אין מספר שצמצם אור אין סוף ברוך הוא, כי כל סדור שבחיו של מקום הוא על דרך במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו".

נמצא שכל מה שלומדים יותר במעשה בראשית רואים בזה ענותנותו של הקדוש ברוך הוא, ואמרו רבותינו ז"ל (תנחומא בחקותי ג) שתכלית בריאת העולם הזה הוא שנתאווה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים, ואימתי הקדוש ברוך הוא כביכול שוכן בתחתונים, כשאדם הוא בענוה ושלמות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל במסכת סוטה (ה, א) אני את דכא אשכון, ולהיפך בעל גאווה אמרו ז"ל (שם) אין אני והוא יכולים לדור בעולם, אם כן כמה הוא גרוע זה שדורש במעשה בראשית בשביל להתגאות, שלא די שאינו פועל עליו שפלות וענוה ללכת בדרכיו ולדבקה בו מה הוא וכו' אף אתה וכו', אלא עוד מתגאה מזה, הוא נקרא מבזה על כבודי רחמנא ליצלן ועיין באגרת הרמב"ן שעל ידי גאווה מורד הוא במלכות שמים, ומסיים שם: "לכן השפל עצמך וינשאך המקום"

הלא אם תיטיב שאת (ד, יז)

עיין ברמב"ן, אפשר לפרש על דרך שאמר רבותינו זכרונם לברכה במסכת ברכות: "במקום שבעלי תשובה עמודים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד בו", לזה אמר ה' לקין למה נפלו פניך מחמת קנאה שאינך צדיק כמו אחיך, אם תיטיב מעשיך, יהיה לך יתר שאת על אחיך, שצדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד כנ"ל, ואם לא תיטיב מעשיך, לפתח חטאת רובץ, היצר הרע עומד תמיד להכשילך, ואליך תשוקתו שהוא ישתוקק להיות דבוק בך כל הימים, על דרך שאמרו רבותינו זכרונם לברכה "בא לטמא פותחין לו", ועוד אמרו "קשורה בו ככלב", ואחרי כל זה, אף על פי כן אין לך דבר שעומד נגד התשובה, ואם תרצה "ואתה תמשול בו", שנתונה בידך לשוב בכל עת שתרצה.

שאלות קצרות ותשובות ביצון:

1. מה הקשר בין סופה של התורה לפתיחתה?

תשובה: אם נחבר את שלושת המילים שפותחות את התורה למילים שמסיימות אותה, נקבל את המשפט הבא: בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ "לעיני כל ישראל".

המסר שמועבר באמצעות המשפט הזה הינו: העולם נברא לעיני ישראל, לטובתם ולתועלתם. מסר זה תואם להפליא את פירושו של רש"י על פתיחת התורה: "אמר רבי יצחק: לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ"החודש הזה לכם" שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל. ומה טעם פתח ב"בראשית"? משום כוח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים" שאם יאמרו אומות העולם לישראל: ליסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גויים, הם (ישראל) אומרים להם: כל הארץ של ה' היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו".

2. האות "ל" מסיימת את התורה והאות "ב" פותחת אותה. צריך להבין מדוע כשמצרפים את שתי האותיות לפי סדר שהפרשיות שלהן נקראות בבתי הכנסת זו אחרי זו נוצרת המילה החיובית "לב" ואילו כשמהפכים את הסדר שלהן מתקבלת המילה "בל" שמשמעותה היא - לא לעשות?

תשובה: האות "ל" מייצגת את זקני העם משום שהיא מופיעה בסיומה של התורה ואילו האות "ב" מייצגת את הצעירים שבעם כי היא מופיעה בתחילתה של התורה (בדרך כלל מי שמסיים הוא הותיק-המבוגר ומי שמתחיל הוא הצעיר-הטרי). ובנוסף האות ל גדולה ב-28 מספרים מהאות ב.

התורה מעבירה לנו איפוא, מייד בפתיחתה את המסר הבא: כאשר תבססו את החברה בישראל על הזקנים שהם בעלי הנסיון וחכמת החיים, לב החברה יהא תקין, ואולם אם תדחקו אותם הצידה ולא תתחשבו בדעותיהם, תזיקו בכך לעצמכם והרמז לכך הוא: "בל - לכם מלנהוג כן.

המטבע המבורך

הוא המתין מעט על סף הבית בלב הולם, מצפה לבאות. והנה נפתחה הדלת והמשמש בקודש עמד על המפתן. ר' יענקל המלמד החל לנסות לדלות את המילים ששמר בקרבו לאמרם בעת הצורך אבל מתוך התרגשות פרחו אלו מזכרונו. בלית ברירה הצביע על הדלת כאומר: באתי כדי להכנס אצל הרבי. אבל המשמש שרגיל היה לכל מיני דמויות, חשב בטעות שהעומד לפניו הוא ארחי פרחי מדלת העם, ועוד טרם הצליח המלמד להביע משאלתו אמר לו חדות: אין הזמן כשר עתה לאורחים. המתן עד יום שישי אחר הצהריים לקבלת פנים הכללית.

אבל ר' יענקל לא אבה לשמוע מענה כזה. לא לחינם חלם שנים על הרגע של עמידה לפני הרבי, לא לחינם הקדיש סכום לא מבוטל לנטיעה אל הרבי. עכשיו, ויהי מה, יעשה כל שביכולתו כדי לממש את שאיפתו. הוא התישב על המדרגות המובילות לבית, מחכה לשעת כושר.

הלילה ירד ובוקר מעונן הפציע לאחוריו, והמלמד יושב עדיין ושומר על מקומו. הוא לא יזח מכאן עד אשר משאלתו תתקיים. נים ולא נים עבר את הלילה, וכשמישהו הפנה אותו להכנסת אורחים, לא הניד עפעף. וכך עבר יום ועוד יום באכילה מועטת ושינה טרופה, ולכל המתעניינים השיב קצרות כי עד אשר לא יראה את הרבי לא יצליחו להזיזו מן המקום.

אנשים ריחמו על היהודי המסכן שאינו נותן שינה לעיניו, אינו אוכל ואינו שותה ומתעקש בתוקף על שלו. גם המשמש בקודש התרכך קמעה נוכח היהודי הנחוש והחליט לספר על זה לרבי. הרבי שמע והורה להכניסו מיד לחדר.

יצא המשמש אל המלמד היושב נים ולא נים על המדרגות, כחוש ודל, והרכין עצמו אליו: הרבי הורה להכניסך פנימה!

קם ר' יענקל והתנער, חייך חיוך דל של הנאה ופסע בעקבות המשמש. על הסף נעצר, מנסה במחשבתו לסדר את אמריו, וכשראה כי אין בכוחו לאסוף עצמו לחבר כמה מילים מכובדות, הפסיק לטרוח ושם בטחונו בהקב"ה שבודאי לא יכשיל פיו.

נשאר בידו רק מטבע אחד. ר' יענקל שלף מכיסו רובל-כסף בודד. "הנה את זה הבאתי לרבי לפדיון נפש"

לאחר שזכה לקבל שלום מן הרבי, עמד המלמד כפוף וכנוע, מראה פניו מלמד על יראתו, והוא שותק.

הרבי פנה אליו ושאל אותו למבוקשו.

המשך בעמוד הבא

כ"ק האדמו"ר מסאדיגורה רבי ישראל משה פרידמן זצ"ל עם נשיא מועצת גדולי התורה הגאון הרב אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ"ל. חסידות סאדיגורה היא ענף המסתעף מחסידות רוז'ין

ומאביהם. נרגש כולו יצא דרך השער החורק של חצר הביקתה אל השביל, הביט אל השמים המעוננים והתחיל לפסוע בדרך הכבושה בין שדות התבואה הקצורים. חיוך דל הסתמן על שפתיו. זאת הפעם, החליט, חייב הוא לבצע את מחשבתו, ויהי מה, אם לא עכשיו אימתי?

הוא התיישב על אבן מזדמנת, התיר את קשרי השקית המצומקת, ומנה את המעות - שכר על הקיץ כולו. ספר, מנה וחילק; חלק להוצאות הבית, חלק להוצאות הדרך, ומטבע אחת פדיון לרבי.

הוא הפריש את המטבע בדחילו ורחימו, המטבע שעתיד להינתן לרבי, חימם את ידו הקרה.

כי שנים רבות חלם יענקל המלמד להגיע אל הרבי, הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זצ"ע. בחלום ובהקיץ ראה את עצמו עומד מול הרבי ושואב עוז ותעצומות מדמותו הטהורה והקורנת. חסידים היו מספרים בהתרגשות כי פניו הקדושות של הרבי הן מעין שופרי דיעקב אבינו... מתי, מתי כבר יזכה הוא ליום הזה, למעמד הזה?...

והנה, ביום ההוא בשלהי הקיץ החליט לקיים את משאת נפשו. בפיצול הדרך שינה את נתיבו הקבוע, לא הביתה כי אם לרוז'ין.

עוד טרם הצליח המלמד להביע משאלתו אמר לו חדות: אין הזמן כשר עתה לאורחים

לרוז'ין הוא הגיע ביום שני בשבוע לפנות ערב, מאובק ועייף. הצידה הדלה שבצקלונו בקושי סיעה לחבר נפשו לגופו. הוא נכנס לבית המדרש, התפלל מעריב בציבור והוסיף תפילה מדלילה שיזכה לחזות בנועם קדשו ללא שום מכשול.

מחוזק מעט מן התפילה פנה בסערת נפש לעבר גרם המדרגות המוביל אל הרבי.

ום שמחה היה לחסידים העניים יום בואו של ר' יעקב הגביר לרוז'ין. הוא נודע בצדיקת פזרונו, חונן דלים ואביונים, וידו פשוטה הייתה לתת ולהוסיף לתת לכל דצריך. ב"חצר" התקבל בחיבה ובכבוד, הדלת לחדרו של הרבי פתוחה הייתה לפניו כדבר המובן מאליו.

תכונה נאה הייתה לר' יעקב; שלא כגבירים רבים, העשירות הגדולה שנתברך בה לא הזחיחה דעתו ולא הגביהה את רוחו. הוא הביט על סובביו בענוות חן, 'העשיר יענה עזות' - רחוק היה ממנו ומהליכותיו. טוב לבו שפע בטבעיות, בחיוך אל כל הפושט ידו לקראתו, בהרכנת קומה אל מי שצריך לו ולמעותיו.

אבל לא רבים זכרו וידעו על יום בואו הראשון לחצר רוז'ין.

היה זה יום אפרורי, חודר לחות וצינה של ניצני סתיו, בו הגיע ר' יעקב לחצר, בלבוש אחר ובמצב שונה מן הקצה אל הקצה מהעת בה מתרחש סיפורנו. באותם ימים רחוקים לא היה ר' יעקב גביר ולא עשיר מפורסם. לרוז'ין הגיע כהלך מאובק לבוש בגדים מרופטים. את הדרך הרחוקה עשה כמעט רגלי, ורק זעיר פה וזעיר שם, בעגלה.

היה זה לפני כעשור. בתום ה"זמן" בבית הכפרי.

בנוסף לעבודתו הקשה בזעת אפיים, התפלל עליהם תמיד שיזכו לקלוט ולהבין את ערבות התורה ומתיקותה

עבודת הקודש של ר' יענקל המלמד לא הייתה קלה כלל. שני תלמידיו הכפריים לא השביעו אותו נחת. להחדיר לראשיהם תורה ודעת קשה היה כקריעת ים סוף. הנערים שגדלו בחיק הטבע, רעו את העיזים והשתכשו במימי הנהר, סמוקי לחיים ובריאי בשר, ישבו מול האותיות המחכימות במבט בוהה. המלמד נאלץ ללא הרף לנתק אותם מחלומות בהקיץ, מעיסוק בהבלי הבליים, להאיר עיניהם ולטעת בלבם אהבת תורה. ובנוסף לעבודתו הקשה בזעת אפיים, התפלל עליהם תמיד שיזכו לקלוט ולהבין את ערבות התורה ומתיקותה. מדי פעם היה אביהם הכפרי, עובר על ידם, בלכתו מן הדיר אל לול העופות וחוזר חלילה, ומטה אוזנו אל המלמד ובניו. וכשנדמה לו כי מתרשלים הם, פנה אל ר' יענקל: בשוט למד אותם! מה הם רוצים? לגדול בורים כמוני...

עכשיו בתום ה"זמן" ארז יענקל את מעט המטלטלים שלו, קיבל מעט צידה לדרך ושכר-מלמדות עבור הקיץ, ונפרד מתלמידיו

ירושלים של אז...

מבט לאירועי השבוע המשך מעמוד ראשון

הפגנה ומחאה ברחוב מאה שערים לפני ארבעים שנה. כל היודע על איזה נושא התמקדה המחאה וכל אלה שמזהים את הדמויות בתמונה, מוזמנים להתקשר לטלפון המערכת 050-4106923 ובעזרת ה' נפרסם את הפרטים בפעם הבאה.

ברצוני להביע את עניות דעתי שמחד גיסא עלינו לנקוט בכל אמצעי הזהירות (עטיית מסיכה, הרחקות וניקוי הידיים בחומר מחטא) ומאידך גיסא אל לנו להעביר ביקורת פומבית על חוגים מסויימים שרבותיהם החליטו שלא לנהוג בכל אותם אמצעי הזהירות. ביקורת שכזאת משחקת לידיהם של שונאי הדת ובכלל מי אנו שנתיימר להבין יותר מרבני ואדמורי אותם החוגים. ויהי רצון שעוד לפני ששורות אלו יודפסו, ויכוח זה לא יהיה רלוונטי כי מייד תחלוף המגיפה ותבוא רפואה ותשועה לכל עם ישראל.

13 אב תש"ף

המטבע המבורך - המשך מעמוד קודם

הושיט ידו לשלום עליכם, בעוד על ארשת פניו המביעה נכבדות מרחף חיוך קל. "הב לי את המטבע", אמר הנגיד, "וקח את זה".

"ארבעת אלפים רובל..." אמר משרתו של הנגיד כלאחר יד.

כמו בחלום ראה יענקל את המטבע יקר-הערך עובר מידו לידי הנגיד, והוא נשאר על עמדו מחזיק מעטפה עם סכום אדיר של ארבעת אלפים רובל.

לרגע התבלבלו חושיו והוא שכח לאן עליו לשים פעמיו. מה עליו לעשות עכשיו?!

והנה הבזיקה מחשבה בראשו: עדיין נמצא אתה כאן בצל הקודש, היכנס אצל הרבי וספר לו את אשר ארע עמך!

לא היית אמור למכור את המטבע. אבל הדבר כבר נעשה, וצריך רק להשתדל לתקן

ראשית דבר הניח ר' יענקל אלפיים רובל על שולחן הרבי. מחצית מן הסכום שקיבל עבור המטבע. אחרי כן החל לספר במילים מגומגמות על המטבע המבורך שנשטמ מידיו שלא ברצונו.

קולו החריש של הצדיק נגע באזניו במעין גערה: לא היית אמור למכור את המטבע. אבל הדבר כבר נעשה, וצריך רק להשתדל לתקן. ובכן, הבאת לנו סכום גדול מאד כפדיון. אנחנו נשתמש בו לדבר שבצדקה. הסכום יועד עבור יסוד בית כנסת, ובזכות זו לא תאבד את ברכת העושר.

וכן היה, ממלמד כפרי עני הפך רבי יעקב לנגיד עשיר ונכבד. אבל העשירות המופלגת לא טישטשה את רוחו השפלה, וידיו ולבו פתוחים היו לכל. כי עשירות זו, מברכתו של הרבי, השפיעה טובה בגשמיות וברוחניות.

בית הכנסת בעיירה צורטקוב שהייתה ענף מענפי רוז'ין

אותו, כאשר כל אחד מהם מנסה לעורר תשומת לבו, למשוך אותו לפינה שקטה כדי לקיים משא ומתן לרכוש ממנו את המטבע החשוב. אבל המלמד הביט בכל אלה המצפים למוצא פיו, אנשים שמימיו לא עמד במחיצתם, וחייך בענווה, מבטו מושפל כתמיד, והמטבע אחז בחזקה ביד מימנו.

נו, מה אתה אומר? המחירים שהסוחרים סביבו בלבלו אותו כליל, אבל גם במבוכתו ידע כי הוא מחזיק חפץ יקר ערך לאין ערוך, ועליו לשמור עליו מכל משמר, לא להתפתות להמיר אותו אפילו תמורת כל הון דעלמא!

ר' יענקל פילס לו דרך בין הצובאים עליו אל עבר שער החצר, הוא כבר כמעט הצליח לחמוק מכל הסוחרים כאשר לפתע הגיע אליו מישוהו בבקשה: הנגיד אורנשטיין חפץ לומר לכם דבר מה! ר' יענקל הביט על השליח ונשאר תקוע במקומו, אבל זה לא נתן לו לשקוע בהרהורים. "להזדרז, להזדרז", אמר לו בטון של פקיד בבית נגיד, "אי אפשר לתת לנגיד לחכות, זמנו יקר!".

כך נגרר המלמד בעל כורחו אל הנגיד, וזה

כמו נפתחו חרצובי לשונו החל ר' יענקל לספר כי ימים רבים נכסף להגיע הנה, והנה בשנה זו, לאחר קיץ ארוך של מלמדות אצל ילדי כפרי, החליט כי אם לא עכשיו אימתי... ולאחר שחילק את המעות שקיבל עבור ה"זמן" והקציב מנה מועטת עבור בני הבית נשאר בידו רק מטבע אחד. ר' יענקל שלף מכיסו רובל-כסף בודד. "הנה את זה הבאתי לרבי לפדיון נפש... אכן מתנתי דלה אבל ניתנת היא מלב נרגש מלא רצון לתת יותר..."

הרבי קיבל מידיו את הרובל, החזיקו בידו זמן מה, שפתיו נעו, ולאחר מכן פקח את עיניו, הושיט את הרובל בחזרה לכוונו של המלמד שנבהל עד עמקי נפשו: מדוע מחזיר לו הרבי את המטבע שנתן לו בלב שלם?!

אבל עוד הוא מתיסר בשרעפיו שמע את קולו הלוחש של הרבי: קח את המטבע, בעזרת השי"ת הוא יביא לך ברכה גדולה והצלחה.

אבל גם במבוכתו ידע כי הוא מחזיק חפץ יקר ערך לאין ערוך, ועליו לשמור עליו מכל משמר

ברכה מפורשת לברכה והצלחה, מפי הצדיק, לא היתה מעשה שבכל יום. אוחז בידו את המטבע שהיתה כבר בידי הרבי, יצא ר' יענקל נרגש ונסער, הוא פנה אל עבר המדרגות, לצאת לדרך הביתה.

אבל עוף השמים כבר הולך את הקול. חסידים נגידיים, סוחרים, ששמעו את המעשה הבלתי שגרת, החלו לטטוש עיניים אל עבר המטבע המבורך.

לפתע פתאום הפך המלמד העני למושא מרכזי ב"חצר". מעגל של גבירים הדורי-לבוש הקיף

לעילוי נשמת מורי הדיין הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה בן רבי אברהם גולדברג זצ"ל. נסתלק לנגזי מרומים ב' אב - א' של ראש חודש אלול התש"פ ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת דודתי עפרה רכלין בת ישראל ז"ל נפטרה ל' סיון ה'תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

פרשת בראשית

העלון יוצא במהדורה מקוונת בלבד. מי שיכול להפיץ - יבורך!

העופות. לא דיין שלא הזהרת אותן, אלא שנתת להן ואכלו!"
ועדיין תמוה, כי מקומו של הציווי להזהיר את הבהמות והחיות אינו כאן, כאשר הקב"ה בא להעניש את האדם, אלא לעיל (ב, טז) כאשר ציוה הקב"ה את האדם שלא יאכל מעץ הדעת, ואמנם שם נאמר "ויצו ה' אלוקים על האדם לאמור...". ומדוע הזכירו כאן שוב?

ביאור נפלא על כך, כתב הגאון רבי שמואל יוסף רבינוב זצ"ל מלונדון, בעל "דברי שיר": נאמר להלן (פס' כב): "ויאמר ה' אלוקים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם", ורש"י מפרש: 'הרי הוא יחיד בתחתונים כמו שאני יחיד בעליונים, ומה היא יחידותו? לדעת טוב ורע, מה שאין כן בבהמה ובחיה. ועתה פן ישלח ידו וגו' - ומשיחיה לעולם הרי הוא קרוב להטעות הבריות אחריו ולומר: אף הוא אלוה'. הרי התבאר שכדי שלא יטעו הבריות לחשוב את האדם לאלוה, צריך היה לקרות אחד מן השניים: או שלא ידע טוב ורע, או שלא יחיה לעולם.

אך הנה, בפסוק לעיל (ב, יח): "ויאמר ה' אלוקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו", פירש רש"י: 'שלא יאמרו: שתי רשויות הן, הקב"ה יחיד בעליונים ואין לו זוג, וזה יחיד בתחתונים ואין לו זוג'. ומכאן שיש דרך שלישית לגלות ולהודיע לכל באי עולם שהאדם אינו אלוה: לתת לו בן זוג, שאז איננו יחיד בעולם ואין מקום לדמותו, חלילה, להקב"ה שהוא יחיד בעליונים.

לכשנארוגו הכל ליריעה אחת, תואר טענת אדם הראשון באור חדש ונפלא, וכך אמר להקב"ה: הלא הזהרה שלא לאכול מעץ הדעת נאמרה לי בטרם נבראה חוה, ועל כן היתה מחשבתני שעיקר טעמו של האיסור הוא כדי שלא יטעו הבריות, ועל כן נאסר עלי לאכול כדי שלא אדע טוב ורע, ועל כן אם אוכל - לא תהיה ברירה אלא לנקוט בדרך השניה: שלא אחיה לעולם, ומתוך כך שוב לא יטעו בי. אך כל זה - בטרם ניתנה לי בת זוג, אבל לאחר שניתנה לי חוה, הרי שוב אין מקום לטעות בי, ועל כך סברתי שיכול אני לאכול מעץ הדעת!

זו היתה כוונת אדם בטענת "האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואוכל", דהיינו: **על ידה נולד לי ההיתר לאכול מעץ הדעת!**
וכך נפרש אף בכוונת הנחש באמרו: "כי יודע אלוקים כי ביום אוכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע", דהיינו: שהחשש פן תהיו כאלוקים - הוא העומד בבסיס טעמו של האיסור, ועל כן עתה, כשיש לאדם את חוה - בטל הטעם ובטל גם האיסור!

לכאורה, טענה טובה. טענה הגיונית ביותר!

אך לא! מילה אחת ממוטטת את המגדל אשר בנינו להצדיק את האדם, חוה והנחש. המילה היא: **'לאמור'**.

שהרי כך נצטווה האדם: "ויצו ה' אלוקים על האדם לאמור...", וכדברי המדרש, שהציווי היה לומר גם לבהמה, לחיה ולעופות. ואם כך, הרי מוכח בעליל שטעם האיסור אינו משום "שמוא יטעו הבריות", שהרי חשש זה אינו שייך לבהמות ובחיות ובעופות, שכבר היה להם בן זוג... ומעתה לא היתה לאדם שום התנצלות שתעמוד לו מול תוכחת הקב"ה והעונש שהשית עליו בגין חטאו.

זהו פשר הפסוק שלפנינו: "ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך", כלומר: מה שהמצאת לך היתר על ידי האשה, בתואנה שלאחר שאינך יחיד אין חשש שיטעו בך, ועל כן הורית היתר לעצמך לאכול מעץ הדעת, אולם הלא "ותאכל מן העץ אשר ציויתך לאמור", ומאחר שציויתך גם לומר לבהמות ולחיות - היה לך להבין שאין זה טעם האיסור, ולא לאכול מן העץ!

(ושלל לא יחסר)

והדברים מאירים ומתוקים!**"בזעת אפיקך תאכל לחם" (ג, יט).**

היה רבי יוסף יוזל מנובהרדוק זצ"ל דורש מקרא זה בכעין קל וחומר: ומה אם כדי לקיים את הקללה של "בזעת אפך" האדם משתדל ומתייגע יומם ולילה, כמה צריך הוא להשתדל כדי להשיג את הברכה "ברוך הגבר אשר יבטח בה"... מסופר על רבי מרדכי מנישכזי זיע"א, שפעם בא אליו אדם שפעם בא אליו אדם והתאונן על רוע מזלו שהוא מתפרנס בדוחק וביגיעה רבה. אמר לו הצדיק: הרי כך כתוב בתורה: "בזעת אפך תאכל לחם"?

ענהו הלה: אילו היה לי לפחות אחרי היגיעה לחם ברווח ובהרחבה - החרשתני! השיב לו הצדיק: העולם אומרים שאחר הזיעה לא טוב לאכול הרבה...

(תורת הפרשה)

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" (א, א).
נהוג לנעוץ ולהבר את סוף התורה לתחילתה.

והנה - אמר הגאון רבי מאיר הלוי עפשטיין זצ"ל, אב"ד קופישאק (ולמים מו"ץ בולגא) בספרו 'אבן ישפה' - הגמרא במסכת מגילה מספרת (דף ט): 'מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים, והכניסם בשבעים ושנים בתים, ולא גילה להם על מה כינסו, וכנסו אצל כל אחד ואחד ואמר להם: 'כתבו לי תורת משה רבכם'. נתן הקב"ה בלב כל אחד ואחד עצה, והסכימו כולם לדעת אחת, ושינו מן הלשון שנאמרה בתורה כמה וכמה מקומות, והראשון שבהם הוא בפסוק שלפנינו, ששינו וכתבו לו: 'אלוקים ברא בראשית', שלא יאמר שתי רשויות הן וראשון ברא את השני.

לאור זאת יובן הקשר בין המילים המסיימות את התורה: **'לעני כל ישראל'** - לפסוק הראשון בתורה: **'בראשית ברא אלוקים'**, דהיינו: רק 'לעני כל ישראל' צריך לכתוב 'בראשית ברא אלוקים', אבל לעני אפיקורסים צריך לכתוב 'אלוקים ברא בראשית'...

(מבוא של רב)

ודברי פי חכם חן!

"ויעש אלוקים את שני המארות הגדלים את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הפוכים" (א, טז).

בגמרא בחולין (דף ס: מובא, שרבי שמעון בן פזי הקשה: הרי כתוב "ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים", משמע שניהם גדולים, ומיד בהמשך הפס' "את המאור הגדול ואת המאור הקטן"? והסביר, שזה מפני שאמרה ירח (בלשון תורה הוא לשון זכר, תוס' שם) לפני הקב"ה: "רבש"ע! אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד?" אמר לה הקב"ה: "לכי ומעטי את עצמך". אמרה לפניו: "רבש"ע! מפני שאמרת לפניך דבר הגון, אמעית את עצמי?" ניסה הקב"ה 'לפייסה' בכל מיני דרכים, וראה שלא מתיישבת דעתה של הירח, עד שאמר הקב"ה "הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח", ולכן בשעיר שעם ישראל מביאים בראש חודש, נאמר "לה", "לכפר על מיעוט הירח. ע"כ.

ביאורים רבים נאמרו לגמרא זו. אחד מהם הוא ביאורו הנפלא של רבי משה סופר זצ"ל, ה"חתם סופר": משל למלך שהיה חייב כסף לאחד משריו. אמר המלך לשר: במקום שאני אתן לך את הכסף, ישנם בעיר פלונית אנשים שחייבים לי כסף, לך וגבה מהם את חובי במקומי, וכך אפרע לך אני את חובי. הלך השר אל אותה עיר וביקש מתושביה שיפרעו לו את חובם למלך. התושבים השיבו בחיוב, והבטיחו שתוך שבועיים יקבל מאיתם את כל פירעון החוב. חלפו שבועיים, השר בא לבקש את כספו, אך התושבים הודיעוהו כי ארעה תקלה, בדיוק היה גשם ולא הצליחו להשיג את הכסף...

הבין השר, והסכים להמתין עבורם עוד שבועיים נוספים. כך נמשך הדבר מספר חודשים, כשהשר מבין שהם משתמטים מלפרוע את החוב. בסופו של דבר, כשראה השר שבני העיר אינם משלמים, חזר אל המלך וביקשו שישלב לו את כספו. בטעמו זאת המלך, כעס על אותם אזרחים אשר לא שילמו את חובם לשר, כי בכך בעצם ביזו בעקיפין את המלך, אשר הבטיח לשר את כספו דרכם, אך הם אכזבו ולא שילמו לשר את המגיע למלך.

כך גם הנמשל - אמר החת"ס - הקב"ה אמר "הביאו כפרה על שמיעטתי את הירח", כביכול מרגיש הקב"ה שנצרכת לו כפרה על מיעוט הירח. ולכאורה, מה זה קשור אלינו, מדוע אנחנו מחוייבים להביא קורבן בראש חודש לכפר על כך. **אלא הביאור הוא,** שהקב"ה אמר ללבונה אמונה מיעטתי אותך, אך כל זאת עד ביאת המשיח, שאז יהיה אור הלבנה כגון החמה. שאלה לאבנה הלבנה, ומתי כבר יבוא המשיח. ענה הקב"ה "אל דאגה, בני כבר מטפלים בענין... אך הבעיה היא שהמשיח לצערנו ובעוונותינו עדיין לא הגיע כי אנחנו לא דאגנו במעשינו שיגיע, וממילא אמר לנו הקב"ה להביא עליו כפרה, כי אנו עוד אשמים שעדיין לא שולם החוב על מיעוט הלבנה.

"ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר ציויתך לאמור לא תאכל ממנו ארורה האדמה בעיניך" (ג, יז).

המפרשים תמוה לפשר המילה "לאמור", שאין בה צורך לכאורה, ובמדרש (בראשית רבה, פרשה כ') נאמר: "מהו 'לאמור'? להזהיר את הבהמה ואת החיה ואת

אני אברך המתגורר באחת מערי השדה, מבורך ומטופל בתשעה ילדים קטנים שיהיו בריאים, ועסוק עד למעלה מראשו בלמוד וללמד, וגם בעבודה צדדית קטנה של משגיח כשרות. אין לי רישיון נהיגה, ולכן מעולם לא רכשתי מכונית, אלא שהמציאות מוכרת לכולנו - פיזור הילדים בבתי הספר ובגנים אילצה אותי מפעם לפעם לרכוש אופניים מתאימים. בשנתיים האחרונות רכשתי אופניים פשוטים, הצמדתי להם שני כסאות ויצאתי למשימת הפיזור... כשנסוף הילד השלישי הוספתי עוד כסא. אומנם הכל בטיחותי וחוקי, אבל הנשמה שלי פרוחה ממאמץ הלחיצה על הדושות. לא הספקתי לחשוב כיצד אתמווד עם עול הפיזור והאיסוף, והאופניים נגנבו. התנחמתי בעובדה שבין כה וכה עלי לרכוש זוג אופניים יותר איכותי עם הילוכים מיוחדים, וזה בדיוק מה שעשיתי, כמוכן שרכשתי גם שרשרת הגנה מתאימה ונקטתי בכל אמצעי הזהירות למנוע הישנות הגניבה. אחרי ארבע חודשים של עונג עם אופניים משובחים אלו, גיליתי בוקר אחד שגם הללו עברו לידי גנבים ערלי לב. אינני זוכר כמה זוגות אופניים "נלקחו" ממני בעשור האחרון. אבל כבר סיגלתי לעצמי עמידות וחוסן נפשי מפני הגזירה הזו, ושוב ניחמתי את עצמי שעדיפים יסורי ממון על פני בעיות אחרות, שלא כאן המקום לפרטן.

כשנולד בני השביעי ועול הפיזור והאיסוף הפך לקשה מנשוא, שכן אמור הייתי לבצע שניים שלושה סיבובי בוקר לתת"ם ולגנים, הציע לי ידיד לרכוש אופניים עם מנוע. "אתה לוחץ בעדינות על דוושת הגז והם מרחפים. אתה לא מתאמץ ולא מזיע ומבצע את חלוקת הדור הבא למוסדותינו, בצורה רזיה ונעימה הרבה יותר מאשר עם אופני הילוכים". וגנבים? שאלתי "גנבים נשלחים מן השמים, ותתפלל כל ערב ובקור שאופניך יהיו רואים ואינם נראים לנוכח ידיים זלניות אלו" אמר. נו טוב, אספתי את כל פרוטותי וחסכוניותי והלוואותי, ורכשתי בכמה אלפי שקלים אופניים חדשים ממונעים, בצבע לבן קרם ונסיעתם חלקה ונעימה להפליא כמעט ללא רעש. הפלא ופלא, זה נמשך מבורך, שעושה נחת רוח לכל אברך שאין ידו משגת להחזיק מכונית. מבצעי הבוקר היו נפלאים ונוחים ממש, והגעתי לכולל רענן ונינוח, מודה לשי"ת על הרעיון והרכישה והברכה. לא היה מאושר ממני בכל העיר.

שלוש שרשראות כבדות ככלו אותם לקיר החנייה בחצר הבניין האחרית, שלוש תפילות ביום נישאו כדי שלא ישאו חן וחסד ותמנדות בעיני כל רואיהם. החדווה נמשכה בדיוק שלושה חודשים. יום שישי. שבע ורבע בבוקר, שני ילדים ביד, והאופניים הממונעים? אין. שרידי השרשראות החתוכות עקו את השבר והאובדן. בכיתי, פשוט בכיתי. שאריות ממוני הסתיימו הן, הלוואות הן עול על צווארי ועכשיו צא לפיזור ברגלך. עברה עלי שבת קשה, ורק במוצאי שבת נשמתי אויר

של נחמה. זה רצון השם והכל לטובה. לוויית 100 דולר מהחברותא שלי, וחזרתי לאופניים הזולים שדורשים כוח ברגליים. נו מילא, יום שישי שבוע אחר כך, סיימתי את מבצע הפיזור ודהרתי על אופני הפשוטות לכיוון המרכול הסכונתי. בצומת אני מבחין בתאונה, שוטרים, ניידות, אמבולנסים. עליתי עם אופני למדרכה כדי לעקוף את הפקק. והנה לגנד עיני אופניים ממונעים נשענים על מעקה בטיחות. צבען שחור מבריק, והם אינם דומים לצבע הקרם לבן של אופני הגנובות. חמישה בחורים גברתניים ורעשניים ניצבו בסמוך לאופניים. והביטו בפניו הפצועים, במבט נוקב סקרתי את הממונעות השחורות, כנף אחרי כנף, כידון, רגלית, כסא, לפתע הבחנתי בנקודת כסף בכסא. היא מוכרת לי, אפילו מאד. החלטתי לאזור אומץ ולהודיע לגברתנים ש"אלו האופניים שלי ואני מתכוון לקחתם בחזרה". נשאתי עיני למרומים, ושיוועתי שהעסק לא יסתיים בקטטה. "תראו חמודים" נשמתי עמוק "אלו האופניים שלי!!!!". צעיר חסון כבן 21 נפנה אלי "שטויות, הם שלי. ואין לך שום הכחה". "יש לי, אני מכיר אותן היטב. אם יש בכך קצת אמת, בוא איתי למוכר האופניים ושם אוכיח לך". "בסדר", ענה הצעיר וקרח בזווית עין לחבריו. "אתה תיווכח שאין לך שום סימן שהם שלך..." ושוב נקודת הכסף הקטנה בכסא ניצנצה למוול עיני, אי אפשר לטעות בה, אבל זה לא הוכחה מספקת "סע אחרי" ביקשתי מן הצעיר, אני על אופני הדושות, והוא באופניים ממונעים נוסע באיטיות אחרי. הגענו עד לחנותו של "שלמה אופניים" ביתניים התקשרתי לאשתי וביקשתי שתשלח את בני הבכור עם מסמכי הקניה. שלמה אופניים אחז בניירות, והתחיל לבדוק. מספר שילדה A-5506 "מצטער. יש מספר השילדה כאן שחוק, נבדוק מספר מנוע. גם הוא שחוק לא נותר ממנו שריד". שלפתי את המפתח הסוויץ, אך הוא לא נתחב פנימה "נו טוב", טענתי "הגנב החליף את הסוויץ, שחק את מספר השילדה והמנוע, אבל אלה האופניים שלי!"

זמעות בצבבו בעיני, ונקודת הכסף הקטנה המשיכה להבהב, כמו אומרת "אל תאמר נואש, תסמוך עלי" "תראה ניסים". אמר שלמה אופניים "אולי נבדוק את הצבע", הוא גרד את הצבע בעדינות, ולא גילה את הלבן קרם. "כנראה שעשוי צביעה מקצועית בתנור מיוחד", סיכם שלמה. הצעירצ'ק הביט בי במבט נלעג "סתם טרדתם אותי, אבל בשביל הכבוד שלך שאתה דתי נסעתי איתך". הנשמה שלי שאגה מתוכי "רבונו של עולם אתה יודע שאילו האופניים שלי, עשה משהו" חיטטתי בשקית הניירות וגיליתי שם מפתח קטן המיועד לפתיחת מכסה הבטריה הנכסית אותו לחורו, הודו להשם כי טוב המפתח נכנס חלקות ופתח את המכסה. פניו של הצעיר התרכמו, והחווירו קלות. "שלמה אופניים" ערך סיכום מחודש, "כן בחורציק

אלו האופניים שלו, מפתח הבטריה הוא יהודי למוצר הפרטי. זה אפילו רשום ברשיון". "אז מי שמכר לי את האופניים רימה אותי, התנצל בחכור. "אם אתה רוצה את אופניך בחזרה, שלם לי 400 שקל כי שיפצתי אותם, הנסתי גם חלפים חדשים, אני לא מוכן להפסיד. תשלם, תקבל". האמת היא שהזמנתי ניידת, אך זו בוששה לבוא. בכיס היו 400 שקל שנועדו לקניית השבת. התחלתי להתחשבן אם אתן לגנב את הכסף, אין לי קניית לשבת, וחץ מזה שזו גזילה על גזילה. אבל רציתי להציל את האופניים היקרים, ותחבתי 4 שטרות של מאה שקל לידי. לפתע הגיע מלאך משמים. שכן שלי, יהודי מסורתי ששמע על הפרשייה ועל תביעתו של החכור. הוא חיבק את החכור בכתפיו ופנה עמו לפינת החנות ואמר לו "תקשיב חבוב, אני מאמין לכל מילה שלך, סידרו אותך וקניתי אופניים גנובים, ועכשיו אתה דורש ממנו 400 שקל, שזה הלחם והחלב של שבעה תינוקות, אני חילוני ואתה חילוני, ושינוי יודעים שהקב"ה אוהב לומדי תורה, היהודי הזה לומד תורה ומתפרנס בדוחק, והוא שילם לך את מה שאתה דורש, אבל אני חייב להזהיר אותך שעכשיו פתחת חשבון עם בורא עולם, שלא אוהב את המעשה הזה". בחורציק הוציא את השטרות מכיסו והחזירם לי. חזרתי עם אופני הממונעים השחורים והבית? צהלה ושמחה.

בחצות לילה צילצל הפלאפון. "שלום, אני דניאל של האופניים, אין לי מושג מדוע נסעתי אחריך כמו טלה מכושר, יכולתי לברוח ולהיעלם לך, אבל הרגשתי כמו חתיכת ברזל שנדבקת למגנט. אני מודה, אני הגנב. אני מבקש סליחה... נוכל להיפגש. ר' לוי, נפגשנו עוד באותו לילה, הוא סיפר לי מסכת חיים נוראית של ילד שגדל בבית בלא מינימום של ערכים, משפחה שהכל מותר בה. "אני לא רוצה להיות כמו האחים שלי" התחנן, "תציל אותי, זה לא סתם שזיהית את האופניים שלך... זה לא סתם שבאתי אחריך ל"שלמה אופניים", זה לא סתם שעלה בראשך לבדוק את מפתח מכסה בטריה".

עד כאן הסיפור. חלפו מאז חודשיים ימים, אנחנו נפגשים שלוש פעמים בשבוע ולומדים פרק "אלו מציאות", הסברתי לו שצורבא מרבנן כלומר תלמיד חכם, יכול לקבל את אבידתו בטיבית עין, ואפני אנפריא שכמעט אין ראייה לזיהויים ושיש בהם נקודת כסף פיצפונת בכסא, עונים גם על הכלל הזה, ורגע ר' לוי, שלא תחשוב לרגע שאני תלמיד חכם. אני אברך פשוט, ונקודת הכסף תעיד על כך.

מאחורי הסיפור:

את האברך אני מכיר, גם באופניו הממונעים זכיתי לחזות. אם זכרוני אינו מטעני, זה לא הסיפור הראשון שאני מוציא לאור, ובו הגנב זוכה באמצעות גניבתו, לשוב לאביו בשטמים. ממצוקותיו יושיעם. (מתוך סידרת ספריו של הרב יעקב קובי לוי)

משולחנו של העורך

פנינה לשבת
בענייני הלכה ואגדה

האם מותר להלחין שיר בשבת?

ולשון שני שברשי"ב ביצה [שם]), ודיינו מה שאסרה תורה וגדר שגדרו בו חז"ל. מה גם שאין ענין חיבור השירים וכיו"ב מילתא דשכיחא אצל בני האדם, שיצטרכו חז"ל לגזור עליו (עיין כתובות פג: מילתא דשכיחא וכו').

והוסיף, דחזינן שחז"ל התירו ההרהור בעסקיו, ולא חששו שמא יכתוב את מה שמהרהר עליו בכדי לעשותו, ויחשוש שמא ישכח, וכן בשידוכין על התינוקות ליארס, התירו, ולא חששו שמא יכתוב (עיין טו"ש"ע שו"ו), הגם שנוהגים לכתוב שטר שידוכין ואירוסין בדרך-כלל, ואעפ"כ לא חששו, כי יש פנאי לאחמ"כ, משא"כ במשא-ומתן שאין האחד מאמין לחברו. וה"ה בנידוננו, שאין שום צורך להאמין לחברו, לא ראו חז"ל צורך לגזור.

וסיים המהר"ם פרויניצאלו, שאין בדברים האלו וכיו"ב אלא מה שגזרו חז"ל. וכתב, שאם מטריח עצמו בחיבור ההוא (א.ה. וכגון, שמחוייב הוא להלחין שיר עד לזמן מסוים ומתאמר בכך, וכלשונו המליצית של החיד"א 'משורר שציער'... [ע"פ ערכין יא: 'משורר שציער']), אסור משום טורח-שבת, וכמו שמבואר בספרו בתשובה מה, ע"ש.

ובספר עיקרי הד"ט (עיקרי דינים, לרבי דניאל טייגי, מלפני כ-250 שנה, סי' יד אות כא), וכן רבינו החיד"א בברכי יוסף (שלט, ז) הזכירו פסק זה בשמו של המהר"ם.

נשאל בשו"ת רבי משה פרויניצאלו זצ"ל (חכם מופלג, בן דורו של מרן הבית-יוסף, שמונה על-ידו להשגיח בהדפסת חלק מספריו; סי' מו, עמ' עד, י"ל ע"י מ. ירושלים בהתשמ"ט), האם מותר לאדם לחבר שיר בשבת בעל-פה, 'במדה במשקל ובמשורה', האם זה בכלל ההרהור המותר, או הדיבור האסור, או שנאמר בזה ש'חכמה היא, ואינה מלאכה', או שנחשוש שמא יבוא לכתוב.

והשיב (בתשובה ממנוטה, ט"ו בטבת ש"כ): כשנבוא להתבונן במלאכות שאסרו חז"ל בשבת, כמו זריעה, חרישה, קצירה וכד', כולם הם מלאכות הנעשות בידי האדם, או ע"י כל גופו, כמו יציאה ממקומו, והדיבור שנאסר בו משום 'דבר דבר', הוא הדיבור באותן מלאכות, כגון: למחר אזרע או אלך למקום פלוני (ע' שו"ע או"ח, ריש סימן שז), וכיו"ב במלאכות דרבנן, כגון: אקנה או אמכור וכיו"ב. וגם בכל זה אמרו, שההרהור בהן מותר, וכמו שכתב הרמב"ם (פרק כ"ד מהלכות שבת, הלכה א).

ספרים בית = לומדים גם בבית!
ש"ס, טור שו"ע, רמב"ם וכו'
- במחירים הזולים בארץ
(למט"ם בלבד).
מתחרה בכל הצעת מחיר.
מחוללים לכל הארץ.
052-7176882

זמני כניסת וציאת השבת

כניסת השבת: 17:48
שקיעה: 18:10
ציאת השבת: 18:44
דבנו תם: 19:22

הגיליון יו"ד
 בעיקר נתיבות

האלון נוסף לפני שאלות: מורה בת נשיאה - אלתר, איסמיה בת נשיאה - אמת כהן
 וכן אלו נשיאת מקראל בן אלו ארספתר

אור השבת

הגיליון מוקדש לרפוא"ש: החל בח קלודין • חנה בת נעשה

העלון מופץ ברבבות עותקים בארץ ובעולם
 מוקדש לע"נ מורד אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

דרך שהצילנו מן הרסיס • הרב אשר ביטון, שניצל ממגינת טיל באשדוד, מספר
 על נס ההצלה המרתק, וגם שולח מסר מיוחד לקוראי 'אור השבת' • עמ' 3

מעשיות בפרשה

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ והארץ הייתה תהו ובהו"

בראשית – אם מיד בראשיתו של יום זוכר האדם כי ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, הרי גם לאחר מכן – והארץ – כל העניינים הארציים – תהו ובהו הם בעינינו... (חשבה לטובה)

"וזהו אלוקים מרהפת על פני המים"

זה רוחו של מלך המשיח (מדרש)

בעת שברא השם יתברך את העולם, ברא אותו כפי שעתיד הוא להיות אחרי ביאת המשיח, נקי מכל רע. אולם, קילקל האדם בחטאו והשחית את העולם, עד שמוכרח הוא לעבור הרבה צרות וייסורים, גלויות ושעבודים, כדי להיצרף ולהזדכך מחדש, להיות ראוי למשיח. ברם, רוחו של משיח כבר היתה מרחפת לפני הדם יתברך עוד בעת הבריאה. (ספרים)

"היא נתנה לי מן העין ואכה"

אכלתי ואוכל עוד. (רש"י)

שאל השם יתברך את האדם: "איכה?" – באיזה מצב שרוי אתה כעת? האם לפחות באה בעקבות החטא זהירות מוגברת, שמכאן ואילך תוכל להתגבר על היצר הרע? על כך התנצל האדם הראשון והתאונן, כי לדאבונו עדיין איננו מרגיש בקרבו כל הזדככות ועלול הוא לחזור ולאכול מן העץ, כאשר יתקוף עליו יצרן. זוהי מן החכמה הגדולה, שיהא אדם מכיר את עצמו היטב וידע עד היכן מצבו מגיע...

"והיו ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלושים שנה וימת"

המלים "אשר חי" נראות לכאורה כמיותרות?

ברם, חכמינו אמרו, כי באמת צריך היה האדם הראשון לחיות אלף שנה שכן אמר לו השם יתברך: "ביום אכלך ממנו מות תמות". והלא "אלף שנים בעיניך כיום אתמול" ונמצא שנועדו לו אלף שנה לחיות אלא שנטל ממנו שבעים שנה בשביל דוד המלך, אשר בעצם לא היו לו שנים לחיות. (מדרש ופרקי דר"א). ולפיכך אמר הכתוב: "והיו כל ימי אדם אשר חי", כלומר, אשר חי למעשה, שכן להלכה צריך היה לחיות עוד שבעים שנה... (הכתב והקבלה)

תשובות למוקד בנות לשלוח
 עד יום שלישי בשבוע
לפקס: 08-9941870
או למייל:
7665190@gmail.com

אור התורה
 לע"נ בנימין בן רחל

אנשי בשורה אנו: עקב המצב ולבקשת רבים בשלב זה ניתן לענות תשובות גם במענה אנושי במס' טלפון - 077-410-39-00 (תשובות קצרות בלבד, ימים א'-ג' בין השעות: 20:00 - 21:00) מיוון שזה טלפון ביתי, אין להתקשר לפני או אחרי כלל וכלל. בברכת 'גדיל תורה ויאדיר'.

חידה: היכן מצוינו שאדם פטור מן המצווה ורק בגלל חבירו הוא מתחייב ומברך עליו?
החידה משבוע שעבר: היכן מצוינו שעשו יום כיפור שלא בזמנו בידועין
התשובה לחידה משבוע שעבר: בשעת השמד שלא ישכת. (חולין ק"א עמוד ב')

<ההודעה יוגדלו הפרטים בהלכה>

כרטיס ספר לרכישה ברשת 'אור החיים'	מנחה וערבית עם פירוש "מתוק מדבש" (2 זוכים)	נגן (MP3) כשר עם שיחות של גדולי הדרשנים	דיסק או קי בפיתוח ייחודי לקוראי העלון
-----------------------------------	--	---	---------------------------------------

הפרטים בחסות: עולם הכובעים והקטקטים • 054-99-26-229 • מגוון רחב!

העלון להצלחת הגביר היקר: מז תומר סגרון רעייתו ובנו לביא	מייל המערכת (לתגובות, הערות והארות בלבד): alon7148454@gmail.com
להצטרפות לרשימת התפוצה: keremyosef@okmail.co.il	טלפון: 052-7148454 קו התוכן: 079-5904730
פקס: 08-9941870	מען למכתבי: חזני 1133/4 נתיבות

דיון הלכתי בשולחן-השבת

שאלות ותשובות אקטואליות שהועלו על שולחנם של גדולי ישראל שליט"א

ללכת בשבת למקוה וגני ימרוז לו הום וימלא הצהרת בריאות

שאלה: האם מותר בשבת שגוי ימדוד חום במכשיר דיגיטלי, על ידי שמצמיד לאדם במצח המכשיר, בגלל שהאדם רוצה ליכנס למקוה, וכדומה, בכל מקום מרכזי יכולים ליכנס רק על ידי מדידת חום, בגלל הקורונה ה' ירחם.

תשובה: לכאורה היה נראה לאסור, אבל מאידך י"ל דכיון שמצידו הוא לא רוצה בבדיקה זו ורק מצד הממונים א"כ שפיר אין בזה שום איסור, אבל מאידך אם יהיה אחד ממאה שיהיה חיובי, א"כ כן נמצא שלמעשה יש תועלת בבדיקה זו.

וע"כ עדיף להמנע מן הספיקות ולא ללכת למקוה בשבת, ובפרט שאין זה חיוב גמור, וישנם דעות בפוסקים שאסור ללכת למקוה בשבת, ואכמ"ל. וצ"ע.

והנה שוב מצאתי בשו"ת שבט הלוי (ח"ד סימן לא אות ב') נשאל מרב אחד בעל מחבר הספרים טהרת יו"ט שהוא נמצא בבית החולים ואין לו שום מקוה טהרה והוא רגיל מנעוריו לטבול בשבת בבוקר, ואצלו זה בגדר מצוה והנהגה טובה, והוה כמו נדר, והארץ להתיר אמירה לגוי בשבת מכח זה, אבל כתב שם שלפי מש"כ הדגול מרבבה שאם אירע לו מיחש אין צריך התרה, וכתב וכוה אנו מורים בכל יום, וע"ש עוד שכתב לו שקשה מאוד להתיר אמירה לגוי בכה"ג ואף בלא מיחש קשה להתיר אמירה לגוי במלאכה גמורה בשביל טבילה שהיא רק לתוספת קדושה, וא"כ ה"ה כא, ואולי הכא קיל שאף אין אמירה ויל"ע. ושמעתי הגר"ש קליין שליט"א הורה לענין מדידת גוי חום בשבת שלא יילך למקוה וע"ז ימדוד לו חום, כי זה אמירה לגוי, ולענין חיטי אמר שיחטו באופן המתור.

זוכים לחודשים אלו-תשרי במדור 'אור התורה'

- אלול - בכרטיס ספר:** משה יוחאי עמאר, ירושלים. **בנגן:** דוד הירש, אשדוד. **דיסק און קי:** עקיבא ברויער, מודיעין עילית. **מנחה ערבית מתוק מדבש:** ישראל פרקש, פתח תקווה.
- תשרי - בכרטיס ספר:** גרבר פריץ, אלעד. **בנגן:** צבי שרייבר, אשדוד. **דיסק און קי:** 1. ב. שיינומן, בני ברק. 2. ש. בונים גולדווסר, ערד. **מנחה ערבית מתוק מדבש:** 1. נהוראי מצפה, רכסים. 2. חיים צבי לרפלד, ירושלים.

מסיכה למול רציחה

עם כל הכבוד לחובת חבישת המסכות שזה מונע את התפרצות הנגיף הלאה צריך לדעת איך נושמים את זה. **האם לצעוק או לדבר בנחת, להעיר או לשתוק** והאם מותר בכלל להתפלל במנין כזה? הפרטים הרוחניים שנמצאים באפיליה בעקבות חבישת המסכות • וגם: **מכתב התקנות המלא של הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל לבני עירו בזמן התפרצות החולירע • מרתק!**

אמברה

סיפור לשבת

הרב בנימין חותה שליט"א

גלגול של טלה

כולל גדול של הלכות שחיטה בביתר ואמר לו שיש לו טלה בן שישה חודשים וצריך לשחטו מהר, ובכדי שיהיה בזה זיכוי הרבים אז שעל הדרך האברכים יראו שחיטה למעשה.

אומר לו הרב קדוש שיבוא אליו יום ראשון ואחרי מנחה וערבית ישחטו את הכבש ויראה לאברכים את צורת השחיטה את החלקים וכמובן את מתנת הכהונה, הנושא שבו עם עסקו בכולל באותו זמן.

הוא מגיע לכולל לפני תפילת מנחה וכשהוא רוצה להיכנס למנחה עזיז מונע ממנו להיכנס לתוך הבית נכנס כשהוא נדבק אליו, לבסוף החליט שהוא נשאר עם עזיז בחוץ. והנה בסוף התפילה כשהוא רצה להגיד קדיש יתום הוא רואה שעזיז אוכל לכן תפס את הרגליים ונכנס מהר לתוך בית הכנסת.

לפתע עזיז עזב את האוכל שאכל ורץ בהתפרעות כך שדחף כל מי שנקלע לדרכו עד שהגיע למקומו של הרב יצחק ונעמד לידו כשהוא מרכיב את ראשו. הם נכנסים אחרי כך שוב לערבית, ושוב פעם הסיפור חוזר לעצמו.

אחרי ערבית אמר לו השוחט הרב קדוש שהוא יביא אברכים שיתפסו אותו וכך ישחט אותו. אבל דבר לא יאומן קורה שבעה אברכים לא מצליחים לתפוס את הטלה הכל כך קטן הזה ולא מצליחים. קראו לרבי יצחק ואז רבי יצחק עם

את שולחן השבת שעליו אנו מתענגים בכל שבוע בשבוע אולי אין אנו מערכים מספיק. אולי שרים קצת, אומרים דברי תורה ואולי מדברים מעט בלימוד. אבל לא זה לא שולחן שבת של בני מלכים, זה לא השולחן שבת שעליו נצטוו בתורה בציווי 'וקראת לשבת עונג', שולחן שבת הוא הדבר הגדול והנשגב ביותר שקבלו עם ישראל מיום שנכנסו תחת כנפי השכינה במעמד הר סיני.

על מעלתה של השבת, ויותר נכון על מעלת השיירים של האוכל של שבת אפשר ללמוד מהסיפור המצמרר הבא שאירע לפני כחודשיים בדיוק. את הסיפור (פרטים במערכת) סיפר הרה"ג בנימין חותה שליט"א במהלך שיעורו. יש תלמיד חכם בעיר ביתר עילית ששמו רבי יצחק קשאני, שעבודתו היא למסור שיעורים בלילה ובבוקר לא עלונו הוא כותב גיטין בבית הדין הרבני ששוכן בירושלים, הוא נמצא בהרכב הדיינים של הגאון הרב סלמון תלמיד חכם מוכר מאוד באזור ירושלים. לפני כמה חודשים לפתע באה לו מחשבה בלב לקנות כבש ולהביא אותו הביתה. ותשימו לב, אין לו ווילה או בית קרקע באיזה מושב הוא גר בדיוק בבניין של שש קומות עם חצר קטנה בלב ביתר עילית ולהביא כבש לביתר עילית כל השכונה נהפכת להיות גן חיות. הוא התחיל לברר את תהליכי

"אין זה נתון בידיים שלך, אתה חולה מסוכן וכרגע אברכים מחכים ללמוד שיעור בזכות השחיטה שלך זה האפשרות שיש לך ואתה חייב לתת אותה."

הקניה, ואז נתקל בכמה בעיות טכניות שכללו אישורים לגדל בעלי חיים בבית, ושלא יהיה מקום מגורים עם דיינים בקצור בלאגן שלם. הוא רצה לקצר תהליכים ולכן הלך לכפר סילואן, שם יש ערבי שמוכר כבשים. הוא ניגש אליו ובירר איתו את הסחורה שהוא הולך לרכוש ממנו. אומר לו הערבי, 'יש לי טלה בן עשרה ימים יפה תואר שאף פעם לא ראיתי ובפרט שכולו לבן ועדין נפש'... מידעו הרב יצחק רכש את הטלה והביא אותו לביתר עילית.

ביום הראשון הוא התחיל להתפרע ולעשות לו בלאגן בבית. אבל לאחר יומיים שלוש לא יאומן הוא נהפך להיות ידיד שלו. וכלשון הרב יצחק 'נהייתי מחובר אליו יותר מהבן שלי, קם בבוקר רץ אליו מביא לו אוכל משקה אותו מכלח אותו הכל, ידידות בלתי ניתנת לתיאור'. ועוד משהו חשוב, הוא גם נתן לו שם 'עזיז' (בפרטים הכוונה לאיש יקר).

לאחר שש חודשים שבמהלכם היה נתון לו בין היתר כל שבוע את האוכל שנשאר משבת. באחד הבקרים קם הרב יצחק בבוקר ורואה שיש לטלה פצעים באוזן. הלך והביא את קורבת משפחתה של רעייתו שצילמה את הפצעים לוותר כדי לקבל תשובה למקור הפצעים. הווטרנר לא איחר את התשובה ותכף השיב שחייבים מיד לשחוט אותו כי אם לא הוא יכול להדביק בפצעים את כל משפחתו ולא יוכלו לצאת מזה לעולם.

היה רגעים שרבי יצחק חשב שהוא לא מסוגל לשחוט אותו והכל בגלל שנקשר אליו מאוד במהלך השש חודשים שגידל אותו בביתו. לבסוף החליט שאין ברירה חובה לשחוט אותו. הוא פנה להרב מאיר קדוש, שהינו שוחט ומחזיק

את השורות הבאות ראינו לעלותם על במה זו, בעקבות כמה וכמה מכתבים שהגיעו למערכת. אחת התובנות היותר מרשימות הגיעו מקורא שבהר לספר לנו מה קורה בבית הכנסת ב'חצר' בו הוא מתפלל בשבועה שהיט מתגדר.

וכך הוא מספר. אצלנו בבית כנסת יש קבוע שני אנשים לא יודע אם הם שומרי תורה ומצוות כל צרכם, אבל כל מי שנכנס בלי מסכה לבית הכנסת פשוט קמים וגוערים עליו ושופכים את דמו למול קהל המתפללים וכך המקרה חוזר על עצמו כל יום. ואני מהצד אוכל את הלב, לא יודע אם להתייחס ולהשתיק אותם או שנא לאו. כי מדובר כאן בסכנת חיים.

המכתב ממשיך, אבל נשתמש במילים האלו כדי לחתור למה שאנו רוצים לנגוע בנושא לשמו התכנסת תחת מדור זה.

קוראים יקרים, חשוב לזכור! מסיכה זה ספק פיקוח נפש. כי זה רק על הצד שהוא חולה ועל הצד שהוא מדבק רק אז יתכן שהוא ידבק חלילה אדם זקן או שגופו הלוש וחלילה יש סיכוי שיאבד את חייו. וללא ספק, המסכה חשובה ולא משנה מה.

אבל! נעז שני - - - יש לנו את האיסור בלהלכין את פני חברו ברבים, שכל המלביץ פני חברו ברבים חייב מיתה, המלביץ פני חברו ברבים הוא רוצח את הנפש כפשוטו. אז מה מרוויח מי שמעיר בנגרות ובצעקות, הרי בזמן שהוא צועק הוא רוצח במאה אחוז!!! ואילו האדם שלא לבש את המסכה מאה אחוז על הפנים הוא נמצא בספק ספקי של רוצח.

עכשיו תענו אתם לעצמכם מה יותר עדיף לרוצח בעצמך ממש, או לבוא לקחת אותו לצד ולדבר אל ליבו ולהסביר לו במה מדובר שאז בוודאי ישמע וישם את המסכה.

רבתי!!! למה חייב להשתמש בצעקות ובהלבנת פני חברו ברבים. אולי הגיע הזמן לעשות חשבון נפש לכל האנשים שחושבים שהם 'שומרי חוק' ומתנהגים כפשוטו כנגד התורה.

תקנות רבי עקיבא איגר

בס' פסקים ותקנות רבי עקיבא איגר (עמ' ע') כתב, תקנות ואזהרות בעת פרוץ מגיפת החולירע ר"ל. ומובא בס' הידושי רעק"א (נדרים ל"ט):

"כללי התנהגות לראש השנה ויום כיפור שנת תקצ"ב, פוזנא. היות ולדברי הרופאים, התקולות של מספר רב של אנשים בבתי כנסיות למשך כמה שעות, היציאה המוקדמת על קיבה ריקה והנשימה של אויר הבוקר בחריף, עלולים לגרום למחלת החולירע וכי'. לכן תוקנו י"ז סעיפי תקנות לקראת ר"ה ויו"ב. ואציין כאן כמה מהדברים:

"בכל בתי כנסיות יהיה רק מנציח התפוסה בר"ה, ומהציותיו כו"ב, ויקבע עפי' הגורל.

"יחולקו פרטיים בניסה, שיוצגו בכניסה לבתי כנסת, למושמר הצבא, או פקחי המטרה.

"גם מנינים פרטיים יתקיימו באותו מתכונת, ופיקוח על שמירת הוראה זו יוטל על משטרת הכריאות.

"התפילות בר"ה תימשכנה 5 שעות בלבד. 10.30. תסתיימנה כל התפילות ותקיעות.

"קביעת הנאב"ד שאין איש יוצא על פי דין אם יבוא לבית הכנסת בר"ה בקיבה ריקה, כ"א מחוייב לאכול דבר מה חם בבוקר, ואפילו אם כבר יהיה יום, חייב הוא לפחות לשתות תה.

"וכן תפילות יו"ב יקצרו מהרגיל. וככדי לתת הודמנות לכל אחד לשאול בעצת רופא, מיד, עם הרגשת חולשה וכדו' ח"ו, 2 רופאים יהיו נוכחים בהדר הקהל.

"הנאב"ד מזהיר עם זאת באזהרה גדולה, שלא לשמור בסוד אף את המקרה הקל ביותר ח"ו אף מעט מזעיר בהסתר, אלא לשאול מיד להרפא.

"והעובר על זה, הרי הוא מתחייב בנפשו, ולא בנפשו בלבד, כי יכול להיות תקלה על ידו ח"ו לנפשות אחרות, וסופו עומד ליתן דין על נפשו ועל נפשות אחרות.

"וה' ישלח כמרהרה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל".

וכראיה לדבר אמר החכם לרבי יצחק שמחר שילך לבית הדין יבוא אדם בשם עזיז לחתום על גט. למחר תהלך רבי יצחק לבית הדין והסתכל על רשימת הגירושין אבל לא רואה את השם עזיז. רק לאחר הצהריים המזכיר מתקשר אליו וסיפר לו שיש אדם שרוב גט שמוכן רק הרגע! לחתום על גט אחר כך יהיה מאוחר. כשאנו אחד מגיע הוא מגלה ששם עזיז, ושם אביו גם כן לא היה רחוק, כי שמו של אביו הוא יצחק! מדהים עד כמה כוח (השיירים) של שבת מגיע!

באפשרותכם לזכות את הרבים ללא כל תממין! אם אירע אתכם או מכריכם סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח' חזני 3334 נתבות ולצ"ן עבור 'אור השבת' או במקסט: 08-9941870

אכפרה

סיפור לשבת

באשכול / אור השבת!

נס השנה:

ברוך שהצילני מן הרסים

העלו אותו לאמבולנס והוא פונה לבית החולים כשהוא מאושפז בטיפול נמרץ כשהוא מורדם ומונשם.

צינורות ומחטים רבים הקיפו אותו, ומי מדבר על בדיקות וצילומים שעברו את גבול העצבים. עד שהוחלט בין הרופאים על סדרת ניתוחים מורכבת מאוד, כך שמצבו של הרב ביטון נתון בערפל גמור. האם הוא יחיה או ימות, האם יזכה

את הסיפור הבא כל עם ישראל שמע, האזין ואף רטט מדמעות. התפילות בקעו שערי שמים, ומעמדי סליחות מיוחדות הוקדשו לאדם אחד. עם ישראל בכלל ובני משפחת ביטון בפרט היו מלאי דאגה מאידך ועמוסי אמונה בהשם יתברך מצד שני.

ולא, לא מדובר בעוד נס מדובר בתחיית המתים פשוטו כמשמעו. כפי שכונה הרב אשר

ביטון שליט"א מחשובי האברכים בעיר אשדוד בשיחה מיוחדת עם 'אור השבת' שבמהלכה ביקש ואף חייב לפרסם את הסיפור כמה שיותר ושיתפס כעוד פרק חיזוק באמונה ובהשגחה פרטית באבא שבשמיים. הזמן היה שלהי חודש אלול, במרכז העיר אשדוד. הרב אשר ביטון יצא לקניות שגרתיות לקראת חגי תשרי כפי שהורתה לו רעייתו היא בקשה והוא יצא. אף אחד לא הכין אותו להרפתקה שהוא עלול לעבור בזמן הקרוב.

בין הרחובות השקטים, המסכות אשר מסתירות את פה האנושות והפחד שתמיד מבליח שמא ידבק ושמא ידביק את רעייתו. שניהם באותה מחשבה אחידה. מבליחה

דמותו של הרב ביטון חזותו צעירה למרות גילו

הרם שנושק למעלה משישים שנה בלעה"ר. אבל דבר אחד עצר את התכנון. אזעקה עולה ויורדת נשמעת ברחובות אשדוד טילים עפים לכל עבר המראה שכאן מערכת כיפת ברזל נכנסת לפעולה בכדי למנוע בסייעתא דשמיא את הפגיעה הקטלנית הבאה חלילה.

"התחבאתי מאחורי דלת חנות שהייתה סמוכה אליי, הגנתי כמה שאני יכול על הראש. אבל הטעות הייתה ששמעתי את הטילים של כיפת ברזל ששם הייתי בטוח שזהו הכל ייגמר בטוב ויסתכם אולי בפצועי חרדה. אבל כמו שהתברר לכולם טעיתי", ממשיך לספר הרב ביטון.

שריקה מחרישת אוזניים נשמעה לצידו של הרב ביטון. ופה התחילה החרדה, ובעצם עוד לא הספיקה להתחיל מכיוון שהבום הגיע ואחרי שניה גם הכאב החרף הורגש על הגוף. רסיס בקוטר 10 ס"מ חודר את גבו ועוד שלושה רסיסים קטנים גורמים לעוד מספר פציעות בחלקי גופו. מפאת גילו המבוגר גופו החל לאבד כמות גדולה יחסית של דם.

בשלב זה, הרב ביטון כבר כמעט לא זוכר כלום. רק שבאו כוחות ההצלה שקרעו לו את בגדיו בכדי לחסום את העורקים שנפתחו ולנסות לעצור את שטף הדם שיצא מגופו. מיד לאחר מכן הרב ביטון איבד את הכרתו. מתנדבי ההצלה

שריקה מחרישת אוזניים נשמעה לצידו של הרב ביטון. ופה התחילה החרדה, ובעצם עוד לא הספיקה להתחיל מכיוון שהבום הגיע ואחרי שניה גם הכאב החרף הורגש על הגוף

לשוב לחיק משפחתו או שלא, אלו רק ממקצת המחשבות שאפפו את חבריו לכולל ומכריו למשפחה. כאמור, הרב ביטון הורדם והונשם. ורק בערב ראש השנה התירו בבית החולים למשפחתו לבוא להביא לו בגדים ואף לדרוש לשלומו כשהם יושבים לידו.

רעייתו הגיעה בערב ראש השנה לבדה, כשבידה השופר של הרב אשר. הרב אשר היה בעל תוקע עשרות שנים בבית הכנסת שבסמיכות לביתו בעיר אשדוד. אבל גם כשהביאה את השופר ידעה שאין לכך שום סיבה שהרי הוא מורדם ומונשם ואין כל סיכוי שיתקע בשופר.

אבל הלא יאומן קרה!!

בצהרי ערב ראש השנה מצבו החל לאט לאט להשתפר. המדדים הראו על עליה בחמצן הדם, ועל דופק מוסדר. הנשימות חזרו לפעול כמעט במלואם והריאות מראות תוצאות טובות. ולכן הוחלט כבר בערב ראש השנה להסיר לו את הרדמה וההנשמה ולנסות להחזירו למצבו הקודם, בסייעתא דשמיא.

למחרת בבוקר כשקם רצו לראות את רמת השאיפה שיש לו בפה והביאו לו את הכדור הידוע בתוך הפלסטיק שינסה להזיז אותו, אבל כוחו לא נתן לזה כל תוצאה והכדור לא זז. וכאן הוא נזכר בשופר, האם הוא יצליח? ובכן, כאן אנו נכנסים לעוד נס מפליא.

הוא נוטל את השופר ביד האחת ובלביו תפילה חרשית הליווי ויצליח לתקוע בשופר כבכל שנה. הוא מכנסי את השופר לפה ו... הוא מצליח לתקוע את כל חובת התקיעות של ראש השנה ויצא ידי חובה.

כמובן שמחתו הייתה רבה. שעל אף מצבו הקשה הוא הצליח לתקוע בשופר, ולשמח את נשמתו ואף להודות לבורא עולם על כל הניסים שחוהו בכל הדרך מאז הפציעה ועד לשחרור מבית החולים.

לסיום ביקש הרב ביטון ממנו, להודות לכל עם ישראל שלא הפסיקו לברר ולשאול לשלומו ובפרט את התפילות והחיזוקים שנעשו בארץ ובעולם. שללא ספק הם החלק העיקרי בהצלתו.

מעולמו של בן הישיבה

מוזכר זמננו קדיש מהפליטה להיות

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ"

יום ה'אזניי למזון הגור' ע יוסף זצ"ל

וברש"י כתב, "אין המקרא הזה אומר אלא דרשני כמו שדרשוהו רז"ל בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו (משלח, ח, כב), ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתה" (ירמיה ג, ו) וכו'.

ואמרו בגמ' מסכת עבודה זרה (דף ב'), לעתיד לבוא מביא הקב"ה ס"ת ומניחה בחיקו ואומר למי שעסק בה יהיו ויטול שכרו מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא כל נכנסה לפניו מלכות רומי תחילה וכו' אומרים לפני ריבוננו של עולם הרבה שווקים תקנינו, הרבה מרחצאות עשינו הרבה כסף וזהב הרבנו והכל לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. "אל הקב"ה שוטים שבעולם כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם וכו'" בס' "לקח טוב" הביא ממרוך הרב מברסק זצ"ל לבאר איך יתכן שיבואו הגויים ויטענו טענה כזאת מול הקב"ה, היודע כל מחשבות ליבית האדם וכו'. וכי אינם יודעים כי פיהם דיבר שווא?

ומבאר הרב זצ"ל שאכן מתשובתו של הקב"ה אליהם נזכר שאינם משקרים כמה שאומרים שכל מה שעשו הוא לכבוד ישראל שיעסקו בתורה. שהרי, הקב"ה לא דחה אותם בטענת "שקרנים אתם!" אלא "שוטים שבעולם!", וזוהו נבין שאכן הוא אמת מה שהם טוענים שכל מה שהם עשו הוא למען ישראל. אבל הם "שוטים" מדוע? כיוון שחבל מאוד שכשהם בנו את כל הדברים הללו הם התכוונו לצורך עצמם. אלא שלעתיד לבוא הם יראו עין עין באופן ברור איך שכל דבר ודבר בבריאה הוא לצורך ישראל שיעסקו בתורה. והדבר יהיה כל כך מוחשי עד כדי כך שהם ירצו שכר על כך שהם בנו את זה לצורך ישראל שיעסקו בתורה. אבל אז יטען הקב"ה כנגדם, שוטים אתם, שלא הסכלתם בזמן הנכון, כאשר בנייתם ועשייתם, לחשוב כך.

מחסדיו של הבורא יתברך אשר מוכה אותנו כל שנה בס"ד, להתחיל מחדש את התורה הקדושה, לאחר שטיהרנו וקידשנו בכל הימים הגדולים והגשומים שנתן לנו במתנה ימי הרחמים והסליחות ר"ה ויוה"כ חג הסוכות זמן שמתחננו הושענא רבה, ושמתח תורה. אשר אילו פינו מלא שירה כים וכו', אין אנתנו מספיקין להודות טובותינו וחסדיו של הבורא יתברך, ובתפילה על העתיד שיעזרונו ע"ד כבוד שמו, לקיים מצוותיו וללכת בדרכיו באהבה ושמהה רבה באריכות ימים בטוב ובנעימים.

וכאשר האדם מרגיש שהוא מתחיל התחלה חדשה, תיכף הוא מתמלא בס"ד בחשק גדול להתעלות בתורה וירא"ש ובשאיפות לעתיד בע"ה. ומה שיעיל הרבה לאדם להגביר את השאיפות לגדלות בתורה וכו'. הוא כשאר מתבונן האדם בתולדותיהם וארחות חייהם של גדולי ישראל, איך מסתרו נפשם על עבודת ה' יתברך, וכמו שכותב רבינו הרמח"ל ב"מסילת ישרים" (פרק כא) עיי"ש.

הנושא הגבוה ביותר שעלינו דיבר מרן בכל עת מצוא היה ערך התורה. אהבת התורה שבערה בו הייתה מופלאה!

ואחד מדמותי ההוד שזכינו ששתלו השי"ת בדורנו, הוא מרן פאר הדור והדרו רבינו עובדיה יוסף זצ"ל. אשר היה עמוד האש שהולך לפני המחנה, וכאשר מתבוננים בדרכיו ובהליכותיו בקודש, מתמלאים בשאיפות ללכת בדרכיו. ואם באנו לכתוב את דרכיו וכו', יכלה הזמן והמה לא יכלו. בספר "שר התורה" (עמ' צד) מובא, הנושא הגבוה ביותר שעליו דיבר מרן בכל עת מצוא היה ערך התורה. אהבת התורה שבערה בו הייתה מופלאה! רבים הם האנשים שזכו לבקר בבית רבינו ולראותו במלוא יפעת תפארתו.

רבים מהם מציינים שהתמונה שעומדת יותר מכל לנגד עיניהם - היא זו של הרב היוצא מן המעלית לאחר התפילה ו...רץ לכיוון חדר הלימוד, שוקע בתוך שביר שניה אל תוך מעמקי הלימוד ושוכח מכל הבלי העולם כולו "כמו תינוק שרוץ לקבל מתקן - היה מי שהגדיר".

תמונה נוספת שגם אותה ציינו בניו, היא זו של אבא היושב רכון על ספריו בשקיעות ברצף במתיקות באהבה אין סופית. שעות ארוכות מאוד שבהן לא היה זע ממקומו וכל כולו עמל על התורה באהבה ורוב חיבה.

סיפר אחד מנכדי מרן זיע"א, כשהיינו מבקשים מסבא זצ"ל "סבא, תברך אותי שאהיה תלמיד חכם". היה עונה בקביעות - "מה יש לברך? תלמד - תדע, ולא תלמד - לא תדע! כל המוטו שלו בחיים שניסה להכניס לנו - ואני מקווה שהצליח - זה כל היום לשקוד על התורה. זו הייתה אהבת חייו. (שם עמוד 41).

ולקראת זמן חורף הבע"ט, אשר בראשיתו חל יום פטירתו דמרון זיע"א [ג' מר-חשוון תשע"ד], נשים את דמותו לנגד עינינו, ויהי' שנוכה ללמוד מדרכיו, וללכת באורחותיו. זכותו תגן עלינו אמן.

מדור תפילות וקושיות

אשכול יוסף

הרה"ג רבי יוסף די סימך טוב שליט"א

חידושי סיפורי אהליקים

"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" (א, א')

למה פתחה התורה במעשה בראשית ולא בתרי"ג מצוות?

יש להקשות למה פתחה התורה במעשה בראשית דוקא ולא בתרי"ג מצוות, והרי רבותינו אומרים (הקדמת זוה"ק וכן פרשת תרומה דף קס"א) שהקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם, ואם כן מכיון שהתורה קדמה לבריאת שמים וארץ בדין היה להתחיל במצוות התורה ואחר כך לעסוק בבריאת העולם, ועוד שהרי אמרו רבותינו (שבת פח:): שהתורה היתה גנוזה בתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, ואם כן למה פתחה תורה במעשה בראשית, ולא בתרי"ג מצוות?

ביאור א'

להודיע כוחו וגבורתו של השי"ת

במדרש תנחומא (אות ל"א) אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ"החודש הזה לכם", שהיא המצוה הראשונה שנתנה ליש"ר, ולמה התחיל מבריאת העולם? להודיע כח גבורתו, שנא' (תהלים ק"א) "כח מעשיו הגיד לעמו, לתת להם נחלת גוים". ובפשטות נראה שכוונת המדרש שהתורה התחילה ממעשה בראשית להראות לכל באי עולם שכוחו וגבורתו של השי"ת מלא עולם, ולו העוז הגבורה המלכות והממשלה.

ביאור ב'

על ידי התבוננות במעשה בראשית בא האדם לירי יראת שמים וקיום התורה

אולם נראה לבאר בכוונת המדרש, שהתורה באה להורות על עיקר ויסוד האמונה בהש"ת, כי מבלעדי האמונה לא יתכן קיום תרי"ג מצוות, לכך פתחה תורה במעשה בראשית, שהוא מענייני אמונה ויראת שמים, להקדים צוהר זה לכל הבאים בשעריה, שהיא המפתח לכל התורה כולה. וכמאמר רבי חנינא בן דוסא (אבות פ"ג מ"ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת. ועל ידי ההתבוננות במעשה ופלאות בראשית וקיום הבריאה, משיג יראת שמים ואמיתות הבורא יתברך, ובא לקיים כל מצוות התורה ברתת ובוזע.

ביאור ד'

להורות חיוב האדם לקיים המצוות ושהקב"ה מעניש הושעים ומשלים שכר טוב לנהוגים

הרמב"ן מבאר בשם רבי יצחק שעיקר כוונת התורה בסיפור מעשה בראשית תחילה, להורות חיוב האדם לקיים מצוות בורא, ולהזהירו לכל יסור ממנו, ולמען ישים האדם על ליבו שהקב"ה מעניש לרשעים ומשלים שכר טוב לצדיקים, ולכך התחילה תורה בבריאת ברא אלהים, וסיפור כל עניני היצירה עד בריאת אדם. וכן שהקב"ה המשילו לאדם במעשה ידיו, ובסיפור נן עדן שהוא מבחור המקומות הנבראים בעולם הזה שנעשה לאדם, עד שחטא אדם הראשון וגרשו הקב"ה משם. וכן הקדימה תורה לספר על אנשי דור המבול שחטאו ולכן גרשו מהעולם כולו, והצדיק בהם לבדו נמלט הוא ובניו, וזרעם חטאם גרם להם להפיצם במקומות ולזרותם בארצות, ותפשו להם המקומות למשפחותם בגוייהם כפי שנזדמן להם. ומסיים הרמב"ן וכותב: "על כן כאשר יוסף הגוי לחטאו, ראוי שיאבד ממקומו ויבוא גוי אחר לרשתו את ארצו, כי כן הוא משפט האלוהים בארץ מעולם, שאם יחטאו לו תקיא אותם הארץ, כאשר קאה את הגוי אשר לפניהם".

מסופר על הגאון רבי ניסים הררי רפול זצ"ל מארם צובה (לפני כ-150 שנה), שלמרות ענוותנותו הגדולה, אך כשנגע הדבר בכבוד התורה ולומדיה היה עומד בפרץ ומתגבר כארי. ופעם היו לומדים בחורים צעירים ב"מדרש חסידים", באותה תקופה לא היה להם נפט וחשמל, והיו לומדים לאור מנורת שמן. אחד הבחורים שלא שם לב ובטעות נשפכה צלוחית השמן על הכר והכסת שבמקום מושבו של אחד המתפללים. לעת זמן התפילה כשבא איש זה וראה את מקומו מלוכלך בשמן, התרגז על הבחורים הלומדים וגער ונזף בהם. כששמע הרב שהוא גוער בבחורים העוסקים בתורה, ניצב כארז וצעק על אותו האיש ואמר לו, אם ישפכו שמן על בגדי, [והרב היה רגיל ללבוש בגדי משי נאים אף בימי החול], לא אכעס ולא אגער בהם ובלבד שיעסקו בתורה, ואתה גוער על העוסקים בתורה? אוי לה לאותה בושא, אם יחלש בחור זה ויתבטל מלימודו, לא נמצא שאתה גרמת לכך?! שכשם ששכר תלמוד תורה כנגד כולם, כך עונש ביטול תורה כנגד כולם.

בספר קדושת בית הכנסת (עמוד קטו) הובא מעשה על הסטייפלה, הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל, שפעם בא אליו אדם מלונדון, וכשאמר לו את שמו, שאלו הרב האם יש לך אח שגר בשיכון ויזניץ בבני ברק, ושמו כך וכך? השיב לו, כן. אמר לו הרב: תבקש ממנו שיבוא אלי. כאשר בא אליו, שאלו הרב, האם כשהיית בחור למדת בבית מדרש פלוני בימי ישיי אחר הצהריים? השיב, כן. שאלו הרב, האם אתה זוכר את השמש שהיה פעם מנקה את בית המדרש? השיב, כן. אמר לו הרב, הנה הלילה הזה בא אלי אותו שמש בחלום, ואמר לי שאין לו מנוחה בעולם העליון, בגלל שהיה מפריע לך בלימוד והיה מקים אותך ממקום למקום, ולכן אני מבקש ממך שתלך מיד על קברו ותמחל לו על כל מה שפערך וביטל אותך מלימודך, וכך עשה. ואמר הרב, שאף על פי שהיה השמש צריך לנקות את בית המדרש, בכל זאת לא היתה לו מנוחה בעולם הבא. ע"כ. ישמע חכם ויוסף לקח, ואדרבה, ישמחו הגבאים על הזכות שניתנה להם מאת הבורא יתברך לשרת את הציבור באמונה, וינצלו זכותם להנעים ללומדים, ולהרבות חשקם לבוא בבית המדרש ולהביא עיניהם עוד ועוד חברים לעסוק בתורה, ואשריהם בעולם הזה, וטוב להם לעולם הבא.

מסופר בספר 'חוט המשולש', שאחד מתלמידי החתם סופר זצ"ל, חלה, והתייאושו חכמי הרופאים למצוא לו רפואה, והיה קרוב למות. החתם סופר נכנס לחדרו של התלמיד הגוסס, וצוה לכל הבחורים שהיו שם לצאת. אחד התלמידים התחבא שם כדי לראות מה יעשה הרב, ושמע שהרב שואל את החולה: מה אתה רואה? התלמיד השיב, שרואה חושבים עליו בשמים לדון אותו למיתה, וכולם הכריעו לחובה, רק דיין אחד אמר שצריכים להצילו בזכות רבו, כדי שלא לגרום כל כך צער לרבו החתם סופר, באובדן תלמידו החביב. כששמע זאת הרב, אמר: אם כן, טוב הדבר, וראוי להציל אותך מן הדין! ואכן התלמיד נרפא מחוליו ושב לאיתנו.

בישיבת וולאז'ין היה בחור, שהגיע ללמוד שם, אך להוריו לא היה כסף לקנות לו בגדים, ולכן לבש בגדים קרועים, וכשהגיע לישיבה, ראה שלכל הבחורים יש בגדים שאינם קרועים, התבייש והתחיל להתארגן לחזרה לביתו ולאסוף את חפציו, תוך כדי שהוא מתארגן ליציאה נגע בכתפו בחור ואמר לו: "הראש ישיבה התפעל מאוד מהשאלה ששאלת, והראש ישיבה הוא אינו איש שמתפעל מכל בחור בדרך כלל, שמע כך בחבור ונשאר, לימים צמח בחבור, ונהפך לאחד מגולי מוסרי התורה, והוא מרן הגאון רבינו איסר זלמן מלצר זצ"ל בעל ה"אבן האזל" [חמיו של מרן הגר"א קוטלר זצ"ל], לימים כשעלה לארץ ישראל, האדם הראשון שבא לפגוש זהו את הבחור שעודד אותו בהיותו בחור בוולאז'ין, הלא הוא מרן רבי ראובן בענגיס זצ"ל, ראב"ד העדה החרדית, כאות הוקרה על כך שבזכותו העידוד שעודדו, צמח להיות גדול בישראל.

"אור השבת" הפעם - יותר מתמיד:

- ← סיפורי 'השגחה כרית' המובחרים ביותר
- ← פינת ההלכה האקטואלית והמבוקשת
- ← מאמרי המוסר הנדירים והמחזקים
- ← סיפורים על גדו"י בחשיפה ראשונית
- ← שאלות ותמיהות מיוחדים ובלעדיים

זה הזמן, הרגע והשעה להכריז:
גם אנו שותפים להפיצת התורה בעולם

במחיר ההקדשות המתחלק לפי עלויות ההדפסה שבה אתם תתלו חלק ענק בהעמדת תורה על תילה "וכל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו"

מבטירים את אור השגחה בעם ישראל

מצטרפים נודד היום למהלך ההיסטורי הפעם גם אתם שותפים בהוצאת ספר "אור השבת" החמישי לפרטים והקדשות

052-714-84-54

פרשה • חומש • ריבוי • מחזוריה

ההתחדשות שבשבת בראשית

המפרשים נתקשו בלשון "בראשית ברא אלקים", ויותר פשוט וברור לומר "אלקים ברא בראשית", [כדמוכח בסוגיא דפ"ק דמגילה (ט:) ע"ש]. ולמה שינה הכתוב בזה סדרי לשונו, והניח בכך מקום לטעות ח"ו בשתי רשויות.

אך כתבו בספרים הקדושים הרמז בזה, "בראשית - ברא אלקים", שברא וייסד השי"ת והחדיר במיוחד בכל הנבראים כח "בראשית", שהוא כח החידוש וההתחדשות. ולכן שינה הכתוב מסדר לשון הפשוט, שבביל הרמז הלו האמור כאן: "בראשית - ברא אלקים", שבתחילת היצירה ברא אלקים והכין בעולם כח מיוחד של

"בראשית", שהוא כח ההתחדשות מבראשית. ובכך יכול כל נברא לחדש עצמו תמיד כבתחילה, כמי שבזה הרגע נעשה ונוצר, ובכל שעה ובכל עת יכול להחזיר עצמו למצב "בראשית ברא". כמ"ש בברכת יצור: "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית".

ביותר מתגבר כח חידוש זה בשבת קודש, כנודע מדברי האור החיים הק' פרשא דין (ב, ג), וז"ל: "גילה [הכתוב] כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם וזאת לעמוד ששת ימים. ונתחכם ה' וברא יום אחד, הוא ידוע לו, ובו ביום חזר ה' ומשפיע נפש לעולם, שיעור המקיים עוד ששה ימים, וכן על זה הדרך. וזולת זה היום היה העולם חרב בגמר ששת ימים, וחזר לתווה ובוהו".

נמצאת השבת מחדשת את כל העולמות מחדש, ונותנת בעולם נפש מחדשת לחדש עצמו כבראשונה, ומתגבר בשבת קודש ביותר כח "בראשית ברא", ויצירת ההתחדשות שבכל נברא מתחדשת ביום השבת.

וביותר יגדל כוח מופלא זה ב"שבת בראשית" דזן, להמציא ולגלות בקדושת השבת את חידוש 'בראשית', החור ומתחדש בשבת זו מדי שנה בשנה.

ולפיכך עלינו לנצל שעת הכושר של הזמן הנעלה והמסוגל, לחדש לב ונפש בהתחדשות פנימית, ולא להניח עצמו להתיישן, כד"א (תהלים קג, ה) "תתחדש כנשר נעוריכי". ולהמציא דרכי ואופני חידוש והתחדשות.

כדאיתא ברש"י פרשת ואתחנן (דברים ו, ו): "אשר אנכי מצוך היום. לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה, שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה". - ובכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים, כאילו היום ניתנו!

- > < -

ליל שבת בראשית בעיר צאנו הגדולה לאלקים, תלמידים וחסידיים רבים מסתופפים בצל הקודש של האילן הגדול, מרן בעל דברי חיים זצוק"ל. בנייהם רבנים רבים גדולי תורה ויושבי על מדיו, תלמידי חכמים יראים ושלמים. רובם כבר ספונים וסמונים בקדושה העליונה שבצאנו עוד מתחילת ימי אלול המקודשים, כאן נמצאו כאן היו בכל הימים נוראים של ירח האיתנים שעברו עליהם במדרגות נעלות בדחילו ורחימו.

עתה ממתינים הקהל בחרדת קודש, שייצא הרבי לעריכת השולחן הטהור, יפצח בקידוש וינהל את שולחן השבת כדרכו. והנה לאחר הכנה דרבה הם הושלך, הדלת נפתחה, והצדיק נראה יוצא באימה, כולו אחוז להט אש שרפי קודש. - לפי הפחד והמורא הגדול שנפל על הציבור למראהו הנורא, ניתן היה לחוש היטב שגם 'שבת בראשית' היא חלק מן הימים הנוראים!

הרבי פתח באמירת 'שלום עליכם' בנעימה המיוחדת, והמשיך בתפילה 'רבון העולמים' ובקאפטיל 'אשת חיל' בהתלהבות עצומה כדרך עבודת קדשו המפורסמת בשלהבות. והנה הגיעה העת לקדש על הכוס, הרבי מזג את היין לתוך הגביע, ובטרם פצח בקידוש שקע בהרהורי שרעפי קדשו. - היה זה דבר המצוי בסאנז' בליל שבת לפני הקידוש, כאשר ידוע מספרים הקדושים שהוא העת להרהר בתשובה, כמו לפני כל קיום מצוה. ובפרט במצוה גדולה זו שיש בה עדות חיה על הבורא העושה

מעשה בראשית ב"ה, והרי בזה הפרשה מעידה התורה"ק בכל מעשי שמים וארץ, ונודע שהרשע פסול לעדות, ולכן הזהירו בזה המקובלים להרהר היטב בתשובה שלמה לפני הקידוש.

אולם הפעם נמשכה עבודה עילאה זו יותר מן הרגיל, הרבי נראה כולו אש להבה, עומד ושותק עיניו הקדושות עצומות, וכולו נראה שלא בעלמא הדין. כשכל הקהל מסביב עומדים באימה, שתיקין באדישתא, ומתבוננים בפני קדשו בחרדה עילאה.

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ

לפתע עזב הרבי את גביע הקידוש, הניחו בצלוחיתו והתיישב על כיסא קדשו, ונכנס בדביקות עליון עצומה, כדרכו מפעם לפעם כנודע.

ועתה ראו הכל והבינו שדבר גדול מתרחש, שעה ארוכה נשאר הרבי כך באותה תנוחה, כשכולו אחוז בדביקות עליון נורא הוד, ומשוטט בדברים נשגבים גבוה מעל גבוה.

לאחר שעה ארוכה מאוד של התדבקות בעליית הנשמה, נראה הרבי חוזר לעצמו, וניערור באחת ממחשבות קדשו. ותיקף תפס את הגביע בידו, והחל לקדש בהתלהבות עצומה ובקול גדול.

כולם ראו בחוש שבוודאי יש דברים גדולים בנו, ולא בכדי שקע הרבי בדבקותו בשבתא קדישא הדין שעה ארוכה כל כך, והמתינו למצוא פי קדשו, שכנראה יהיה פשר דבר.

והנה במהלך הטיש בעת סעודתא דחלק תפוחין קדישין, פתח הרבי בטיב מעשה אחד, שיש בו מוסר השכל עצום:

באחת הערים הגדולות התגורר סוחר עשיר, עסקים חובקים עולם היו נסגרים על שולחנה, בהיותו מומחה מיוחד בייבוא סחורות משובחות ביותר.

אחת לשנה היה הסוחר הדגול יוצא למסע למרחקים, להשתתף ביריד גדול שנערך במדינה רחוקה, במיוחד עבור עשירים אנשי מעלה וסוחרים רמי דרג.

באותם ימים של היריד היה העשיר תפוס כל כולו מבוקר עד ערב בחיפוש אחר סחורותיו המשובחות, בודק כאן וקונה שם, סוגר עסקאות ענק ומשלם טבין ותקלין באלפי אלפים. הוא ידע והבין היטב שבימים אלו עליו להתרוצץ בכל כוחותיו בהשגת הסחורה הטובה, וכל הצלחתה של השנה כולה תלויה בעבודתו וגיעתו שבימי היריד הללו.

עם תום היריד הגדול, וסגירת כל העסקים וחתירת חוץ הרכש הרבים, שהתפרסו על פני ימות השנה. נסע הגביר לכמה ימי מנוחה לכפר נופש סמוך, כדי לנוח מעמלו הקשה, להתרענן ולהתחדש בטרם יצא במסעו חזרה לעירו ולביתו.

ברם, עיקר תכליתו של אותה נסיעה קצרה לא הייתה עבור נופש ומנוחה בעלמא... כי אם לצורך סיכום והתחשבות תוצאות כל העסקים המסועפים שנסגרו בימי היריד.

בימים ספורים אלו ישב הגביר עם כל פנקסי חשבונותיו, עבר בכבוד בראש שוב על החשבונות המדויקים, קניה אחר קניה, סדרי תשלומים ופריסתם. וחישוב סדר מערך המכירות הצפוי למשך אותה שנה. כך ישב וערך את חשבונותיו, רווחים מול הפסדים, הכנסות מול הוצאות, כדי לסכם את היריד של שנה זו, אם אכן הביא בכפניו רווחים גדולים, או שמא יש צורך לתקן ולשפר את התנהלות המסחר.

ימי סיכום אלו מוכרחים היו להצלחתו של הסוחר, כדי שיידע בדיוק את מצבו ומעמדו ואת מאזן הכספים המדויק. בלעדי סיכום 'דין וחשבון' של הימים הללו הרי כל הצלחתו של הסוחר נתונה בספק, אם הוא עצמו אינו יודע אל נכון להעריך את מצבו! אף אנו כיום כמו אותו סוחר! - הרעים הרבי בקול בהסבר הנמשל - בעמדנו כה בעת 'שבת בראשית', הרי זו השבת היא כנסיעתו הקצרה של העשיר לכפר הנופש עם תום ימי היריד.

גם אנוהו היינו בחודש האחרון בנסיעה רחוקה על 'יריד השנה', בחודש זה נפתחים כל ספרי השפע | הפשך בעמוד ד' <

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו למערכת ע"י הקוראים

מראה מקום

בני בן התשע סיפור לי בהתרגשות סיפור השגחה פרטית שאירע לו באמצע ההפטרטה של היום הראשון של ראש השנה וכך סיפר: "איבדתי את המקום בו אחז המפטייר וחיפשתי את המקום ללא הצלחה, בזבז נחת לי פתאום על המחזור תפילה ובאתי להעיף אותו, אבל אז קלטתי שהוא עמד בדיוק על המקום שהבעל קורא אחז ויכולתי להמשיך לעקוב אחרי הקריאה!!!"

עד כאן הסיפור -

התרגשתי משתי נקודות בסיפור הזה, הנקודה הראשונה היא לשמוע את הסיפור מבני מה שמראה שהוא רואה בכל סיפור את ההשגחה האלוקית שבדבר בזכות מדור 'טיב ההשגחה' שמחזירה לליבות הקטנים והגדולים את טיב ההשגחה של ה' על העולם.

הנקודה השנייה שהוא התאפק והמתין עד ההפסקה שבין קריאת התורה למוסף, ורק אז סיפר לי את הסיפור בהתרגשות למרות שהיה נרגש ורצה לספר את אשר אירע מהרגע הראשון, אך זאת גם הפנימו רוב עם ישראל, שלא מדברים בשום אופן בשעת התפילה וקריאת התורה.

בעל המעשה: ג.ש.ס.

.....

'שאו עיניכם וראו...'

עדיין לא נרגעתי מהסיפור השגחה שהתפרסם לפני שבועות אחדים עם התוכי שעף פנימה לסלון אחרי תפילות של הילד הקטן ותחנוניו לחיית מחמד, הסיפור עורר אותי מאוד להסתכל ולראות את ההשגחות הפרטיות שלא תמיד שמים לב אליהם וכבר קרה לי סיפור שאשמח לפרסמו ברבים:

השולחן שלנו עשוי מפלטה רחבה, בשני הצדדים ישנה אפשרות להגדלה, מאחד הצדדים נשבר המוט שנכנס למסילה מה שגרם שאי אפשר להגדיל צד אחד של השולחן, זהו חלק שאי אפשר להשיג ופניתי בתמימות לב בורא עולם כמו אותו ילד, בבקשה שה' ייתן לי רעיון טוב כיצד להשיג כזה מוט.

חלפו ימים אחדים וליד מכולת האשפה ראיתי בדיוק כזה שולחן מפורק עם כנף זהה כאשר המוט שלו שלם ותקין. לקחתי את המוט בשמחה ובהודיה לה' וראיתי עד כמה פשוט לבקש ורק לשים לב שקבלת ולהודות.

בעל המעשה: א.א.

הפענוח לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס בפקס: 15326517922 או ל: o.y.wines@gmail.com

הנצרכים לנו לכל ימות השנה, שם כותבים וחותמים את כל מה שיעבור עלינו בשנה הבאה עלינו לטובה. כמו שזועקים אנו בתפילות אבינו מלכנו: "כתבנו בספר חיים טובים, בספר גאולה וישועה, בספר פרנסה וכלכלה וכו'".

בזה החודש אנו כדוגמת אותו סוחר בימי היידי עצמם, רצים ומתרוצצים להביא עוד ועוד 'סחורות' טובות... 'כי טוב סחרה מכל סחורה', ומאספים כמה שיותר זכויות. כמ"ש בש"ס (ר"ה יא.) שלכן נקרא זה החודש בשם (מלכים א, ח, ב) "ירח האיתנים - ירח דתקיפי במצוות". וכדפירש רש"י: "שופר, יום הכיפורים, וסוכה, לולב, וערבה, וניסוח המים וערבה" ע"ש.

לאחר ימי ה'יריד' הנעלים והנשגבים הללו שזכינו להם בימים הנוראים שעברו עלינו לטובה, נצרכים אנו לערכת סיכום כללי, לתת לעצמנו 'דף וחשבון' בבדיקה מדוקדקת של תוצאות היידי, מה נשאר בידינו מכל אותם הימים...

לפיכך, סיים הרבי בקול חוצב, 'שבת בראשית' דגן היא שבת של תשובה והתחדשות המחודשת, היא שבת של התבוננות שצריך האדם להתבונן היטב בנפשו ובעצמו. בפרט בשעה שלפני הקידוש שהיא העת להרהר בתשובה, כשמכין את עצמו לקדש ולהעיד על מעשה בראשית.

בשבת זו מחדש האדם את עצמו בחידוש נפלא לקראת יציאתו אל השנה החדשה, מתוך התבוננות של סיכום ברור, איזה 'קבלות' קיבל על עצמו לטובה במהלך הימים הנוראים. איזו מסקנות ותובנות שזכה להשיג, במה צריך לשנות ובמה צריך לתקן, היכן הם המקומות המועדים לכישלון, מה לרוחק ומה לקרב. וכך ייצא מתוך זו השבת כשהוא מוכן להתייצב בדרכו החדשה בשנה החדשה שהתחדשה עלינו לטובה ולברכה.

[מתוך שיחה מיוחדת במעלת 'שבת בראשית']
-> <->

מורי ורבי הגה"צ רבי אברהם יודוביץ זצוק"ל, דומ"ץ העדה החרדית פגיע"ק תובנ"א, היה מיוחד ביותר במידת ההתחדשות בעבודת השם יתברך.

בבית מדרשו היתה מודגשת תמיד תחושת התחדשות רעננה בכוחות נפלאים, וזו היתה אחת מן המידות שלמדתי אצלו ביותר. כי בכל כמה שבועות לערך היה מוצא אופן לחדש את דרכו בשמחה נפלאה, ומקיים בנפשו מאמר הכתוב (תהלים קג, ה) "תתחדש כנשר נעורייכי".

בהזדמנות אחת אמר לי, תחת אחד השיחים בשבת מידת ההתחדשות שבעבודת השם יתברך, ופירש הטעם שמרבה כל כך לדבר מענין זה - מחמת שזה מושרש בידו על פי מה שקיבל ושמע מיסוד רבינו הבעש"ט הק"י ז"ע, שתורתנו הקדושה נצחית היא, תורת חיים הקיימת ופועמת תמיד, וממנה תוצאות חיים להשפיע חיות וקיום כל העולם בכל רגע. כי כל דבר שבתורה כל תיבה וכל אות שבה שייך ונוגע לכל איש ואיש בישראל בכל דור ובכל זמן, בבחינה מסיימת לפי עניינו ובחינתו, והדברים עתיקים ומובאים הרבה בספרי תלמידי הקדושים נ"ע.

ולפיכך יש בה בתורה הקדושה, כעין 'מתן תורה' מחדש בכל יום ויום מחדש, תורה הנצרכת ליום זה במיוחד לפי עניינו ובחינתו ולפי התקופה והצורך הנצרך בעולם באותו יום.

ברכת מזל טוב

לידידת הרב שמואל גולדשטיין הי"ד

עורך הגליון במסירות

• • •

לרגל הולדת בנו

ה'ד שירווה נחת קדושה מכל י'ח

האזרכת

ואין פנימיות התורה של יום זה, כתורה של יום אחר, כל יום בבחינה אחרת לגמרי, וכמו עולם אחר.

וכאשר חיים על פי יסוד מוצק זה, לעולם לא תהא ח"ו שום התיישנות בתורה ועבודה, ולא יהיו כבחינת 'מצות אנשים מלומדה', כי בכל יום ובכל תקופה לפי עניינה מתחדשת התורה בחידוש פנימי עליון.

בעיריכת השולחנות [טישען] שבשבתות וימים טובים היה תמיד מלא התחדשות ורענונות [פרישקייט]. גם בשנות זקנותו היה נראה כאיש צעיר מלא מרץ וכוחות נעורים לעבודת קונו.

באותה השבתות כשהשתתפתי עימו בשולחן הקדוש שבבילי שבת, וסיים את עבודת קדשו קרוב לשעה השלישית אחר חצות (!). וכצאתו מבית המדרש מלא שמחה וחיות, וקדושת השבת בערה בליבו כשלהבת, לפתע סובב את ראשו אל קהל החסידים שליווהו, וכשחיוך רחב על פניו שאל: אולי ניתן לחזור שוב להתחיל את הטיש מהתחלה? הרי יש עוד כמה שעות טובות לפנינו... למה שלא נחזור להתחיל את כל עיריכת השולחן שוב מתחילתו? הרי אין לך טעם מתוק יותר בעולם!

הדיבורים הקצרים הללו שבקעו מעומק לבבו הטהור, עשו רושם חזק והתפעלות גדולה בלב התלמידים. כי באותה עת היה כבר בשנות זקנותו, כשכוחותיו לא היו איתנים כבצעירותו, ולאחר כמה שעות טובות שישב בטיש הקדוש. ועם כל זאת לא התעייף כלום, ולא נכנסה בו שום התיישנות חלילה, כולו מלא חידוש והתחדשות.

ולמד בזה דרך נכון כמה צריך תמיד להתחדש בעבודת השם, ולא להניח עצמו להתיישן בעצלות וכבודות. ע"ד שנאמר בהם בצדיקים (תהלים צב, טו) "עוד ינובון בשיבה, דשנים ורעננים יהיו".

[טיש ה'הכרזות' - הגה"צ רבי אברהם יודוביץ זצ"ל]

מסופר על אחד מגדולי הצדיקים נ"ע, שהיה דרכו לסגף את עצמו תמיד בענין השינה, והיה מקצץ הרבה משעות שינתו. פעם אחת חששו בני ביתו לשלומו, ולא הקיצוהו השכם בלילה כבקשותו, והניחו לו לישון יותר, כי חרדו מאוד לבריאותו שלא יזיק מיעוט השינה לגופו הקדוש. והשיגוהו

מסופר על אחד מגדולי הצדיקים נ"ע, שהיה דרכו לסגף את עצמו תמיד בענין השינה, והיה מקצץ הרבה משעות שינתו. פעם אחת חששו בני ביתו לשלומו, ולא הקיצוהו השכם בלילה כבקשותו, והניחו לו לישון יותר, כי חרדו מאוד לבריאותו שלא יזיק מיעוט השינה לגופו הקדוש. והשיגוהו

היטב שישורר שקט גמור בבית מסביב, ושום דבר לא יפריענו משנתו, כי ישן חלש מאד, ומכל רשרוש קל היה מתעורר. והנה לאחר כמה שעות התעורר הצדיק מעצמו, ומכיון שישן בלילה כראוי היה גופו חזק יותר, ומעולם לא הרגיש רענונות והתחדשות כזו! דעתו היתה צלולה ובהירה מאוד, ונפשו נינוחה ביותר! וכך ניגש לעבודת היום בשמחה ובבהירות המוחין, והתפלל באותו יום בהתלהבות נוראה ובכוונה עצומה במוחין גדולות, אף שהיה זה יום חול רגיל.

לאחר התפילה שח לבני ביתו ומקורביו, שעתה התברר ונודע לו שאכן במבחן תוצאת העבודה, דרך השינה הטובה נכונה יותר מדרך הסיגופים בענין השינה! - ומני אז שינה את דרכו בקדוש, שלא לזלזל בענין השינה, והיה ישן מדי לילה כדי צרכו.

[על פי שיחה קודש בענין השינה]

שמחתם הגדולה של ישראל קדושים בפרוש עלינו 'שבת בראשית', תתפרש על פי טיב מעשה נאה, השייך לברכת 'שהחינו' של יום הכיפורים.

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, המשגיח המפורסם דיישיבה קדושה קמניץ פה עיה"ק ת"ו, היה אומר תדיר, שאיש ישראל המאמין צריך לפצוח בריקוד נפלא ובשמחה עצומה בעת שמברכים בבית הכנסת ברכת 'שהחינו' בליל יום הכיפורים!

שכן אילו יידע האדם אל נכון אף על עבירה אחת בלבד שנמחקה לו, כמה ששון ושמחה צריך להתמלא בוה. על אחת כמה וכמה בעת חלות היום הקדוש והנורא שנמחלים בו עוונותיהם של ישראל, הרי "לא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים!" (תענית כו:).

והוסיף ואמר, שאם היו ישראל מכינים היטב בטיב זו השמחה, וחשים ומרגישים גודל הזיכרון וניקוי הנפש שבימים הנוראים, ממילא לא במהרה היו נכשלים חלילה לאחר יום הכיפורים בחטא... - כי היו מעריכים ומשמרים מאוד את הקניינים שרכשו בעמל רב בחודש זה, והאדם המייקר את המתנה שקיבל לא במהרה הוא מאבדה!

מה מאוד מתאים טיב זה המעשה גם כלפי האי שבתא דידן, להביץ גדולת שבת בראשית. כאשר מתבוננים אנו למפרע בכל אלו הימים הנוראים הנעלים והמקדושים, שזכינו בחסדי השלי"ת להתרומם בהם אל קרבת אלקים טוב. ימים תקיפים ומלאים רוחניות עד מאוד, שכל אחד מאלו הימים טובים היה יכול להתפרס על פני כמה חודשים בתוכן הפנימי שבו... והנה הצטרפו כל אלו הימים יחדיו בחודש אחד 'ירח האיתנים', ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות, והושענא רבא, שמחת תורה.

ובעמדתו עתה בשבת בראשית, עם כל השלל העצום והגדול הזה, הרי מתוך כך מתמלא לב ישראל שמחה עצומה, להודות לפניו יתברך שמו שהחינו וקיימנו והגיענו אל כל הימים המבורכים האלה. ובבקשה על העתיד, שנצא לקראת השנה החדשה עם כל המטען הנפלא הזה, לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, אמן.

[שיחת 'שבת בראשית' הג"ל]

על הברכה יעמדו

זתודמים להפצת העלון

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או לארציטי

 <p>Access Credit צ'יינג' סל' 02-6516090</p>	<p>לעילוי נשמת מרת אילה אהובה בת ר' יוסף ראובן יוחנן הכהן ז"ל • נדבת בנה יקותיאל מנחם •</p>	<p>לע"נ רבי דוד צבי ב"ר יצחק ז"ל נתרם ע"י בנו מנחם מורכזי הי"ו</p>	<p>לע"נ הינדל בת ר' משה ירמיהו ע"ה</p>	<p>לע"נ ר' ישראל נתן נטע ב"ר דוד צבי הכחן ז"ל דוד ב"ר משה ז"ל</p>	<p>לע"נ ר' יחזקאל צבי ז"ל ולרפואה שלמה להצלחת אהבת לאה בת אהרן תח"ו נתרם ע"י בנם יחזקאל יהושע הי"ו</p>	<p>לע"נ האשה מרים בת ר' דוד</p>
<p>גל-19</p>	<p>גרפצ'יק סל: 02-5002321</p>	<p>לרפואת בועז בן מירה</p>	<p>לע"נ ר' דב ב"ר אברהם יעקב ז"ל נפטר ה' אלול</p>	<p>לע"נ ר' יחזקאל ב"ר צבי ז"ל ולרפואה שלמה להצלחת אהבת לאה בת אהרן תח"ו נתרם ע"י בנם יחזקאל יהושע הי"ו</p>	<p>לע"נ שמחה בת רחל יחזקאל בן עמומה</p>	<p>קשת הרשת 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il</p>

יר"ל ע"י קהילת שבתאי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוריק ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניינים יקבלו את העלון בפיייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה. Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173

באר בשדה

גליון מס' 253

שנה ר'

פרשת בראשית
התשפ"א

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרוה שרים

ילקוט מותרות רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

בבריאת הארץ שיתף מידת הרחמים לדון אבל בריאת השמים היה רק בדון

בראשית ברא אלקים את השמים ואת

הארץ. (א. א.)

במדרש (ב"ר פ"א טו) יש פלוגתא אם שמים נבראו תחילה או הארץ נבראה תחילה עיי"ש. וביאר הגה"ק הר"ר שמעלקא טויבש אב"ד יאסי בספרו חיי עולם, דבאמת מתחילה היה הבריאה במדת הדין כמו שכתוב 'ברא אלקים' ואח"כ ראה שאין העולם ראוי להתקיים שיתף מידת הדין למדת הרחמים. והנה מה שאין העולם יכול להתקיים הכוונה לברואי מטה שהינם על הארץ והמה עטופי החומר והעפר והיצר בווד בקרבם, וכמו שאמר הכתוב (בראשית ו) וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום כו', מה שאין כן ברואי מעלה שהמה שכלים בדעתם ואין יצר הרע במשכנם יכולים להתקיים אף במדת הדין, ומשום הכי היה ראשית הבריאה שמים וארץ הארץ, וכמו שאמר הכתוב (תהלים עו ט) משמים השמעת דין, כי הדין נשמע משמים תחילה, מה שאין כן כאשר היה השיתוף מדה"ר למדה"ד אשר הוא נחוץ יותר ליושבי הארץ ושוכניה, לזה הארץ קודם לשמים, ומשום הכי כתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, כי הבריאה בשיתוף מידת הרחמים למדת הדין היה ארץ קודם לשמים וכפי שבארנו שברואי חלד ויושבי הארץ אינם יכולים להתקיים בלי שיתוף מדה"ד למידת הרחמים, והוא הכרחי יותר לקיום הארץ מאשר לקיום השמים.

(חיי עולם לאבד"ק יאס)

התורה מלמדת איך לדרוש דרשות

בראשית ברא (א. א.)

מסופר כי פעם אחת הודמן שבאו לשבות שבת אחת אצל מרן הסב"ק מרוזין הרבה מגידים, מוכיחים ודרושנים, שכשנכנס הסב"ק לשולחן הטהור הביט בפניהם ואמר: על הפסוק 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', מפרש רש"י ז"ל 'אינן המקרא הלז אומר אלא דרשוני, כמו שדרשו חז"ל (ב"ר א. א.) אם בשביל התורה שנקראת ראשית, או בשביל ישראל שנקראו ראשית (ויק"ד לו, ד), וביאר מרן הסב"ק את כוונתו בלשונו הטהור: כי התורה מבקשת את עצמה אצל הדרשנים שבאים לתלות כוונת דרשותיהם ביהדותיה, הן המה אותיותיה, שישנם כמה בנאים לדרוש את הדרשות, והיינו 'בשביל התורה' - הדרשה תהיה לשמה, או 'בשביל ישראל' - היינו לעורר את ישראל עם קדוש לתשובה שלימה.

(שמעונות טובות)

אפי' כשיחטא 'ויהי אור' ע"י התשובה

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. (א. א.)

לכאורה הוי ליה למימר 'ויהי כן', כמו שאמר בשאר ימים. ונראה שהפסוק בא ללמד שהאדם לא יתיאש חלילה במה שנלכד ח"ו בעצת יצה"ר רק יעורר עצמו בתשובה שלימה, כי הכל היה גלוי לפניו ית"ש במחשבתו הקדומה שרצה לברוא את העולם וראה את האדם שיחטא ח"ו, אבל ראה גם שיעשה תשובה, כדאייתא במדרש 'ילקוט'

תהלים רמו תשס): שאלו להקב"ה חוטא מה עשו, אמר להם יעשה תשובה ויתכפר לו. וזהו הרמז: 'ויאמר אלקים יהי אור' היינו צדיק מעיקרא, 'ויהי אור' רומז לבעל תשובה, כדאייתא בחז"ל שהיכן שכתוב הלשון 'ויהי' הוא לשון צער (מגילה י, ובא לרמוז על מי שנלכד ח"ו בעצת היצר הרע, לבל ישבר ויעצב כי כאשר ישוב בתשובה אזי שוב יהיה אור, על ידי התשובה שיעשה, כי הכל היה בכח מאמרו של השי"ת.

(אור לשמים)

שבת בראשית - מנהג אמינות 'ברכי נפשיו' וט"ו שיר המעלות

מנהג ישראל מימות ה'ראשונים' שהחל משבת 'בראשית' נוהגים לומר בשבתות החורף לאחר מנחה את הפרק 'ברכי נפשיו' וט"ו פרקי 'שיר המעלות', מספר שפעם אחת בשבת 'בראשית' התבטא מרן הסב"ק מרוזין אודות מנהג זה ואמר הנה מגיע ה'גנרל' ועמו החמשה עשר חיילים, תם ולא פירש. וביאר כ"ק האדמו"ר מבאיאן שליט"א דהנה בני ישראל עברו את חודש תשרי ברוב התעלות וקדושה מלאים וגדושים בתורה ומצוות ומעשים טובים מתוך התעוררות תשובה, ועכשיו אומרים להם הנה הגיע ה'גנרל' וט"ו חיילים, שהגיע זמנם להיות גיבורי חיל, ולהתאזר בכלי קרב להלחם בכל הכוחות שכל העבודה והיגיעה של חודש תשרי תשאר לתמיד ולא תרד לטמיון.

קושי ההכנעה

את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה (א. א.)

אמר הרה"ק רבי אברהם מסלונים: קל לו לאדם להנמיך עצמו בפני מי שגדול ממנו, הוא גם מסוגל להתכופף בפני קטן ממנו, מה שקשה לו, זה להכניע עצמו בפני חברו השווה לו.

רמז על המשכת דרך החסידות

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים (ב. ב.)

שמעתי כי אחרי פטירת הרה"ק הנועם אלימלך זצ"ל בקשו התלמידים לקבל עליהם לרב את אחיו הרה"ק הרבי רבי זושא זצ"ל. והשיב להם, קרא כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, והתורה היא נצחיות ומרמזת בעליונים ותחתונים לכל הדורות. 'העדן' הוא רבינו ישראל בעש"ט, 'נהר' הוא תלמידו הרבי רבי דובער המגיד הגדול ממעורריו, 'גן' הוא אחי הנועם אלימלך, וזה נהר יוצא מעדן להשקות את הגן העיקר בתלמידיו, ומשם היינו מנהנעם אלימלך יפרד והיה לארבעה ראשים, אחי הרה"ק מלובלין, ב' הרה"ק מקאזניץ, ג' הרה"ק רבי מענדיל מרימנוב, ד' הרה"ק מאפטא, ואינם צריכים לרב זולתיהם.

(אהל נפתלי)

הנשמות שלא היו בחטא עין הדעת אינם צריכים לאכול

ומעין הדעת טוב ורע לא תאכל (ב. ב.)

מסופר על מרן הסב"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע כי בימי צעירותו היה ממעט מאוד באכילה, אמו הצדקנית דרשנה מאוד לבריאותו השלימה כשראתה אותו מסתגף וממעט באכילה התחננה בפניו שישנה דרכו ויאכל למען בריאות גופו, נענה לה בנה הק' ואמר, דאינא בחז"ל כי אחר שאכל אדה"ר מעץ הדעת אמר להקב"ה "אכלתי ואוכל עוד", ומקשים המפרשים איך יתכן שאדה"ר לאחר חטאו הכבד ינהג בחוצפה כלפי שמיא ויעזז פניו ויאמר "אכלתי ואוכל עוד", אלא שהביאור בזה הוא שאדה"ר אמר להקב"ה, אמנם אמת הוא שחטאתי ואכלתי באיסור, אולם ברצוני לתקן זאת ע"י "ואוכל עוד", דהיינו שיאכל אכילה בקדושה כראוי ואכילות של מצווה, ועי"כ אתקן מה שפגמתי בהאכילה האסורה מעץ הדעת. וסיים הרה"ק מהוסיאטין ואמר: כל ענין זה של אכילות לשם הפגם הוא עובר נשמות שהיו כלולים באדה"ר בזמן חטאיתו, וכך חייבים הם לאכול ולתקן את הפגמתם, אך הנשמות שברחו ולא היו שם בשעת חטא עץ הדעת [כמובא בב"ב אהרן] ובעוד ספה"ק שכמה וכמה נשמות צדיקי אמת ברחו מאדה"ר ולא נכללו עמו בעת חטא עץ הדעת] אלו הנשמות אינם זקוקים כלל לעבודת התקון שנעשת ע"י האכילה.

הקב"ה אינו רוצה שייכות עם הנחש ולכן נתן לו מאכלו בכל מקום

ועפר תאכל כל ימי חיך. (ג. ג.)

הנה לכאורה צריך ביאור מה קלה יש בכך לנחש שיאכל עפר כל ימי חייו הלא להיפך הדבר שנראה ככבד כי כל מקום שהולך ודורך בעולם מלא עפר ואי"כ הרי שפרנסתו עמו, ואומרים בשם הרה"ק האדמו"ר הוקן מהר"י מווראק זי"ע שהקלה היא שהורחק מהשם ה"ה, היינו, כי כל הברואים מייחלים ומבקשים תמיד להשי"ת להם אכלם בעתם כמ"ש 'יענין כל אילך ישברו' ו'הכפירים שואגים לטרף לבקש מא-ל אכלם', ועי"כ יש להם קשר וחבור תמידי עם השי"ת כי לפעמים אין הקב"ה נותן לו פרנסתו, כי רוצה שיבקש יתפלל על זה 'כי קולך ערב', כמו האב שלפעמים מעכב מלתת לבנו האהוב מה שרוצה לתת לו, כדי שיבקש ויתחנן לפניו ויש לו קורת רוח מזה. ועוד שעי"ש שמתפלל הרי זה סימן שיש לו אמונה וביטחון, כי השי"ת הוא המשפיע והזן ומפרנס ועי"ש נפתחים שערי פרנסה. אבל לנחש אמר השי"ת אני לא רוצה לראות פניך ולשמוע קולך, ולכן עפר תאכל כל ימי חיך, שאף פעם לא תצטרך לפנות אלי.

(הגה"צ רא"ד פרידמן זצ"ל - פניני תורה ומסידות)

הקב"ה אינו רוצה שייכות עם הנחש ולכן נתן לו מאכלו בכל מקום

ועפר תאכל כל ימי חיך. (ג. ג.)

הנה לכאורה צריך ביאור מה קלה יש בכך לנחש שיאכל עפר כל ימי חייו הלא להיפך הדבר שנראה ככבד כי כל מקום שהולך ודורך בעולם מלא עפר ואי"כ הרי שפרנסתו עמו, ואומרים בשם הרה"ק האדמו"ר הוקן מהר"י מווראק זי"ע שהקלה היא שהורחק מהשם ה"ה, היינו, כי כל הברואים מייחלים ומבקשים תמיד להשי"ת להם אכלם בעתם כמ"ש 'יענין כל אילך ישברו' ו'הכפירים שואגים לטרף לבקש מא-ל אכלם', ועי"כ יש להם קשר וחבור תמידי עם השי"ת כי לפעמים אין הקב"ה נותן לו פרנסתו, כי רוצה שיבקש יתפלל על זה 'כי קולך ערב', כמו האב שלפעמים מעכב מלתת לבנו האהוב מה שרוצה לתת לו, כדי שיבקש ויתחנן לפניו ויש לו קורת רוח מזה. ועוד שעי"ש שמתפלל הרי זה סימן שיש לו אמונה וביטחון, כי השי"ת הוא המשפיע והזן ומפרנס ועי"ש נפתחים שערי פרנסה. אבל לנחש אמר השי"ת אני לא רוצה לראות פניך ולשמוע קולך, ולכן עפר תאכל כל ימי חיך, שאף פעם לא תצטרך לפנות אלי.

טעם שאין מברכים על חוש השמיעה ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך (ד. ד.)

הקשה הגה"ק בעל ה'דעת קדושים' מבוטשאט הנה בברכת השחר אנו מוצאים גם שבחים והודאות על חושי האדם כגון 'פוקח עורים' על חוש הראיה. ואילו על חוש השמיעה אין מברכים, ומדוע יגרע חלקו ולא יברכו עליו בנפרד ותוירך כי כיון שעל ידי שמע אדם הראשון לאשתו יצא מזה תקלה לכל העולם, וכיון שנצמח תקלה ע"י כח השמיעה אין ראוי לברך עליו.

(מחזה אברהם ע"ת להגה"ק מבוטשאט זי"ע)

בית המנסת לתורה ולתפילה שטפנשט

כולל אברכים לעין - לפנו"צ

כולל אברכים לתורה - אחו"צ

רוב מדרש"ל 13 בני ברק

תלמוד תורה

"תורת אמת" שטפנשט

מתחם עני ארבעים - קיבו אברכים

רח' רש"י 5 אלני

מתחם כיתות התלמוד תורה

רח' רש"י 9 אלני

מתחם המכיני לשיבת קטנה

הכלל החדש - אלני

רח' רש"י 3 אלני

בית שטפנשט - גבעתיים

קבר האדוק שטפנשט

רח' רמב"ם 1 גבעתיים

כולל אברכים - בית נטת * מדרשה

* מרכז מתנדבים לנוקמים

המנסת אורחים ואש"ל ברומנה

למנוחה ויחידים - ברומנה מראש

מתחם קבר הארמית הדרושי שטפנשט

רח' אלוטוב 2 שני מאקריד אישי - ברומנה

מפעל קמחא דספחא

מפעל קמחא דספחא

עור וטויו למשפחות ברומנה בני

הדגים ושבתות השנה.

אור מתחילתו

שיעורי תורה ברחבי הארץ, כנס חינוך

ועברי יהדות לעם ישראל, מרשתות

גדולי המשפיעים ומכובדי הרבנים

הספרייה התורנית ומנויין

הצגות חרות ומנוחה

וזכר הצדיקים שטפנשט.

מנוי תורני

"תורת אמת" שטפנשט

לרצות חובי רבותינו הקדושים

לכ"ב וחכמי ברומנה.

מפעל האנגליקופדיה

לחכמי ברומנה

מספרייה המנויין להשיג

בשערי ברומנה

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

אנגליקופדיה מלכות שטפנשט

עניני קידוש במשנת רבז"ה

ביאור הענין שהאומר ויכולו נעשה שותף עם הקב"ה

ויכולו השמים והארץ. (ב, א)

איתא בחז"ל (שבת ק"ט) כל האומר ויכולו כאילו נעשה שותף לקידוש ברוך הוא במעשה בראשית. והקשה הר"ק מבארינו שיש מה שייך שותפות עם הקב"ה, הלא ה' אלהינו ה' אחד. ופירש: שהכוונה היא שהקב"ה יקיים את דיבורו של האדם, וכל מה שיאמר לטובת ישראל יקיים, וענין זה יכונה בשם מושאל "שותף".

והיא מצוות שבת קודש, שבאופן קיומה וסגולתה היא בעיקר השמחה ולזמר שירות ותשבחות לשמוח בה'. כי יש כמה דברים שאסור ללמוד בשבת, אבל שפתי רננות יהלל פינו, הבורח בשירי זמרה, כי בזה נזמר העריצים ויכרתו כל הקוצים המכלים את כרם ה' צבאות, ועי"ן יומשך שפע קדושת הבורא ברוך הוא ויתעלה זכרו לכל העולמות ולכל הברואים, שידעו כולם כי אין אלהים גדול ונורא המסבב כל עלמין והממלא כל עלמין וכולהו קמיה כלא חשיבין, וימלא כבוד ה' את כל הארץ.

(הרה"ק רבי ר' מנחם מנדל מרימנוב ז"ע)

ע"י השבת אפשר לקבל השגה בתענוג שיהיה ב"יום שכולו שבת"

ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו. (ב, א)

איתא בחז"ל (ביצה טז.) אמר לו הקב"ה למשה משה מתנה טובה יש לי בבית גניו ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיע אותם, עכ"ל. וכותב הר"ק בעל ה"מאור עינים" ממשורנוביל משל למה הדבר דומה לנותן מתנה גדולה לחבירו, אם לא הודיעו תחילה אלא יתן לו בפתע פתאום הרי שהמקבל יכול ותתבלבל דעתו ומקבל. ולכן נותן מתנה לחבירו צריך להודיעו תחלה בכדי שיעד על קבלת המתנה תתיישב דעתו ויקבלה בנחת. כן הוא על דרך משל לעתיד לבא, אשר יהיה יום שכולו שבת, דהיינו תענוג תמיד, ואי אפשר לקבל פתאום גדולה כזו, לכן נתן השבת, שהוא מעין עוה"ב יום שבת מנוחה, שירגילו בעצמם לקבל התענוג הגדול ביום הנשגב. וזהו "מתנה טובה יש בבית גנזי", שרצה לומר שגנוזה המתנה עד לעתיד לבא, "ושבת שמה" הוא יום שכולו שבת, "ואני מבקש ליתנה לישראל" לעתיד, לכן "לך והודיעם", דהיינו שע"י השבת שתתן להם, הוא הודיע למה שיהיה בעת פקוד ה' עמו לטובה שלא יהיה התענוג פתאום אלא בהדרגה.

(מאור עינים)

טעם עונג שבת הוא שהגוף לא יפריע לשמחה הנשמה בהקב"ה

ויברך אלקים את יום השביעי. (ב, א)

איתא במדרש (ב"ר י"א, ד) ויברך אלקים את יום השביעי. ברכו במעמדים וכו'. הרה"ק בעל ה"תולדות יעקב יוסף" נותן טעם לשבח מדוע יש לענג את השבת בבשר ודמים וכל מיני מטעמים, על פי משל מלאך בשם רבו מרזו הבעש"ט הק'; משל לבן מלך שאביו שלחו למרחקים ללמוד אורחות המוני העם, והורה לו להשתכן באחד הכפרים בין אנשים כפריים פחותי דרך, ימים רבים עברו ולא קבל את חיים מאביו המלך, והנה ביום מן הימים קבל אגרת כתב מאביו המלך, ליבו גאה ושמח מאוד מקבלת המכתב, וכרום עליצותו רצה לרקוד ולשמוח מאוד, אך חשש מבני הכפר שילעגו עליו, על שמחה זו מה עשה, ומה זה יום מיומים, מה עשה בן-המלך, נכנס לבית המרוח וקרא לשם את בני הכפר והזמין להם על חשבונם יין ויין"ש לרוב, ויהי כאשר נכנס היין החלו הללו לרקוד ולשמוח, גם הוא ניצל את שעת הכושר ויצא בריקוד גלגל, וכן היה שהם רקדו ושמתו על הי"ש ששתו ואילו בן המלך רקד ושמח על מכתב מאביו שקבל. והנמשל מובן, כי הנשמה הטוהרה שמחה עד מאוד בהנשמה היתירה שבאה אליה ביום השב"ק, שהיא כאגרת שלומים מלך המלכים, אך היא בושה לבטא שמחתה הרבה ולשמוח במכתבו של אביה המלך, וזאת חמת עובי הגוף וגסותו שהוא כבן כפר, לכן צייתה התורה לענג את הגוף בשבת ויום טוב, בכל מיני תענוגים וכשהגוף שמח בשמחת התענוגים איז ש' הזדמנות ופנאי לנשמה לשמוח בשמחת השבת ודביקות המלך הקב"ה.

(תולדות יעקב יוסף)

בשבת אין צריך פנים חדשות לשבע ברכות

איתא במדרש "ויברך אלקים" ברכו במאור פנים, אינו דומה מאור פניו של אדם בחול כמאור פניו של אדם בשבת.

כידוע מדיני שבע-ברכות לחתן כלה, שאין מברכים אותו בכל יום משבעת ימי המשתה, אלא רק כשיש פנים חדשות - אורח חדש שלא היה באחת מהסעודות הקודמות. אך בשבת אין צורך בפנים חדשות כדי לברך את שבע הברכות. ונתן הגה"ק בעל ה"שפת-אמת" טעם לדבר משום שבשבת הרי מקבל כל אדם מאור-פנים אחר, וממילא כל אחד ואחד מהם פנים חדשות, שכן אין אלה הפנים מתמול שלשום...

וזהו הרמז בהפסוק "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם", ואמרנו שתיבת ויכולו שסובל שני פירושים שהוא לשון יסוד והתחלה וגם לשון תכלית וסוף, והרי לכאורה תרתי דסתרי, ולפי דברינו אין שום סתירה, דאדרבה כיון ששמים וארץ הם ענינים כדוריים הרי באמת התכלית והסוף הוא ג"כ ההתחלה והיסוד.

(פאר לירשים בשם מרזו הסב"ק מרז"ח)

הקב"ה מתאוה למעשיו בשבת

ויכל אלוקים ביום השביעי. (ב, א)

אמר הרה"ק מאפאט ז"ע לשון הכתוב "ויכל אלוקים" מלשון כלתה נפשי. היינו שהש"ת מתאוה ביום השביעי למעשה בראשית. ומי שמתאוה לאיזה דבר, הרי שאותו הדבר חשוב בעיניו ורואה אותו עליון במעלה. וזהו הענין מה שכל העולמות יש להם עליה בשבת קודש, לאשר הש"ת מתאוה ביום זה לכל מעשה בראשית.

(אוהב ישראל)

הקב"ה ברא את העולם כדי שיעבדו אותו במעשה

ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו. (ב, א)

עיקר בריאת העולם היו בשביל התורה ובשביל ישראל שישראל יעבדו את הש"ת גם בדברים הגשמיים. והנה ע"י שהמלאכים אמרו (תהלים ח, א) נהנה הו"דך על השמים, קטרוך על בריאת האדם, והקב"ה השיב להם שהם-המלאכים לא יוכלו לקבל את התורה, מחמת שהם אינם יכולים לעבוד את הש"ת בדברים הגשמיים. וזהו כתוב אשר ברא אלקים לעשות, הכוונה היא בדברים הגשמיים, דהיינו שעשיה שייך לעוה"ז עולם העשייה. וזה הוא "ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר ברא אלוקים לעשות" דהיינו שהקב"ה כילה את 'מלאכתו', כי זה הוא תיוקן ותכלית הבריאה, 'לעשות' ולתקן את העולם הגשמי.

(תולדות אהרן - הרה"ק רבי אהרן מביא-טשרנובין ז"ע)

אשר ברא אלקים לעשות. (ב, א)

הנה יש אשר יאמרו שעיקר עבודת האדם היא במחשבה ולא במעשה, ואולם ממה שברא ה' בריאת שמים וארץ והאדם עליה, מוכח כי הקב"ה דורש מאדם תורה ומצות בפועל ובמעשה, כי לולא זאת הלא יש לו כמה מלאכים שרפים אשר יעבדו אותו במחשבה. וזה כוונת הכתוב "אשר ברא אלקים לעשות", כי מה הוא "לעשות", הלא כבר עשה את הכל? אכן יורה לנו הכתוב כי רצון ה' הוא לא במחשבה בלבד אלא גם במעשה. וזה כוונת הכתוב "אשר ברא אלקים" כדי לעשות.

(גנזי ישראל - הרה"ק רבי ישראל משורשקוב ז"ע)

כמה שנהנה בשבת כן יהיה עונתו בעוה"ב

וישבות ביום השביעי. (ב, א) "מעין עוה"ב יום שבת מנוחה" (זמירות שבת)

איתא בספה"ק "אמרי פנחס" בשם הרה"ק רבי חיים קראסניר ז"ע שדרש על הא דאמרנו חז"ל (בבב"ב טז) ששבת היא מעין עוה"ב, שהאדם לדעת איזה עוה"ב יהיה לו, דהיינו שכמה שנהנה ויש לו נחת רוח בעוה"ז מיום השבת קודש, כן יהיה חלקו בעוה"ב.

(אמרי פנחס)

השבת משפיע שמחה

ויברך אלקים את יום השביעי. (ב, א)

כידוע כל מצוה יש לה בחינה וסגולה ידועה לפועל את הראוי לה, אלא שאנו לא נדע מתן שכוון וסגולתן של מצוות, שכן אילו היינו יודעים לא היינו עושים רק את המצוות שפעולתן וסגולתן נצרכות לנו לפי דעתנו הקצרה. אולם ישנה מצווה אחת אשר הודיענו יוצרינו,

צריך ישוב הדעת להתבונן עם מי נכנסים לשותפות

סיפר הרה"ק ר' ישראל ממע"ב ז"ל: כידוע היתה עבודתו קדשו של רבינו אדמו"ר הזקן רבי מנחם נחום משטפטיש בעת אמירת ה"קידוש" בליל שבת קודש, ברוב קדושה ודבקות ומתוך שלהבת אש. פעם אחת ברוב הדבקות וההתלהבות, נתבלבל באמירת נוסח הקידוש. ואח"כ לאחר שסיים התפלא על עצמו והתבטא מה זאת שקדתי נוסח הקידוש, והשיבו האנשים הנוכחים כנראה שמרוב דבקות וכדו' נענה הרבי הק' ואמר: גיי, הייבט זיך אן מיט חסידים, [לך תתחיל עם החסידים...] כשאין יכולים לעשות קידוש מתפעלים מכך ואומרים שזה דבר גדול, - אולם האמת היא שחז"ל אמרו זאת האומר ויכולו כאלו נעשה שותף להקב"ה, והנה כאשר עושים שותפות יקרה כזו עם הש"ת, מה מאוד צריכים ליישב הדעת ולהתבונן היטב בדבר עם מי נכנסים לטעם השותפות יקרה שכזו.

כעין זה מסופר על הרה"ק הפחד יצחק מביאין ז"ע בשבת הראשונה שנכנס לעריכת השולחן אחי פטירתו של אביו מרן אדו"ה מסאדיגורה ז"ע, לפני שעשה קידוש היטיב את אבנטו וחגר את עצמו כמה פעמים עם ה"גארטל", ונענה ואמר, "כל האומר ויכולו כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית", וכשיהודי מתבונן בדבר עם מי הוא נכנס לעשות השותפות, ומה הוא מכניס בעסק השותפות, צריך הוא לחגור עצמו היטב (גיט אונטער גארטלען) ולהתכונן כראוי.

(אמנות אמת - שטפנשט)

ע"י קידוש אפשר לבקש שיהיה איתרוותא דלעילא"

הרה"ק בעל ה"תפארת מנחם" מביאין-טשרנובין דרש את מאמרו של חז"ל "כל האומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית", לענין "תשובה", וכך אמר, כידוע ישנו ויכוח בין כנסת ישראל לקב"ה, לכו נא ונוכחה, הקב"ה מבקש מישראל "שבו אלי ואשבו אליכם", ואילו בני ישראל מבקשים מהקב"ה שבתחילה ישוב אל ישראל, השיבו ה' אליך ונשובה. והנה לגבי שבת קב"ה חז"ל "כל האומר ויכולו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית", וכאשר איש ישראל מעיד על בריאת שמים וארץ, שהקב"ה בורא ומנהיג את העולם הרי שהוא נעשה שותף במעשה בראשית, וכידוע דרך השותפים אינם מבקשים אחד על השני, ולכן יכולים בני ישראל באמת להקב"ה, שישבו הוא אליהם ויאיר את לבבותיהם באור התשובה, וממילא יעלה בידם לשוב בתשובה שלימה באהבה.

(*)

מינייה מתברכין כל שיתא יומין

כבו"ק האדמו"ר בעל ה"עקבי אבירים" מסדיגורה שואל על לשון הכתוב "ויכולו" ולא נכתב "נעשו" כמו שכתוב בהמשך "ביום עשות ה'א שמים וארץ", וביאר זאת במאמרו של הרה"ק רבי ישראל משורשקוב שאמר עה"פ "יהי ביום כלות משה להקים את המשכן" שרש"י מפרש שלשון "בלות" מרמז ככלה הנכנסת לחופה, שמא כניסתה לחופה היא מוכשרת להיות בחינה של "מקבל", כך גם בני מעת הקמת המשכן החלה לרדת להם דרך השפעה חדשה דרך המשכן, ע"כ. ובוהו אפשר לבאר את התיבה המאמר "ויכולו" - ככלה הנכנסת לחופה, שהשבת אינה מורה על סיום מלאכת בריאת העולם אלא תחילת ההשפעות לשוב הבא, כראיאת בווה"ק (ח"ב א"ט) "ומניא מתברכין כל שיתא יומין".

כיון שהעולם הוא כדורי הרי שהסוף הוא גם ההתחלה

ויכולו השמים והארץ. (ב, א)

תיבת "ויכולו" יכולה להתפרש בשני פירושים שהם לכאורה ב' הפכים, דהנה תרגומו הוא 'ואשתכללו' שהוא לשון יסוד והתחלה, ובמובן הפשוט הוא לשון 'תכלית' וסוף, אבל האמת היא דהנה כל הנבראים המה

חטא קין היה ששמו על שצריך לעסוק בענייני עוה"ז

ויהי הבל רועה צאן וקין היה עובד אדמה (ד. ה.)

מרן הסב"ק מרז"ו ביאר את ענין חטא קין וכך אמר: המפרשים הרבו לבאר ענין החטא של קין, ובוזוה"ק (ח"ג) מבואר על פי סוד שנעשה מחמת שהביא פשתן וכו', ע"ש. אבל אני אומר, שחטאו נמצא מפורש בפסוק עצמו, הדנה עיקר תכלית האדם הוא להגיע למעלה העילאית ולהיות דבוק תמיד בה' ולעסוק בתורתו ובמצוותיו, אכן מחמת שהאדם מוכרח לעסוק גם במלאכה ובמסחר לפרנסת ביתו, הפליא הקב"ה לעשות וקשר רוחניות בגשמיות, שיעסוק האדם במסחרו ובישבו של עולם, ואעפ"כ יקיים מש"כ (משל. ג. א.) בכל דרכיך דעהו. אולם כדי להגיע לזה צריך לזכור מאמרם ז"ל (שבת לב.) אדם יוצא לשוק יא דומה בעיניו כמי שנמסר לסרדיוט, והאדם צריך להצטער כל העת שהוא עוסק בפרנסתו וצרכיו שעי"ז מבטל מלימוד התורה וקיום המצוות.

זה החטא מצאנו בזה הפסוק, דידוע (מגילה י.) שכל מקום שנאמר "ויהי" הוא לשון שמוח (בבא"ר מ. א.), וזה שאמר הכתוב "ויהי הבל רועה צאן, ר"ל כשהבל הלך לרעות את הצאן, היה לו צער גדול מזה שהוכרח לעסוק בדבר גשמי, אבל וקין 'יהי' עובד אדמה, ר"ל שעסק קין בעבודת האדמה היה לו שמוח מזה, והסחך דעתו והשכיח עצמו מהתכלית האמיתית, ולכן (שם ד.) וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, אשר שמח על זה שהוצרך לפרוש את עצמו מדברי תורה ולעסוק בדרך ארץ.

(צנור החיים)

תוכחת הקב"ה לקין

למה חרה לך ולמה נפלו פניך (ד. ה.)

הקשה בעל ה"חידושי הרי"ם": הנה לאחר שחטא קין, וכלאורה מה שאלה היה לו, וכי לא נפלו פניך. ולכאורה מה שאלה היה לו, וכי לא ברור שקין הצטער על שגורש מלפני הקב"ה? אלא הוא משיב, שזו אינה שאלה אלא תוכחה - הקב"ה מוכיח את קין ואומר לו: התבונן בניין באה עצבותך, אינך מצטער על עצם החטא, אלא על הריחוק שהרחקתי אותך. כך צריך כל החוטא להצטער לא רק על ריחוקו מהש"ת אלא על עצם עשיית החטא.

אדם טוב יכול לסבול את גולג

הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ (ד. ה.)

פירש הר"ק בעל ה"כנסת מרדכי" מסאדיגורה: "הלא אם תיטיב" - אם אתה בעצמותך הנך טוב ועוסק להיטיב בהטבה, "שאת" - תוכל לשאת ולסבול כל אחד, "ואם לא תיטיב" - אם אתה בעצמך אינך עוסק בעשה טוב "לפתח חטאת רובץ" - הנך מחפש חטאים אצל פתחו של כל אחד.

(כנסת מרדכי - בראשית)

פרשיות בראשית ונה מלומדים על עונש הקנאה התאוה והכבוד

ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגו (ד. ה.)

הרה"ק המגיד מקו"ניץ היה אומר כי מקריאת סדר הענינים בפרשיות בראשית ונה ללמוד את דרכי עבודת המידות, הדינה, בפר' בראשית, ענין קין והבל, ואחמ"כ ענין דוד המבול דוד הפלגה, ומכאן נלמד לדורות תוכחת מוסר, לגבי ג' דברים הקנאה והתאוה והכבוד שחז"ל כתבו שמוציאין את האדם מהעולם, ואלו הן, מעשה קין שהרג את הבל היה בנין הקנאה, דוד המבול ראשית חטאם היה "ותשחת" שהיו שקועים בחטא העריות והדינה תאוה, דוד הפלגה היה עניני כבוד שלא רצו לקבל מרות והכנעה לכו"ז והגיעו למה שהגיעו, ועליו לדעת כי אלו ג' דברים הם מיסודות העבודת לכל אחד כל ימי חייו ועד סוף כל הדורות.

הטעם שאורח נותן תיקון - לתקן את חטא קין

ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי (ט. ט.)

סיפר הרה"ק רבי ישראל מו"ניץ: פעם הגיע זקני מרן הרה"ק מרז"ו ז"ע למקום מסוים וביקשו ממנו "תיקון", וכאשר שאלו מדוע, ענהו שכך נהוג שאורח נותן "תיקון". ואמר על זה הרה"ק הטעם, כי בעת שהקב"ה שאל את קין "אי הבל אחיך", ענה קין "לא ידעתי", ולכאורה היה צריך להיות כתוב איני יודע ומהו לשון "לא ידעתי". אלא שקין סבר כי הבל אינו הולך בדרך ה' על כן הרגו, אולם בראותו אחר כך שהש"ת שואל עליו, הבין קין כי הבל כן שמר את מצוות ה', וזאת השיב להקב"ה "לא ידעתי השומר אחי - אנכי", לא ידעתי עד כה שאחי שומר את "אנכי ה' אלקיך".

היוצא לפי זה שקין הרג את הבל בשוגג ומגיע לו עונש גלות. לפיכך בעת נסיעות צריך האדם לכוון לתקן את הפגם הזה, ואורח שבא בנסיעה אומרים לו שיתן "תיקון", כלומר שמזכירים לו שבנסיעותיו ישתדל לתקן את הפגם ההוא.

(עירן קדישין שלם)

טעם שקין זכה לשמירה עליונה

והיה כל מוצאי יהרגני ויאמר לו ה' לכן כל הרג קין. (ה. יז-ט)

מלחמת היצר

כי יצר מחשבות לבו רק רע כל היום (א. ה.)

אמר הרה"ק רבי משה מקוברין המשיל את מלחמת היצר לאדם המהלך בשדה חרושה כדי לעוברה עליו עלות על התלמים ולרדת כך הוא הולך מתלם לתלם, וכך היא גם מלחמת היצר שהיא מלחמה תמידית, פעם עולים פעם יורדים, פעם ניצח יצרך ובפעם האחרת אתה תנצחו. העיקר היא מי ניצח ויתן את המכה האחרונה.

*

לימוד זכות של רבינו אדמו"ר משטפנשט ז"ע על גדל מלחמת היצר

פעם ניצב אחד החסידים לפני רבינו הק' אדמו"ר רבי מנחם נחום משטפנשט, ושפך את מר ליבו על מלחמת-היצר שאין לה סוף: "חול' אמרו (ברכות ל"א): 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', וכאן נעוצה כל הצרה שלנו" טען החסיד בלהט. "כי מי שכוחו במותניו ויכול לנצח את היצר-הרע, היה זה זוכה ליראת-שמים, אך מי שאינו יכול לנצח את יצרו-הרע, היה זה מנושל מיראת-שמים! אילו היו נותנים לנו, לפחות, את היראת-שמים מן השמים, כדי שיהיה בידינו כלי-נשק ללחום עימו כנגד היצר-הרע..." מצאה הטענה חן בעיני רבינו, ובהתלהבות רבה נענה ואמר, כמסיח כלפי מעלה: "הרי צודק, יהודי מסכן זה! לוקחים מלאך, אשר גדולו כמלאו אלף עולמות, ומעמידים אותו מול יהודי קטן. וכי זהו דבר מציאותי?! הבה נראה מצב הפוך: יהיה היצר-הרע קטן וצנום, והיהודי גדול כמו אלף עולמות - כלום היה יהודי חוטא בכלל?!"

(ממעני הישועה - תולדות אדמו"ר שטפנשט בכת")

במה זכה קין להבטחה ושמירה זו, וכי בשביל שהתרעם והתאונן "והיה כל מוצאי יהרגני", זכה וילכן כל הורג קין... וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו". הביאור הוא, היות שקין דבר דבוריו אל הקב"ה אחרי שהגיע להכרה וידיעה זו - שלולי שה' ישמרנו אין לו כל תקוה, הכרה זו והבנה זו היא שגמרה לו, שיזכה לשמירה עליונה זו, ו"לכן כל הורג וכו'".

(אור החיים ק')

הנוך היה מהוויר אנשים בתשובה במחשבתו לבד ע"י שחשב עליהם

ויתהלך הנוך את האלקים (ה. כד)

ופירש"י: צדיק היה וקל בדעתו לשוב להרשיע, לפיכך מיהר הקב"ה וסילקו קודם זמנו.

הרה"ק רבי יצחק מבוהוש"ת א"ה היה אומר: כידוע מרן הסב"ק נסתלק מהעולם בג' חשון בשבוע פר' נח, ומאמרו האחרון היה בשבת בראשית (תר"א) וביאר שיש ג' בחי' בצדיקים, יש צדיק שצריך לשוחח עם יהודי, וע"י דיבורו גורם לו לשוב בתשובה, יש בחי' יותר גדולה בצדיקים, שאינם צריכים לדבר, אלא בכך שעוברים דרך העיר ונמצאים באותו מקום עם היהודי יש בכוחם להכניס לו הרהור תשובה, ויש בחי' יותר גדולה בצדיקים, שאפילו בישיבתם בכיתם וחושבים על היהודי גורמים לו הרהור תשובה.

זהו היה הענין של חנוך, שרש"י מפרש "צדיק היה

וקל בדעתו לשוב להרשיע", והיינו שבדעתו לבד יכל להשיב אחרים מלהרשיע, ולכן סילקו הקב"ה קודם זמנו, לפי שהיה קטרוג עי"ז שחן בדעתו לשוב אחרים מלהרשיע, תבטל הבחירה, שכולם ישובו באופן קל.

(אדמו"ר מבוהוש זצ"ל)

*

ביאור ענין פטירת חנוך

ברש"י ז"ל פירש על "ויתהלך חנוך": צדיק היה וקל בדעתו לשוב ולהרשיע, והקשה הרה"ק המהר"י מבעלזא שהוא תמוה מאוד למה מספר רש"י ז"ל בגנותו של אותו צדיק חלילה, וביאר ע"פ מה דאיתא בספרים דכשמיני הו"מ שיסתלק הצדיק מן העולם, הקב"ה נמלך בו ושואל אותו אם מסכים לך, וכשרואה הצדיק שתיקן כל מה היה עליו לתקן בעולם הזה הרי שהגם הוא עצמו מסכים לרצון עליון להסתלק מן העולם, אך כשהקב"ה רוצה לסלק חלילה איזה צדיק מעולם קודם זמנו, שאז בוודאי לא יתרצה הצדיק כי הוא רוצה עוד לפעול ולקיים מצוות ומעשים טובים, ממילא מעלה לו הקב"ה מורך ופחד בלבבו פן ואולי ח"ו בימים הבאים ישוב לכסלה, ויחטא ויאשם בעוונות, ואז יחליט בדעתו למה לו חיים כאלה אשר יש לחוש פן ח"ו יתלכך בחטא, ומתרצה להסתלק מן העולם תיכף קודם הזמן, וזה הכוונה בדברי רש"י ז"ל "צדיק היה" ולא היה הקב"ה יכול לסלק אותו לפני זמנו אם לא יסכים לזה מרצונו, וקל בדעתו לשוב להרשיע, והיינו שהקב"ה שלח לו מחשבה בדעתו שיחוש ע"ע שהוא קל לשוב ולהרשיע חלילה, וכשעלה זאת בדעתו מיד הסכים ג"כ לרצון הבורא להסתלק מזה העולם עוד קודם זמנו.

(הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ז"ע)

*

חנוך היה משפיע הרהור תשובה אפי' בדיבורי חול

כידוע נסתלק הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין והוא אבן ל"ו שנים תלמידו הרה"ק מוה"ר שלמה מקארלין זצוק"ל קשר עליו דבר הסוד ואמר רש"י ז"ל כתב על הפסוק ויתהלך חנוך וכו' "צדיק היה וקל בדעתו לשוב להרשיע לפיכך מיהר הקב"ה וסילקו והמיתו קודם זמנו". ולכאורה קשה אי ס"ד שקל בדעתו לחזור להיות רשע אלא שהקב"ה חס עליו וסילקו קודם זמנו אי"כ לא היה צריך להעלותו לבחי' גדולה כזו לעשותו מטי"ט שר הפנים לקשרו כתרם לקונו וכמה מלאכים נשרפים בהבל פיו כנודע אלא שפירושו הוא שהיה לחנוך עבודה ובחי' רמה כזו שאם היה מדבר עם איזה איש אף בדברים פשוטים ועל אף שלא הוכיח אותו, התחיל האיש להרהר ולשוב בתשובה, ראה הקב"ה שעי"כ יהיה הביורו ותיקון העולם קודם בוא זמנו לכן סילקו מהעולם הרבה שנים קודם זמנו ובא לבחי' גדולה כזו של שר מט"ט וזה שכתב רש"י ז"ל צדיק היה וקל בדעתו מחמת דעתו הרחבה ה' נקל לו לפעול על אחרים אף בדיבור

חול בעלמא לשוב להרשיע שישבו בתשובה על רוע דרכם בלא ירשיעו עוד והיה נוצר קץ הביורו והתיקון קודם זמנו ולכן סילקו מן העולם. והמשך הרש"ק ואמר שגם אצל רבו הק' רבי אהרן הגדול היה בבחי' זאת שבדברו עם יהודי אפילו רק דיבור חול מיד הרהר תיכף בתשובה, ולכן סילקו הקב"ה קודם זמנו כי נסתלק בן ל"ו שנה.

(שמע שלמה)

הצדיק לוקח מכל דבר דרך לעבודת ה'

ונח מצא חן בעיני ה' (ה. ה.)

דרך הצדיקים אשר כל מה שרואה הוא לוקח ממנו דרך לעבודת הבורא ית', וגם כאשר ח"ו איזה אדם מתאוה לעבירה, לוקח הצדיק מזה התאוה עבודת ה', ובלבו לומד מוכן ק"ו: מה זה מתאוה לדבר עבירה שאין בה ממש ובין רגע כחלום תעוף, על אחת כמה וכמה שראוי לו להתלהב לעבודת הש"ת שהיא חיה וקיימת לעולם. ודבר זה אפשר גם ללמוד מפרשתנו שנאמר בה "ויראו בני האלהים את בנות האדם, וכו', שמהכתוב אפשר לראות את שהיה ענין של חן ותאוה בעולם... ומכאן זה בחרו להם כל אשר רצו, וזה מלמדנו הכתוב "ונח מצא חן", פירוש, מצא בעולם מדת חן שהיה לתאוה רעות וכו'. ולקח אותה כדרך לעבוד את ה' ככתוב "ונח מצא חן בעיני ה'", שנח הבנה את אותו חן רע ששרה בעולם והעלה אותו לקדושה, וממנו לקח עבודת ה', שאמר מה שיש חן לתאוה רעות מכל שכן שיהיה אדם משתוקק שימצא חן בעיני ה' על ידי עבודתו ותורתו ויראתו.

(קדושת לוי)

עומק הבאר

עיונים בפרשת השבוע
מחרה"ג יהודה שלפונרסקי שליט"א
מרבני לומדי בית מדרשינו ב"ב

בענין מה שלא נאמר כי טוב ביום שני וההבדלה בין מים למים

ב ועש אלוקים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע וגו' (פרק א' פסוק ז'). והנה בעיקר מה דברא הקב"ה את עולמו באופן כזה דבתחילה המים העליונים והתחתונים היו מחוברים וכמו"כ מצנינו דבתחילה האור והחושך שימשו בערבוביא וראה הקב"ה דעדין לאור לשמש בפ"ע ביאר בזה הגר"מ פיינשטיין בספרו קול רם דבר נפלא דיש בזה לימוד גדול לאדם בהשקפת החיים הדנה כל מדה ומדה שיש לו לאדם יכול לעשות עם זה דברים טובים ולהפך ח"ו דברים רעים כגון האדם צריך ליתן צדקה ולא להקפיד על ממונו אבל יכול לבוא מזה ח"ו דגם על ממן חבירו הוא לא יקפיד וכן האדם צריך להיות שפל רוח ומזה יכול לבוא ח"ו דגם את חבירו לא יכבד נמצא האדם צריך לידע איך לנהוג בכל מדותיו מתי להשתמש בהם ומתי לא וע"ז אמרו (ברכות ס"ד.) ת"ח מרבים שלום בעולם ור"ל דבתכמתם יכולים לעשות שלום בכל מידה שלא יאח סתירה בהנהגתם [כגון דאף דהם שפלי רוח מ"מ את הזולת הם מכבדים] ומשום זה עשה הקב"ה שלום במרומוי בזה שברא את השמים מאש ומים דבעלמא הם מנוגדים ול"ז כדי ללמדנו שעיקר תפקידנו הוא ג"כ לעשות שלום ולידע מתי ראוי לנהוג במידה זו ומתי להפך (וע"ז אנו מתפללים עושה שלום וכו' הוא יעשה שלום עלינו) ומאידך את האור והחושך הפריד הקב"ה וכן את המים העליונים והתחתונים ללמדנו דלפעמים צריך לילך רק במידה אחת ולא במידה אמצעית ודו"ק היטב בזה.

א הנה איתא בר"ה (ל"א.) תניא ר' יהודה אומר משום ר"ע בראשון מה היו אומרים לה' הארץ ומלוואה על שם שקנה והקנה ושליט בעולמו [ופרשי" שקנה שמים וארץ והיינו דעשאן כדפרשי" עה"פ קונה שמים וארץ בראשית י"ד י"ט] והקנה תבל ליושבי בה ושליט בעולמו יחיד שלא נברא המלאכים עד יום שני בשני מה היו אומרים גדול ה' ומהולל מאד על שם שחילק מעשיו ומלך עליהו ונתעלה וישב במרום ופרשי" הבדיל רקיע בין עליונים לתחתונים ונתעלה וישב במרום דוגמת שכנו בעירו והר קדשו וברבינו חננאל שם כ' כך חילק הקב"ה ובהר בירושלים ונקראת עיר אלוקינו ושכינתו בה וכע"ז כ' המהרש"א וכן חילק מעשיו בתחתונים גופיה יפה נוף משוש כל הארץ וגו' ומלך עליהם כמ"ש ביה קרית מלך רב וכן פ"י בערוך [אמנם ע"י בפיה"מ להרמב"ם תמיד פ"ו מ"ד וברש"י בר"ה שם].

ובוזה"ק (פר' אחרי ח"ג נו"ג) כתב דמזמור זה הוא שיר שמזמרין אותו בני קרח [דכתיב למנצח לבני קרח] אותן שיושבין על פתחו של גיהנום ולכן אומרים שיר זה בבחימ"ק ביום שני ואינו מבורא בדבריו מה השייכות ליום שיש שפירשו דהוא מפני שהגיהנום נברא ביום שני כדאיתא בפסחים נ"ד. דהטעם דלא נאמר כי טוב ביום שני הוא מפני שבו נברא אור של גהינם [וחללה של גהינם נברא קודם שנברא העולם ע"ש] אך הרה"ג יעקב יהושע בוים שליט"א הוסיף לפרש דברי הזוה"ק ע"פ מש"כ רבותינו דהמחלוקת של קרח היתה ביום שני כ"כ הש"ך עה"ת בפר' שמות עה"פ ויצא ביום השני והנה שני אנשים וגו' ואלו דבריה ה' ולזה אמר ויצא ביום השני יום שבו נברא גהינם יום השנאה והמחלוקת יום שבו היה הבדלה שנא' ויבדל אלוקים [צ"ל וכתבו לקרא הנ"ל ויבדל בין המים וגו' דהוא כתיב ביום שני] יום שהיתה בו מח' של קרח וכו' עכ"ל וכן מרן החיד"א בניצוצי אורה על גליון הזוה"ק [בראשית י"ז אות א"כ] דהמת' של קרח התחיל ביום א' ומשה רבינו אמר בוקר ויודע ה' את אשר לו והינה המתין עד יום שני דכתיב ביה הבדלה וביום ב' נגמר המח' של קרח והם נבלעו באדמה ולפי"ז א"ש היטב השייכות של מזמור למנצח לבני קרח ליום שני.

והנה בפר' קרח עה"פ בוקר וידע ה' (ט"ו ה') כ' רש"י הק' ומדרשו אמר להם משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו יכולים אתם להפוך בוקר לערב כך תוכלו לבטל את זו שנא' ויהי ערב ויהי בוקר ויבדל כך ויבדל אהרן להקדישו ולפי הנ"ל יש להמתין דקרח טען דזה כמו ההבדלה בין מים למים וע"ז ענה לו משה דאינו כן אלא זה כמו ההבדלה בין היום והלילה וזהו עומק הרמז כאן.

והנה לעיל הובא מהמדרש בטעם שלא נאמר כי טוב ביום שני, אמנם רש"י הביא מדרש רבה דהוא מפני שלא נגמרה בו ביום מלאכת המים [ובתורת"מ ציין לסוטה י"ב. דדרשו חז"ל עה"פ שנא' במשה ותרא אותו כי טוב הוא שנוול מהול וגם שם חזינן דכי טוב נאמר על שלימות והנה בבריאת האדם לא נאמר כי טוב כמבאר בע"ז וכו' באמרי שפר בשם ס' העיקרים דזה משום שהטוב המכוון באדם אינו הטוב המכוון בע"ז דבע"ז דבע"ז מיד עם יצירתם נגמר שלימות מציאותם משא"כ באדם כ"ו שלא יצא שכלו מן הכח אל הפועל לא יגיע שלימותו המכוון בו ע"ש [ומה דבמשה רבינו כתיב כי טוב צ"ל דזה משום הבחינה של השלימות שהיתה בו].

א ובגמ' שבת קנ"ו. איתא דהנולד ביום שני יהיה רגון משום דביום שני איפליגו מיא [ופרשי" כמו שביום זה נבדלו מים עליונים ממים התחתונים כך הוא יבדל מכל אדם] וחזינן דיום זה מסוגל למח' ואולי לכן נכשל קרח ביום זה [וכן מאידך משה רבינו חיכה ליום זה כדי שהעדה יבדלו מקרח].

ותא חזי לשון רבינו בחיי בפרשתן "וביאור הענין כי השני תחילת השנוי לכן נקרא שני והוא הסיבה לכל חלוקה ושנינו" (א.ה. יש להוסיף דביום ראשון הקב"ה היה יחיד בעולמו אף דודאי בריאת המלאכים ביום שני אי"ז מח' ח"ו) וממה שכתוב שהמח' והגיהנום נבראו בשני למדנו שהוא יום מזיק [עוד כ' שם דראוי להתבונן מזה דכל המעורר מח' נדון בגיהנום] לכן אסרו חז"ל להתחיל במלאכה ביום שני ואמרו אין מתחילין בשני [והיי"ק עקב רע"ג:] ולכן אסרו ג"כ לאכול זוגות [פסחים ק"ט:] כי הוא דבר מזיק ומח' הוה שהיה ביום שני היה תחילת כל מח' וסכתה ולכן לא נאמר בו כי טוב וכו' ע"ש דבריו הנפלאים ונוראים [ויש להוסיף דהנה בחגיגה ט"ו: אחז"ל דשיעור ההבדלה בין מים למים הוא כמלא נימה ולמדנו בזה דאפי' משוה של מח' כמלא נימה הוא נורא עד מאד.] ובמש"כ רבינו בחיי דהטעם דאסרו להתחיל בשני הוא מפני שהוא יום של מח' אמנם ע"י בחזקוני דפי' טעם אחר דכשם דלמעשה בראשית דבר שהותחל בו נשתהה גמרו עד למחר כך כל דבר שמתחילין אותו בו מאחרין לגמרו ע"ש עוד.

הש"ת יזכנו להנצל מן המח' המכלה כל חלקה טובה ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

מעשה באחת העיירות בגליצא שנמנה מושל חדש, והלה הקים לעצמו בורסקי גדול לעיבוד עורות מחוץ לעיר, בה בשעה שבתוך העיר היה קיים בורסקי כזה בבעלותו של אחד התושבים היהודים והוא התפרנס ממנו כל ימיו, החליט המושל כי עליו להפטר מהתחרות עם מפעלו של היהודי, והוציא צו סגירה ליהודי ונימוקו עמו כי המפעל מעלה סרחון בתוך העיר, היהודי בעל הבורסקי ראה כי כלתה אליו הרעה והוא עומד לצאת נקי מנכסיו, והנה באותה העת שמע את שמע הרב הצדיק מבוטשטאש ומיהר לבוא לפניו ולספר את אשר קרהו ולבקש את ברכתו שהש"ת ישלח לו ישועתו, אך בהיות ולא הכיר את דרכי הצדיק לא מצא עוז בנפשו שהוא כאיש פשוט יכנס אל הקודש פנימה ולדבר עם גאון וצדיק גדול כזה, מיד פנה לאחת מהתלמידי החכמים שבעיר שידע עליו כי הוא חסידו של הראב"ד וביקשו שהוא יסע אתו להצדיק ושיהיה לו לפה ולמליץ, הם נסעו להצדיק לשבות שם ביום ש"ק.

ובהגיעם לבוטשטאש בעש"ק נכנסו לבית הרבי וכשרצו לקבל שלום נאמר להם שהוא נמצא במטבח, כי מנהגו היה שהוא בעצמו היה מבשל את הדגים לש"ק, ונכנסו למטבח ומצאוהו עומד בלי הקפוטא ועסק בבישול הדגים, ונתן להם שלום, וברוב ענותנותו ותמימותו שאלם מה בקשתם, אז סיפר לו הת"ח שבא עם הבורסקאי בקיצור על רגל אחת את בקשתו של היהודי, נענה הרבי וצ"ל ואמרי: יודע אני את השם בו הרג משה רבינו ע"ה את המצרי, אבל אתם רואים שעכשיו אני עסוק, בודאי אתם תשארו כאן אצלי על ש"ק, והנה כל יום השבת לא דבר עמהם מאומה, ורק בסעודה שלישית אחרי שגמר את הזמירות התחיל להשמיע ד"ת עה"פ "ויך משה את המצרי" ודרש בארוכה בנגלה ובנסתר במשך כמה שעות כמנהגו בקודש. הבוקר אור והאנשים שולחו מלפניו בברכה ובהבטחה גמורה שהגזירה נתבטלה, ואכן כך היה, מיד בהגיעם לעירם שמעו את פעמוני הכנסיה מצלצלים בקול רעש, כאות סימן על מותו של המושל בלילה הקודם באופן פתאומי, ואז הבינו את סוד שיחו של הגאון הק' בסעודה השלישית וראו כולם את עוז גדולתו וכוחו של הצדיק הקדוש הגאון מבוטשטאש זי"ע.

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים מתוך מפעל "סגולות מלכים" (תשס"ב). הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי והודשי השנה דבר יום ביומו מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולת ד' נהרות גן עדן

ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. (בראשית ב, 10)

אדם זה הכח ביושר ובמפרע הוי ולפקוד את העקרות ולהתיר כי כישוף לפי שעה שיאכלנו אותו ואיש או האשה וג"כ כדבר, אין כמותם להבריא חמת וזחלי עפר וקטב מוריירי וראש פתנים כולם משברים, ובעשותך אותו תראה פלאי פלאות מיד והנני נכנס בסוד הבאור.

הנה כי אלו האותיות הם מפתחות שערי גן עדן כולם פותחים שערי הרחמים כולם ומורידים אותם, ואין דבר למעלה שלא תשיג באלו האותיות אם יהיה העיבור ממך כי אפילו לשאלת חלום תשאל בהם ומיד בהזכירך את הד' שמות עשרה פעמים ופסוק יהיה נועם כולו, ופ' ואני תפילתי וגו', עם פ' שמע עד ובשעריך יום סוד וכו'. מיד תדע תשובתך ולבקר תדע תשובתך בפ' מענה פיד. ואלו האותיות עצמן חקוקים בשערי הנהרות גן עדן, ואלו הנהרות יוצאים מן התהום מתחת מערת המכפלה שהיא פתח ג'ע' ומימיהן חמין, ושם נקשר עץ החיים בתוך הגן בתוך המים הללו, ושם יורדים שם ה' עליון באלו הנהרות בסוד ד' צעות העולם, ובתוך המים הללו יושב סוד סם החיים וסוד סם המיתה, כי אם תרצה לרפאת ירפאהו ואם להמית ימיתה, ובהם כח האל. ואם השמות הללו מתחה במים או ביין יעשו פלאות באיש או אשה ישתה אותם, ויעצור דמע העין הדומע ויאריך הראות ויחזקהו וישיבהו לאיתנו

סוד ד' הנהרות וכה השפעתן מוגן עדן לעולם הזה

והכתוב מספר והולך נהרות גן עדן ומצריהם והארצות המקיפות אותו, והודיענו שיש לו ארבעה נהרות, ואותן ארבעה נהרות יוצאים ונמשכים מנהר אחד ואותו הנהר הוא היוצא מעדן והוא המשקה את הגן, ומן הגן הוא מתחלק ונפרד לארבעה ראשים, וכבר ידעת כי כל העינים האלה בגן עדן שבארץ הם וכולן ציורין ודוגמא לעינים שכליים שבגן עדן העליון:

ועל דרך המדרש (בראשית רבה טז, ד) ארבעה נהרות כנגד ארבע מלכויות, שם האחד פישון זה מלך בבל על שם שכתוב (תבוקק א, ח) ופשו פרישו, הוא הסובב את כל ארץ החוילה שעלה והקיף את כל ארץ ישראל שנאמר (תהלים מב, 1) הוחילי לאלהים כי עוד אודנו, אשר שם הזבב אלו דברי תורה שנאמר (שם יט, א) הנחמדים מזהב ומפר רב, וזהב הארץ היא טוב מלמד שאין תורה כתורת ארץ ישראל ואין חכמה כחכמת ארץ ישראל, שם הבדולה ואבן שהשם שם מקרא משנה ותלמוד הלכות וספמות והגדות. ושם הנהר השני גיחון הוא מדי. חדקל זה יין שהיתה חדה וקלה בגיורתיה. והנהר הרביעי הוא פרט זו מלכות אדם שהפרה והצרה לפניו וכו'. פרט על שם סופה פורה דרכתו לבדי (ישעיהו א, 8):

א"ה, ידידי המקובל הגר"י בינג שליט"א הוסיף לבאר, כי כל המקובלים היו כותבים סידורים לעצמם, ורבים מהם נותרו בכת"י, סידור זה נודע בכינוי סידור 'נהר שלום', והוא מקור ענין סוד ד' הנהרות, וכפי הידוע היה נוהג כל המקובל הגאון הקדוש רבי יצחק כדורי זצ"ל להשתמש בקמיע ד' הנהרות ע"י טס כסף, וע"ז כתבו את שמות הנהרות לפי הצירופים שכתב הר"א, ויש שהנהיגו לעשותו בגביע והוא לקוח כנראה על פי מה שכתב הר"א "ושוב לכותבם בכוס ותשים בו יין ותאמר עליו הבהלה ותמחה ותשתה היין וכן תעשה בכל שבו"ע" דהינו שהיו לוקחים את הכתב ומוחים אותו ביין ושותים אותו, והכוונה שהיו מטבילים את הטס במים ושותים אותו לרפואה, אמנם הסגולה הנכונה היא לשאת אותו על גוף האדם לשמירה, וצריך להזהר מאוד לדעת איך לכתוב הצירופים במדויק ונכון.

סגולת הנהרות - הצירופים והכוונות

גילה המגיד למהר"י טאטצאק זלה"ה להוכיח שמות ד' נהרות ג'פ בסדר הנה"ד י"ד פעמים.

פישון גיחון חדקל פרט, פרט חדקל גיחון פישון.

יכוין יהו"ה אה"ה אדנ"י יב"ק, יב"ק אדנ"י אה"ה יהו"ה,

ובעוה"ד חדקל גיחון פישון פרט. פישון חדקל גיחון פגחפ י"דר שחקת וולגן.

ועל דרך הקבלה עץ החיים ועץ הדעת למעלה הם הפארת ועטרת, והאדם חטא במעשה ובמחשבה בעץ הדעת ובדוגמתו וכו' זה אמרו ומשם יפרד כי משם יחל עולם השכלים הנפרדים, והיה לארבעה ראשים ארבע מחנות שכינה הממשיכין כח לארבעה נהרות גן עדן וממשיכין כח לארבע מלכויות שבארץ, והמקום יאיר עינינו במאור תורתו.

(רבינו בחיי בראשית ב, ט)

תלון רקו פחדש חייגפ. ואח"כ יהי נועם כולו ו' פעמים, ואח"כ ואני תפילתי וכו' ופ' שמע עד ובשעריך, ויכוין בפסוק א' שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד. בד' שמות אלו היוצאים בחילוף אתון, דהיינו ישראל אנתק"ם כו"ז במוסכ"ז כו"ז, ו' בא"ק א' באח"ס, ג' ר' בתשרק"ץ ק' א' בא"ת ב"ש ר"ג ל' באב"ד מ' והג' שמות מתחלפין בא"ב באותיות שניות, ואח"כ יאמר יר"מ שמות האלו ובכח השמות הקדושים החקוקים בשערי גן עדן ובצירופם, כשם שהאל אמת כן תראוני חלום אמת ותשיבני על שאלתי כו"ך חשיבת אמת בפסוק באר היטב או כמראה ברורה שאוכל להבינה כתקונה ושלא תשכח ממני, ושאהיה מוצלח בה לעבודתו ית"ש כיר"א.

(לדרש אלהים) לבעל הסגולות המקובל רבי אברהם שלום חמוי זצ"ל שער ה' פ"א אות יד)

יש המפקקים במקור הסגולה מהיר"א

ובענין סגולת שמות נהרות גן עדן שגילה המגיד למהר"י טיטצק זלה"ה, הנה נעתק כל זה בסידור הרש"ש המצולע ע"י בעל הסידור ההוא, הלא הוא הרב המקובל כמהר"ר מסעוד הכהן אלאחד ז"ל כפי שמצאו כתוב, ואינו מסידור הר"א והרש"ש כלא. ואני אין לי יד ועסק בשמות ובקמיעות, ובפרט דבר שאין לו מקור נאמן בכתבי האר"י זלה"ה.

(הגאון המקובל הרב יעקב הלל שליט"א, סידור כוונת אהבת שלום עמוד עד)

ויפקוד עקרות ויתיר כל חולי וכל מכה ויזכור כל מה שיקרא בעשותך האותיות כאשר דברתי, ובראותך אלו הפלאות אזי תאמין כי יש אלקים בישראל כי יסירו כל מיני קדחות שבעולם בנתינתך אלו השמות מחיים כנז', או כותבים בלחם על הדרך אשר הוריתך, ולכן נקרא עץ החיים יען כי בסוד השמות האלה באותיותיהם כח האל נגנו שם לעשות בהם כל מה שתרצה, ולכן נגזם חזקיהו כי היו העולם מסירין הבטחון מהאל, וסוד הנתינה הוא ג'פ ולרוב ד"פ לכל דבר שתרצה לעשות עמהם כי כל עוד חכמת הרפואה נגזים בהם, ויעיל ג'כ לעצור דם הנדות, וכן תעשה לאשתך ולכל אשר תרצה ירבו זרע האיש להוליד, ויכין האשה להריון והמשכיל יכין. והאמת אנכי לך שכח האל וברכתו והצלחתו לכל הדברים הכל יושב בסוד אלו האותיות, ובכל יום שתזכור אותם כאשר כתובים בתורה או בלילה על משנתך וגם יהי נועם כולו ואני תפילתי וכו'. תהיה מוצלח כל אותו היום, ובכל אשר תפנה תשכיל ותצליל ותכבוש הצד השמאל כולו תחת ירך ואין מי שיעמוד לנגדך.

וכבר גודתי לך שזה הסוד הוציא שלמה המלך ע"ה מג'ע והוא ספר הרפואות הגנוה. ואלו השמות חקוקים בכסף מוחלפים כאשר אמרתי הם טובים ומסוגלים לשמירה ולחן, ויעשו פלאות, שמירה מכל מקרים רעים ומופלאים לסוד ההצלחה בחכמה ובעושר ובכל משלח ידיו, אין ערוך אליהם דבר גזומה. ולכל הימים היותם עליו לא יבוא לו שום חולי, ולא יקרא לו שום מקרה רע כלל ותמחה הפלא ופלא ממה שתראה בעיניך בכח אלו האותיות. רק תעשה בכוונה ככל אשר הוריתך, גם באלו השמות ירפאו השוטים וכל מיני קדמות שלשיות ורביעיות וכל מיני המורסות, וכשיראו בני

מצבות הספרות

מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקה שטפניש

מצבתו היה וקיימת

במלחמת העולם השנייה ברח נכדו של רבי שמחה יונה לרוסיה, ונשאר שם מאחורי 'מסך הברזל' המסוגר. חבל בסרביה-רומניה, בו שכנה העיירה וואלאנטירין, נכבש בשנת תש"ה ע"י הצבא הסובייטי וסופח לברית-המועצות. כעבור כארבעים וארבע שנה, כשחזר הנכד לוואלאנטירין לחפש את הציון של זקינו, חזה בדבר פלא: בעוד כל בית-החיים הוותיק הוחרב בידי הרשעים, נשארה על עומדה מצבת זקינו הגאון רבי שמחה יונה זצ"ל, שהייתה מצבה רבנית גבוהה, כשידי הזדים לא נגעו בה והיא ניצבת ועומדת באמצע השממה.

מיד החל הנכד בפעולות להצלת הציון, בשיתוף עם קרוביו שבארה"ק. בלית ברירה אחרת הוחלט להעביר את ארונו משם, כשבני משפחתו שולחים אליו מעות מארץ ישראל לסיוע בהוצאות העברת הארון והקבורה. אמנם הדבר היה כרוך במסירות-נפש, כיוון שהמחוז היה תחת השלטון הסובייטי העוין, אך חפץ ה' הצליח בידו ובחודש תשרי תשל"ה הועבר הארון לבית-חיים שמור.

וכך נכתב על המצבה:

פ. נ.

ומצא מנוחת עולם, ביום א' כז' תשרי תשל"ה,

איש הישר המופלג בתורה ויראה, בעל מחבר ספרי קול שמחה,

מוהר"ר שמחה יונה ב"ר חיים אריה,

שו"ב באמונה בק"ק ואלאנטירין.

שבק לן חיי שבת תשובה תרצ"א

בעיר ואלאנטירין.

ת.נ.צ.ב.ה.

המצבה ששרדה את ההפצצות הגרמניות בוואלאנטירין והועתקה למקום מבטחים שלא ידוע לנו מקומה, מבדיקה שערכנו עם שליח חבר בקישוב הרב אקסלרוד המחזיק ברשימת שמות הנפטרים בקישוב עולה כי קברו לא נמצא שם ומן הסתם נטמן בקרבת עירו וואלאנטירין ולע"ע לא ידוע לנו מקומו

שו"ב ומו"צ דק"ק וואלאנטירין ובעל מחבר ספרי "קול שמחה"
הגאון רבי שמחה יונה האלין זצ"ל
נסתלק ונטמן בעירו וואלאנטירין שבבסרביה רומניה בה' תשרי תרצ"א
ונטמן מחדש בכ"ז תשרי תשל"ה במקום סמוך ובלתי ידוע

תולדותיו - 90 שנה להסתלקותו

הגאון רבי שמחה יונה האלין זצ"ל נולד בשנת תרי"ד באודעס לאביו מוה"ר חיים אריה, שמוצאו מפולין, מגזע ה"תוספות יום טוב", המיוחס דור אחר דור לרבינו גרשום מאור הגולה ולמעלה בקודש. בהיותו כבן י"ב שנים נפטר עליו אביו הגדול בהותירו אותו יתום מאב, אך הילד שמחה יונה לא נפל ברוחו, והתחזק בלימוד התורה ובדרכי החסידות ועבודת ה'. למעלה משישים שנה לאחר הסתלקות אביו הגדול, הוציא לאור את הכתבים שהשאיר אחריו ובהם דרושים ופירושים על התורה ומאמרי חז"ל, הדברים נדפסו כחלק "תורת חיים" מספריו "קול

שמחה", ובהקדמה הוא מעיד כי הדברים הללו הללו הינם בבחינת שארית הפליטה וכי לאביו זצ"ל היו שם ויד בקבלה ובחכמה, בינה ודעת. בתוך ספריו מזכיר הרב המחבר את שני אחיו: אחיו המו"מ ר' ישכר דוב היושב באמריקה, מוזכר לטובה על כך ששלח לו מעות לעזר בהדפסת ספריו; ואחיו ר' משה, עליו כותב רבי שמחה יונה בסוף ספרו "קול שמחה" - דברי חכמים וחדושים, כי ביום א' דראש השנה תרע"ו, יצאה נשמתו בטהרה בבית-המדרש בעת התפילה, ולא השאיר אחריו בן או בת, והמחבר מקדיש צדקה לטובת נשמתו.

רמזים מן השמים שלא לעכב החליצה

בעניין זה מסופר סיפור מופלא, על כך

שמסיבות שונות לא עלה בידו של רבינו לקיים מצוות חליצה לאשת אחיו ר' משה שנפטר בא' דר"ה תרע"ו בעודו בבית המדרש בעת התפילה, עד ליום א' פרשת כי-תצא בשנת תרע"ט. באותו זמן קרו לו שני דברים מופלאים: האחד - בשבת-קודש בקריאת-התורה קרא לו הגבאי בסתמא לעלות לתורה בעליית שביעי המתחילה בפסוק "כי ישבו אחים יחדיו" המדובר על עניין החליצה. כמו כן, ביום בו זכה רבי שמחה יונה לקיים את מצוות החליצה, זכה לראות בעיניו שלושה מכתבים כתבי ידי קדושים זי"ע: א. מכתב כתב יד קודש של הבעש"ט זי"ע, שכתב לתלמידו הקדוש והטהור בעל ה"תולדות יעקב יוסף" זי"ע; ב. מכתב שכתב כ"ק הרה"ק רמ"מ מפרימישלאן זי"ע אל מרן הבעל שם טוב זי"ע; ג. מכתב שכתב הרה"ק רבי לייב שרה"ס זי"ע להרה"ק ר' דובער מגיד מישרים מראווי זי"ע (המגיד ממעריטש).

באר בשדה - שטפניש

המכתבים שנתפסו בעת

מאסר הרה"ק מרוז"ן

וכך כותב על כך רבי שמחה יונה זצ"ל על מכתבים אלו, המובאים בסוף ספרו "קול שמחה": "ב"ה קריאת המכתבים הקדושים האלו עשו רושם גדול בליבי, ויהי רצון מבעל הרחמים והרצון, כאשר זכיתי לראות בעיני כתב יד קודשם בעוה"ז, כך אזכה לראות פני קודשם בעולם הבא. כתבים אלו היו טמונים וגנוזים אצל אדמו"ר הקדוש והטהור רבי ישראל מריזשין זי"ע, ובעת שנתפס הקדוש, כיודע, נתפסו גם המכתבים האלו ונשארו בגנוזי המלך, וכעת על ידי סיבות שונות נתגלגלו לבוא. והעתקתים אות באות לידי ישראל, והמה עדיין חתומים בחותם 'גאבער נאטיר' לזכות בהם את הרבים, כי מקום הגיחה לי שכבר נדפסו בשנת תרפ"ג ל"ג מכתבים קדושים מהנ"ל, ושלושה מכתבים אלו לא ראה המדפיס.

על בני משפחתו נמנה גם דודו הקדוש רבי אביגדור, שו"ב במינקאוויץ. הוא מכיר בספרו "קול שמחה" - אבוקה לשחיטה, וכותב שהצדיק האלוקי רבי לייב שרה"ס זי"ע שלח אליו שליח מיוחד מרחק כמה מיל בכדי לשחוט עבורו עוף לשבת קודש. כמו כן, אחת ההסכמות לספרו נכתבה ע"י מו"ר ר' מאטל פינים, שו"ב בטשידער, הנמנה אף הוא על שארי-בשרו של המחבר.

זוכה תודה יכבדני

בהיותו נמנה על משפחת רבנים ושובי"ם, למד רבי שמחה יונה את מלאכת השחיטה וקנה לו שם טוב באומנות זו. במהלך השנים העמיק חקר בעניינים אלו והוציא לאור את ספרו "קול שמחה" בענייני שחיטה. בשנת תרל"ח, בהיותו כבן כ"ד שנים, התמנה כשו"ב בק"ק וואלנטיין שבבסרביה רומניה, תפקיד אותו מילא במשך עשרות שנים כשהוא הופך ליחיד מומחה בעניין ומוסר את נפשו על טהרת השחיטה.

אחת הסיבות שכתב את ספרו בענייני השחיטה, היתה דאגתו וצערו מיירדת הדורות בעניין זה, והוא רצה שהשובי"ם יחזרו על ההלכות ולא ישכחו חלילה את תלמודם. וכך הוא כותב בהקדמה לספרו: "הנה מה טוב ומה נעים היה להחזיר עטרה ליושנה, ולתקן גם בימינו אלה התקנה הישרה שתיקן דודי הקדוש ר' אביגדור זי"ע שו"ב במינקאוויץ, שבכל ראש-חודש התאספו לביתו כל השוחטים מכל הגליל שלו, והוא עשה סעודת ר"ח בשביל כולם, וישבו יחד כל היום ונשא ונתנו ועסקו בהלכות שו"ב. אשר לא כן עתה, שכמה ימים וחודשים ושנים יעברו שהשוחט אינו מדבר כלל מדיני שו"ב עם רעהו ושותפו". במקום אחר, בעניין הדין שעל השוחט להראות סכיניו לחכם, כותב רבינו בתוך ספרו: "ובמקומות החרדים לדבר ד' ממנים שני שובי"ם, וטובים השנים מן האחד וכו', ומה טוב היה להחזיר הדבר ליושנו בדורות אלו, להראות סכיני שחיטה לחכם ירא-שמים". במקום אחר הוא מביא את דברי ה"דרכי תשובה" בעניין החשש של השו"ב מהקצב להטריף כדן את הבהמה: "כמה גדולים וגאונים התאספו וכתבו וחתמו וגזרו, שלא יעמוד בעל השור בעת בדיקת הריאה, ונס הנופח את הריאה לא יהיה לו שום נגיעה בדבר, וכן כתב מוריניו רבי שלמה קלוגר". ומוסיף רבי שמחה יונה וכותב: "ואנחנו לא נדע מה נעשה, כי אין לאל ידינו לסלק את בעל השור בעת הבדיקה, ודי' הטוב יכפר".

מכבד את ה' מגרונו

כנהוג בימים ההם, היו ממנים את השו"ב גם

לחון, רבי שמחה יונה שימש שנים רבות כבעל-תפילה בימים-הנוראים, והיה מיטיב לעורר את לב המתפללים. הוא נהג להתפלל בהתלהבות ובכל הכוח, כשנכדיו עומדים סביבו ומתפללים ומסייעים לו בנוסח התפילות. כבר בחודש אלול היו נכדיו חוזרים בביתם על נוסח התפילה, ובני העיירה היו מטים את אוזנם מאחורי החלון לשמוע את קול נעימת תפילות הימים-הנוראים הקרבים ובאים. רבי שמחה יונה הטיב לומר זמירות שבת-קודש, ואף חיבר בעצמו ניגונים מיוחדים, אותם היו צאצאיו שרים בערגה והתעוררות.

בדרכי החסידות והנהגותיהם

רבי שמחה יונה היה קשור בכל נימי נפשו לתורת הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים. בריש כל ספריו מביא המחבר מאמר הנובע ממקור קדוש מרנא

"אשרי מי שראה פניו

בחלום"

סיפור מופלא של "גילוי אליהו" בחלום, יחד עם ענוותנותו של רבינו

בסוף ספרו "תורת חיים" מספר רבינו על חיזיון נדיר לו זכה בימי נעוריו. לאחר שהוא מתאר זאת הוא מסייג את דבריו בענוותנותו הרבה ומנסה להמעיט מגודל המעשה, וכך הוא כותב:

בימי נעורי, כשלמדתי מלאכת שו"ב אצל גיסי מהר"ש נ"ע, בעש"ק אחר אכילת צהרים, שכבתי לנוח קצת ואישן. וראיתי בחלום שבא אלי אליהו הנביא זכור לטוב, והביא לי מתנה קמח לאפות על פסח מצות שמורה. והתבוננתי בחלומי, מתנה גדולה כזאת - איה מקום כבודה להטמינה? ומצאתי לי עצה בחלומי להטמינה בארון הקודש, והלכתי בחלום לבית-הכנסת וטמנתי את הקמח בארון הקודש.

ואיקץ והנה חלום, ונהניתי מאד מדברי חז"ל שאמרו 'אשרי מי שראה פניו בחלום'. והגם שאני יודע ומכיר היטב את שפל רכסי, שאין אני ראוי והגון לכך, וגם לא היה לי שום השגה ושום הכנה לזה, אלא מסתמא עלה ברעיוני בהקיץ מין מחשבה כזה בדרך העברה בלי משים לב עליה, ורעיוני עלו על משכבי בעת שינה, בכל זאת נהניתי מאד מזה. על כן אל יטעה אדם בי ח"ו אחר פטירתו, שהיה לי גילוי אליהו כדרך המגזימים 'אחרי מות קדושים אמור', שאחרי מותם אומרים קדושים היו, ויסמכו ח"ו עלי בעניני או"ה, חס מלהזכיר זאת, כי אם תתנו לי אומן לדברי הראשונים שאמת הדבר שכן ראיתי בחלום, מוטל עליכם להאמין לי גם לדברי האחרונים שאין אני ראוי והגון לגילוי אליהו, וזה היה רק ע"פ מקרה בלי שום השגה והכנה כלל. יהי רצון שאזכה לראותו בעולם אמת, אכ"ר.

הבעל שם טוב זי"ע. בשנת תרע"ב, בהיות לו עת צרה, נסע לטאבריש להשתטח על קברי תלמידי הבעל שם טוב.

כנהוג בחוגי השו"בים מחצרות החסידים, שימש הספר "שמלה חדשה" כמקור עיקרי ויחיד לחזור בו כל דיני השחיטה ובדיקה. רבי שמחה יונה נהג אף הוא כן, ואף בנה את סדר השו"ת בספריו על פי סדר ה"שמלה חדשה". במקומות מסוימים שיש שינוי קל מהסדר של ה"שמלה חדשה", הוא כותב: "מה שכתב כאן בשמלה חדשה כבר כתבתי לעיל וכדומה". כמו כן הוא מיישב קושיות ותמיהות של כמה אחרונים על ה"שמלה חדשה", וכותב: "לפי זה וודאי נכונים דברי מרן השמלה חדשה".

בסעודות שבת-קודש שערך בביתו, היה נהג

לספר בסילודין סיפורי צדיקים מהבעש"ט הקדוש ותלמידיו. בספרו "תורת חיים" הוא מביא גם דרושים ומאמרים מתלמידי הבעש"ט ומעשה נפלא מהרה"ק רבי ברוך ממעזיבו זי"ע בעת ששבת אצל הרה"ק רבי לוי יצחק זי"ע בבארדיטשוב. כמה פעמים הוא מביא בספרו הנהגות בענייני שו"ב שתיקן הרה"ק מאפטא זי"ע, ובספרו "דברי חכמים וחידושים" הוא מביא תשובה ארוכה מהרה"ק רבי שניאור זלמן זי"ע בעל התניא, והוא מבאר שם את דבריו אחת לאחת.

ברבנות ואלאנטידין

שבבסרביה הרומנית

לאחר עשרות שנים בהן שימש כשו"ב, רצו בני קהילת וואלנטיין למנותו עליהם כרב, אולם בענוותנותו כי רבה סירב למינוי הרשמי לכך. אולם בני הקהילה שהעריכו את דמותו וקיבלו דעתו, היו מתייעצים איתו ושואלים אותו רבות בהלכה, ומינו אותו עליהם כרב ומו"צ. בתפקידו זה היה מוכיח את צעירי העיירה לבל ינטו אחרי משאות שווא ומדוחים. פעם אמר להם בדרך של תוכחת מסותרת וחיבה מגולה: "היזהרו לילך בדרך התורה, שאם לאו, הרי לא תבואו אלי לשואלני כהלכה, ומה אעשה בתפקידי כמו"ץ?!"... כמו כן המשיך לדאוג לענייני טהרת השחיטה וקיום הלכותיה בדקדוק, הוכיח תוכחות ותיקן תקנות לשמירת גדרי הקדושה והטהרה.

בני הקהילה כיבדוהו מאד ודאגו לכלכלתו, והוא הכיר להם על כך טובה. וכך כתב עליהם בשנת תרפ"ד, לאחר ארבעים ושש שנים ששימש כשו"ב: "כן אחזיקנא טיבותא לאנשי עדתי ושכנתי בתוכם בכבוד מאז ועד עתה, ונער הייתי וגם זקנתי ב"ה ולא הייתי נעזב ומבקש לחם ח"ו, וגילדתי ב"ה בתוכם כל בני ובנותי יחיו בכבוד... וגם עכשיו לעת זקנה, שאין אני עוסק בעבודת השו"ב רק מעט מועיר, והמה נותנים לי לחם חו"ק בכבוד".

בערוב ימיו היו לו צריף בחצר הבית של כלתו מרת מרים ע"ה, אלמנת בנו רבי יהודא יצחק זצ"ל שנפטר על פניו, ונכדיו גדלו על ברכי זקנים רבי שמחה יונה זצ"ל. בצריף זה היה יושב והוגה בתורה בהתמדה מופלאה יומם ולילה. הצריף היה מואר באור החשמל (אלקטרי) ולא כבה משך כל הלילה. פעם החליטו נכדיו להתחקות אחר תהליכות זקנם הגאון ולדעת אימתי הוא ישן. ויהי בערב, אמר להם: היכנסו לישון ואני כבר אבוא אחר כך, נכנסו הם למיטותיהם והעמידו פני ישנים, אמנם שעות ע"ג שעות המשיך המחבר ללמוד במתיקות ולעיין בספרים, באשמורת שניה התנמנם בעודו ישוב על כסאו, וראו שזו היתה התנומה היחידה שנתן לפעפפיו וכי לא עלה כלל על יצועו.

הסתלקותו הפלאית

רבי שמחה יונה נסתלק מהעולם בין כסה לעשור, בליל שבת-שובה, ה' תשרי תרצ"א, בהיותו בן ע"ו שנים. ומסופר כי בערב שבת שובה תרצ"א, ביקש לסעוד את סעודת השבת יחד עם כל בני המשפחה כסידור בנו ר' חיים אריה. בערב שבת קרא לכלתו מרת מרים, אלמנת בנו ר' יהודא יצחק, ואמר לה כי לאחר פטירתו מן העולם הוא מוסר לה את חלקו בטחנת הקמח. את תפילת מעלי שבתא התפלל כמנהגו בכל כוחו, ואחר כך ישב לקיים את מצוות סעודת שבת בצוותא עם כל בני המשפחה. במהלך הסעודה ניגש אל חלון הבית ואמר 'גאט איז אמת', גאט איז אמת, כשהוא נפרד מהשמים והארץ. לאחר הסעודה שכב לנוח ואמר שאינו חש בטוב,

ושנה שוב ושוב פעמים רבות על המשפט 'גאט איז אמת, עד שיצאה נשמתו באמת. הלווייתו התקיימה ביום ראשון בהשתתפות כל בני העיירה, שחיבבוהו מאד, ונטמן בשם טוב בבית-החיים בוואלאנטירין ברומניה.

וכך כתב עליו לאחר פטירתו הרב יוסף שמעון פאללאק בירחון התורני 'בית ועד לחכמים' (תש"ן תרצ"א): אחד מבני חבורה איננו, בליב של טובה נפטר היה"ג המפורסם בצדקתו, זקן שקנה חכמה מו"ה שמחה יונה בן פייגא עדיע זצ"ל שו"ב ומו"ץ דעיר וואלאנטירין (בסריביה) בן ע"ז שנה. - כפי שמודיע אותנו חבר המערכת משם, התפלל הנפטר כליל שבת עוד בכל כחו וקיים עוד מצות סעודה שבת, ואחר גמר הסעודה נתעלף ושנה פעמים אין מספר 'גאט איז אמת' 'גאט איז אמת' 'היא הנשמת באמת. - והה"ג המנוח ז"ל חטר מגוגע התנו' יו"ט והי' מפורסם לאיש ישר ועניו, לפני איזה שנים הדפיס ספריו קול שמחה ד"ח, נר לבדיקה אבוקה לשחיטה, דברי

החכמים וחדותם תורת חיים, והקדישם לצדקה ע"פ רוב לעניי ארץ-ישראל וגם שלחם חנם לרוב המדינות ובחוגי השוכ"ם בפרט - נדפסו ממנו חי' תורה בבית ועד לחכמים - ובחברת ג' שנה ה"ט נדפסו ממנו מכתבים קדושים מהבעש"ט זצ"ל אשר הנפטר זכה להעתיק מעצם כתב-יד קדשם אשר ע"פ סיבה נפלאה הגיעו לידו וזכה להפיץ אותם בראשונה שלא נדפסו מעולם עדיין - תנצב"ה.

זרעו בחיים

בריש ספרו "קול שמחה"-דברי חכמים וחדותם, מזכיר רבי שמחה יונה את שמות צאצאיו ומסביר את בחירתו לקרוא לספריו בשם "קול שמחה", כמזכרת נצח לבני ובנותיו, חתניו וכלותיו, כאשר אותיות המילים "קול שמחה" כוללות את כולם. וכך הוא מונה אותם:

בנו בכורו ר' חיים אריה וזוגתו מרת חנה. בנו ר' ברוך וזוגתו מרת חוה. בנו ר' דוב וזוגתו מרת שרה.

בתו מרת רחל ובעלה ר' נחמן סליעפוי. בתו מרת חיה שרה רבקה ובעלה ר' יעקב מאיר שפשינקי.

בנו ר' יהודא יצחק וזוגתו הצדקנית מרת מרים ע"ה, שנפטר בדמי ימיו.

כן זכה המחבר לראות בני שילשים, את נינו אליעזר בן נכדיו אברהם מרדכי וזוגתו שרה רבקה.

למגינת כל לב, רוב בני המשפחה המפוארת נהרגו על קידוש ה' בשואה האיומה בשנת תש"א, יחד עם רבע מיליון יהודי הפלך, ה' יקום דמם.

בתו מרת חיה שרה רבקה ע"ה ובעלה ר' יעקב מאיר שפשינקי, זכו להישאר בחיים ולעלות לארץ הקודש, כשמרת חיה שרה ע"ה זכתה להאריך במעל מאה שנה מתוך צלילות הדעת.

כמו כן נותרה לפליטה נכדתו מרת בתיה, בת בנו המנוח ר' יהודא יצחק, שגדלה והתחנכה אצל זקנה רבי שמחה יונה, שזכתה להימלט מהתופת ולעלות

מה' מצעדי גבר כוננו - שעשה לי כל צרכי

הדרכה לכל אדם לברך בכוונה "שעשה לי כל צרכי", והוכחה מעובדה שחוזה רבינו על בשרו

בספרו "תורת חיים" (תורה כ"ז) כותב רבינו: "חייב כל אדם לברך 'שעשה לי כל צרכי', כי כל מה שעבר עליו ח"ו שלפי שעה לרעה יחשב לו, אבל סוף כל סוף לטובתו ולצורכו הצריך לו ולטובת הנצח נעשה לו זאת. ובוה ניהא לי גם מה שתקינו לומר לשון 'כל צרכי ולא 'כל רצוני', כי אף אם עבר עליו ח"ו דבר שאינו לו לרצון, מכל מקום צריך להאמין באמונה שלמה שהוא נצרך לדבר זה לרפואת הנפש, ויכול לברך באמת 'שעשה לי כל צרכי'. ולפעמים רואים אחר-כך בחוש שהרעה היתה גם לטובת הגוף, כאשר ראו עיני, ובידידי הווי עובדא ממש".

כאן עובר רבינו לספר עובדה מופלאה שקרתה לו בחייו וראה בה גילוי משמים, לאחר מכן נראה כי התרחש לו היפך הטוב, עד שלבסוף ראה בחוש כי 'לטובה נשברה רגל פרת'. וכך הוא מספר:

בשנת תרע"ב היה לבני בכורי חיים אריה יחי', דין ומשפט חמור בפטרבורג עבור עליית חינום רח"ל, ונסעתי לכפר טטאברייטש שצאל נהר דינעסטער, להשתטח על קברי צדיקים הטמונים שם מימי קדם, ה"ה הצדיק הקדוש ר' מרדכי מטאלמאני (י"א שהיה תלמיד להבעש"ט ז"ע ויש אומרים שהיה חבר להיבש"ט), וחתנו הקוה"ט ר' יוסף ז"ע, שביקשו רחמים על בני הנ"ל, שיצא זכאי במשפטו.

וכאשר הלכתי חזרה משם בלב נשבר ונדכה, שמעתי קול נער ולא ידעתי מאין הקול יוצא, אומר בזה הלשון: 'דרשתי את ד' וענני ומכל מגורותי הצילני'. עמדתי לשמוע מאין הקול יוצא, ושמעתי שנית שאומר: "הביטו אליו ונהרו ופניהם אל יחפרו", עמדתי משתומם מי הוא קול המבשר הזה, והלכתי אחר הקול עד שבאתי סמוך לבית יהודי, ושמעתי קול הנער מבשר ואומר: "זה עני קרא וד' שמע, ומכל צרותיו הושיעו". פתחתי הדלת והנה נער עומד לפני רבו שמלמד אותה תפילות. הייתי בטוח שד' שמע תחינתי ובני יצא זכאי, ונסעתי שבת לביתי בשמחה רבה ומה מאד שמח ליבי.

אך לדאבון ליבי, כאשר הגיע יום הדין ושפטו אותו לתפיסה רח"ל, נהפך שמחתי ליגון ואנחה, ורב שבענו בוז וכאב לב משיבתו תפוס רח"ל, אך אחר כמה שנים, כשנעשה מלחמת העולם (מלחמת העולם הראשונה שהחלה בשנת תרע"ד) וכמעט כולם נלקחו לצבא למלחמה, והגיע הגורל לבני לילך גם כן לצבא, ניצל ב"ה ונשאר בשלום בביתו, על ידי החוק שהיה שמי שישב תפוס אין לו אמון לצאת לצבא' אחר-כך עשו הרבה אנשים בערמה, שישפטו אותם לתפיסה כדי להינצל מהצבא, וניצלו גם כן מעבודת הצבא, אך כאשר ראתה הממשלה שנתרבו העושים זאת בערמה, ביטלו חוק זה וקיבלו את היושבים בתפיסה לעבודת הצבא, חוץ מאותם ראשונים שהיו בלי עורמה.

אז ראו עיני השגחת הבורא, הצופה ומביט הטובה שיצמח מהרעה, ואז ראיתי שאמת וצדק הראוני מן השמים על ידי תפילת הנער הנ"ל.

הוא ממשך שם בפירושו: ועל זה וודאי ראוי לברך "שעשה לי כל צרכי", כמו שכתוב: "אודך ד' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני", כמו שמביאה הגמרא (נהד לא) משל לשני אנשים וכו' לימים שמע שטבע הספינה בים התחיל מודה ומשבח וכו', וכמו שדרש ר' אליעזר מאי דכתיב "עושה נפלאות לבדו", שאפילו בעל הנס אינו מכיר בניסו, ואחר-כך כאשר נודע הנס אזי "ברוך שם כבודו לעולם".

הוא גדול מאחיו בכמות ואיכות, לבדוק עצמו אם תלמודו מזומן בידו, וגם תועלת רב יש בהם, שימצא כל דין ודין על אחר בלי חיפוש וטורח כלל.

קול שמחה" חלק ג' - דברי חכמים וחדותם; ש"ך שאלות היכי תמצא וחדות מענין שו"ב. ועליהם שצ"ו תשובות, ויש בהם רב תועלת להועיל ולעזר, לעורר ולאמץ הזכרון ולחדד המוח והשכל.

קול שמחה" חלק ד' - תורת חיים; מאמרים קדושים מאבי המחבר מוהר"ר חיים אריה זצ"ל ב"ר ישכר דוב ז"ל, אשר היה לו שם ויד בקבלה וחב"ד. והוא רק קצת ממאמריו הקדושים שנשארו ממנו יתר הפליטה, חבל על דאבדין. בסופו כתב המחבר גם כמה דרושים ממנו, וקראו "תורת חיים" על שם אביו זצ"ל. (הודפס בסאטמאר בשנת תרפ"ו)

"שלמי שמחה ויודעה"; כולל בתוכו שני"ג (כמנין שמחה) שאלות ותשובות בדרך חידה והיכי תמצא על כל ד' חלקי שו"ע וכן בענייני קדושים וטהרות. (הודפס בסאטמאר שנת תר"ץ)

בשנת תשע"ח הוציא לאור גו"נ המחבר הר"ר ברוך אליעזר פולק הי"ו מקרית צאנז טבריא ת"ו, את ספר 'אבוקה לשחיטה' חלק א' מספרי קול שמחה, ברוב פאר והדר ועוד נכוננו ידיו להוציא לאור עולם בעזה שש"ת את כל כתבי זקנו הגאון.

לארץ הקודש. היא נישאה להרה"ח ר' שמואל פולק, אשר זכה ליצוק מים על ידי מרן הגה"ק בעל ה"שפע חיים" מצאנז בימי כהונתו בקלויזנבורג, והתגוררה בקרית-צאנז בנתניה עד זקנה ושיבה, בעלה ר' שמואל ע"ה היה דבוק ברבו מרן ה"שפע חיים" ז"ע והיה נוכח במסירות בכל התפילות והשולחנות כעבדא קמיה מרא. זכו והקימו בית של תורה וחסד עם דורות ישרים ומבורכים, כשדמותו של הסבא שגידל את נכדתו לא משה מזכרונה ושביבים מלמנה מועברים על ידה בדקות לכל צאצאה.

תורתו מגן לנו

"קול שמחה" חלק א' - אבוקה לשחיטה; דרך סלולה וקצרה בכל דיני שחיטה לנסות את עצמו בדרך שאלה ותשובה בשעה קלה אם משנתו בפיו שגורה. "קול שמחה" חלק ב' - נר לבדיקה; יאיר נתיב לחזור בו על כל דיני טריפות הריאה בדרך שואל ומשיב, וכן דינים משארי דיני טריפות השכיחים, וגם עיקרי דיני טריפות עצמות.

תמונת רבי שמחה יונה האלף זצ"ל, חתמוני ופולק משפטי ספריו שנדפסו בזמנותיהם בתקופות שונות בעת כהונתו ברבנות ואלאנטירין

שמחת השבת

מהרה"ק הרבי הגדול רבינו שלום שכנא מפראהבישט זיועני"א

סגולת הצדיק משטפנישט זיע"א

אבי הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנישט זיע"א, אמר: מי שרוצה לזכות לשבת שמחה שדבר כליל שמי מוקני גדול רבי שלום מפראהבישט זיע"א, ואם אין לו סיפור ממנו, שדבר לפחות משולחנותיו הקדושים ומספסלי בית מדרשו.

ובלשון קודש:

"ויער סיוול האבין א פרייליכען שבת, זאל ער רעדן כליל שישי פונעם הייליגען זידען דער גרויסער רבי שלום מפראהבישט זיע"א, און אז ער האט ניט קיין סיפור, זאל ער רעדן פון זיינע הייליגע טישן און בענק".

גליון 1 | ליל שישי | בראשית תשפ"א

הנהגות ישרות * אמרות טהורות * סגולות * עובדין קדישין * תולדותיו * הכנה לשבת

תורת שלום

מתורתו של הרה"ק רבינו שלום מפראהבישט

"וכשתלבש מלבושים נאים, תאמר, הריני מזמן את גופי להתלבש במלבושים נאים לקיים מה שכתוב: 'הכון לקראת אלהיך ישראל', כי כשהולך לפני מלך צריך להתלבש מלבושים נאים, כל שכן לפני מלך מלכי המלכים, הקב"ה, ולא - חס ושלום - להתגאות בהם. וגם כתוב בשם המגיד, כשעומד לפני המלך, אזי יש יראה בוודאי לאדם, לחשוב מחשבות אחרות ותאוות אחרות, ומכל שכן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה ודע שאתה תמיד עומד לפניו".

(קונטרס הנהגות ישרות וסדר היום שלו, בסוף הספר חסד לאברהם של אביו)

"ויראה לקיים הפסוק 'אלמדה פושעים דרכיך' - (תהלים נא, טו) כדי להוציאם מתחת הסטרא אחרא ולהביא אותם אל הקדושה, לעשות בו נחת רוח ליצרו. וגם לקיים מצות עשה 'ואהבת לרעך כמוך', כי כל ישראל יש להם חלק אלוה-ממעל, כמו שכתוב 'כי חלק ה' עמו' (דברים לז, ט), והם בשורשם אחדות גמורה, רק בגופים הם מחולקים. ועל ידי שיאהבם בלב, נעשים אחדות גם בגופים, והשונא אותם שונא הכל והאודה אותם נעשה עמם אחדות גם בגופן וגם בשרשם למעלה".

"אדם, כי יהיה בעור בשרו, שאת או ספחת או בהרת" (פרשת תוי"ע, ויקרא, יג, ב) יש מאנשי החומר המשוקעים בחומריות ובהבלי העולם הזה והטומאה חופפת עליהם כל היום ופתאום ידמה בנפשו אשר הוא מעובדי ה' וכבר עשה תשובה על חטאיו ועל כן הוא בא לידי גבורת לב ונדמה לו שנפשו מתנשאת וזהו 'שאת', או שנדמה לו שהוא דבוק בה' וזהו 'ספחת', או שבאה לו בהירות בעבודת ה' וזהו 'בהרת' ובאמת זוהי עצת יצר הרע, כדי שלא יכיר את חסרונותיו ויחשוב שהוא אדם שלם וזהו: 'והיה בעור בשרו לנגע צרעת' ולכן העצה היעוצה 'והובא אל אהרן הכהן' - פירוש שיבוא אל חכמי הדור, הם הכהנים, 'וראה הכהן את הנגע' - החכם מסתכל על האיש ולפעמים הוא עושה טמא מוחלט, לפעמים

טמא מוסגר שבעת ימים ולפעמים צריכים את שתי הסגירות, עד שמתקנו כראוי ואז 'וטהרו כהן', שממשיך עליו רוח טהרה וקדושה ונעשים בו צירופים חדשים, מנגע - ענג, מפשע - שפע, מעון - ענו".

אבן החיים, דף ס"א ע"ב) "כל היסורים, חייב אדם לקבל באהבה, מלבד היסורים שעל גופו ממש, המונעים ממנו ללמוד תורה וזהו פירוש הגמרא: 'אם רואה אדם שישורין באים עליו, יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא, יתלה בדברי תורה'. דהיינו: אם באים יסורים עליו דוקא, דהיינו על גופו, יפשפש במעשיו - ימצא מעשה טוב שבזכותו יבקש מה' יתברך שישחררו מהיסורים, 'פשפש ולא מצא' מעשה כזה, כי אזי 'תלה בבטול תורה' יבקש מה' שישחררו מהיסורים, שכן הם מונעים ממנו ללמוד תורה ואם ירפאהו ה', יוכל ללמוד תורה ולקיימה".

(מפעלות הצדיקים ע"י 57) "רבונו של עולם מחול לי על כל מה שחטאתי לפניך, מיום היותי על האדמה, עד היום הזה ובפרט מה שחטאתי בדברים האלה, שהם: ראייה, שמיעה, ריח, דיבור, שימוש, תנועה, מישוש והליכה, ומה שחטאתי בגלגול הראשון, ומיום זה והלאה, הריני מקבל עלי, שלא לעבור על רצונך". (וידוי לומר שלש פעמים ביום, לפני התפילה וגם קודם השינה - בספר 'חסד לאברהם'. הוא נאם בציון החיים, ע"י 11) "לעולם ימעט אדם באכילה ובשתיה ואף על פי שאין ראייה לדבר - סימן לדבר יש, גמל - אכילתו מועטת והוא מאריך ימים, סוס אכילתו מרובה ומימי קצרים".

ד"ש טרי מפראהבישט

לקראת יום ההילולא קדישא ה 218 של רבינו הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהבישט שחל בערב סוכות שלחן המוסדות שטפנישט שליח מיוחד להעביר בתפילה עבור כל תומכי ותומכי המוסדות, ועבור המוני בית ישראל שביקשו שנהיה שליחי מצווה להתפלל בעבורם בציון המצוינת בפראהבישט, ובמיוחד כי קשה ביום כזה - ערב חג הסוכות, לפקוד את המקום באופן אישי, לצורך ביצוע המשימה נבחר השליח הנאמן הרב ישראל מאיר גבאי שליט"א י"ר אגודת 'אהלי צדיקים' שידיו רב לו בשימור ושיפוץ קברי הצדיקים ברחבי אוקראינה כשליח ציבור הגון וראוי להתפלל בעד עמן בית ישראל במקום קודש זה, הרב ישראל מאיר גבאי נסע במיוחד לעיר פראהבישט האוקראינית ועמד שם בקברו של הצדיק שנה ארוכה בתפילה ובתחנונים, והזכיר כל שם ושם שמסורו לו בפרטות, המוני עמך בית ישראל שזכו להזכר לברכה בציון הקודש מודים ומשבחים לשליח הנאמן ומייחלים כי התפילות יעשו רושם ויתקבלו לפני כסא הכבוד לרחמים ולרצון.

הרב ישראל מאיר גבאי בתפילה באהל בפראהבישט ביחס ההילולא י"ד תשרי תשפ"א

הסגולה והסגולות הקדישין מרדכיין
בו הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהבישט
בו הרה"ק רבי אברהם המלאך
בו הרה"ק המגיד הוה"ל ממעוררישט

עם הגליון

הרב אברהם יעקב סלמון בתפילה באהל בפראהבישט עיר הילולא הילולא הילולא

הזמן: ערב ראש חודש אלול תש"פ. בשאי המגיפה הנוראה שמתחוללת בעולם. המקום: מדינת אוקראינה הנמצאת במרכז דרמה עולמית, האם תותר כניסת יהודים לתחומה. בזמן שרבות יהודים מבקשים לנחות באוקראינה לקראת ראש השנה בדרכם מימים ימימה, זכינו ובדרך לא דרך הגענו לאוקראינה, ועוד יותר זכינו והצבנו את כף רגלנו בשערי האהל והציון הקודש של הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהבישט. השקט ששרר מסביב היה מעצבי, רגלי פראהבישט אבלות מבלי באי מועד, נישתי לבבשוקה, בשמרת הקבועה המתגוררת למרגלות הציון הקדוש ושאלתיה ברוסית - אוקראינית רצוזה: 'לקדה זדיס ביילי פסליידי ראס עיבריי' - מתי ביקרו פה פעם האחרונה יהודים? והבבשוקה המגושמת עונה: 'פאיט מיציסופנאסאץ טוט ביילי לודי', חמשה חודשים לא דרכה כאן רגל אדם, 'צילובק' קולה התרעם במורדות פרהובישט, 'ניעט צילובק' - אין אנשים. נכנסנו פנימה אני והמלווה שאיתי, הרב אברהם קולר מירושלים, התחלנו להתפלל בקול וברגש גדול, אנו הרי שליחי עם ישראל שצריכים ישועות, ההרים בפראהבישט החזירו לנו הד עצום וזקק, ובארץ הקודש עברה הרינה במחנה כי אנו נעת בפראהבישט, אפשר להעביר שמות, התפלנו שביכסי התחיל לרטוט, שיחות והודעות מלאי בקשות. וראי זה פלא כל הבקשות היו להתפלל על שלום רב פלובי, או 'פלובי בן שלום', אחד מבקשי 'שלום' בית והשני מבקש 'שלום' עם המסטיק, כולם מתחילים או מסתיימים עם שלום, בעל השמועה עמד לנגד עינינו, התחושה הייתה פלאית. לאחר שהתפללנו והזכרנו את כל הבקשות, חלפה הארה מלעילא, כסין בת קול בלבבנו קוראת לנו ואנחנו נענים! באותה העת קיבלנו על עצמנו לעשות משהו לכבודו ולכבוד תורתו של הרבי הגדול רבי שלום כפי שציווה הרה"ק משטפנישט לקרוא לזקנו, כל אימת שמזכירים אותו בחיל ובסילודין. כפי שהביא בכתב יד 'מילין סתימין' (אות 10) גם אמר אדמו"ר ז"ל אז, 'אז מידעראמנט דעם זידען רבי שלום, זאל מאן ניט זאגין רבי שלום, נאר אדער מ'זאל זאגען דער רבי רבי שלום, אדער דער גרויסער רבי שלום' [כשמזכירים את זקני הרה"ק ר' שלום, לא יאמרו סתם ר' שלום, רק הרבי ר' שלום או ר' שלום הגדול זיע"א].

הגליון שלפנינו הוא קיום הקבלה, יחד עם הגשמת שאיפה עתיקה לעשות משהו לכבודו של הרבי הגדול, עליו גילה הצדיק משטפנישט זיע"א, כי בכל יום חמישי בלילה - 'ליל שישי' בלשוננו הטהורה, היא העת בה מתחיל להתנוצץ אור השבת, ובשעה זו מתחילה סגולה נפלאה להאיר בעולם, הזכרת שמו של הרה"ק מפראהבישט - היא סגולה לשבת שמחה כפי שגילה אביו משטפנישט וזקינו מרוזין.

גליון זה 'סגולת שלום' עסוק במשנתו של רבי שלום הגדול זיע"א, אבי שושלת רז"ין המעטיקה, באורחות חייו הקדושים, סיפורי מופת, דברי תורתו, להתעסק בסגולה ובכונותיה, בפירותיה ופירותיה המבורכים הנובעים ממנה לטוב לנו כל הימים, לבני ברכי, לחיי ארצנו, ולמזוני ורוחי אביה"ר.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

אברהם יעקב סלמון | רב קהל שטפנישט

תולדות שלום

מתולדותיו של הר"ק רבי שלום שכנא מפרוהוביטש

ילדותו

רבינו שלום שכנא נולד בשנת תקס"ט ונתייחס בגיל תשע בשנת תקל"ה, אמו מרת גיטל בת הר"ק רבי פייש מקרעמיץ מסרה את שני לדיה רבנו ואחיו רבי ישראל חיים מלודמיר שיתחנכו בביתו של האדמו"ר רבי שלמה מקרלין. בעוד היא עצמה עלתה לארה"ק ונטמנה בטבריה, רבינו שלום שכנא היה חתנו של האדמו"ר רבי אברהם מקרעמיטשוב כן רבי צבי מקורי סטשוב שהיה חתנו של האדמו"ר רבי מנחם נחום המאויר עינים מטשורוביל שהתגורר אז בפראהביטש, לשם הגיע להתגורר לאחר נישואיו מעיר מגוריו קארלין, ושם החל את מלכותו ואף בנה שם בית מדרש מפורסם ורחב ידים, נחשב לאדמו"ר האדמו"רים שנהג בדרך מלכותית ואף בלבשו נהג שלא כדרך הצדיקים האחרים. נטה להתבודדות כאביו וביטא באכילה ושתייה.

כאביו המלאך הקדוש, לא האריך ימים ונפטר בגיל צעיר כן ל"ד. הוא האדמו"ר היחיד שנזכר ב'שבתי הבעש"ט' בברכת החיים ומכאן שהספר נכתב לפני שנת תקס"ה, אף שנדפס לראשונה רק בשנת תקע"ה. בניו: הר"ק רבי אברהם שכנא המלאך הקטן, הר"ק רבי ישראל מרוז'ין. דוב בער נפטר בילדותו. חתנו היה רבי יצחק מנראנב. שינה את הנהגת האדמו"רים וכמה מצדיקים לא הבינו דרכו ואף התנגדו לה בראשית דרכו, אבל לא העזו לחלוק על הנהגתו. לקט שיחותיו ואמרותיו נדפס בשם 'משמיע שלום'.

אמרו עליו

"האם כבודו מאמין, שיש צדיק הדבוק בבורא, עולם בלי הפסק אף רגע? - שאל האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין את האדמו"ר רבי משה צבי מסווראן. ייתכן - השיב. הלא כהוה היה יקני המלאך - אמר הרוז'ני. באמת הוא לא האריך ימים! - אמר הסווראני. כזה היה גם רבי שלום שכנא - אמר הרוז'ני."

(ספורי חסידים)

"כשהסבא משפלי חנן את בית מדרשו, היה גם רבי שלום שכנא בין האורחים. הושיבו ה'סבא' בראש הקוראים ורקד מסביבו. לאחר מכן אמר: כשהבא הוא מלאך והאמא מלאכית, מה פלא שנולד בן כזה?!"
"רבי אריה לייב מבנדר לא היה עומד להתפלל, עד שהיה לו עם מי לדבר על רבו - רבי שלום שכנא. כשלא היה מוצא אדם כזה, היה נוהג לקרוא בקול: רבי שלום, רבי שלום, רבי שלום!"

(אבן ישראל מאת רבי שלמה טייטלבוים, ירושלים תש"ח; ע'ו)

דיקון - הדרך המופלאה

דמות מיוחדת במינה, נדירה בעולם החסידות, היתה דמותו של רבי שלום שכנא. בלדתו עוד היה הסבא הגדול, רבי דוב בער ממוריטש, בחיים, אולם בחינתו כן ארבע נסתלק הסבא, ואולם גם האבא, רבי אברהם המלאך, לא הספיק לחנן ולהדריך את הבן, שכן בהיותו בן שמונה כבר נסתלק האבא. אף על פי כן רשמים רבים מן האבא.

מדוע נסעה האמא, בתו של רבי משה מקרעמיץ, מחבר הספר 'משנת חכמים', לא רצתה לראות את לדיה הקטנים בידיו של רבי שלמה מקרלין? לא נדע. הנימוק הראשון: חשקה נפשה לעלות לארץ הקודש, לחונן את עפרה ולהשתקע בה'. כמדומה שאיננו יודעים דבר על שהותה בארץ ישראל ואין היא נזכרת באגרות הרבות שנשלחו מארץ ישראל.

גדלו, איפוא, הילדים בבית האדמו"ר רבי שלמה מקרלין ואף השיא רבי שלמה את בתו, לכן הגדול, רבי ישראל חיים מלודמיר. את הבן הקטן, רבי שלום שכנא, הטיח לחוה, בן מלכהלה, בתו של רבי נחום מטשורוביל ואשת רבי אברהם מקרעמיטשוב.

הנכד של רבי ישראל מרוז'ין, רבי לוי יצחק מונוונן מאו"רנה, מספר בספרו 'בן ברוך' ישראל את הסיפור המופלא הבא: "שלח הרש"ק (רבי שלמה מקרלין) ב' מאנשיו, לחפש עבורו את העיר פרוהוביטש (היא פראגעביטשע, בפולין קודם), מקום מושבו של הר"ק רבי נחום (בעל 'סאוור עינים'), הנינו מזהיר אתכם לבל תתעבבו שם אף רגע, אלא תמישכו הלאה לדרככם. נתמזל מזלם, שעברו בפרוהוביטש, ביום ו' ערב שבת קודש, וכפי אשר נצטוו המשיכו הלאה בדרכם, על אף הזמן הדחוק שעמד לרשותם. אותה שעה שעברו השליחים שם, שין הר"ק רבי נחום את שנת הצהרים, וחילום ונהה הוא בעולם העליון ושומע אומרים לו: 'עתה היא שעת החשב לשדך את נכדתך עם נכד רבך - המגיד הגדול ממוריטש, ויעש את השליכותי בעולם העליון. ויקץ ונהה חילום. וישאל את אנשיו: הראיתם עגלה עוברת בעירינתו זה עתה? וישיבו לו, ראה ראינו עגלה ובה שני אנשים, עוברת במהירות גדולה את העיר. וישלח הר"ק רבי נחום רצים אחרים, להשיב מהרה העירייה. הרצים יצאו דחופים וישגו את העגל לה ואת אנשיה, חונים בכפר סמוך, כאשר בידעתם לשבות שם. אחר הפצרות

מרוכות, לא יכלו האנשים להשיב ריקם את שלוחי הר"ק רבי נחום, וחזרו איתם לפרוהוביטש. בבואם אל בית רבי נחום, סיפר להם את דבר החלום, בהפסו: כיון שכבר נעשה השידוך למעלה, ובכך מהו יצא הדבר, ואין לכם נטויות ימין ושמאל. השלוחים שידעו, שאף אחד לא ידע ממטרת נסיעתם, נתפלאו למשמע הדברים, והבינו כי נכון הדבר מאת ה', ושאר לשבות בפי פרוהוביטש. ולמחרתו, חזרו אל הרש"ק וסיפרו לו את כל אשר קרה אותם ואת אשר אמר להם רבי נחום. גאות עם הרש"ק לשידוך."

והנהגתו הנדירה של רבי שלום שכנא כבר מגיל צעיר, בלטה במיוחד על רקע החסידות בקרלין, ובפרוהוביטש - מקום מושבו של רבי נחום מטשורוביל ועוררה תסיסה בין החסידים.

רבי שלום שכנא לא הלך בפיאות ארוכות לאורך כל הפנים, היה הדור בל' בשו ול' ישב כל הזמן בבית המדרש. באו החסידים אל רבי נחום והתלוננו על נהגיו והליכותיו של חתן נכדו - רבי שלום שכנא. שלח רבי נחום לקרוא לחתן הצעיר והוכיחו על הליכותיו. שמע רבי שלום שכנא את הדברים והשיב במשול:

תרנגולת גדרה על ביצי אווזה, כשבעו האפרוחים וגדלו, יצאו עם אמם התרנגולת לטייל על שפת הנחל. פתאום ירדו האפרוחים אל תוך הנחל וישטו על פני המים. נבהלה התרנגולת והחלה צועקת וקוראת להם לשוב אל היבשה, פן יטבעו. השיבו לה האפרוחים: אל תיראי אמא ואל תדאגי לנו, אין אנו יראים מן המים, כי יוכלים אנו לשתט... כאשר שמע רבי נחום את דברי נכדו, ידע שהוא הולך נכחה בדרכו וענה ואמר לו: עתה, לך בני כאשר אתה רוצה, ותתנהג כאשר תחפוץ.

(בנין שלמה, אות סה. ספר יראים ישראל, טו א)

החסידיים דבקו בלב ונפש

לא ארכו הימים והחלו החסידיים מהדבקים בו באהבה רבתי ובתוכם רבי אריה לייב מבנדר, רבי ישראל מבוהופולי ובני עליה רבי' נוספים.

היו חסידיו אומרים, לדברי צצאנו, רבי יעקב מהוסיאטין, בספרו 'אהלי יעקב'. בברדיטשוב ישנו רבי לוי יצחק מברדיטשוב הצועק לרבים: יש אל קיום בעולם. ובפרוהוביטש ישנו רבי שלום שכנא, המלמד אף לעבוד את הבורא.

יש לזכור כי מדובר במי שהיה צעיר מאד לימים, שכן, כאביו, גם הוא לא

מן הגנדים

במדור זה נביא בעז"ה תגליות מביט הגנדים של פרהוביטש, השבעו אנו מציגים עמוד שער לא מוכר של ספר הנהגותיו של הרבי ר' שלום צילום עמוד שער ספר הנהגותיו קונטרס מסדר הנהגות וסדר היום שכתב רבי שלום שכנא מפרוהוביטש לאנשי סודו ולחבורת המסתופפים בצילו והועתקו מאיש לרעהו בהעתקות שונות. לפנינו קונטרס שנדפס לראשונה בנפרד לרגל שמחה משפחתית לאחד ממצאצאי רבינו ברקולין נוא יורק תשנ"א.

תשרי לספריית בני ברק אילן המחקרים בעמותת ברדוה

האר"ץ ימים וימים הסתלקותו היה בין שלשים ושלשה בלבד! אין זאת, כי היה - צעיר לימים זה, אישיות בלתי רגילה. שנותיו היו קצרות, אבל ימיו היו ארוכים.

היה לו בית מדרש משלו ומשמע השמיע את דבריו תורתו. מאליו מובן שרק מעט נשאר מדברי תורתו ואולם נותר לנו 'סדר היום', שחור בר על ידו ונדפס לראשונה בסוף הספר 'חסד לאברהם' של אביו, בשם 'סדר היום להרשב"א' - רבי שלום ב"ר אברהם. משם נלקח סדר היום ונדפס בכמה סידורים, ובספרי לקט חסידים.

רק בדורנו נדפס הספר 'משמיע שלום' - דברי תורה של אביו רבי אברהם המלאך, שלו, ושל בנו, ממזל ומקומו, רבי אברהם מפרוהוביטש, שגם הוא נפטר בקוצר שנים - עוד פחות מאביו ומסבו.

הספר פותח, כמובן, בהנהגות ישרות ב'סדר היום', בו נהגה את 'אנשי שלומו ומתי' סודו, בימי חורפו'. כבר בהנהגות, באה לידי ביטוי, אישיותו הנעלה של רבי שלום שכנא.

בספר, גם שני מכתבים יקרי המציאות של רבי שלום שכנא - האחד, הזמנה לנישואי בנו, רבי אברהם 'נחמד והמופלא', והשני, מכתב המלצה המופנה אל 'נכד הרב האי גאון, בוצינא קדישא, חסידא ופרישא, נ"י, עה"י, פה"ח... איש אלקים קדוש יאמר לו הרב המה"ר יצחק לוי נ"י (והא לוי יצחק). המכתב הזה מורס גם בסוף הספר דודש טוב, של האדמו"ר רבי נחום מרדכי מט' שורטקוב.

על אישיותו, ועידו הדברים שהביא בשמו רבי דוד שלמה מוטולטשין, מחבר התעודות התפילה: 'שמעתי מפי אדמו"ר הקדוש והטהור כו' מרן שר שלום מפרוהוביטש נ"ע וצוקלה"ה ז"ע ועכ"ו'. 'עד מתי אתם מוסחים על שתי חסי עיפים' (מלכים א', כב). היינו על סעיף א' משי"ע או"ה - שוית' ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול וכו' כי אין ישיבת האדם וכו' בביתו כישיבתו לפני המלך, וסימן

רל"א באו"ח שבו סעיף אחד - שיהיו כל מנותיו לשם שמים. אהבת ישראל שאין כמותה

על אהבת ישראל שלו, כתב צצאנו האדמו"ר רבי אברהם יעקב מסדיגורה - תל אביב, בספרו 'אביר יעקב':

"בית היותו סמוך על שולחן חתונתו וזקנו הר"ק רבי נחום, פגש פעם בבית המדרש, יהודי העומד ומתחטא לפני ארון הקודש בבכי ותמורים, נכמרו רחמי של רבי שלום עליו, ונגש לשאלו על צעריו, מעומק לבו, אך הלה - שלא ידע מי הוא השואל - בראתו לפניו אברך צעיר לימים, סירב להשיב לו. אך רבי שלום לא הרפה ממנו, עד שסיפר לו שהיה עתה בחדרו של חו"ו הר"ק רבי נחום, ורצה לבקש ממנו שירה לו דרכי תשובה על חטאיו ופשעי המרד בי"ם. אך סירב לקבלו, באומרו: רוח הטומאה השורה על האיש אינה נותנת לי להתקרב אליו, וסיים: אם הרבי דחני כבר, מה תוכל אתה לעזור לי. ראה רבי שלום את שברון לבו, ויאמר אליו: שמע נא אל אמרי, ספר נא לי כל מעשיך, ואם תקבל עליך לשוטב מעתה בתשובה שלימה, הנני מקבל עלי את כל העב"רות ותיקונם. בשמעו האיש את דבריו נחה דעתו, וסיפר לו את כל מה שעבר עליו. ורבי שלום הורה לו כמה הנהגות ותיקונים. עכבור כמה ימים כאשר נכנס רבי נחום לבית המדרש פגש באיש זה, וראה שחנה עליו רוח סהרה, וישאלהו: מה עשית שזכית לכך? ויספר לו את כל אשר קרהו בבית המדרש, עם אדם אחד, ואת אשר אמר לו וצויה עליו. מיד הבין רבי נחום, כי המדובר הוא בבנדר רבי שלום, וישלח לקרואו אליו. בבואו, שאלו: איך לוקח על עצמו אברך עול ימים, דבר חמור כזה? ויענהו רבי שלום: חז"ל אמרו (עי' סוטה ד', א): 'הדבק במדותיו, מה הוא רחום אף אתה רחום וכו'. והנה אחד ממדותיו ית' הוא 'נושא עון'. אם כן ורשתי לעצמי: מה הוא נושא עון, אף אתה היה נושא עון? ובראותי את שברון לבו של החוטא, קבלתי עלי את כל חטאיו, וכן, המי שרבי נחום לשאלו: מה עשית עם עבירות אלו? השיבו רבי שלום: הרימות ידי לאל עליון ואמרת: הלא אתה הוא נושא העון האמיתי, שא נא לעונות ופשעים שקבלתי עלי. נהנה רבי נחום מתשובתו ויסיף להוקירו ולכבדו."

מפורסם הוא יחסו הנלהב של הסבא משפולא אליו. הוא אף הוסיף להנותק בית מדרשו והושיבו בראש הקיראים. גם כן מחבר הספר 'נאוולת ישראל', שנדפס באוסטרהא קה"ה, בהביאו את דברי רבי שלום שכנא הוא מציטט כך: בשם רב חסיד המפורסם אשר רבו ש'בתי לקוחותיו, ואורות מי ציניי מאמר פלאותיו אולפין ר'חייא ו'דחילא באורייתא ו'מגלין ס'ודות ט'מרין (שלום מפארובוסט).

בכלל עשה רבי שלום שכנא, הצעיר כל כך לימים, ורשם אדיר על כל מי שנפגש אתו, כמו האדמו"ר רבי אבן מו"סימיר בעל 'אור המאיר', האדמו"ר רבי פנחס שפירא מקורין.

האדמו"ר רבי ברוך ממוז'ינו שתחילה דיבר מרורות על דרכו של רבי שלום שכנא, הסביר את עצמו לאחר ימים:

"עתה אגלה סוד דיבורי על רבי שלום, כי ידוע גדול מדרגת זקניו הר"ק המגיד ממוריטש וצ"ל ודרכו בקודש, ואחריו בא בנו המלאך הקדוש והחל לעבוד את הש"ת בדרך גבוה ונישא, אשר מרוב דבי' קות ואהבת הש"ת, עלולה הנשמה להפדר בכל רגע מהגוף ולהדבק בקונו, ואביו הקדוש הזהירו לו כך, הן בחיי ויהן בהתגלותו אליו בח' לום לאחר פטירתו, אך לא שמעו בקולו, ואמנם לא האריך ימים. עם כל זאת, בא אחריו בנו רבי שלום והחל לעבוד את הש"ת בדרך עוד יותר גבוהה, ובפדרינה גדולה כל כך, אשר אדע כי גם הוא לא יאריך ימים, וידעת' אשר אם אומר לו לסור מדרך זו, לא יאבה שמוע לי, לכן אדבר עליו, וזכה אעביר מעליו המוסטינים והמוקטרגים, ויזכר לילך בדרכו נכונת'.

העיד בנו הגדול, רבי ישראל מרוז'ין, בשם רבי אברהם יהושע העשיל מאפי' טא ובשם רבי מרדכי מטשורוביל, 'שנשמתו היתה מהיכל קן ציפור, שהוא משיח'.

המשכן מעמוד ראשון >>

כל דבר, קטן וגדול, בלי שום פדיון נפש, בל תאבד חלילה נפש אשת מישראל."

"אין אפשר להאוב אדם רשע? - הרי נשמת כל אדם היא חלק אלוה ממעל ועל כן רחמנות על הקב"ה, שהנציץ הקדוש שלו נלכד בקליפות."

"למרבה המשרה ולשלום אין קץ' (ישעיהו, ט, ו) - קודם ביאת המשיח יהיו הרבה שררות, הרבה ראשים ומנהיגים לבני ישראל, אבל לשלום - אין קץ' - לא יכלו צדיקים מזרעי - עד אין קץ!."

(תורות שלא בזמנו, לקוט מוספר 'גדול' החסידות - רוזין - פרק א')

לעילוי נשמת אריה רוסק בן יהודה ואלה ז"ל
נפט ר"ח חשוון תשע"ט
הוצנח על ידי בנו תומר ה"ל לזיווג הגון וכל הישועות

לעילוי נשמת משה בן הנצא וואהל ז"ל
הוצנח על ידי בנו מר אביאל וואהל

לזכות רוני רמל בן מרים הי"ו אליגולה וכל משפחתו

לתגובות הערות: שליח 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 17:46

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 18:42

ר"ת: 19:18

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 471 16.10.2020 - כח' תשרי תשפ"א

וְהַשְׁמַעְתִּי לְבָנִי
בְּיַמֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּיַמֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

פְּרִשְׁת - בְּרֵאשִׁית

'הסלייסר' שאבד - הרב חיים זאיד שליט"א

אני חייב להוכיח לכם מהי המעלה של "להראות אהבה לבורא עולם", פתח מגיד המשרים הרב חיים זאיד שליט"א, "אישתי שלחה אותי לקנות מרפאלי - חנות למוצרי חשמל בבני ברק, סלייסר (חותך ירקות) אני מגיע לחנות ומחפש לעצמי את המכשיר.

בעל הבית שראה אותי מחפש, הציע לי עזרה, ואכן ענית לי בחיוב. ואחרי כמה רגעים הוא יוצא אלי עם מכשיר סלייסר ביד, ומתחיל להסביר לי מה המעלות שיש בזה כדי שיהיה שווה לי לקנות אותו. "דבר קצר מה המחיר", אני אומר, והוא עונה "130 שקל". אמרתי לו, אין הנחה לרב זאיד?... "מאה עשרים שקל - לא פחות", הפטיר בעל החנות. בסופו של דבר הורדתי אותו למאה ועשר, ובתכל'ס שילמתי מאה שקלים בלבד...

"אני יוצא מהחנות ומקבל שיחת טלפון מאחת שהזמינה אותי להרצאה, וביקשה ממני שאשלח אליה קבלה בפקס, אני לא מחזיק פקס, וכל שכן אינטרנט או מייל. ולכן אמרתי לעצמי שאלך לבית 'לב לאחים' ואשלח את הפקס. וקודם שעליתי הנחתי את השקית עם הסלייסר בכניסה לבניין ליד הפה (ברחוב זכריהו) ועליתי לבניין. לא העליתי לרגע שזו הפעם האחרונה שאני נפגש עם אותה שקית..."

"עליתי למעלה ושלחתי את הפקס. אני יורד למטה ומתקדם לכיוון הפח, אבל - אין שקית. ניסיתי לחפש בצדדים ולא מצאתי. ידעתי שבבני ברק מה שנמצא ליד הפח אפשר לומר קדיש.. בטח אברך שחשב שזרקו את זה לפח, לקח את זה לעצמו. שיהיה לו לבריאות למה לא..

למחרת בשבת, שהייתי בעיר התורה 'נתיבות' בשבת התאחדות של "משגב האמהות" ובשבת בצהריים בשעה שתיים טיילתי בקהילה שם בעיר, שאני הולך לתומי אני מוצא סידור מעור יוקרתי חדש ממש עם המדבקה מאחורה שמחירה עמד על 130 שקלים. "אני פותח את הסידור ורואה את השם והכתובת. הכתובת היתה בכניסה לעיר ונעזרתי בעוברי אורח עד שהגעתי לבית שכתוב שם.

דפקתי בדלת ופתחה לי אישה זקנה צדיקה, ואמרת לי שמצאתי סידור כך וכך, והבאתי לה אותו ביד, היא התחילה לברך אותי. שהקב"ה ישלם לי שכרי בזה ששמחת את בנה שהיא קנתה לו לרגל היום הולדת. אמרת לי לה את צודקת צדיקה, אני יודע מה זה לאבד דבר שמשלמים עליו כסף, כמו שקרה לי שלשום.

במוצאי שבת כשאני בדרך חזור לביתי, מצלצלת אלי אישה משכונת 'פרדס כץ', שאני מכהן כרבה של השכונה. ושאלה אותי איזה חלקים מהסלייסר צריך לטבול. "עשיתי אחד פלוס אחד, וחשבתי ישר על אותו סלייסר אובד", ואני שואל, "גברתי, מאיפה קנית את הסלייסר?"

הרב לא קניתי, פשוט בעלי הלך לעשות לי קניות, ומצא את הסלייסר מחוץ לפח ברחוב זכריהו, "אין צורך לטבול", אמרתי, "תשמרי אותו כך אני מגיע עוד שעה לקחת אותו ממך".

ואז סיפרתי לה את כל הסיפור של הסלייסר והברכה של הזקנה מהסידור בנתיבות, היא התרגשה למאוד ואכן שבאתי לבני ברק הלכתי לאותו הבית של הצדיקה ולקחתי את הסלייסר והודתי לה. "למחרת השגתי דרך ידיד מנתיבות, את המספר של אותה אישה שהחזרתי לה את הסידור וצלצלתי אליה.

אמרת לי שבזכות המצווה שעשיתי ובזכות הברכות התמימות שהם בגדר 'לא תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך', שהיא בירכה אותי זכיתי למוצא את אבדתי, כמאה שלושים שקל, אבל שילמתי מאה...

כאן מגיע סגירת הסיפור לפרטיו, "האישה אומרת לי, הרב זאיד בדיוק כך היה לי, הסידור עלה מאה שלושים ושילמתי מאה שקל, עכשיו סגרת לי את הסיפור". מסיים הרב זאיד את סיפורו המרגש, ומוציא מפה מוסר השכל עצום.

אדם שעושה חסד עם השני, גם שהוא סובל מכך, ומוזיע מכך, הוא צריך לדעת שזה חסד לבורא עולם. בורא עולם ברא את העולם הזה בהכוונת הפסוק: "איש את אחיו יעזרו ולאחיו יאמרו חזק", עזרת לשני, הראת אהבה לבורא עולם, רק אתה תרוויח מזה.

ומה כל הראיה? מהסיפור האדיר שקראתם עכשיו! שראיתי במוחש! את השגחת הבורא ממש על כף היד...

מצוות 'ואהבת לרעך כמוך', לא סתם נכתבה בעשרת הדיברות. זה לא מצווה שקיימת מתי שבא לך ומתי שמתחשק לך, זאת מצווה שקיימת אצלך תמיד, עשרים וארבע שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע. זה אמור לזרום בעורקים, בדם, בדי.אן.אי.

"ואהבת - זה לא רק אהבה, אמנם זה בעיקר אהבה, אבל כדי להראות את אותה אהבה, צריך לעשות מעשה, והמעשה זה העזרה לחבר וסיוע לחבר במצוקתו. או סתם כך אדם שצריך עזרה. שבת שלום ושנזכה ליום בו ניגאל וניוושע במהרה בימינו אמן ואמן!!

ה' אוהב אותך! – מתורתו של הרב מרדכי אליהו זיע"א

אם תשאלו את רוב בני-האדם מה אלוקים ציווה את האדם הראשון בגן-עדן, הם יאמרו שהציווי היה לא לאכול מעץ הדעת. אבל האמת היא שלא כך היה. אלוקים אומר לאדם הראשון: "מכל עץ הגן אכל תאכל" – קודם כל, תאכל מכל העצים שבגן-עדן! זו המצווה הראשונה שבה נצטווה האדם הראשון. אך למצווה זו הוצמדה גם אזהרה: על-ידי אכילה מעץ הדעת – אתה תקלקל את העולם, לכן שים לב שלא לאכול ממנו.

אומרים חז"ל, שבשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון, הוא לקח אותו ל"טיול" שבו הראה לו את כל אילני גן-עדן, ותוך כדי כך הוא אמר לו: "ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הן, וכך מה שבראתי – בשבילך בראתי. תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי".

ומפרש "אור החיים" הקדוש, כי מה שנצטווה אדם הראשון בכפל המילים "אכול תאכל", זה כדי שיצווה גם את חוה אשתו על כך. הקב"ה אומר לו: כל הטוב והיפה, כל הצמחים, בעלי החיים וצבא השמים – הם בשבילך ובשביל אשתך.

בין מה שאנשים אומרים שכביכול ה' ציווה את האדם הראשון, לבין הציווי האמיתי שאותו ציווה ה' – יש הבדל מאוד משמעותי, שכן התורה היא לא איסורים וקשיים. התורה היא טוב. "ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלהינו לטוב לנו כל הימים לחייתנו כהיום הזה" (דברים ו,כד). יש טוב ויש רע, יש חיים ויש מוות, ואלוקים אומר לנו: "ובחרת בחיים" (דברים ל,ט). התורה היא תורת חיים.

אם אדם הראשון היה מבין שאלוקים הוא "טוב ומטיב לכל", כפי שאנו אומרים בכל ברכת המזון, הוא גם היה מבין את הציווי שלא לאכול מעץ הדעת הוא לטובתו. אל תאכל מעץ הדעת, שלא תמות חלילה. אם תאכל – אתה אף מחבל בכל הבריאה כולה.

אך דרכו של הנחש בהבנת הדברים היא שונה בתכלית. הוא מסביר לחוה, שאלוקים לא באמת רוצה בטובתה ובטובת אדם הראשון. "כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע", אמר לה הנחש. דעי לך חוה, הוא אומר לה, יש כלל – כל אומן שונא את בני אומנתו. כך גם הקב"ה לא רוצה שתהיו כמוהו, שכן גם הוא אכל מן העץ ואז יכול היה לברוא את העולם (בראשית רבה. ורש"י שם). אלוקים שונא אתכם, חושש מכם, מתחרה בכם.

את רוצה את "החיים האמיתיים"? את רוצה להיות מלכה ממש כמו מלך העולם, או שאת רוצה להישאר סתם נתינה ושפחה חסרת יכולות? יצרו הרע של האדם מסית אותו להקשיב לדברי הנחש שאלוקים שונא אותנו. "ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אתנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אתנו ביד האמרי להשמידנו" (דברים א,כז).

אך אם אנחנו רוצים לדבוק בדרך של ה', עלינו לקבוע בדעתנו שה' זון את העולם כולו בטובו בחן, בחסד, ברווח וברחמים רבים". "הוא הטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב לנו". עלינו להזכיר לעצמנו בכל בוקר, בתפילת שחרית: "אהבת עולם אהבתנו ה' אלקינו", וכן בכל ערב, בתפילת ערבית: "אהבת עולם – בית ישראל עמך – אהבת". עלינו לשנן בכל עת, שאלוקים אוהב אותנו! כל האהבות כולן! אהבה אין-סופית, ללא גבולות ומעצורים!

ההכרה באהבה הזאת, בגישה הזאת של ריבונו של עולם, היא תיקון חטא אדם הראשון ותיקון חטא המרגלים. היא התשובה למשנת האבדון של הנחש, היצר הרע, השטן וממשיכי דרכם ושומעי לקחם. ההבנה שכל הבריאה נוצרה מאהבת הבורא אלינו – היא אף יסוד הגאולה השלמה, שתבוא במהרה בימינו אמן. ("אביהם של ישראל" על התורה)

מתורתו של הרב מרדכי אליהו זיע"א - מתוך 'דברי מרדכי'

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּו שְׁבֵת מְכַל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת (ב,ג)

כאשר נלחם יהושע במלכי האמורי, נעשה לו נס והשמש לא זרחה למשך שעות רבות. וזו לשון הפסוק (יהושע י', יב-יג): "וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, שָׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דוֹם, וַיְרַח, בְּעַמְק אֵילוֹן. וַיִּדְם הַשָּׁמֶשׁ וַיְרַח עָמֹד."

מובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק נ"ב): "ואותו יום ערב שבת היה. ראה יהושע בצרתן שלא יחללו את השבת, פשט ידו למעלה לאור השמש... ועמדו המאורות כל אחד ואחד והאירו ל"ו שעות עד מוצאי שבת."

יש להבין: מדוע נזקק יהושע לנס כל כך גדול של העמדת השמש בגבעון בשעה שלחם נגד הכנענים? אלא, ידע יהושע שהכנענים הכינו תוכנית נגד עם ישראל, מתוך ידיעתם שישראל שומרים את השבת. הכנענים חשבו להפתיעם ולהילחם בהם בשבת, בזמן שהם אינם מוכנים לתגובה, וכך להכניעם.

ואמנם יהושע ידע שכיבוש הארץ דוחה את השבת; אלא שאמר לפני ה': "דיבוננו של עולם, האם נאה ויאה שהשבת הראשונה שעושים עמך ישראל בארץ ישראל, אחרי שקבלו את התורה תדחה בגלל מלחמה? אנא, העמד את השמש והארץ את יום שישי כדי לתת שהות לנצח את הכנענים!" כך תישמר השבת הראשונה בארץ ישראל בקדושה ובטהרה.

הפרשנים התחבטו בשאלה: האם אחרי עשרים וארבע השעות שבהן עמדה השמש, היה זה כבר יום ראשון (ולפיכך יוצא, שרק השבת הבאה היתה השבת הראשונה שבני ישראל שמרו כתיקונה), או שנדחתה השבת ב-24 שעות, וכששקעה השמש נכנסה השבת?

בלי להיכנס לחקירה זו, ניתן לראות כמה גדולה היא מעלתה של השבת וכמה חביבה היא בעיני הקב"ה, שהעמיד את כל מהלך השמש והכוכבים למענה (עיין רד"ק ומלבי"ם שם).

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוֹל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה, הילה בת עדנה.

לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל

בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה,

יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה, ולרפואת כל

חולי עמו ישראל.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוֹר ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל,

בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוֹר ז"ל,

מיכאל בן מורוֹר ז"ל, רחמים בן מורוֹר ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה

ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן

רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוזלה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה

רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה

ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת

ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר

בן אסתר ז"ל.

בְּרֵאשִׁית

בְּרֵאשִׁית אַבְרָם

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 601 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצורו", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 488 שנה י"א העלון מוקדש לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל כ"ד תשרי תשפ"א

בְּרֵאשִׁית - תוכן ענייני הפרשה

999 ה'תשפ"א

- א. בראשית - בריאת העולם ע"י השם יתברך - מלאכת שמים וארץ בששת ימי המעשה, ויַנְפֹּשׂ ממלאכה בשבת.
- ב. סדר יצירת אדם וחווה, מעשה גן עדן, חטא אדם הראשון, העונש וְהַגְרוּשׁ מגן עדן (ב, ד-כה: ג, א-כד).
- ג. לידת קין והבל, קרבנותיהם, הריגת הבל, ועונש קין (ד, א-כו).
- ד. סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם עד נח - עשרה דורות (ה, א-לב: ו, א-ח).
- ה. חטאי דורו של נח, ונח הצדיק מצא חן בעיני ה'.

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא... (א, א)

חיפש את הקב"ה ולא מצא...

אדם שומר מצוות הביא את אחיו פרופסור לפיזיקה אל הרב שטיינמן זצ"ל. אמר הפרופסור: "חיפשתי את הקב"ה ולא מצאתי"... ענה לו מרן ראש הישיבה: "וּמַבְשֵׁרֵי אֶחְזֶה אֱלֹהִים" (איוב יט, כו) את הקב"ה לא מחפשים במעבדה! די לך אם תתבונן בגופך בכל הפלאים העצומים של גוף האדם כדי לדעת שזה לא נוצר מעצמו ויש בורא לבריאה. כל התמיהות וכל השאלות מתגמדות אל מול שאלה אחת: עולם כה מופלא - נוצר במקרה?... וכך נאמר במדרש: מעשה שבא כופר ואמר לרבי עקיבא, העולם הזה מי בראו? אמר לו: הקדוש ברוך הוא. אמר לו: הראני דבר ברור (תביא לי הוכחה). אמר לו למחר תבוא. למחר בא אצלו... אמר לו רבי עקיבא מה אתה לובש? ענה האיש: בגד. ומי יצר את הבגד? אמר לו "האורג". הגיב רבי עקיבא "תוכיח". אמר לו אותו האיש: ואיך אוכיח לך? מה אתה באמת לא יודע מי הכין את הבגד? צריך בכלל להוכיח? יש בגד ארוג אני מניח שמישהו ארג אותו. אמר לו רבי עקיבא: מה צריך הוכחה על בורא עולם? יש עולם - יש בורא לעולם! וכך הוא אמר לתלמידיו: בניי, כשם שהבית מודיע על הבנאי, והבגד מודיע על האורג, והדלת מודיע על הנגר - כך העולם מעיד על בוראו.

"וַיַּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, פִּי

בְּיֹמֵי אֶכְלֶךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת" (ב, יז)

טעם לאמירת 'לחיים' כששותים יין

ה'דעת זקנים' מבעלי התוספות (ויקרא י, ט) כתב טעם למנהג לומר 'לחיים' בעת שתיית יין, שעל ידי יין ששתה אדם הראשון בברכת נישואיו - נִשְׁתַּכֵּר ועבר על ציוויו של מקום, ועל ידי זה נקנסה עליו מיתה, ולפי שהיין גרם מיתה לאדם, על כן נהגו העולם לומר 'לחיים' בשתיית היין. וכעין זה הובא בזוהר (תיקון כד דף טו).
וב'אגרת הטיול' כתב טעם לאמירת 'לחיים', שאמרו בגמרא (סנהדרין מג.) "היוצא ליהרג משקין אותו קורט (גריג) של לבונה בכוס יין, כדי שתיטרף דעתו, ולכן נוהגים כששותים יין אומרים 'לחיים' על הכוס - כוס זה יהיה 'לחיים ולברכה' ולא כאותו הכוס ששנינו בסנהדרין שהיה למיתה (תנחומא פקודי), ומובא גם בב"ח (או"ח ס' קעד). [אוצר פלאות התורה]

בסימנא טבא מתחילים בקריאת ספר בראשית המכונה ספר הישר.

לאחר שזכינו לסיים את התורה ולשמוח בשמחת התורה, זוכים אנו להתחיל את התורה שוב, מבראשית.

פרשת בראשית עוסקת בבריאת העולם, שנברא בשביל התורה שנקראת "ראשית". נתבונן לרגע בבריאה היפה שברא הקב"ה בעולמו: שמש, ירח, כוכבים, צמחיה מרהיבה, פירות עִסְיִים ויפים, כל בעלי החיים ואפילו חלק מהמלאכים - הכל בשביל האדם, יציר כפיו של הקב"ה, בחיר הבריאה, כדי לסייעו לעבוד את הקב"ה ולקיים את מצוותיו. בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון, נטלו והחזירו על אילני גן עדן, ואמר לו: ראה מעשי כמה נאים ומשובחין הן, כל מה שבראתי - בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי!

הקב"ה נִפְח נשמה באפנו, ונשמה זו אנו עתידים להחזיר ביום פקודה, כפי שאנו אומרים בברכות השחר: "ואתה עתיד לְטַלְהָ מִמֶּנִּי". הרי ברור לכול שלא לעולם נחיה, וכשנגיע לבית דין של מעלה נצטרך לתת דין וחשבון האם נעזרנו בבריאה היפה כדי לקיים את התורה ומצוותיה בשמחה, או שהשתמשנו בה לצרכינו ולתאוותינו.

יחד עם זאת הגר"א (מעלות התורה) כתב: תר"ג המצוות הם כללים, ופרטי המצוות ישנם בלי שיעור, כי הרי ישנן פרשיות שלמות שאין בהן אחת מתר"ג המצוות, ולא יתכן שתהא פרשה בתורה בלי מצוות. ובהכרח כי בכל פרשה בתורה ישנן מצוות פרטיות. בלימוד החומש יש לעמוד על המצוות הפרטיות הללו הזרועות בכל פרשה ופרשה בתורה. הגר"א למד בסוף ימיו רק חומש, ובחומש הוא למד את שורשי כל התורה כולה. והרמב"ן (בהקדמה לפירושו עה"ת) כתב: הכל נמצא בתורה, "בריאת כל נברא בעליונים ובתחתונים, וכל הנאמר בנבואה ממעשה מרכבה ומעשה בראשית, והמקובל בהם לחכמים עם תולדות ד' כוחות שבתחתונים... כולם נאמרו למשה רבינו בריאתם ומהותם וכוחותיהם ומעשיהם ואפיסת הנפסדים מהם, והכל נכתב בתורה בפירוש או ברמז. והוסיף הרמב"ן (שם): בידינו יש קבלה של אמת, כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה. ואכן דברים אלו נעלים מהשגתנו, ובכלל סתרי תורה המה. אבל צריך לדעת זאת כדי לא לגשת אל התורה כאל סיפור בעלמא, דהרי חז"ל קבעו צום כשנסתיים תרגום התורה (שו"ע או"ח תק"פ ב', וכמובא בסליחות של י' בטבת), כי הם תרגמו את המילים לבד, ולא כל מה שטמון בכל מילה ומילה, ואת זה ראו חז"ל כאסון נורא לכלל ישראל, כאילו כל התורה הקדושה נאבדה. והיום אנחנו יכולים להבין איזה אסון היה זה בשבילנו. עוד כתב הרמב"ן (פסוק א'): מעשה בראשית - סוד עמוק, אינו מובן מהמקראות, ולא יִדָּע על בוריו אלא מפי הקבלה, ויודעיו חייבים להסתיר אותו, כי לא יובן בינה שלימה מהכתובים.

יהי רצון שנזכה מתוך והתרגשות של התחלה חדשה בקריאת חומש בראשית לשמוע, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד התורה באהבה, מתוך שמחה והתחדשות, וכל טוב כל הימים!

והוא מכבד את צלם האלקים שבו, וכביאור המהר"ל מפראג כי הכבוד הוא לצלם אלוקים שבאדם, ע"י ידיעה זו, בונים בנין עדי עד, וזה הפירוש, והתקין לו ממנו, כלומר, מידיעה זו, שהשני נברא בצלם, והוא מכבדו, מזה יותקן בעז"ה הבנין עדי עד. וע"י כך עשה שיכולם לדור זכר ונקבה יחדיו, וזהו זכר ונקבה ברא אותם.

”וַיֹּאמֶר הַנְּחֵשׂ אֶל הָאִשָּׁה לֹא מוֹת תָּמֹתוּן”

(ג, ד)

דחף הנחש את האשה עד שנגעה באילן, ואמר לה: כשם שאין את מיתה בנגיעה, כך לא תמותי באכילה (רש"י עפ"י מדרש בראשית רבה יט, ג).

תמהו המפרשים: הלא ידעה האשה שלא הזהירם הקב"ה אלא על האכילה בלבד, ואת איסור הנגיעה הוסיפה מעצמה, וא"כ איך נתפתתה לחשוב שמכך שלא מתה בנגיעה גם לא תמות באכילה? אמנם באבות דרבי נתן (פ"א) מובא שלא האשה היא זו שהוסיפה איסור נגיעה, אלא האדם, שלאחר שהזהר מפי הקב"ה על האכילה ונצטוו להזהיר עליה גם את האשה, הלך והוסיף לה מדעתו גם איסור נגיעה.

עוד הקשו ה"מושב זקנים": מה הראיה שלא נענשה על הנגיעה, הלא נדחפה ע"י הנחש והיתה אנוסה.

ותירץ ה"גור אריה": סברה האשה שהמיתה אינה משום עונש על העבירה, אלא שיש באילן כח הממית. וא"כ אין הבדל בין רצון לאונס.

וע"פ זה תירץ גם מה שהקשו, הרי לא נאמר להם שימותו מיד, אלא רק במשך אותו היום, וא"כ היה לה להמתין עד סוף היום לראות האם צדקו דברי הנחש שאין הנגיעה ממיתה. אך לדרכו יש ליישב, שאם אכן יש באילן כח הממית, היה לה להרגיש מיד מיחוש של חולי.

ו"תוספות השלם" (א) מתרץ כשם שטעתה האשה שגם הנגיעה ממיתה, כן טעתה וסברה שאמר ה' שימותו לאלתר. והחזקוני והטור תירצו, שאמר לה הנחש: לאחר שבין כך נגעת באילן, שוב לא תפסידי כלום כשתאכלי, כי כבר נקנסה עליכם מיתה על הנגיעה. אמנם בפרקי דרבי אליעזר (פ"ג) מובא, שהנחש עצמו נגע באילן, ואמר: כשם שאני לא מתי בנגיעה, כן את לא תמותי. [חומש מקרא מפורש]

”וַיִּצְרָה ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֹפָר מִן הָאֲדָמָה”

(ב, יז)

במדרש (בראשית רבה פ"ד, ז) מבואר ההבדל בין עפר ואדמה, ומדוע נוצר אדם הראשון דווקא משניהם - עפר ואדמה, ככתוב "עפר מן האדמה": עפר' זכר ו'אדמה' נקבה, ורצה הקב"ה שיהיה האדם נוצר חזק, בריא ומושלם בתכלית השלימות, לכן צירף והרכיב 'עפר' זכר ו'אדמה' נקבה יחד, ויצר מהם את האדם.

והוסיף רבנו בחיי על דברי המדרש: לא רק מין האדם נברא מהרכבת זכר ונקבה, אלא כל הנבראים כולם, הן בעלי חיים והן הדומם וצומח, כולם מורכבים מזכר ונקבה. וכיון שרצה הבורא לברוא את חוה מאדם, לכן הרכיב באדם את העפר והאדמה - כח הזכר והנקבה באדם אחד.

וכן מובא במדרש (בראשית רבה פ"ג, יג) שיש מים זכרים ומים נקבות, מים שיורדים כגשמים - הם הזכרים, והמים שעולים מתחת לארץ הם הנקבות, וכתב ה"אור החיים" (א, ט) שהזכר או הנקבה לבד לא ילדו, ולכן אין הזרעים שבארץ צומחים לא ממטר לבד ולא ממי תהום לבד.

”וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ...” (א, כו)

מובא במדרש רבה: בשעה שרצה הקב"ה לברוא את האדם, 'חסד' אמר: יברא, 'אמת' אמר 'אל יברא, שכולו שקרים', 'צדק' אמר 'ברא', 'שלום' אמר 'אל יברא, שכולו קטטה'. נטל הקב"ה 'אמת', והשליכו לארץ כדי שיהיה רוב בעד ליצור האדם. ויש להבין מדוע השליך 'אמת' לארץ, הלא גם 'השלום' אמר לא לבראו?...

מבאר האדמו"ר מקוצק: מרבית הקטטות ונובעות מהעובדה שכל אחד נלחם ונאבק בעד ה'אמת' שלו, כי כל אחד מבעלי הריב חושב שהאמת והצדק אתו. אילו בני אדם היו מסיחים מעט דעתם מהאמת שלהם, רוב הסכסוכים לא היו נולדים, ול'שלום' אין על עוד מה לקטרג... [חומש עטרת רש"י]

”וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם...” (א, כו)

מובא ב'זוהר' הקדוש: כל אדם הוא עולם קטן, הכולל בתוכו תכונת כל הנבראים ובהן גם כוחותיהן של כל חיות הרעות בעולם. ויש לדעת, אם באדם יש גם התכונות של החיות היותר רעות, מה מרסן אותן שיתנהג כראוי? על כך אמר רבי אלחנן וסרמן זצ"ל: חיה רעה, אפשר לאסרה בשלשלאות של ברזל ולרסנה. השלשלת שברא ה' עבור האדם היא ה'יראת שמים'. אדם עם יראת שמים מרובה, אדם גדול הוא. אולם אדם שאין לו כלל יראת שמים - אינו אדם כלל, רק בעל חיים בצורת אדם.

וזהו מה שהשיב אברהם לאבימלך מלך פלשתים (בראשית כ, יא): "רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי". ומפרש המלבי"ם: כל הנימוסים, תרבות הכי מתקדמת ומידות טובות מתוך אנושיות גרידא, אינה הבטחה להנהגה טובה, אם לאנשים אלו אין יראת שמים.

[ע"פ חומש עטרת רש"י]

”וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם...” (א, כז)

מובא בגמרא (ראש השנה כז). כמאן מצלינן האידינא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, כמאן כרבי אליעזר, דאמר, בתשרי נברא העולם.

כתב המהרש"א (ראש השנה כז. ד"ה כמאן מצלינן האידינא), וכבר כתבנו שבפרקי דרבי אליעזר (פרק ח') מפורש שתחלת הבריאה ביום א' היה בכ"ה באלול, וביום ו' נברא אדם, ועל שם זה נקרא ראש השנה תחילת מעשיך שהאדם היה תכלית של כל הבריאה וכאילו לא נברא שום דבר קודם בריאת אדם ונקרא ראש השנה תחילת מעשיך שהאדם הוא עיקר המעשים, עכ"ל.

וכ"כ המהרש"א (בראש השנה י': ד"ה בתשרי נברא העולם), יצא לנו מאלו דברים כי לכך נקבע ראש השנה באחד בתשרי לפי שהעולם נברא בו דהיינו האדם, ומובא בגמרא (שבת לב:) כתיב וְחִבַּל אֶת מַעֲשֵׂה יְדֵיךָ (קהלת ה, ה). איזה הן מעשה ידיו של אדם, הוי אומר, בניו ובנותיו של אדם, יש לבאר, למה מעשה ידיו הם בניו ובנותיו של אדם, וכי כל מה שעושה אין זה מעשה ידיו, אלא שזה עיקר ותכלית הבריאה.

”זָכַר וַנִּקְבְּהָ בְּרֵא אֹתָם” (א, כז)

אחת הברכות שמברכים בשמחת נישואין: "אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו, והתקין לו ממנו בנין עדי עד". כאשר כל אחד מבני זוג יודע שהשני נברא בצלם,

"וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי... (א, ג)

מעשה בסוחר שטיחים ישר דרך וירא אלוקים ושמו משה, אשר למזלו הרב התגורר באחוזתו של פריץ טוב לב שהיה אוהב מאוד את הסוחר היהודי, ומוקירו על ישרותו ונאמנותו. כך חלפו השנים בטוב ובנעימים ומסחרו של היהודי פרח ושגשג. הפריץ היה מתגאה תמיד בפני ידידיו וחבריו ביהודי "שלו" אשר כל משאו ומתנו בנאמנות שאי אפשר למצוא כמותה. כתוצאה מכך שמו הטוב של הסוחר היהודי נישא למרחקים, ומעגל הקונים הלך והתרחב.

והנה, בבוקר יום שבת אחד, כאשר גביע הקידוש כבר היה בידו וכל בני ביתו יושבים במקומותיהם סביב השולחן, נשמעו דפיקות חזקות בדלת. "פיתחו את הדלת! כאן איוון, מנהל האחזה של הפריץ!" הדלת נפתחה ואיוון נכנס ופנה אל בעל-הבית: "כידוע לך, מושקה, בערב מתקיימת מסיבה בארמון הפריץ בהשתתפות כל פריצי הסביבה. ברגע האחרון החליט הפריץ להחליף את כל שטיחי האולם הענק של הארמון והוא מבקש שתבוא בדחיפות עם דוגמאות של שטיחים שונים והוא ירכוש את אשר יראה לו ביותר. מדובר בעסקה הגדולה ביותר שעשית בחיך!" סיים מנהל האחזה בקריצת עין שובבה.

אך משה היהודי, בשלווה ובמאור פנים השיב לאיוון: אמור לאדוני הפריץ כי אשמח מאוד לעמוד תמיד לשירותו. אך כידוע לו היום הוא יום שבת קודשנו, ועלינו לשבות ממלאכה ביום קדוש זה". מנהל האחזה הנדהם יצא למסור לפריץ את תשובתו של היהודי, ומשה פתח בברכת הקידוש כאילו לא אירע דבר. בשעת הסעודה שוב נשמעו הדפיקות המוכרות. איוון נכנס בפנים זועפות ואמר כי הפריץ כועס מאוד. הוא אמר שאם לא תביא כעת את אשר ביקש, הוא ינתק איתך כל קשר, וגם לחבריו הוא יגרום שניהגו כמוהו!" ומשה היהודי בשלו: "אמור לפריץ שהקשר איתו חשוב לי מאוד. אך הקשר עם בוראי שכל פרנסתי וחיי בידו, חשובים לי יותר. לא אבגוד במצוות דתנו". מנהל האחזה לא ויתר, וניסה לשדל את היהודי בפיתויים ובאיומים שונים לעיני אשתו וילדיו. אשתו שלא היתה חזקה כמוהו. קראה לו לחדר צדדי וניסתה לשכנעו כמדובר במקרה חריג ויוצא דופן, ואולי אפשר להתפשר באופן שהתשלום יתבצע לאחר השבת. אך משה ממאן לשמוע. כל זה עצת היצר הוא אמר. אין שום היתר בהלכה לעשות זאת, והפרנסה בידו של אלקים".

איוון מפציר לוחץ ומאיים, ומשה בשלו חוזר שוב ושוב על דבריו: "לא אוותר על נאמנותי לדתי עבור כל הון שבעולם!" עד שמנהל האחזה התייאש ויצא כשהוא מאוכזב.

למחרת, בשעת הצהרים, עצרה כרכרתו המהודרת של הפריץ לפני פתח ביתו של משה היהודי, והפריץ בכבודו ובעצמו נכנס אל הבית כשהוא מלווה בעזריו ובשומריו. למרבה הפלא היו פניו מחייכות, והוא חיבק את משה היהודי בחום תוך שהוא מושיט לו צרור מלא זהובים. "קח! זה חלקך מזכייתי בהתערבות בזכותך"!!! למראה פניו המשתאות של משה, התיישב הפריץ וסיפר: אתמול בבוקר הגיעו חלק מהאורחים - ידידי הפריצים - האמורים להשתתף במסיבה. ישבנו יחד ושוחחנו, והנה כרגיל עלה נושא היהודים לדיון. "הם גנבים" פלט האחד. "כולם נוכלים מוצצי דם!" הוסיף אחר. "אין בהם נאמנות לאף-אדם ולשום ערך", תרם גם השלישי את חלקו כשכולם מהנהנים בראשיהם בהסכמה. ואני, שמכיר אותך, ידידי משה, העזתי לחלוק על כולם ואמרתי "דוקא היהודי שלי, אדם אמין וישר דרך. הוא נאמן לערכים הנפלאים שלו ולדתו היהודית ושום

דבר לא יזיז אותו מנאמנותו". הם פרצו בצחוק, לגלגו על תמימותי והתווכחו, אך אני עמדתי על שלי. עד שבסופו של דבר הוחלט להעמידך במבחן, ואנו התערבנו בינינו על סכום כסף עצום. האם תבגוד בדתך עבור רווח כספי, או שמא אכן נאמן אתה לערכיך ולעקרונותיך. שלחנו אליך את מנהל האחזה, ואת ההמשך אתה כבר יודע. בזכות נאמנותך למצוות דתך זכיתי בהתערבות!!! הנני גאה ושמה בקשר שיש לי איתך. הנה חלקך מזכייתי בהתערבות!" עם צאת הפריץ פנה משה לרעייתו בפנים מאירות ואמר בחיך עדין "הרואה את? משמירת שבת לא מפסידים"!!!

השבת היא ערך עליון

בעת העליה הגדולה לארץ בתקופת הכרזת המדינה, כאשר תנופת בניית מקומות יישוב חדשים היתה בעיצומה, בנה קבלן שומר-מצוות שכונה בעיר חדשה כאשר את השכונה הסמוכה בנתה חברת סולל בונה. העלות הכספית הגבוהה ביותר בענף הבניה היתה אז רכישת המלט, כי הוצרכו לקנותו ולהביאו מחוץ לארץ תמורת הון רב. הקבלן הזמין כמות גדולה של מלט, וההזמנה הגיעה ביום שישי אחד שבתחילת הקיץ, בחביות מגולות. והנה אחרי הצהרים של אותו יום שישי, כשכל המלט היה מונח באתר הבניה והפועלים כבר חזרו לעיר מגוריהם יפו, נתקדרו השמים בעבים, ובכל רגע היה עלול לירד גשם זלעפות...

הופיעו הפועלים בבית הקבלן בבהלה והזהירוהו אודות כמות המלט הגדולה הנמצאת בחביות מגולות באתר הבניה, ואם ירד גשם והמלט ירטב הוא יתקלקל לגמרי וההפסד הכספי יהיה אדיר. אין ברירה אחרת, הם אמרו, אלא שהם יסעו לשם עם עגלות טעונות קרשים, כדי לכסות את החביות היטב. אולם בדיקה מהירה של הזמן שנותר עד שבת העלתה כי פועליו עתידים בנסיעה זו לחלל את השבת עבורו. הוא היה איש ירא אלוקים, וענה להם בנחרצות: "אני אינני מוכר את השבת תמורת כל הון שבעולם! וכן אני מזהיר, ששום יהודי לא יחלל את השבת עבורי, גם לא בכדי להציל את כל רכושי שעלול לרדת לטמיון".

ואמנם בליל שבת ירדו גשמים עזים בארץ, כך שהדבר היה ברור שכל הרכוש הגדול נאבד ונפסד. אולם יהודי יקר זה, ערך את שולחן השבת שלו בפנים מאירות, שר את הזמירות כרגיל, למד חומש ורש"י, ועסק באמירת תהילים כהרגלו כאילו שום דבר לא קרה ולא יקרה, כפי שאכן הורו חז"ל, שבשבת על האדם להרגיש כאילו "כל מלאכתך עשויה".

רק בצאת השבת, לאחר שהבדיל על היין, החל לבו נוקפו על ההפסד הגדול באיבוד הכמות הגדולה של מלט שעלתה לו הון תועפות ויגיעה רבה, ועכשיו ירד הכל לטמיון. מיד נטל עגלה לנסוע למקום הבניה. אולם, כשהגיע לשם הופתע ונדהם ממראה עיניו: כל חביות המלט שלו היו מכוסות היטב בקרשים ופחים ואבנים כראוי וכיאות, ומאומה לא התקלקל!! הוא לא האמין למראה עיניו, ורצה למשש את הנס בידיו. הוא תחב ידו לתוך המלט והנה הוא יבש וטוב לשימוש. מחשבה עלתה בדעתו, מי יודע אולי נשלחו מלאכי עליון לשמור על השקעתו הגדולה, ולכסות את חביות המלט השייכות לו שלא ינזקו בגשם...

רק למחרת נודע מה שקרה. אנשי הנהלת חברת "סולל בונה" שלחו פועלים לכסות את חביות המלט שלהם, אך בחשכת הלילה הגיעו הפועלים בטעות לאתר הבניה של מיודענו הקבלן, וכיסו את החביות שלו במקום לכסות את החביות של סולל בונה... וכך ניצל רכושו.

כתוב במדרש (ילקוט רמז ג): "אמר רבי יצחק, מתחלת ברינתו של עולם "ראש דברך אמת", דכתיב "בראשית ברא אלקים". ואין אלוקים אלא אמת שנאמר (ירמיה י, י) "וה' אלקים אמת". וממשיך המדרש: "אותיות של אמת בשתי רגלים ושל שקר בגל אחד כל שעושה אמת מקים ושקר אינו מקים אותיות של אמת מרחקין זה מזה ושל שקר מקרבין".

וכתוב במדרש (בראשית רבה ח, ה): "אמר רבי סימון, בשעה שבא הקב"ה לברוא את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כתיים כתיים, וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יבא, ומהם אומרים יבא, הלא הוא דכתיב (תהלים פה, יא): "חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקרו". חסד אומר יבא, שהוא גומל חסדים. ואמת אומר אל יבא, שכלו שקרים. צדק אומר יבא, שהוא עושה צדקות. שלום אומר אל יבא, דכנליה קטטה. מה עשה הקב"ה ונטל אמת והשליכו לארץ, הלא הוא דכתיב (דניאל ח, יב): ותשלף אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסיה (קללה) שלך, תעלה אמת מן הארץ, הלא הוא דכתיב (תהלים פה, יב): אמת מארץ תצמח, ע"כ.

לקב"ה יש הרבה שמות, לקב"ה ישנם "ג מידות של רחמים, באיזה חותמת הוא חותם?! אומרת הגמרא (מסכת שבת נה). דאמר רבי חנינא חותמו של הקב"ה אמת.

שואל הירושלמי - למה בחר הקב"ה דוקא בחותמת שנקראת 'אמת'? ומתרץ הירושלמי אמת כוללת את כל הכ"ב אותיות - מתחיל באות א', עובר לאות מ' ומסתיים באות ת'.

אמר רבי ראובן ומהו חתמו של הקב"ה אמת, ולמה אמת, אמת יש בו 3 אותיות, א' ראשון של אותיות, מ"ם אמצעית, ת"ו סופן, לומר (ישעיה מד, ו): "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים" (דברים רבה, פרשה א, אות י).

מובא בספר 'ניצוצי שמשון', לר' שמשון מאוסטרופולי זצ"ל. ובספר 'ערוות דבש' (חלק א, דרוש י) ואומר: למה הקב"ה חותם במילה אמת? כי 'אמת', מספרה 9 (בגימטריה קטנה), האות ט', מספרה 9 = 'אמת'. למה מספרה אמת? כי כל חשבון שלא נעשה סביב הספרה 9, נגיע ל- 9. כלומר: $9 = 2 \times 9 + 1 + 8 = 9$ בגמטריה קטנה $9 = 2 + 7$, כך בכל המספרים.

ועתה, אם הקב"ה יחתום י-ה-ו-ה, מה יצא...? הו"ה = 26. אם נוריד 26 מהגימטריה של הו"ה המספר הקטן, כלומר $5 + 6 + 5 + 1 = 17 = 9$, כל מספר שתורידו ממנו גימטריה קטנה, תמיד תגיעו ל'אמת' = 9.

ניקח לדוגמא - שם 'אל-הים' = 86. נוריד ממנו את הגימט' הקטנה: $1 = 3$, $5 = 1$, $4 = 14$. נוריד $14 - 86 = 72 = 9 + 2 + 7 = 9$ אמת.

'שקר', זה בדיוק להיפך. בגימטריה קטנה מספרו = 6. רואים שהאמת והשקר הם הפוכים, כי בספרה 9, הרגל למטה והראש למעלה, והשקר, שמספרו 6, הראש למטה והרגל למעלה, זה בדיוק ההיפך מהמושג של אמת.

המהרש"א (חידושי אגדות, מסכת שבת) ואומר - אדם שמשנה משהו ממידת האמת, זה כבר לא אמת.

עוד כתוב (תהלים קיט, קס): "ראש דברך אמת ולעולם פל משפט צדקך". דורשים חז"ל מהו 'ראש דברך אמת'? הקב"ה פתח ב- 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', ומסיים את העשייה, של ששת ימי המעשה, יחד עם השבת - 'אשר ברא אלקים לעשות, התורה מתחילה במילים: בראשית ברא אלקים - סופי תיבות "אמת".

מובא בירושלמי, שהקב"ה התחיל לברוא את העולם, הוא התחיל לברוא אותו באות ב'. לא רק שהתורה מתחילה באות ב', אלא תחילת בריאת העולם, התחילה - 'בראשית', גם באות ב', ולא באות א', ולהלן ההסבר.

הקב"ה, בכל יום מימות השבוע, הוציא לאור 3 אותיות, מדוע? כי ישנם בתורה 22 אותיות. 22 אותיות, אינן מתחלקות ל- 7. לכן חייבים להוריד אות אחת, האות א'. ומתחילים באות ב' - 'בראשית'.

ביום הראשון הקב"ה נתן ביום הראשון את האותיות - ב' ג' ד'. ועתה נחבר אותם: ב' = 2, ג' = 3, ד' = 4 יצא ביחד 9.

ביום השני, גילה הקב"ה את האותיות - ה' ו' ז'. ועתה נחבר אותם, ה = 5, ו = 6, ז = 7. יצא ביחד $5 + 6 + 7 = 18 = 1 + 8 = 9$.

ביום השלישי לבריאה, נתן הקב"ה את האותיות - ח' ט' י'. ועתה נחבר אותם, ח = 8, ט = 9, י = 10. יצא ביחד 27, בגמטריה קטנה $27 = 2 + 7 = 9$.

ביום רביעי, נתן את האותיות - כ' ל' מ'. ועתה נחבר אותם, כ = 20, ל = 30, מ = 40. יצא ביחד $20 + 30 + 40 = 90 = 9 + 0 = 9$.

ביום החמישי, נתן הקב"ה בבריאה, את האותיות - נ' ס' ע'. ועתה נחבר אותם, נ = 50, ס = 60, ע = 70. יצא ביחד 180, בגמטריה קטנה $180 = 1 + 8 = 9$.

ביום השישי, נתן הקב"ה את האותיות - פ' צ' ק'. ועתה נחבר אותם, פ = 80, צ = 90, ק = 100. יצא ביחד 270, בגמטריה קטנה $270 = 2 + 7 + 0 = 9$.

ביום שבת, נתן הקב"ה את האותיות - ר' ש' ת'. ועתה נחבר אותם, ר = 200, ש = 300, ת = 400. יצא ביחד 900, בגמטריה קטנה $900 = 9 + 0 + 0 = 9$, וכאמור 9 מציין אמת (בגימטריה קטנה).

אז בואו נראה, אם היו מתחילים באל"ף, מה היה קורא: ביום הראשון, היה לנו את האותיות - א' ב' ג':

א = 1, ב = 2, ג = 3, ביחד זה 6 = שקר.

ביום השני, היה לנו את האותיות - ד' ה' ו':

ד = 4, ה = 5, ו = 6, ביחד זה 15, בגמטריה קטנה = 6 = שקר. וכן כך בכל האותיות יוצא גמטריה קטנה - שקר.

הכ"ב אותיות שהקב"ה נתן לנו, כל מילה בלשון הקודש שנכתוב אותה בכ"ב אותיות שהתורה נכתבה בהם, כשניקח את המספר הגדול, ונפחית ממנו את המספר הקטן, נגיע למספר 9, שחותמו - אמת. לדוגמא: 'כסא' = 20, ס = 60, א = 1, ביחד $20 + 60 + 1 = 81 = 9 \times 9$, בגימטריה קטנה $81 = 7 + 2 = 9 =$ אמת.

'שולחן': ש = 300, ו = 6, ל = 30, ח = 8, נ = 50, ביחד 394. $394 - 369 = 25 = 3 + 6 + 9 = 18$, בגימטריה קטנה $18 = 1 + 8 = 9$.

בבעלי חיים: 'סוס' = ס = 60, ו = 6, ס = 60, ביחד 126. 126 בגימטריה קטנה $126 = 1 + 2 + 6 = 9$.

וכן על זה הדרך, הכל אמת, הקב"ה אמת, תורתו אמת, הכל אמת! מכאן נלמד כמה חשוב לדבוק אך ורק בדרך האמת.

בברכת התורה
ברינה רון

"לאדם מערכי לב ומה מענה לשון" (משלי טז, א)

מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוחה: סמי בן שמחה: גורגי' בן שמחה שלמה בן זוהרה: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה סלמן בן חבו דודי: יעקב בן סאלם: חיים בן אסתר אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רוני בן עזיזה אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה

משה אהרן בן מאיר יצחק: חנינה בת כמסיה: מאיר בן שמחה: יוסף בן סולטנה מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: ג'וליה חיה בת גריסה מרים בת עזיזה: נוראני בת מרים ורבי: כתון בת חביבה: האובה (דייזי) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב בן פאולה זיווג הבוגר - זרבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther) רחלי בת זרבה: עדינה בת שמחה: הדס-הודיה בת פאולה: אלקנה רחמים בן איריס

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסנה שליט"א אברהם בן חנה: יעקב ישראל בן גלית אורטל בת גלית: יוקטריה בת שרה: זולית בת חנה דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל פאולה בת דינה: זרבה בת חוה: גלית בת חת מרים קרן בת רבקה: אילה לאה בת ציפורה שרה בת רבקה: שירה תהילה בת חנה אברהם בן אטו: פיבי בת חביבה בן חמו איראל בן אביאל: שושנה בת שדרה רחל בת נארה: חת בת לינה: נורית בת רחל

לזרע של קיימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל יובל בן שלומית רחל בת חיה עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: הקוצר 2 רמת השרון מ.4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

מפני מה נקראת השבת 'חמדת ימים'?

ו'יכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה' (ב)

רבי שמחה מויטרי תלמידו של רש"י הביא שבפירושו ירושלמי תרגמה תבת ו'יכל' מלשון ו'חמד', כלומר: ה' חמד את היום השביעי מפל הימים. במשמעותו זו פרש רש"י תבה זו אף בפסוקים: ו'ינספה וגם פלטה נפשי' (תהלים פד א); ו'כלתה לתשועתך נפשי' (שם קט פא).

בכך באר רבי שמחה מויטרי את לשון תפלתנו בשבת קדוש: חמדת ימים אותה קראת; היכן מצינו שתחמד ה' את השבת? בפסוק שלפנינו.

באופן נוסף באר זאת רבי בנימין הפהן ויטאלי מחכמי יהדות איטליה, על פי חידוש ששמע בשם הרמ"ק. בעת הבריאה היתה כונת הבורא שיהיו ששה ימים בני עשרים ושמונה שעות. משבששו ששת הימים מהקדוש ברוך הוא שימליך עליהם את אחד מהם, אמר להם: יתן כל אחד מהם ארבע שעות משלו, ומעשרים וארבע השעות שתצטברנה בין כלכם, אוסיף יום נוסף - את יום השבת, והוא ימלך עליכם.

לפי זה פרש רבי בנימין את התאר 'חמדת ימים' - שה'ימים' הם שתחמדו את השבת שתמלך עליהם.

מחזור ויטר" שבת ב; 'גבול בנימין' [אמשטרדם תפי"ח] ח"ב דרוש ה

שמירת השבת מקימת את הבריאה

ו'יברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות' (ב)

פרש האור החיים: בעת בריאת העולם נתן הקדוש ברוך הוא בבריאה כח להתקיים ששה ימים בלבד. ובחכמתו יתברך ברא יום נוסף - יום השבת, שמכח שמירתו יתחדש כח הקיום לששת הימים שלאחריו. נמצא ששמירת השבת הכרחית לקיום העולם, שמפלעדיה לא יוכל העולם להתקיים.

על פי זה יבין מאמר חכמים (שבת קט ב): 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו - מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה ששת הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית'. מעשה בראשית נשלם כבר לפני ארבע שנים, אולם כיון ששמירת השבת היא הנותנת כח למעשה בראשית להתקיים ששה ימים נוספים, נמצא שהאומר את פרישת ו'יכלו' המסמלת את שמירת השבת כהלכתה, נעשה ששת של ממש במעשה בראשית, שאלוהי שמירתו לא היה העולם מתקיים.

בכך פרש ה'ישמח משה' אף את אשר אנו אומרים בפיוט 'מנוחה ושמחה' בביל שבת: 'שומריו וחוכריו המה מעידים כי לששה כל בראים ועומדים'; דמך הפיטן: 'לששה' ולא 'בששה' - רמז לכך ששמירת השבת מעידה על אמונתנו שהעולם נברא רק לששה ימים,

בין 'אמן' לשאר המצוות

ו'ינקח ה' אלקים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה' (ב טו)

במסכת שבת (ק"ט ב) מובא: "אמר ריש לקיש: כל העונה אמן בכל כחו [לרש"י: בכל פנותו, לתוספות: בקול רם] פותחין לו שערי גן עדן. ונאמר (ישעיה כ ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמו אמונים' אל תקרי 'שומר אמונים' אלא 'שואמרים אמן'."

יש להבין הלא כל אדם זוכה לחלק בגן עדן לפי מעשיו, וללא ספק גם על ענית אמן נוחלים גן עדן. אם כן, מהי משמעותה של ההבטחה המיוחדת שנתנה למקפיד על ענית אמן?

המהרש"א באר: אכן על כל המצוות כולן מקבל אדם מדור בגן עדן בהתאם למעשיו ושם חלקו ונחלתו. וכפי שאמרנו חכמים (שבת ק"ב א): "כל צדיק וצדיק נותנים לו מדור לפי כבודו", ואולם המקום מצות ענית אמן בכל כחו - יוצא מן הכלל: בפניו נפתחים שערי כל המדורים בגן עדן, אף אלו שלפי דרגתו לא היה אמור לזכות ולשהות בהם. יסוד זה אף מדקדק מנחם שגבט הכותב: 'פתחו שערים' בלשון רבים, ואף המרא נקטה לשון רבים - פותחין לו שערי גן עדן. שכן בפני העונה אמן נפתחים כל שערי המדורים הפנימיים בגן עדן, ולא רק שער המדור המגיע לו.

עוד באר ר' שמואל לניאדו 'בעל הפלים': בקטו חכמים ללמדנו שכה גדולה היא מצות ענית אמן, עד שאפילו אדם שאין לו אדלה זכות ענית אמן בכל כחו בלבד, יזכה שיפתחו בפניו שערי גן עדן. לכך נקטו לשון: 'כל העונה אמן...' - תהא דרגתו אשר תהא. אף בפסוק נאמר "גוי צדיק", רמז לכך שגם מי שנוהג כגוי בכל הליכותיו, ואין הוא 'צדיק' אלא בענית אמן, פותחין בפניו שערי גן עדן. באופן נוסף הסביר ה'פן איש ח"י: המקום את מצוות התורה, עליו להגיע עד שער גן עדן ואז יפתח השער בפניו. לעומת זאת העונה אמן בכל כחו, זוכה שמיד כשפורחת נשמתו וגופו, רואה היא את שער גן עדן פתוחים לקראתה, ובכך נחסך ממנה המעבר דרך 'להט החרב המתהפכת' הנמצא מוחץ לשערי גן עדן. ככתוב בפרשתנו (ג' ד): "וישכח מקודם לגן עדן את הפורבים ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים."

רא"ב בלאך בעל 'ציצית הכנף' באר: המקפיד על מצות ענית אמן, זוכה שיפתחו לכבודו שערי גן עדן, ויבא אל מקומו בכבוד. אולם מי שלא הקפיד על מצות ענית אמן, גם אם היה בעל מעשים טובים ומקומו בגן עדן שמור לו, שיפתחו לכבודו השערים, אלא יצטרף להמתין לעת רצונו כדי להכניס למקומו בגן עדן.

מהרש"א ח"א שבת קט ב; 'קלי פז' ישעיה כו ב; 'פן' ה'נזיל' שבת שם; 'ציצית הכנף' [ה'לנא תרס"ט] דף כ

ושמירת השבת מדי שבוע מעניקה לו כח להוסיף ולהתקיים.
אור החיים; 'ישמח משה' יתרו

'המוציא לחם' ולא 'המוציא דגן'

"ארוהה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייך... בזעת אפיה תאכל לחם" (ג יז, ט)

יש להבין את פשר נסח ברכת 'המוציא לחם מן הארץ'; הלא גרעיני התבואה - ה'דגן' הם שצומחים בארץ, ואף בזעת אפים ובטרח גדול מצליח האדם להפיק מהם את הלחם?

ה'אבודרהם' באר כי כיון שנסח זה נתקן על פי לשון הכתוב (תהלים קד ז): 'להוציא לחם מן הארץ', יש לומר שפונתנו בלשון 'לחם' על הדגן עצמו. שהרי מצינו בכמה מקומות שהכתוב מכנה כ'לחם' אף מזונות אחרים שאינם 'לחם' ממש, כפי ה'מין' מ'כנה' לחם, ככתוב (שמות טו ט): "הגני מטביר לכם לחם מן השמים", אף על פי שלא היה לחם ממש. ואף מאכל הבהמות והחיות מכנה לחם, ככתוב (תהלים קלו כה): "נתן לחם לכל בשור", על אף שאינו נאנוח מלחם.

המהר"ל מפרא באר: נקטו חכמים לשון זו, לפי שבראשית הבריאה, עד שחטא האדם בעצם הדעת והתקלל בקללת: "בזעת אפיה תאכל לחם", היתה האדמה מוציאה את פרותיה לתקנו, וגם הלחם שהוא עקר מזונו היה יוצא מהאדמה כשהוא מוכן לאכילה.

אף לעתיד לבא, כאשר יתקן חטא עץ הדעת, ישוב הלחם לצאת מן האדמה כעקר בריאתו, כמאמר חכמים (שבת ל ב) על ימות המשיח: "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות [מאפים מוכנים לאכילה]".

'אבודרהם' דני ברכת הלחם וזמון: 'תיבות עולם' נתיב העבודה ז'

מקצת הגוף ככולו

"כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (ג ט)

הנה מצינו צדיקים שלא שבו לעפרם, כדגמת יעקב אבינו שלא מת (מעשרת ה א) וכן טבעת הצדיקים שנוכנסו בחייהם לגן עדן (פלה רבתי טו פ"א). כיצד התקיימה אלו קללת: "ואל עפר תשוב"? חדש החיד"א כי קללה זו התקיימה בהם בכך שלאחר שפלו אותם טמנו את ערלתם בעפר כנהוג.

על פי דברי פרש ה'לב שמחה' את נסח הברכה הנאמרת לאחר ברית המילה: "ו'צאצאיו חתם באות ברית קדש, על כן בשכר זאת... צוה להציל ידיו ש'ארנו משחת'; 'בשכר' - הטמנת ערלת הברית 'צוה להציל ידיו ש'ארנו משחת' - ש'ישאר הגוף [המכנה 'שאר'] שלם, שכן כבר התקיימה בו קללת: 'ואל עפר תשוב'."

לב שמחה' לברית מילה [נדפס בסוף חלק דברים עמ' 451]

"ויקח ה' אלקים את האדם וינחהו בגן עדן" (ב טו)

"כשאמרנו חכמים (שבת קט ב): 'כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן', נתנו לנו דבר נפלא בפשטותו, שאם האדם מתמסר לדבר יקר בענית אמן בכל כחו, שהוא דבר קל וקרוב מאוד לקיום אצל האדם, מיד יזכה שיפתחו בפניו שערי גן עדן.

ואולי יש לומר שיפתחו לפניו שערי גן עדן גם בעולם הזה, שהוא בחינת הטוב הגנוז שבכל יום, ובזכות זה יתחיל להרגיש טעם בעבודת ה', ועל ידי זה יזכה להכניס בשערים הרבה, שערי ציון המצינים בהלכה, שהם שערי גן עדן, ויזכה להרבה טוב ולאריכות ימים."

ונכתב בספר' [משעורי הגרי"מ שחק"ר] ח"ב עמ' ערה

גן עדן בעולם הזה

תענה אמונים

פנינים ובאורים בסדר התפלה

מקורו ומעלתו של פיוט 'אדון עולם'

פנינה יקרה ומיוחדת טמונה לנו בסדור התפלה, הלא הוא הפיוט המפלא 'אדון עולם', אשר מה דורי דורות נאמר בקרב קהלות ישראל, מדי יום, בה בראשית היום קדם תפלת שחרית, והו בסופו בסיים סדר 'קריאת שמע שעל המטה', טרם החזרת הנשמה ליוצרה. עבדה המוצאת בטויו אף בכך שהו שעת הקימה והו שעת השנה נזכרות בסיומו של הפיוט: 'בְּיָדוֹ אֶפְקֵי רוחי בעת אִישׁוֹ וְאֶעֱרָה' (משה משה ח'א ס' לא וו'ד ס' ס' שב).

דברים מפלאים גיש בהם כדי לתת ממד מיוחד לתפלה זו, כתב תלמידו הנודע של המהרש"ל בעל המטה משה (ח"א סימן לא): 'ומצאתי כתוב: כל מי שמכונן בעת התחלת 'אדון עולם', כתב רבי יודא חסיד רב האי גאון ורב שרירא גאון - ערב אני בדרך שבתפילתי לשמעת, ואין שטן מקטרב על תפילתי. ואין לו שטן ופגע רע בראש השנה וביום הכפורים בתפילתי, ואויביו נופלים לפניו, ויש אומרים אף יצר הרע משלים אותו. ועליו אמר שלמה המלך עליו שלום (משל טו ז): 'ברצות ה' דרכי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ'.

זהו מחבר הפיוט 'אדון עולם' אינה ברורה. יש שיחסוהו לתנא הקדוש רבי יוחנן בן זכאי (בפלוטי מהר"ח סדר הנהגת התפלה כתב שכן ראה בסדורי אשכנז ושנים בשם 'ספר התורה'). לעומת זאת יש שיחסוהו לרב האי גאון (אמר פינחס שער התפלה אות ט) ויש שכתב שחברו הפיקטן הנודע רבי שלמה אבן גבירול (סדור 'אוצר התפלות', תקון תפלה, דף ט).

להזכיר זכות אברהם

בגמרא (ברכות ז ב) דרשו חכמים: 'אמר רבי יוחנן משום רשב"י: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא היה אדם שקראו לקדוש ברוך הוא 'אדון' עד שבא אברהם אבינו וקרא 'אדון', שבגמרא (ברכות טו ח): 'ואמר א-דני אלקים במה אדע כי אירשנה'.

על פי דברי הגמרא באר רבי פינחס המגיד מפלאצק בסדורו - סדור 'שער החכמים' (פרושי מנזי ידן) את השעם שבגמרא מקדימים לתפלת שחרית את אמירת הפיוט 'אדון עולם'; שכן הפיוט שביום הכפורים, טרם תחלת סדר עבודת התמיד בבית המקדש היה המונה שואל: 'האיר פני כל המזרח עד שבחרונו' כדי להזכיר את זכות האבות הקבורים בחברון (יומא פג מ"ג; רישומי פס). כך תקנו לנו לפתח את סדר תפלות היום שנתקנו במקום התמיד, בהנחת זכותו של אברהם אבינו שהיה הראשון שקרא לקדוש ברוך הוא 'אדון עולם'.

כאשר הובא הסדור החדש לפני רבו הגאון מוילנא, התבונן הגאון בתכנו, וכשהבחין בפרוש האמור, הפטיר בהתפעלות: 'אלו היה יוצא הסדור לאור רק כדי לגלות פרוש זה - דינו!' (ש"ח כ"פ יונה ו'ולנא תרל"ח הקדמה).

'אדון עולם' (א)

רמז לכונת השמות

ה'אובב ישראל' מאפסא גלה סבה נוספת לכך שמקדימים לומר 'אדון עולם' לפני התפלה: 'בשילחן ערוך' (א"ח ה א) נפסק: 'כשנזכר השם, יכון פרוש קריאתו באזנות שהוא אדון הכל, ויכון בכתיבתו ביו"ד ה"א שגיה והנה ויהיה, ובהזכירו אלקים יכון: שהוא תקיף בעל היכלת ובעל הכחות כלם'.

בפיוט 'אדון עולם' נרמזו כל הפגנות שיש לכוון באמירת השמות הקדושים בתפלה; פגנת שם אדנות: 'אדון עולם אשר מלך...', פגנת שם הו"ה: 'והוא היה והוא הנה והוא יהיה בתפארה', פגנת שם 'אלקים': 'בלי ראשית בלי תכלית ולו העוז והמשרה'. לכן, מקדימים אנו לומר 'אדון עולם' לפני התפלה. בכך אנו מכריזים ומגלים דעתנו, שפיון הנקשה לנו לזכור לכוון בכל שם ושם את הנהגה הנכונה, ויתכן מאד שנשעה ונשפח לכוון בזמן האמירה, לפיכך כבר מעכשו אנו מודיעים שבאנו מוכיכים את כל השמות על דעת פגנות אלו שנרמזו בפיוט. לפיכך עלינו לזכור לכל הפחות לומר פיוט קדוש זה בכונת הלב כראוי (שע"מ המנהיגים אות כט).

אדון עולם אשר מלך

פיוט זה מבטא מצד אחד את רוממות ה' וגדלותו, ומאידך את קרבתו הרבה אלינו ועמידתו למינונו בעת צרה. דבר זה בא לידי בטויו אף בשני התארים שבהם אנו מתארים אותו ויתברר בפתיחת הפיוט - 'אדון עולם אשר מלך'. מצד אחד הוא 'מלך' רם ונשא, ומאידך הוא 'אדון' המחזיק קשר אישי עם כל אחד מנתיניו ('חל ישראל עמי סו-סח).

מלך פשוט רבני אינו נקרא 'מלך', אלא אם כן מספיקים נתנו להשתעבד אליו ולעשר בכתר מלוכה, ואם אין מי שישתעבד אליו לא יקרא מלך, שהלא אין מלך בלא עם' (דבני בח"י בראשית לח א). לא כן הקדוש ברוך הוא: נקרא הוא 'מלך' מצד עצמו, שהלא מלך אף 'בטרם כל יציר נברא'. אולם בעוד שקדם שברא את העולם לא היו נבראים שהכירו במלכותו, 'לעת נעשה בחפצו כל אי מלך שמו נקרא'. נמצא שבראית העולם לא שנתה מאומה בעצם היותו 'מלך', אלא רק גרמה שבראו יקראוהו 'מלך', ועל כן אנו ממשכים ואומרים, כי גם 'אחר ככלות הכל, לבדו ימלך נורא' (שע"מ נח"ל בלק ברושי א).

בספר 'הארת התפלה' (עמ' ז) כתב כי בפתוח 'לעת נעשה בחפצו כל אי מלך שמו נקרא', טמון רעיון מוסרי עמוק: כדי להמליך את הבורא אין די בהכרזת 'מלך העולם' מאה פעמים ביום, מחובתנו ללוות לכך ציות והתבטלות למצוות שצונו בתורתו הקדושה. ולכך אנו רומזים באמירתנו: כאשר 'נעשה בחפצו כל' - 'אי מלך שמו נקרא'.

אדון עולם אשר מלך עוד בטרם כל יציר נברא שאין מלכותו תלויה בנבראים. לעת נעשה בחפצו כל, אי מלך שמו נקרא על ידי ברואי תבל. אולם גם ואחרי ככלות הכל - לבדו ימלוך נורא לפי שכאמור עצם מלכותו אינה תלויה בנבראים.

מכתבי אמונים

למערכת וכל מאמינים, אמנם קצת כאחור, אבל נראה היה לי לשלח רמז שעלה בדעתי בעת לומדי את המשנה במסכת ברכות (לה א): 'ביצד מברכין על הפרות? על פרות האילן הוא אומר: בורא פרי העץ'. וזכאונה מדוע נוקט התנא 'אילן', ולא 'עץ' כנסח הברכה? אלא ש'אילן' בגימטריה אמן, ולרמז באי שאין די בברכה בלבד, אלא שיש להשלימה בעגית אמן.

מעשה אמונים

ספור שבועי על אמו ותפלה

אזעקה של 'אמן' שהצילה מאסון

נרעכים ספור שהגיע לידנו לאחרונה וספר על ידי אחד מרבבות בני אמונים, יהודי יקר שזכה להיות מהעושים והמעשים למען עגית אמן. וכך הוא מספר:

רק פיוס, לאחר שעברו עשרות שנים מהאירוע ולאחר שבחסדי שמים זכיתי להיות מהעושים והמעשים למען האי מצוה רבה דעגית אמן, אני מודע לגדל ההשגחה הפרטית שהביאה אותי עד היום.

הייתי פשוט קטן כבן שנתיים, אז באותם ימים רחוקים, בן זקונים להורי הקרובים שגדלנו באהבה ומסירות, ואח קטן לאחי ולאחיותי הגדולים.

הורי דרו בקומה הרביעית בבנין משתף באחת משכונות ויושלים. באותם ימים טרם הייתה מודעות כמו היום לחשיבות של התקנת סורגים על חלונות הבית, ולעבדה זו הייתה משמעות קריטית בעבורי, אך כל יקדים את המאחר...

לאחר שכל אחי ואחיותי יצאו למקומות המודיעים, לא לפני שפנה להם פתחו את חלונות הבית לרוחה. אמי, שבמובן כלל לא הייתה מודעת לעבדה שנותרתי ישן לבד פחדרי, מהרה גם היא לארגו את תיקה ולצאת מהבית.

בבית הורי הקפידו מאד על עגית אמן. אמי שתיה קבלה הנהגה זו מהוריה, בני הדור הקודם, כמסורת רבת דורות, והיא הנחילה זאת לנו. בכל זה, מציא. כבר בהיותנו בגיל ינקות ממש, הרגלנו והתחכנו לענות אמן על כל ברכה שהיתה נשמעת סביבנו.

מקשי הספיקה לקרב את הכוס לשפתיה, והנה היא שומעת מקצה הבית קול דיקיק העונה אחריה: 'אמן...'

אמי והנחת לספר שוב ושוב לנכדיה ולנתיני הרבים בן ירבו, כי אחת מהמילים הראשונות שהוריהם לימדו לבטא בחייהם, הייתה המלה 'אמן'. גם אני, בן הזקונים, התחכתי קה, ואני משתדל להעביר את המסורת הלאה לילדי שחיייו.

מסתבר כי בדיק באותן דקות התעוררתי משנתי, וכאשר שמעתי את ברכתה של אמי, עגיתי מיד 'אמן', בדיק כפי שהרגילה אותי מינקותי. ברגע הראשון היא נתקפה בבהלה, היא לא חלקה לרגע שנותרתי לבד בבית, אולם מהר מאד חיללה בלבנה הבעדה המצועעת - מוישלה שלה, מוישלה הקטן בן השנתיים, כמעט ונתר לבדו בבית!

כבן שנתיים הייתי אז, בן זקונים מפנק ושובב במיוחד... רגלי הקטנות טפסו בקלות על מעקה הלול, קפצו לרצפת החדר, ומשם הגיעו לכל מקום...

היא מהרה לרוץ לחדר ולאמץ אותי לחיקה בחם, כשדמעות של חלקה שוטפות את עיניה.

עבדה 'חמדה' זו הסבה 'קאב ראש' של ממש להורי. כפי הנראה, אחי שמעלי היו 'רוגעים' ביחס אלי, כך שעד לאותה עת, כאמור, הם לא ראו צורך מיוחד בהתקנת סורגים על גבי החלונות. אלא שלאחר כמה פעמים שבהן קבלו טלפונים משכנים מעמיתים, דירי בנינים סמוכים, אשר נחרדו לראותני מטפס לחלון ומביט בעידו אל הרחוב ההומה, בגבה ארבע קומות - בין שמים לארץ, זאת מלבד הפעמים שנוכחו לראות זאת בעצמם, לא הייתה בינדם ברה אלא להזמין מסגר שיתקין סורגים על כל חלונות הבית.

נמל לשער מה היה יכול לקרות אלמלא הייתה שומעת את האמן? מפי נמל לשער מה היה יכול לקרות אלמלא הייתה משרישה בביתנו את ההלכה המפורשת בדברי הרמ"א (או"ח קוד ז): 'וילמד בנים הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא'.

עד שתשלם מלאכת הכנת הסורגים והרכבתם, היה עליהם לשמר עלי בכל חסם, ומאידך להשתדל לשמר על החלונות סגורים ואטומים במשך כל השעות שבהן הייתי ער בבית. מדי בקר, לאחר שאחד מאחי או אחיותי יצאו אותי לגן הילדים, היו החלונות נפתחים לרוחה, והבית היה חלוק לאורו נעים.

את אותו היום שבו התחשב הספור אמי לא תשכח לעולם, וגם פיוס, כחלף עשרות שנים מאז, עדיו היא

מהתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של קדוש ה' הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע בן הרה"ק רבי שלום שכנא מפרוהבישט זי"ע, נלב"ע ביום ג' חשוון תרי"א

הגאון החסיד רבי מוטל סלונמימער זצוק"ל היה תמיד מספר, שפעם נכנס הרה"ק מרוזין זי"ע לבית המדרש כשהחסידיים ישבו בסעודת מלוא מלכה וסיפרו מצדיקים, נענה הרה"ק מרוזין וסיפר שפעם אחת נשמטה טליתו של הבעש"ט הקדוש ויצאה מהגארטל, ניגש זקני המגיד זי"ע ותחב את הטלית בחזרה לתוך הגארטל, ואז התחיל המגיד הקדוש לרעוד מפחד כל כך עד שהיה בסכנת נפשות, והיו חייבים להפסיק את הבעש"ט מדביקותו ולהזכיר אצלו את המגיד כי היה ממש במצב סכנה. אמר הרוז'ינער: "דעו לכם, הבעש"ט לא היה ה'כביכול' עצמו וזקני המגיד ממעזריטש לא היה 'בעל-עגלה', ואף על פי כן כשרק נגע בלבושו של הבעש"ט אחזתו חיל ורעדה, והלא העולם כולו הוא לבושו של הקב"ה כביכול, שהוא מסתתר בעולם הזה, ואם כן איזה פחד צריך ליפול על אדם בכל דבר שהוא נוגע מהעולם הזה, שהרי הוא נוגע כביכול בלבושו של הקב"ה..."

עוד סיפר רבי מוטל סלונמימער שהרה"ק מרוזין היה אומר: "דבוננו של עולם, אני מוחל לך עולם הזה, אני מוחל לך עולם הבא, ובלבד שתאיר את העינים שלא יסתובבו כהממות בעולם הזה..."

בספר נתיבות שלום למרן האדמו"ר מסלונים זצוק"ל מובא שהרה"ק מרוזין זי"ע אמר על עצמו, שבעולם הזה הוא רואה את כל הצרות העוברות על כלל ישראל, אך כאשר הוא עולה לעולמות העליונים לבקש עליהם רחמים הריהו רואה שבעצם הכל טובה, שכל הנגהת הקב"ה עם ישראל וכל מה שעובר עליהם זה רק לטובתם, ואח"כ כאשר הוא יורד שוב לזה העולם הוא רואה שוב איך שכלל ישראל נמק בצרותיו, ועל כן הוא מבקש מהש"ת: הרי אתה נמצא בשמים ובארץ, תעזור ותושיע שיהיה רק טוב, הן בשרשו והן בגילוי בעולם הזה...

סיפר הגאון הצדיק רבי חיים ברים זצוק"ל, שהרה"ק מרוזין זי"ע ישב פעם לעריכת הסדר לביל פסח עטור סביבו באורחים, ופנה אליהם לפני הסדר ואמר להם: "אני מבקש מכם, אנא אל תבלבלו אותי במחשבותיכם לביל קדוש כזה..." הדברים יצאו מפה קדשו וחרדת קודש אחזתם, ואף על פי שהאורחים בעצמם היו בעלי השגה ומורמים מעם, נחרדו מכך עד עומק נשמתם. לאחר הסדר דיברו האורחים ביניהם ואז נתברר להם לפליאתם שכל אחד מהם החליט להתעמק במשך כל ליל הסדר בפסוק שמע ישראל וגו' שהוא פסוק של יחוד ה', ובזה שמרו את מחשבתם במשך כל הסדר שלא לבלבל את מחשבותיו של הצדיק.

נסיים בדבריו הקדושים של בנו מרן הרה"ק מסאדיגורא זצוק"ל שאמר על יום ההילולא של אביו החל ביום ג' חשוון, שבימים זה עיצומו של יום מכפר.

מה הטריד את רבן של ישראל לפני פטירתו

הברכה בבית שנשפך בו יין

השבוע למדנו בדף היומי (דף ס"ה ע"א): "אמר רבי חנין בר פפא, כל שאין יין נשפך בתוך בתים כמים אינו בכלל ברכה, שנאמר וברך את לחמך ואת מימך".

וכתב על זה הרמ"א בהלכות הבדלה (סימן רצ"ו סעיף א'): "ונוהגין לשפוך מכוס של יין על הארץ קודם שסיים בורא פרי הגפן... וטעם השפיכה, דאמרינן כל בית שלא נשפך בו יין כמים אין בו סימן ברכה, ועושין כן לסימן טוב בתחלת השבוע".

והקשה הט"ז (שם ס"ק א') איך יתכן שציוו חכמים לשפוך יין על הארץ, הרי יש בכך איסור של בל תשחית. ולכן הוא מבאר שהכוונה היא "שלא יתרגז אדם בביתו אפילו אם יארע לו היזק, דהיינו שכבר נשפך יין בשוגג על ידי שום אחד מבני הבית, ודרך של בני אדם להתרגז בשביל זה, על כן אמר כל בית שאין היין שנשפך בשוגג נחשב לו כאילו היה מים, אלא אדרבה מתרגז, אז אין בו סימן ברכה". והוא מביא על כך את דברי הגמרא במסכת סוטה (דף ג' ע"ב) שכשיש כעס בבית הרי זה סימן לעניות ח"ו.

פרידתו השמימית של מרן החתם סופר מהעולם הזה

סיפור הסתלקותו של מרן הגאון הקדוש בעל החתם סופר זצוק"ל [שיומא דהילולא שלו חל השבוע ביום כ"ה תשרי], הוא אחד הסיפורים העוצמתיים והנוראים בענין שינון ולימוד התורה הקדושה. וכך היה הסיפור כמסופר בפי תלמידיו וצאצאיו:

קודם הסתלקותו הגיעו אליו אנשי החברה קדישא לומר אתו את הסדר שאומרים בשעת יציאת נשמה, אך החתם סופר ביקש מהם שיצאו, כי הוא חוזר עכשיו על כל מה שלמד במשך כל ימי חייו, ושלא יבלבלו אותו באמצע החזרה...

וכך חזר החתם סופר על כל חלקי תורתו העצומים של כל משך ימי חייו, והכל היה נהיר ובהיר אצלו, חוץ מסברא אחת דקה שחידש לפני הרבה שנים שלא זכר אותה בבירור. ביקש החתם סופר לשלוח טלגרם לתלמידו רבי מנחם כ"ץ זצוק"ל שייגיע אליו מיד ויחזור לפניו על אותה סברא, מאחר שסברא זו אמר רק לפני שנים רבות כשרבי מנחם כ"ץ למד אצלו ביישיבה, ולא חזר עליה שוב לפני התלמידים במשך השנים שאחר כך, ולכן הוא מבקש שר' מנחם כ"ץ יגיע במהירות לפרעשבורג להזכירו סברא זו, כדי שיוכל לעלות למתיבתא דרקינא עם כל התורה שלו.

כאשר רבי מנחם כ"ץ קיבל את המכתב לא קלט את הדחיפות שבו ולא הבין שרבו עומד כבר סמוך כל

כך להסתלקותו, ועל כן לא מיהר לצאת לדרך מיד. לאחר זמן כאשר הגיע לפרעשבורג ובא לביתו הקדוש של החתם סופר זי"ע, היה החתם סופר כבר במצב של גסיסה ממש קודם יציאת נשמה, כשאלפי יהודים מפרעשבורג והגלילות עמדו סביב הבית. מיד נכנס רבי מנחם כ"ץ זי"ע, ניגש למיטתו של החתם סופר, ולחש באוזניו את אותה סברא שהחתם סופר ביקש ממנו להזכירו, ובכך השלים החתם סופר את החזרה של כל התורה כולה בבהירות, ומיד אמר לו החתם סופר: "כהן, גסיסה!" [כלומר, כיון שהוא כהן יזדרז לצאת מהבית, שהרי הוא כבר במצב של גסיסה], וברגע שיצא רבי מנחם כ"ץ מהבית נסתלקה נשמתו של מרן החתם סופר, ומשה עלה אל האלקים.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ג' אלול)

איך נמשיך את הודש תשרי לכל ימות השנה

מרן רבי חיים פלאגי כותב בספרו 'מועד לכל חי' אודות מעלת הימים הללו: "הימים של סוף תשרי הם ימי שורש לכל השנה לעומת חדשי השנה, והוא סגולה נפלאה לעזר מהש"ת כל ימי השנה".

בענין זה יש להביא את פירושו הנפלא של כ"ק מרן הרבי הקדוש ה'באר יעקב' מנדבורנה זצוק"ל בפיטו "יהא רעוא קמיה דתשרי על עמיה", שהכוונה היא שאנו מבקשים שתשרי ימשיך לכל השנה, שנתפלל כל השנה כמו שהתפללנו בחודש תשרי, מיט א ברען, בהתלהבות ויראה יתירה.

חשבתי בחמלת ה' עלי שאם אנחנו רוצים שהתפילה שלנו כל השנה תזכיר, ולו במעט, את חודש תשרי, זה תלוי בהכנה לתפילה. אם נכין את עצמינו כמה דקות לפני התפילה בדבר רחוני, במשנה, בהלכה, בזוהר, בחסידישע ספר, במוסר ספר, זה יכול לסייע.

ונצטט כאן קטע מהספר הקדוש 'עבודת עבודה' ממרן האדמו"ר השרף מטאש זצוק"ל (פרשת נשא) המדבר אודות הזרזות לילך לבית הכנסת קודם התפלה. וזה לשונו: "הסימן לאדם אם הוא דבוק אל השם בכל עסקיו, אם בבוא העת ללכת לבית המדרש הוא מן הממהרים לבוא ומזדרז להיות מעשרה ראשונים לתורה ולתפלה, וכדאיתא בשו"ע (א"ח סי' צ' סעיף י"ד) שצריך להשתדל להיות מהעשרה ראשונים, כי עשרה הראשונים משרים את השכינה בבית

כל אחד ואחד
מישראל,
שיעשה עצמו
מקדש ומשכן
להשראת
השכינה

המדורש... וכן צריכים העשרה להיזהר שלא לצאת מבית המדורש בכל עת התפילה, כי גורמים זה לבטל את השראת השכינה. וגם כשיש יותר מעשרה, הרי לפי ריבוי הציבור מתרבה השראת השכינה, וכשיש אחד עשר יש יותר השראת השכינה מעשרה, כמו שאמרו במסכת ברכות (דף מ"ט ע"ב) כי כאשר מזמנין ברכת המזון בעשרה אומר נברך לאלוקינו, בעשרה והוא אומר ברכו. וכתבו בספרים הטעם בזה, כי באחד עשר שורה השכינה באור גדול יותר מבעשרה. ובמאה אומר נברך לה' אלוקינו, ובמאה הוא אומר ברכו, ובאלף אומר שבע יותר גדול, ובבריבוא שבע יותר גדול, כי לפי ריבוי הציבור שורה השכינה בהתגלות יתירה. והרה"ק בעל התניא ז"ע כתב באגרת הקודש (פרק כ"ג), שקיבל מרבתינו נ"ע, שכאשר יושבים עשרה מישראל יחד, אם מלאך ושרף נמצא ביניהם הוא מתבטל ממציאיותו מרוב האור השורה שם...".

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ט תשרי תש"פ)

מיני מתיקה

צדיקי הדורות החשיבו מאוד את לילות החורף הארוכים וכינו אותם 'די הייליגע ווינטער נעכט' - [לילות החורף הקדושים]. כפי שמובא בספר דרכי חיים ושלום למרן הרבי ממונקאטש זצוק"ל. הרה"ק מראפשיץ זצוק"ל היה אומר לאחר חג הסוכות: אנו יוצאים מימים גדולים וקדושים [די הייליגע טעג], ועתה אנו נכנסים ללילות גדולים וקדושים [די הייליגע נעכט]. הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זצוק"ל היה קורא להם 'די גאלדענע נעכט' - [לילות הזהב]. והרה"ק המהר"ר מבעלזא זצוק"ל היה אומר בשם הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זצוק"ל שלילות החורף יש בהם קדושת חול המועד. וכל זאת מפני שלילות החורף הארוכים ניתן לנצל אותם להתמדה בתורה ולשקוע בסוגיות הגמרא.

איתא בגמרא במסכת חגיגה (דף י"ב ע"ב): "אמר ריש לקיש כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום". ונשאלת הקושיא הרי חיוב התורה שייך בכל רגע פנוי, וכמו שנאמר והגית בו יומם ולילה, אז מהי החשיבות המיוחדת בלימוד בלילה? מדוע שכרו של העוסק בתורה בלילה רב כל כך?

חשבתי בחמלת השם עלי ובסייעתא דשמיא, שלאמיתו של דבר כולנו שואפים להגיע לדרגה הגבוהה של לימוד תורה לשמה בלתי לשם לבדו, אך לפעמים היצר מבלבל אותנו ומכניס לנו בלימוד התורה אינטרסים או שיקולים רווחיים, לימוד כזה הוא רחוק מתורה לשמה. לימוד מתוך כוונה לרצות את ראש הכולל שלא יוריד לו מהמשכורת, או למצוא חן בעיני אנשים מסוימים מכל מיני סיבות, הרי אינו נחשב כדרגה הגבוהה בתורה לשמה. אולם העוסק בתורה בלילה, הרחק מעין רואים, בבית כנסת חשוך או בבית, מי רואה אותו איך הוא בוער ב'אמר אבי', מי רואה איך הוא יושב שקוע ראשו ורובו בתוך הסוגיא, וממילא הוא מתקרב לדרגת לימוד תורה לשמה, ועל כן מושך עליו הקב"ה חוט של חסד ביום. עמלי תורה בצנעה זוכים לחן מיוחד ולסייעתא דשמיא שלא כדרך הטבע.

מאמר על מעלת קיום סעודת מלוה מלכה וסעודת ראש חודש

להגל ליל ראש חודש חשוך אשר יחול השבוע במוצאי שבת, בו אנו מקיימים בסעודה אחת 2 מצוות: סעודת ראש חודש וסעודת מלוה מלכה, ראינו כאן לנכון להביא מאמר אודות מעלת מצוות אלו, המאמר מלוקט מתוך הספרים הנפלאים 'חי וקיים' על סעודת ראש חודש, 'רחי וקיים' על סעודת מלוה מלכה, מאת הגאון הצדיק רבי חיים יוסף פרידמן אב"ד בערז'אן שליט"א.

על הכח הגדול הטמון בסעודת מלוה מלכה מובא בשם הרה"ק רבי שלום מפראהביטש זצוק"ל, שאמר שכל מי שישמור סעודת מלוה מלכה יהיה בטוח תמיד במזונותיו. ונתן רמז לזה בלשון הפסוק בתהלים (ק"ט ק"ז) "סִעְדֵנִי וְאֹשְׁעָה וְאֹשְׁעָה בְּחֻקֵיךָ תְּמִיד", ופירושו הדבר, שדוד המלך אמר 'סעדני' היינו מי שיקיים את הסעודה שלי [שהרי סעודת מלוה מלכה היא סעודת דוד מלכא משיחא], 'אושעה' - תהיה לו ישועה, ואיזו ישועה, 'אושעה בחוקיך תמיד' דהיינו שיזכה לפרנסה ברווח, כי חוק הוא לשון מזונות כמו שהגמרא אומרת במסכת ביצה (דף ט"ז ע"א).

חסידים הוסיפו לכך רמז נוסף בלשון הפסוק בפרשת משפטים (שמות כ"ב כ"ד) "אִם כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי", 'אם כסף' - אם תרצה לזכות לפרנסה ברווח, העצה לכך היא 'תלוה', היינו שתלנה את השבת בסעודת מלוה מלכה, 'את עמי' - ברוב עם הדרת מלך.

ובספר חמד שלמה מבאר בזה מאמר חז"ל (שבת ק"ח ע"א) "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות", כלומר שתעשה סעודת שבת בימי החול, והיינו סעודת מלוה מלכה שהיא סעודה שבתית הנעשית במוצאי שבת שהיא כבר חול, ובזכות זה 'אל תצטרך לבריות', שתזכה לפרנסה ברווח.

עוד מובא בשם הרה"ק מרוז'ין ז"ע [שיומא דהילולא שלו יחול השבוע] במעלת סעודה זו, שרמז בלשון הפסוק בפרשת ויצא (בראשית כ"ח י"ב) "וְהָיָה סֶלֶם מִצֵּב אֲרָצָה וְרֵאשׁוֹ מִגֵּיעַ הַשְּׂמִימָה", 'סל' ראשי תיבות ס'עודת ל'וית מ'לכה, והכוונה היא שסעודה זו היא לכאורה מוצב ארצה, שנראית כדבר גשמי וארצי, אך ראשו מגיע השמימה, כי בזה נשפעים השפעות רבות מלמעלה למטה.

עוד אמר הרה"ק מרוז'ין ז"ע [כמובא בספר אילה שלוחה להגה"צ רבי נפתלי מליטאוויסק זצוק"ל]: אלה שאינם נוהרים בסעודת מלוה מלכה ובסעודת ראש חודש קורא אני עליהם את הפסוק "עַד מַתִּי אַתֶּם פּוֹסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִיפִים" (מלכים א' י"ח, כ"א), כי יש שני סימנים בשולחן ערוך שיש בהם סעיף אחד, סימן ש' על סעודת מלוה מלכה וסימן תי"ט על סעודת ראש חודש. וכן מביא בספר "רמזי שבת" (אות תשל"ב) בשם הרה"ק החוזה מלובלין זצוק"ל שלכן הקפיד המחבר לסדר את שני הסעיפים הללו כל אחד בסימן בפני עצמו, כדי שיהיו הסעודות הללו ענין חשוב בעיני העולם.

הוסיף על כך הרבי הקדוש מפנינסק קארלין זצוק"ל (מטה אהרן גליון ק"ו) בשם צדיקים, שבשולחן ערוך סימן תי"ט ישנם רק 5 מילים: "מצוה להרבות בסעודת ראש חודש", לרמז שהנוהר בסעודת ראש חודש כאילו קיים את כל מה שכתוב בחמשה חומשי תורה.

ועוד מביא שם בשם הרה"ק רבי מאיר'ל מפרעמישלאן ז"ע שאמר: אצלי ישנם אנשים שזכו לגילוי אליהו רק בגלל שזוהרו בסעודת ראש חודש...

ונסיים בדבריו הקדושים של בעל המאמר ושמש במעלת חודש חשוך, וזה לשונו (בפרשת שמיי): "ומי שהוא חכם ומבין מדעתו יוכל לידע שגם הצירוף של ראש חודש מרחשוון יורה על הדעת, לכן נהגו אנשי קדמוני זמנינו ללמוד בראש חודש אייר ובראש חודש מרחשוון הלכה תוספות, מפני שביום טוב נתגלו קדושות עליונות על הכנסת ישראל שהן בינה ודעת, וצירוף של ראש חודש אייר וראש חודש מרחשוון מורים על הדעת, ונתכשרו חודשים אלו להשיג דעת התורה יותר מבשאר חודשים, והיה זאת להם לאות, אם ניתוסף להם דעת יותר ומחדשין חידושין דאורייתא יותר מבשאר חודשים אז ידעו שהשיגו בהחג הקדושות העליונות".

מאוצרות הפרשה

כשהיה מרן האדמו"ר הזקן בעל התניא ז"ע במאסר, היו החוקרים מתוחכמים אתו ושואלים אותו שאלות שונות על התורה ועל מצוותיה. פעם שאלו גוי מלומד אחד: אולי תוכל להסביר את השאלה ששאל הקב"ה לאדם הראשון "אֵיפֶּה", וכי לא ידע הקב"ה איפה הוא?

ענה לו בעל התניא: למשל אדם שהוא בין 32 ל-41 חודשים ויומיים [היה זה בדיק גילו של החוקר], שואלים אותו אֵיפֶּה, איפה אתה? מה כבר עשית בחיים שלך עד היום?

החוקר שנדהם מדברי הרבי, אמר מיד בהכנעה שהוא מוכן לעזור לרבי בכל מה שצריך, והבטיח לעשות ככל יכולתו למען שחרורו של הרבי הקדוש.

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד הגאון הרב אברהם ישעיהו שליט"א בעל 'מתיקות הדף היומני',

בשמחת תורה הרבה יהודים בכל העולם שרו בדביקות את השיר 'כד יתבין ישראל', והרבה מאוד חושבים לתומם שזה לשון מהזוהר הקדוש. מתברר שרובן של ישראל מרן הגאון מוילנה זצ"ל חיבר את המילים. כך מופיע במחזור עתיק שנקרא 'מחזור וילנה הראשון', שם מתחת לנוסח ההקפות של שמחת תורה מופיעים המילים של השיר, בתוספת הערה שרבינו הגאון

מוילנא חיבר את הנוסח של השיר, והוא היה שר את המילים בכל שנה בהקפה השלישית של שמחת תורה. ומה שעוד מתברר שהגאון רבי קלמן לנדא שליט"א (מחשובי המג"ש בשיבת טשעבין) זכה לשמוע מפאר הדור החזון איש את המנגינה הידועה על המילים, אותה הביא החזון איש מעירו קרליץ הסמוכה לוילנא. אגב, לא אשכח את אביכם הצדיק רבי שמואל צבי זצוק"ל בוער בנדבורנה בטיש אצל מרן הבאר יעקב זצוק"ל כששרו את השיר הזה, (האם גם הוא שמע את השיר אצל רבו החזון איש?)

תזכו להגדיל תורה ולהאדירה, תמסרו במשפחה שהספר 'אנא עבדא' הוא מתנה גדולה לכלל ישראל. בברכה, יוחנן ברזיל

אל הרה"ק הרבי רבי ברוכל' ממעז'בו' ז"ע הגיע פעם יהודי אחד שברצונו לנסוע לארץ ישראל והוא רוצה לקבל ברכת פרידה מהרבי. אמר לו הרבי: וכי אתה יודע מה היא ארץ ישראל? דע לך שאותה התעוררות שיש כאן בראש השנה צריך להיות לו לאדם בארץ ישראל במשך כל השנה. וכמו שנאמר "ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", כלומר ההתעוררות שמראשית השנה, צריכה להיות שם עד אחרית שנה.

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

לתרומות, להנצחות ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

מאוצרות הפרשה

ויבן ה' אלוקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה (בב) בברכות השחר האנשים מברכים שלא עשני אשה. בפשטות הסיבה היא, שאשה פטורה מחלק מהמצוות, ובעיקר מלימוד התורה, ולכן זו ברכת הודאה לה' שהכניס את האיש בכלל החיוב. האשה לעומת זה מברכת שעשני כרצוני, ובפשטות זהו מין צידוק הדין, זה מה שיש ותודה רבה על זה. אבל רבי חיים קניבסקי פירש דבר נפלא. כשרצה הקב"ה לברוא את האדם, אמר "נעשה אדם". כלומר, התייעץ עם המלאכים אם לברוא או לא לברוא את האיש, אך כשעשה מהצלע את האשה, לא כתוב שהתייעץ עם אף אחד, וזהו הכוונה שעשני כרצוני, כרצוני לבד, בלי להתייעץ עם אף אחד. (מדשן ביתך)

ואיבה אשית בינך ובין האשה (ג, טו)

פירש"י: "אתה לא נתכוונת אלא שימות אדם כשיאכל הוא תחילה, ותשא את חוה, ולא באת לדבר אל חוה תחלה, אלא לפי שהנשים קלות להתפתות ויודעות לפתות את בעליהן, לפיכך ואיבה אשית". הדבר מובא בסוטה (ט: ושם מוזדקק המהרש"א עם קושיה: הנחש מפתה את חוה לאכול ולהאכיל את אדם כדי שאדם ימות, אבל מאחר שהיא תאכל – אז גם היא תמות! ומה ירוויח הנחש?

מיישב הג"ר שמואל יצחק הילמן זצ"ל, אב"ד לונדון. יש לדקדק בלשון רש"י שכתב "שימות אדם כשיאכל הוא תחילה", מנין לו זאת? אולי היא תאכל תחילה? ואולי יאכלו שניהם בשוה? הנחש ידע שאדם יאכל תחילה, החשבון שלו היה מדוקדק: חוה לא שמעה את הציווי מהקב"ה שלא לאכול מהעץ רק אדם אמר לה מכח מה שהוא שמע "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות" (ב, יז). כעת מגיע הנחש ומכחיש את דברי בעלה ואומר לה "לא מות תמתון" (ג, ד).

לפי"ז ניצבת חוה מול ספק השקול. אמנם, אם תשמע בקול הנחש ותטעם מן העץ היא בספק מיתה – כי אולי דברי בעלה כן צודקים. העצה היחידה לפשוט את הספק זה ע"י שאדם יאכל קודם מהעץ, והיה שהוא לא ימות אזי תדע שהנחש צודק. אבל מכיון שהנחש היה בטוח שאדם ימות, ממילא היה ברור לו שאחרי שחוה תראה שאדם מת מכך ברור שהיא לא תוסיף ותאכל!

אמנם, הנחש טעה ביסוד אחד. הוא בנה על כך "שהנשים קלות להתפתות" כלשון רש"י, ולא לקח בחשבון שזה יפעל כל כך חזק שכלל לא תמתין שאדם יאכל קודם, אלא היא בעצמה תאכל קודם. נמצא שאותה סיבה גופא עליה בנה הנחש את כל המגדל, היא גופא שמטה את המגדל... (מוסף שבת קודש יתד נאמן)

לא ידעתי השומר אחי אנכי (ד-ט)

כשהקב"ה שאל את קין "אי הבל אחיך" ענה קין "לא ידעתי", מדוע הוסיף "השומר אחי אנכי"? מתרץ החיד"א בספרו "פני דוד" בשם הרב הגדול מהר"ר יוסף דוד זלה"ה, על פי מה שנפסק, אדם שאומר לא ידעתי דינו כפושע, אך דין זה הוא רק בשומר, אבל מי שלא קיבל על עצמו שמירה אין לו דין פושע יכול לפטור עצמו בטענת לא ידעתי. וכך מתבארים הפסוקים, הקב"ה שואל את קין "אי הבל אחיך?" עונה קין "לא ידעתי!", ואם תאמר שכל האומר לא ידעתי נקרא פושע, "השומר אחי אנוכי?", וכי נעשיתי שומר עליו כדי שאתחייב מטעם לא ידעתי!?

בראשית ברא אלקים (א, א)

כתב היכלנו: הפסוק שלפנינו מורכב משבע מילים ועשרים ושמונה אותיות. במקביל, גם השבח הנשגב: "יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי" כולל בתוכו שבע מילים ועשרים ושמונה אותיות. מכאן רמז לדרשת חכמים שכל העונה 'אמן יהא שמה רבא' בכונה כאילו נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית.

שם. מוצאי ראש השנה תשע"ז, רחוב השומר – בני ברק, השעה 01:00 לאחר חצות הלילה. מאות אנשים גודשים את התחנה, ממתנינים לקו 402 שיעלה אותם לירושלים עיר הקודש בתום יומיים גדושים בהיכלי התורה והחסידות – רעננים נפשית אך סחוטים פיזית. בליל של תיקים ילדים ועגלות, מוזודות ילדות וחבילות... כל קצה של אוטובוס שנראה באופק מעורר תקווה בלב, אך גם זה מסתיים במפח נפש – כקודמיו. בקיצור, רק מי שחוה את החוויה המפוקפקת הזו מבין אל נכון. ואז מגיע אוטובוס ועוצר. אף אחד לא מתסער עליו. הוא אמנם ריק לחלוטין אבל המספר שעליו – 318 – מעיד שפניו מועדות לעיר רחובות. אז איך הוא בכלל נקלע לכאן לרחוב השומר שאיננו כלול במסלול שלו? "לרחובות?" שואל הנהג בנימוס. האנשים משיבים בשלילה, ואחד עם מצב רוח מציע לנהג להחליף את השלט ל-402 ואז לא ישאירו אותו לבד. אבל זה בלתי אפשרי – יודעים הם את מה שיודע הנהג. האוטובוס ריק לחלוטין והוא מתמהמה בתחנה. אחד הנוסעים עולה עליו ופותח במונולוג: אתה רואה כאן את הנשים הרבים, אנשים נשים וטף, באמצע הלילה, עם כל החבילות והעגלות. עברנו יומיים גדושים בתפילות וכו' וכו' יש לך מושג אילו זכויות יהיו לך אם תיקח אותנו הביתה? ... אבל זה בלתי אפשרי יודעים הם את מה שיודע הנהג.

לפתע לוחץ הנהג על כמה כפתורים, ועל הצג מופיעות הספרות המיוחלות 402! האוטובוס מתמלא במהירות והוא נוסע לירושלים. במהלך כל הנסיעה מעתירים הנוסעים שלא נרדמו ברכות על ראשו של הנהג הצדיק שהשכיל להבין למצוקת הנוסעים. שהבין שישנם מצבים חריגים בהם יש "לסרב פקודה", להתעלם מהוראות משרד התחבורה ולנהוג, תנתי משמע, כפי שצריך.

רק לקראת התחנה האחרונה העיז בחור אחד לשאול את הנהג: עם כל הכבוד, אתה לא מפחד, לחטוף קנס שמן על מה שעשית? והגו מחייך: אני נראה לך משוגע? חביבי, אני קו 402. פשוט לא רציתי לחטוף את זעם הנוסעים שעומדים שעתיים בתחנה – אז שיחקתי אותה נהג בקו 318 שעושה להם טובה!...

אי אי אי – סיים הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א את הסיפור כפי ששמע מבעל המעשה: אוטובוס שלם היו משוכנעים שההשתדלות שלהם פעלה את הבלתי ייאמן שנהג יסכים להחליף את מספר הקו, זה בטוח שהבדיחה שלו ריככה את לב הנהג, זה משוכנע שהנימה הנמרצת שלו אילצה את הנהג וכו' ולא ידעו ולא חלמו שהכל נכתב כבר מראש. הקב"ה הועיד להם את קו 402 מתחילה, ורק "הסתר פנים" קטן גרם לחשוב שאת כל זאת פעלו הם...

"בראשית ברא אלקים" מראשית הבריאה תכנן הקב"ה את הכל – אנחנו רק ניצבים קטנים שמשתלבים בתוכנית המיוחדת מראש! (מוסף י"ג)

משמירת שבת רק מרוויחים

ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות (ב, ג)
 בדברי הפסוק, מוצאים אנו שתי מעלות יקרות שהעניק הבורא יתברך ליום השבת: הוא 'בירכו' – ואף 'קידשו'. מעתה, עלינו לברר: האם מדובר בשני עניינים שונים ונפרדים במהותם – או שמא תלויים וכרוכים הם זה בזה?
 בכדי להשיב על שאלה זו, נקדים סיפור שהתרחש כאן בארץ ישראל, בין השנים תר"פ לתר"צ, בתקופת המנדט הבריטי. וכך היה מעשה: יחיאל וואקס, היה קבלן גדול, שהתחרה בחברת 'סולל בונה' המבוססת והאיתנה. הוא בנה בניינים רבים בגוש דן, ובפרט בעיר 'רמת גן', שבאותם ימים היתה בחיתוליה. על אף שהיה אדם יחיד, ומולו עמד גוף הסתדרותי משומן – עשה יחיאל חיל בעסקיו, כאשר הוא מעסיק עשרות פועלים, יהודים כולם. באותם ימים, עלותו של ה'מלט' לבנין – היתה גבוהה ביותר. תהליך ייצורו היה מורכב ומסורבל, ובארץ עדיין לא היו בתי חרושת שעסקו בכך. המלט, היה מיובא איפוא מבריטניה, כאשר עלות המשלוח מייקרת את הסיפור משמעותית כשלעצמה... החומר היקר, היה מגיע באניות – כשהוא מאוכסן בחביות, שמשום מה לא היו מכוסות. הוא היה מגיע לנמל יפו, ומשם – הובל בעגלות רתומות לסוסים אל אתרי הבניה. בתקופה בה התרחש המעשה, המתין יחיאל בדריכות למשלוח גדול של מלט שאמור היה להגיע מעבר לים. הוא היה זקוק לו בדחיפות, לשם השלמתם של מספר פרויקטים גדולים, שעמדו בעיצומם. ואכן, באחד מימי השישי של חודש אייר – פרקה אניית משא כמאה וחמישים חביות בנמל יפו, כאשר שבעים חביות מיועדות לחברתו של יחיאל וואקס, מיודענו, והשאר – עבור חברת 'סולל בונה'.
 יחיאל עצמו, נוכח היה בנמל בעת פריקת הסחורה, תוך שהוא מטפל באופן אישי בסידורי המכס, ומשיגה על פועליו בשעה בה העמיסו את החביות היקרות על עגלות – בדרך אל הרחוב בו עמדו בשורה כמה בניינים המצפים להשלמה. באותה שעה, אל צידו השני של הרחוב – עשו את דרכן עגלות נוספות, טעונות אף הן בחביות מלט: היו אלו העגלות של 'סולל בונה', שהובילו את החומר היקר אל בניינים אחרים, על בנייתם שקדה החברה המתחרה.
 יחיאל השיגה על פועליו בשעה בה פרקו את החביות מהעגלות, ולא עזב את המקום עד שוויידיא כי פועליו אף הם הלכו לבתיהם – עד האחרון שבהם. לא יהודי כמוהו, יאפשר חילול שבת על ידי מי מעובדיו היהודים, חלילה...
 אולם אז, כאשר סוף סוף יצא לדרכו אל ביתו שביפו, הבחין לפתע בעננים אפורים המכסים את השמים... הימים היו ימי אייר, החורף חלף עבר זה מכבר, כך שיחיאל לא העלה בדעתו אפשרות בה ירד מטר לפתע... ובכל זאת, שעה קלה מאוחר יותר, נשמעו דפיקות על דלת ביתו: היו אלו כמה מפועליו, אשר הצביעו על השמים והבהירו: "גשם עומד לרדת. אם המלט ישאר חשוף, תחת כיפת השמים – הוא יתקלקל לחלוטין, ויהיה זה הפסד עצום שאין לו תקנה!".
 יחיאל הביט בשעונו. עוד שלש שעות תפרוס שבת המלכה את כנפיה על היקום. חשבון פשוט הביא אותו לידי מסקנה, כי אם יגש עם פועליו כעת לכסות את המלט – ישנו חשש רב לחילול שבת! יחיאל ידע היטב, כי במלט שקנה - השקיע את כל הונו, כך שאם הוא יתקלקל – תהיינה לכך השלכות איזומות על עתידו הכלכלי... ובכל זאת, הוא אפילו לא היסס: "אני אוסר עליכם לגשת אל הנמל ולכסות את החביות, בשום אופן!"
 הבהיר לפועליו, אשר לא התנוכחו, ומיד פנו אל בתיהם.
 במשך כל אותו ליל שבת, ניתכו מטרות עזו, אולם בליבו של יחיאל לא חלפה אפילו חרטה קלה שבקלות. ברור היה לו כי עשה את המעשה הנכון, תהיינה השלכותיו אשר תהיינה! יחיאל סילק איפוא ממחשבתו את הענין לחלוטין, תוך שהוא מתענג על זמירות השבת ועל לימוד התורה כהרגלו, בעוד פניו מאירות באור יקרות: אור שזוכה לו רק מי שעומד בנסיון קשה במיוחד! רק במוצאי שבת – מיהר לשים פעמיו אל אתר הבניה, בכדי לאמוד את מידת הנזק.
 להפתעתו, כאשר הגיע אל אתר הבניה החשוך, כשפנס בידו - התברר לו כי כל שבעים חביותיו מכוסות היטב בלוחות עץ, שמאן דהו טרח להשיג ולהניח עליהן... אפילו טיפה אחת של מים לא חדרה לחביות! כל נזק לא נגרם!
 יחיאל תהה בליבו אודות זהותו של המושיע האלמוני. "אולי היה זה אליהו הנביא? אולי המלאכים שליוו אותי בדרכי אל בתי בליל שבת?" חלפה בליבו מחשבה, אולם הוא מיהר לדחותה... "וכי מי אני ומה חיי, שיעשו נס מיוחד משמים בכדי להציל את חביותי משחת?" הרהר, ובכל זאת: הסבר אחר – אין...
 את התשובה – לא קיבל יחיאל באותו הלילה. רק למחרת בבוקר, כאשר הגיע אל אתר הבניה כמדי יום ביומו – הגיעו לאזניו מהמגרש הסמוך זעקותיו של מנהל העבודה מטעם 'סולל בונה', אשר צעק בזעם על פועליו, שלא היו מבני ברית: "הלא שלחתי אתכם ביום שישי אחר הצהריים לכסות את החביות! מדוע הן נשארו גלויות? המלט התקלקל כולו! מדובר בהפסד עצום!" השתולל לה, ואילו הפועלים השיבו: "איננו יודעים מה אתה שח... ביצענו את המשימה באופן מלא: כיסינו שבעים חביות!"...
 רק אז התברר, כי הפועלים ששלח מנהל העבודה של 'סולל בונה' – כיסו בטעות את חביותיו של יחיאל, במקום את החביות המיועדות לחברתם שלהם... כך, דוקא החביות שבעליהן נמנעו בכל מחיר מלחלל את השבת – ניצלו, בעוד האחרות – ירדו לטמיון כולן...
 ללמדנו, כי משמירת שבת, לא זו בלבד שאין מפסידים – אלא שגם מרוויחים! קדושת השבת – מביאה בכנפיה ברכה, והברכה הזו הינה הרווח הכי גדול שניתן להעלות על הדעת!
 ומכאן, תשובה לשאלתנו: שכן נמצא ש'קדושת השבת' ו'ברכת השבת' – צועדות אמנם שלובות זרוע, ואין אלו שני עניינים נפרדים זה מזה - אלא שני צדדיו של אותו מטבע עצמו... ("ללמדך" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

אינסטלטור חולה בקורונה שהכניס משפחה לבידוד

שאלה: אינסטלטור הוזמן לעשות תיקון בבית, ועבד שם במשך יומיים, ועשה עבודה טובה, ואז התברר לבעלי הבית שהאינסטלטור חולה בקורונה (והאינסטלטור ידע שהוא חולה), ולכן כל המשפחה נכנסה לבידוד, הבעל לא יכול ללכת לכולל, והאשה לא יכולה ללכת לעבודתה וכו'. אומר המעביד שאם היה יודע שהוא חולה לא היה מעביד אותו, ויש כאן מקח טעות ואינו צריך לשלם לו על עבודתו, הדין עם מי? תשובה: היות שבעצם עשה עבודה טובה וללא חסרון, חייב לשלם לו על כל העבודה, ומה שגרם לו האינסטלטור הפסד, זה רק גרמא ואי אפשר לחייבו על כך. (הגרי"א דינר שליט"א, מיים חיים)

חידה שבועית

pe se ba tnefnu ha se pe se ba, uolaf ha aspr?

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות וינוקר – בלומר - בריידא להולדת הבן הנכד הנין גני הדב: משפחת נגר לאירוסי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

בגובה רמי גרינברג, ראש העיר

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר

שבתורה

בראשית

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.

לעילוי נשמת ר' דוב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

אחד ממתפללי המנין בביתו של רבי יצחק זאב הרב מכריסק זצ"ל, רגיל היה להביא עמו לעיתים אף את ילדיו הקטנים, בכדי שהרב זצ"ל יבחן אותם על מה שלמדו בתלמוד תורה במשך השבוע. באחת השבתות אמר הילד כי השבוע התחילו ללמוד חומש בתלמוד תורה. שאל הרב זצ"ל את הילד שאלות על בריאת העולם ומעשה בראשית, והילד לא ידע להשיב מאומה... התברר כי בתלמוד תורה בו למד הילד, התחילו ללמד את הילדים מפרשת "לך-לך" ודילגו על פרשיות בראשית ונת, וזו הסיבה שלא ידע הילד לענות על השאלות. תיכף לאחר השבת, שלח הרב מכריסק זצ"ל לקרוא למנהל התלמוד תורה, וכאשר בא לפניו נוף בו קשות על שהינו מעוז לשנות מהמסורת המקובלת מדור דור שתהילת הלימוד הינה בספר "בראשית" מתחילתו. בין הדברים אותם אמר הרב מכריסק זצ"ל למנהל הת"ת כי צריך לידע שהתורה לא מתחילה ב"מעניני ארץ ישראל", כלומר בפרשת לך-לך, אלא התורה מתחילה בבריאת העולם ובמעשה בראשית, ב"בראשית ברא"י... עובדא זו שח מרן הרב שך זצ"ל למנהלי אחד התתי"ם אשר חישובו בדעתם להתחיל את לימוד החומש לילדי התלמוד תורה מפרשת לך-לך, באמרו "כבר הורה זקן. אסור לשנות כהוא זה מהמסורה לנו בסדרי הלימוד". כאשר טענו מנהלי הת"ת בפני מרן הרב שך זצ"ל כי "לילדים קטנים אין תפיסה והבנה במעשה בראשית, ואם ילמדו זאת בקטנותם, ישארו תמיד עם מבט ילדותי על הדברים", השיב הרב זצ"ל ואמר: "וכי אתם, בגיל מבוגר, יש לכם כן איזושהי תפיסה במעשה בראשית או בנח והאבות הקדושים? רק אדרבה, עיקר הלימוד הוא להשריש האמונה מקטנות, שיהיה אצל הילד מושכל ראשון שינק מחלב אמו. על כל הטענות חשבו כבר גדולי הדורות הקודמים. עלינו מוטל שלא לשנות כמלוא נימא". (לקרי"ש)

"מה שאנו רואים אצל אנשים שקשה להם לקום בבוקר, היה אומר מרן הרב שך זצ"ל, "זהו משום שחסר להם באמונה. אדם שחי עם אמונה ומבין שהקב"ה נותן לו חיות לעוד יום, כלומר שאינו חי ממילא, וכאילו היום הוא המשך החיים של אתמול, מקבל מתנת החיים של עוד יום באופן וברויות שאי אפשר לו להישאר עוד במיתותו". מעוות לא יוכל לתקון", דרשו רבותינו בברכות (כ"ו. ע"א), "זה שביטל קריאת שמע של ערבית וקריאת שמע של שחרית". אכן, ההקפדה והזהירות לקריאת שמע בומנה, ראויים המה לחיזוק בכל עת לקיים המצוה כתקנה ובהלכתה. (אורח'ל משה)

בדברים שנשא רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל בפני תלמידי ישיבתו בראשית חורף תשל"ז, עמד על העובדה כי תחילת קריאת התורה בספר בראשית מחדש, הינה לאחר עבוד הימים הנוראים בסיום ירח האיתנים: "נראה לתת טעם לתקנתם זו בהקדם על דרך המוסר מה שאנו אומרים בכל יום בברכת יוצר "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", בתיבות אלו אנו משבחים את הקב"ה על החסד הגדול שעושה עמנו שכל יום ויום הוא כבריאה חדשה בפני עצמה, ומטובו הגדול הוא, שאילו היו כל הימים כמקשה אחת, היה האדם מתייאש ואומר לנפשו 'אבדה תקוותי ותחלתי מה; כי הרי חטאתי וקלקלתי אורח חיי האמתים ונשמתי מלוכלכת בכתמי החטאים, והריני כבר בבחינת "מעוות לא יוכל לתקון", חי'. אולם בזה שכל יום הוא כבריאה חדשה, יכול כל אחד לחזק עצמו, באמרו לנפשו הנה בוא יבוא יום חדש, ובו אתחיל מחדש לעבוד את בוראי, וככה ישאב כוח לתקן ארחות חייו, לשנותם לטובה ולילך בדרכי התורה והיראה"... ויבזה יש להמליץ מה שתיקנו לפתוח בסדר קריאת התורה מתחילתה תיכף לאחר הימים הנוראים, משום שלאחר שעברו ימי ירח האיתנים שבהם הקב"ה מחל עוונות עמו בית ישראל, רוצה כל אדם להתחיל ולהתחדש בעבודת בוראו כראוי וכיאות. איצרא כדי לבטל ממנו מחשבת יצרו הרע המאיישו לומר כבר אבדה תקוותי, הוסיפו ההתחדשות אף בקריאת סדר הפרשיות, ובד בבד מחילת העוונות והתחדשות התחלת סדר הקריאה, יתנו לו תוספת כח לחדש מעשיו באמת לטוב. ויש לומר שזה המרומו בריש תורתנו הקדושה "בראשית ברא א-לוקים, בראשית היינו בתחילה, כאמור, שמחסדי ד' שברא את 'בראשית', שכל יום הרי הוא התחלה והתחדשות בפני עצמו שסגולה היא לאדם לעבודת בוראו, ועל ידי מידה נשגבה זו של ראשית והתחדשות ברא א-לוקים את השמים ואת הארץ, מתקיימים שמים וארץ. (שבת הלוי)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

בראשית ברא... את השמים ואת הארץ. והארץ היתה תהו ובהו: שמעתו משמו של הרבי ר' העניך זצ"ל מאלכסנדר, בראשית, אם יתעורר אדם בבקר, בראשית היום, וידע שאלוקים ברא את השמים ואת הארץ. אז והארץ כל הארציות וכל צרכי החומר יהיו אצלו תהו ובהו... (מאיר עיני ישרים)

ויהי ערב ויהי בקר יום א'... קודם ערב ואחד כך בוקר, כי אצלנו היום הולך אחר הלילה, לא כן אצל האומות הלילה הולך אחר היום, וזה הוא גורלו של עם ישראל, הלילה המרמז ליסורים הוא אצלנו קודם, ותקנתנו שאחר היסורים יבוא יום ישועתנו, ואצל האומות הוא להיפך, כאמור צדיקים תחלתן יסורים וסופן שלווה והרשעים להיפך, ומפאת זה אצלנו עם ישראל יום השבת הוא ביום האחרון של השבוע, ואצלן יום מנוחתן הוא בתחלת השבוע, יען אצלנו תהיה המנוחה בסוף, ואצלם בסוף יסורים. (אמרי שפר)

וייצר ד' אלוקים את האדם עפר מן האדמה: ידועה אמרת העולם אשר "אבא אחד יכול לגדל עשרה בנים, ואילו עשרה בנים אינם מסוגלים לגדל אבא אחד". מבאר האדמו"ר מאוסטרובצה: אדם הראשון הנחיל לבניו אחריו את כל הטבעים והתכונות שלו לבניו, ובניו העבירו לבניהם בשלשלת הדורות, וכך גם את הדאגה ואת המסירות של אב לבן שאדם הראשון התמסר לבניו, אבל תכונה אחת אדם הראשון לא יכל להנחיל, והיא המסירות הבנים לאבא, משום שלאדם הראשון לא היה אבא, שהרי נוצר מהאדמה, ומכיון שהתכונה הזאת לא השתרשה אצלו הוא לא העביר אותה לבניו וממילא בניו לא העבירו את זה לבניהם...

ויקרא האדם שמות לכל בהמה ולעוף השמים וכל חית השדה: בירושלים עיה"ק התגורר חתנו של רבי חיים מצאנז זי"ע, קראו לו רבי אלעזר מאושפיצין זצ"ל. אחד מבניו ביתו של הרבי מאושפיצין הכניס את בנו לבריתו של אברהם אבינו ע"ה, אך לא הזמין את רבי אלעזר להשתתף בברית. לאחר כמה ימים, כשבקעל הברית הגיע לביתו של הרבי, שאלו הרבי מדוע לא הזמניו לברית, שמא יש בלבו עליו? התנצל האברך ואמר: רבי, אין לי שום קפידה, אך שלא הזמנתי את הרבי מכיון שכל הכיבודים היו תפוסים; בכיבוד סנדקאות הייתי מוכרח לכבד את אבי, ואמירת הברכות לחותני, וכסא של אליהו - לראש הישיבה שאני לומר בישיבתו. לא נותר אלא הכיבוד של עמידה לברכות, וחשבתי שאין זה כיבוד מספיק לפי רום מעלת כבוד הרבי, על כן העדפתי להתעלם ולא להזמין כלל. חייך רבי אלעזר ואמר: טעות בידך! עמידה לברכות - כיבוד חשוב ונעלה הוא. ראה לדבר, מפרשתנו. כתוב: "ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו" הקב"ה עצמו כביכול אחז את החיות והעופות בעת שאדם הראשון הקריא את שמותיהם. קל וחומר לבשר ודם שחשוב ומכובד הוא בשבילו לאחוז את התינוק בשעה שקוראים את שמו! (לב ישראל)

ויאמר ה' אלוקים לאשה מה זאת עשית: ותמוה הלא הקב"ה לא ציווה לחוה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כן למה העניש אותה? והתשובה כי כשצוה הקב"ה לאדם לבל יאכל מעץ הדעת היתה אז חלק מגופו שאחר שצוה שלא לאכול מעץ הדעת אמר אד', "לא טוב היות האדם לבדו" ו"ויקח אחת מצלעותיו". (תולדות יצחק)

ויאמר ה' אלוקים אל הנחש כי עשית זאת ארוך אתה... מבואר כי הוא הנחש הוא יצר הרע והשאלה היא למה נענש הלא הוא נברא על מנת כן להיות מסית ומפתה את האדם והרי הוא עשה את שליחותו? והתשובה היא שענשו היה על כי פעל גם במעשה שנמל את חוה בידיים ודחפה עד שנגעו בעץ והוא לא נברא אלא להיות מסית בדיבור בלבד ולא במעשה וזה מה שכתוב כי עשית זאת" שזה הסיבה שנענש שהסית על ידי מעשה. (רעיוני תורה)

סיפור מההפטרה

ויחזר אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן נענות המרדוּת: עד היכן תוכחה רב אמר עד הכאה ושמואל אמר עד קללה ורבי יוחנן אמר עד נזיפה כתנאי רבי אליעזר אמר עד הכאה רבי יהושע אמר עד קללה בן עזאי אמר עד נזיפה אמר רב נחמן בר יצחק ושלתן מקרא אחד דרשו (שמואל א כ"ל) ויחזר אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן נענות המרדוּת(ערכך דף ט"ב)

סיפור רבי עזריאל טאובר זצ"ל מגדולי המחזירים בתשובה: ביקרתי ברוסיה לפני מספר שנים בהיותה עדיין מתחת למכבש הקומוניזם, כדי לבדוק מקרוב את תנועת התשובה שהתנהלה אז במחתרת. זכורה לי אחת מפגישות הראשונות. אני ושותפי לניסיעה התאכסנו במלון לשוב למלון לא יאוחר מ-1 אחר חצות. פי החוק, בהיותנו זרים, היה עלינו לשוב למלון לא יאוחר מ-1 אחר חצות. הדבר היקשה מאד על ביקורים בליל שבת, מכיון שבעל התשובה הקרוב ביותר התגורר במרחק של חצי שעת הליכה לפחות, והקור היה עז. בכל זאת יצאנו לדרך ביום ששי לפני השקיעה, כדי לסעוד בליל שבת אצל מתמטיקאי גאון בן עשרים ושלוש, אשר חזר בתשובה לפני שלוש שנים. גם אמו יושבה איתנו לשולחן השבת. בסיועו של הבן חזרה האם בתשובה ששה חודשים קודם לכן. אביו האדריכל חזר הביתה רק בשעת לילה מאוחרת. לימים עתיד היה אותו אדריכל לחזור אף הוא בתשובה ולעלות לישראל יחד עם בני משפחתו. הארוחה היתה נהדרת. האב חשב כיפה. שוחחנו, שרנו ומידות ודיברנו דברי תורה. את כל דברי תיגום הבן לרוסית, עבור הרוזי. במשך כל הזמן ניסתה אשה קשישה, בחדר הסמוך, להפריע לנו. ביטחיה היא הפעילה מכשירים שונים בקולי קולות, דפקה על הקיר ושוחחה בטלפון בקול רם. לבלסוף שאלתי את הצעיר: "אינכם מתייארים מן הק.ג.ב.?" "אני אודה אמריקאי. אם יגלו אותי כאן, יכולות לצמוח צרות. אולי היא תלשין עליכם. מי היא אשה זו?" "זוהי סבתך," השיב הצעיר. "אם כן, מדוע היא מנסה להפריע את סעודת השבת? שאלתי. היא מאד כועסת עלי, לצערי," הוא אמר. "היא לא היתה מרוצה כאשר הייתי לבעל תשובה, וכאשר השפעתה גם על בתה לחזור בתשובה, היא יצאה מגידרה מרוב כעס." "שאלתי אותה: "מדוע אינך מוזמן אותה לשבת איתנו?" "הדבר בלתי אפשרי. היא לעולם לא תשלים עם העובדה שאנו שומרים שבת ונהנים מכך." "מדוע לא ננסה?" היא זקנה, היא בודאי דוברת יידיש. אני יכול לשוחח איתה," אמרתי. "אתה יודע מי היא?" הוא השיב. "בראשית ימי הבולשביזם היו יהודים שנקראו "יבסקצייס". הם היו קומוניסטים יהודים נלהבים. הם היו מוכנים להסגיד לשלטונות אפילו את הוריהם שומרי התורה, בגלל סרובם להצטרף לקומוניזם. היא היתה אחת מהם." האם באמת סבור אתה שיש בכוחך לשכנע אותה במשהו?" הוא שאל אותי. בשמעתי את דבריו, חשבתי לעצמי: לשם כך בלבד היה כדאי להגיע לרוסיה. ראשית, להיווכח כיצד משלם ה' מידה כנגד מידה ליהודים שנטלו חלק בה נכבד בהרס יהדות רוסיה. הוא העניק להם אריכות ימים, שמר על צלילות דעתם ואילץ אותם לראות מקרוב ובמו עיניהם כיצד שבים נכדיהם לשמירת השבת בתוך תוכה של מוסקבה, אותה הם עזרו להקים ולבנות. ואם לא היה די בכל זאת, הנה היה על אשה זקנה זו לראות כיצד משפיע נכדה על בתה לשמור את השבת! זהו המענה ההולם ביותר על הרוץ אותו היא שקדה לטפח ולהנציח. זהו מסר האומר שכל מאמציה לנטוש את התורה היו לשוא. האמונה אותו היא בחרה כתחליף הוכח כמשהו ריק וחסר ערך. שנית, למדתי מכך מה מקורית ואמיתית היא ההשראה לחזרה בתשובה בימינו. כיצד הצליח צעיר זה, אחד מני רבים כמותו, לפתח ענין כן ואמיתי במורשת אבותיו בליבה של מוסקבה הכפרנית? ועוד בהיותו נכד לסבתא שכזו! הדבר אינו תלוי בכוחות מן החוץ. זהו האור הבוקע מבפנים, מקצה המנהרה. זהו אורו של אליהו הנביא. כמו שנאמר הנה "אנוכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ד' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים". (החוט המשולש)

ועל הכל...

"פרפראות"

סיפר רבי שמשון פינקוס זצ"ל: סיפר לי חבר, שמסר את הטלית שלו למכבסה של גויים בחוץ לארץ, וקיבלה בחזרה בצירוף פתק שכתב לו הגוי: "עשיתי לך טובה, וחתכתי את כל החוטים (חוטי הציצית) שהיו קשורים לבגדך". מה היה חסר לאותו גוי, ההגדרה לפי קוצר השגתו, היו אלו חוטים סתם, שאין בהם צורך, אך אנו יודעים את ההבדל העצום שבין חוטים לציצית, חוט יכול לקשור את המיקרופון למקומו, והציצית מקשרת את האדם לכסא הכבוד. (נפש שמשון)

"ענין של טעם"

למה נקראת פרשת בראשית, "שבת בראשית" ולמה לא נקראת כן פרשת נח, "שבת נח"? הטעם הוא, שב"מים הנוראים" כל אחד הרהר בתשובה, לכן נקראת שבת בראשית, כי מוכיחים לכל אחד, שמה שעבר עבר, ומעתה מתחיל סדי חדש, שישתדל להיות טוב מעכשיו, "כבראשית". (דברי יחזקאל)

"מפי כתכם"

כמו ברכות הנהנין שפשוט אצלינו שכאשר רואים פרי העץ מיד יודעים ההלכה שזה ברכתו בורא פרי העץ וכן בשאר המאכלים, כי הדברים ברורים ועומדים לכל אחד נגד עיניו, וכך היה צריך להיות בכל חלקי התורה שלומדים, אלא שלזה צריכים התמדה גדולה ועמילות והרבה חזרה על מה שלומדים, עד שיהיו דברי הסוגיא שגורים על פיו בכל עת. וזכור אזכור מזמן שלמדתי בוויילנא בצעירותי כשהייתי בגילכם לערך, והיו בישיבה שני אחים [מן הקדושים היידי] שהיו מדי פעם בפעם מקבלים חבילות אוכל מביתם על ידי שכנים גויים [באותו זמן היה מצב קשה של דחקות בישיבה], פעם אחת הגיעם חבילה והיה בשר צלוי, ונתיישבו לאכול. והנה קודם שהגישו המאכל לפיהם התעוררו שאפשר ואסור לאכול מדין בשר שנתעלם מן העין, ותיכף ניגשו לשאול זה את רבי חנוך העניך זצ"ל בעל "המרחשת", והוא ברוך את החבילה ופסק לאיסור, ונתפעלו בני הישיבה לראות איך מיד קישרו המעשה שאירע לפניהם להלכה שלמדו, ונתעוררו בשימת לבם לדון בהלכה זו של "בשר שנתעלם מן העין", וכל זה מגודל שקידתם ויגיעתם בתורה שהיו בכך דוגמא בישיבה... והנה מתפללים אנו שלש תפילות בכל יום. שחרית מנחה וערבית, ונותנים הרבה זמן על התפילה, אך זה עדיין אינו הכרח כלל שיהא לנו שייכות אמיתית לתפילה, כי עיקר מעלת התפילה היא שתהא עבודת הלב, ולא אמירת השפתיים גרידא, ואם לא מתלמדים לכך... אז יכולים לעבור את כל החיים מבלי לדעת מה זה תפילה, כח ההרגל הוא לדיבר בתפילה מבלי לשמוע כלל מה שאומרים ומבלי הרגש הלב, ואם חסר ההרגל החיובי אז רחוקים לגמרי מתפילה, ולזה צריך עמל ויגיעה, צריך הכנה ולימוד. תחילה צריך התבוננות המחשבה והלב במעשה התפילה, להחזיק את המחשבה לכוון המחשבה לפי רצונו ודעתו, ודומה האדם בזה לנהג המחזיק בהגה בידו שברגע שיטוט ההגה מידו יביא לידי אסון ר"ל, כך צריך לשלוט על מחשבתו לכוון מילות התפילה שמוציא מפיו. ושמעתי מהמשגיח רבי יחזקאל לינשטיין זצ"ל שהיה אומר כעצמה טובה, כדי שהאדם יוכל להתלמד להיות בעלים על מחשבתו, אחת מהעצות הוא לשמוע חזרת הש"ץ מתוך הסידור, שזהו לימוד להרגל שמירת המחשבה. ונוכך צריך גם להרגיל עצמו להיות מחשבתו עוסקת בדברי תורה בכל היום, שהיגיעה בתורה ולימוד הסוגיא תועיל שתהא מחשבתו דבוקה בסוגיא שלמד בכל שעה אף בעיסוקו בשאר דברים, שילך לישון עם הסוגיא ויהא ניעור עם הסוגיא, שזהו גם כן קשר הנשמה עם שרשה העליון. (אמרי דעת רבי מיכל יודרה ליפקוביץ זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: הדין הוא אם נמצא פסול בספר תורה בשעת קריאת התורה, שצריך להוציא ספר תורה אחר, איך יתכן שאפילו שמצאו פסול בספר תורה, ימשיכו לקרוא מאותו ספר תורה?

תשובה: אם נמצא הפסול באמצע קריאת המפטיר, שהמפטיר חוזר וקורא שקרא האחרון, שאין זאת שלא מפני כבוד התורה, גומרים לקרוא באותו ספר תורה. (ספר החינות)

מפתחמי אוריתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

אל תתן אהבתך לאוהבך בפעם אחת. (רבי ידעיה הפניני)
אל תערוך טענותיך, אלא עם מודה על האמת. (מעין החכמה)
אדם שתחפוץ לדעת מה הוא, ראה במה שתדיר מדבר. (ר' יהודה החסיד)

השיב שהוא מוכר. אמר לו: בוא עמי ואראה לך את מקום העבודה. הוליד אותו האיש בכמה רחובות. ואז הוציא מטפחת מכיסו, ואמר לו שעליו לקשור את עיניו במטפחת כיון שמקום העבודה סודי.

שהגיעו לבית שהיה גדול ורב מימדים, הסיר את המטפחת מעיניו, והוביל אותו בתוך הבית למרתף, ובמרתף היו שקיות מלאות אבנים טובות ומרגליות. אמר האיש לאופה: עלך לפתוח כל שקית ולמיין את האבנים טובות והמרגליות אשר בתוכה, אולם דע לך, שאסור לך לספר לאיש על עבודתך!

העבודה נמשכה כחודשיים, כשבסיומה, שילם האיש לאופה שכרו, וגם נתן לו מתנה נאה...
כעבור מספר ימים עבר האופה בסמטאות השוק, ושמע קול כרוז המכרז מטעם השלטונות כי ישנו בית שמוצע למכירה פרטית. הבית היה שייך לאדם זר בשמות פתאום ביטוי, ולא השאיר צוואה אחריו.

החרח האופה בלב, אולי זה הבית שהוא עבד בו במימי היחלומים. והתע מתוך גבוה יותר לקנות את הבית. וזכה במכרה, נטל האופה את כל הסכומים, ולווה כסף ממכרים. שילם וקיבל את נמפתחות הבית. מה גדולה הייתה שמחתו בהגיעו לבית, בראותו שזוהו הבית שעבד בו, וכל המרגליות נמפצות במרתף במקומן! בין רגע הפך האופה לעשיר גדול. נטל מרגליות אחרות, הלך לצורך וקיבל עבורה כסף רב, והחזיר את כל חובותיו. חשש האיש שיתפרסם בעיר שהפך לעשיר, והחליט לנסוע לאיסטנבול במדינת טורקיה, ונהפך לעשיר הגדול ביותר שם...

כשהגיע רבי צמח צרפתי לגיל שבעים שנה, רצה לעלות לארץ ישראל, לחונן את עפרה ולהיקבר בתוכה. בדרכו לארץ עבר דרך איזנבול, שבאותם ימים הייתה שם החילה יהודית גדולה וחשובה...

ראשי הקהילה רכבו לרב קטבלע פנים מפוארות, בנוכחות נכבדי הקהילה. בתום קבלת הפנים, הלכו הרב ומלוויו בחוצות העיר, לכיוון הבית בו היה אמור הרב להתגורר במשך שהותו בעיר.

באמצע הדרך פגשו בהם חבורה של עשירים מוסלמים, וביניהם היה עשיר גדול לבוש בגדי שש ורקמה. כראות העשיר את הרב, ניגש אליו ונתן לו שלום, כופף את ראשו ונישק את ידי הרב בכבוד ובחום. 'מאין אתם ולא אתם הולכים?' שאל העשיר. ענה משרתו של הרב: 'באנו מתוניס, והולכים אנו לארץ ארץ'. הזמין העשיר את הרב ואת משרתו להתארח בביתו, בכבוד גדול וברוב פאר.

לאחר שלשה ימים, העשיר הראה לרב את העשירי. ושאל הרב, 'האם כבוד הרב יודע מהיכן בא לי כל העושר הזה'. שבענה בשלילה, אמר לו העשיר: 'הואם כבוד הרב מכיר את האופה שעבד לפני שנים רבות במשפחה שליך בייך? 'אמי מכיר היטב' ענה הרב, 'הוא איש טוב וישר!'

באותו גרענשק בעל הבית את ידי הרב, ואמר לו: 'אדוני הרב! אני הוא עבדך שפתחתו לך בזמנו את דלת המאפייה לחדליק לך נר, ואתה ברכת אותי שאהיה עשיר גדול, וברכתך התיקיימה!...'

לפני הפרדו מעמו, מסר האיש לרבי צמח הממאות כסף, שיפקידם בבנק בארץ ישראל, והבנק עיניק לך קצבה חודשית כל ימי חייד. הניח הרב את שתי ידיו על ראשו ובידך אותו ופרד ממנו לשלום.

עלה הרב עם משרתו לארץ הקודש, וכשהגיע לשם, מסר את ההמאות הכספיות לבנק, והרב קיבל מהבנק קצבה חודשית קבועה בסכום גדול, שהמנה התפרנס בכבוד כל ימי חייו, וגם חילק דאקות רבות לעניי ירושלים...

מסיפור זה אנו לומדים כמה מעלתם גדלתם ועמלם בתורה של תלמידי חכמים. גם במקרה שיש באמתותם תירוצים אמיתיים להתבטל מתלמודם, עם כל זה מוסירים הם את נפשם על לימוד התורה בכל כוחם בעוז ותעוצמות, וה' מסייע בעדם. ענף עץ אבות, (משלחתו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל)

ויאמרו לו איכה ג' (טו)
וצרין לחבין, וכי השם יתברך לא ידע היכן היה: אלא השם יתברך רוצה ללמד אותנו דרך ארץ, שהרי

ה' בודאי ידע היכן היה אדם הראשון, ובכל זאת שאל, **ומפה נלמד שכאדם נכנס לבית תבירו, או לביתו לא יכנס מיז אלא צריך קודם לנקוש על הדלת ואחר כך יפתח.** (ה' מרדכי שבטנטי נ"ט)

לעילוי שמחת ליל' מו"ר מתנח במו"ר סאלם זכריה זצוק"ל מחר מו"ר הגאון עובדיה יוסף בן גרמיה זצוק"ל זע"א הסבא אבאל במו"ר מתנח ז"ל.

הר זכריה במו"ר צאלר זכריה זצ"ל. חיים בן יחיא ורב ז"ל. הגדול משה יעקב ב"ר יוסף רבתי רביבוק זצ"ל. ר' בנימין בן מנאח דעס ז"ל.

אליהו בן צחק אהרון ז"ל. הרב צחק במו"ר סאלם זכריה זצ"ל. הרב עובדיה ב"ר סאלם דעוס ז"ל. גיל בן גליה ז"ל. הרב רבי יצחק במו"ר יצחק גברא זצוק"ל. הר"ה ג' אליהו בקיש דרוזן זצ"ל. עמוס נבון בן סאלם ז"ל. סעדיה בן יוסף עדין ז"ל. הרב שמעון צומע זצ"ל. אהרן נתן ב"ר דוד עדין ז"ל. רבי משה במו"ר סאלם סלימאן זצ"ל. מנחם ז"ל עוד גבר ב"ר. יעקב בן מנחם מנדל ז"ל. דבאל בן מליך כהן ז"ל. רחמים בן חסן ז"ל. פיסס בן מסעודה ז"ל. **שמעון ב"ר זכריה בסיל ז"ל.** סבתא רבא סעדי. ב"ר יוסף זכריה זצ"ל. שמע במו"ר סאלם זכריה זצ"ל. סבתא שמע בן צדוק זכריה. ליה. לאה ב"ר עובדיה זכריה זצ"ל. ברבא. ב"ר בת סעד מרחום עליה. יונה בת יוסף ורב עליה. שמחה בת אברהם זכריה עליה. חנה בתני. עליה. אחות מיריב. ב"ר עובדיה זצ"ל. נחמה מרחיה זצ"ל. מרגלית בת צדוק עליה. שמחה ב"ר יעקב דמארי עליה. הר' מסעודה ב"ר אברהם ועקנין עליה. שרה זכרה דבב ב"ר סלימון עליה.

הילולת המקובלים האדמו"רים והרבנים הצדיקים זע"ל לי תשרי עד ו' חשוון
רבי שלום קלאווי. רבי צבי הירש רותי רבי' דוד סעף. רבי יוסף ענגל. רבי יוסף דניסא. רבי יוסף פריס וזינוץ. רבי קלונימוס. רבי רשבניה"ג. רבנו עובדיה סעף. רבי יצחק ב"ר חיים מלוצ'ין רבי יעקב הכהן רבי גדליה אייזנא. רבי זנבל סלטי. רבי אלכסנדר פרידמאן. רבי אברהם הלוי זיוניס. רבי יהודה חסידי. רבי שאול חיי מועלם. רבי ישראל מרוזין. רבי אליעזר שמחה ויסרמן.

אברך יאמר קדיש ללא תנמורה 052-7152433

משל'י

באין תחבולות ימול עם ותשועה ברוב יועץ (א' די)
באדם הוא הצור הכי גאוני שיש בעולם. האמת שיש לו על מה, כי הוא גברא בתכמה אדירה והוא עשוי בצלם אלקים. אולם, עם כל זה, ברוגע שהוא מתגאה הרי שהוא מאבד את הכל. ולכן, הקבי"ה כתב בתורה בהרבה מקומות פסוקים שאי אפשר להבינם בשכל, וכל ענינים הוא ללמד אותנו להיות ענותניים.

בספר בראשית (א כו) כתוב: ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, והשאלה: למי ה' אומר יעשה אדם? ה' הרי הוא לבדו ברא את העולם! אלא, אומר רש"י הקדוש: ענותנותו של הקבי"ה למדנו מכאן, לפי שהאדם נברא בדמות המלאכים, ובכדי שלא יתקאו בו נמלך בהם, ואף שלא סיעוהו כלל ביצירתו והיה מקום לכופרים לטעות (שמזה שכתוב 'נעשה' בלשון רבים נשמע ח"ו ששנים עשאוהו) לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומידת ענות שיהא הגדול נוטל רשות מן הקטן.

פלאי פלאות! ה' מוכן לסכן את הבנת הפסוקים ובלבד ללמד את האדם דרך ארץ שיתיעץ עם אחרים. לפני פלאותה עושה מהלך כזה או אחר, גדול כל קטן, גם אם אתה בטוח שאותה צודק במאה אחוז – תתייעץ עם אחרים. גם בעל בתוך ביתו שרוצה לעשות איזה מהלך בענין פרנסה, או דירה או רכב וכיו' יתייעץ עם אשתו. ולא יחשוב שהוא יודע ומביין הכל.

וזה כונת שלמה המלך: ותשועה – ברוב יועץ! אם אתה רוצה תשועה תתייעץ כמושב שיש לדעת עם מי להתייעץ. כי אם האנשים שאותם אתה שואל הם בעצמם צעירים חסרי ניסיון ודעת, הרי שעצתם רק תפיל אותך מחר יותר. תמיד תשאל עצה מהמבוגרים והזקנים. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: אם יאמרו לך זקנים לסתור ועגרים לבנות – סתור ואל תבנה, ססתירת זקנים – בנין, ובנין עגרים – סתירה. (פ' דקות)

א. עיקר היום הוא הראשית וההתחלה, ולכן ראוי שיקדינו את ראשית היום בעמלו בבוקר לעבודת השם יתברך. וגם מחשבנו הראשונה תהיה לחשוב בגדלות הבורא יתברך, ובחסדו שעשה לו במה שהחזיר לו נשמתו. וגם הליכה ראשונה שלו תהיה לעבודת השם, והדבור הראשון יהיה בדברי תורה ותפילה. ועשייה ראשונה תהיה לשם השם, ואז הכל נגור אחר ההתחלה (מלקו"י סי' א')

ב. קטן היודע לדבר, טוב ונכון להרגילו לומר בקומו משנתו 'מודה אני לפניך וכיו'. וטוב לחנך את בני הקטנים ליטול ידיים אפילו בתינוקות קטנים ביותר, ודבר זה מסייע לילדים שיגדלו בקדושה. (שם)

ג. כשנועל מנעמלי יעל תחילה על ימין, ולא יקשרנו, ואחר כך יעל על שמאל ויקשרנו, ויחזור ויקשור של ימין.

במעמלים שאין בהם קשירה, יעל תחילה נעל ימין ואחר כך של שמאל, כשחולץ נעליו יחלוץ תחילה נעל שמאל ואחר כך של ימין (מלקו"י סי' ב')

ד. הנוגע בגרבים שאין בהם ריח רע של זוחמא, אין צריך נטילת ידיים (ביב"א ה' א')

ה. הנוטל ציפורניו הייב בנטילת ידיים, ואין הבדל אם נוטל ציפורניו בכלי, או שכוסס בשיניו (מלקו"י סי' ד')

ו. הנוגע במקומות המכוסים בגופו חייב בנטילת ידיים, בין אם נוגע במקומות מכוסים שלו ובין של אחרים... וישקשור תפילין של יד מותר לעת בידיו עד מקום הקשר, ואינו חייב ליטול את ידיו כיוון שעד מקום הקשר לא כשב במקום מגולה (שם)

ז. יש להיזהר לא לגרום ציציותיו על הרצפה, ומכל מקום אם יושב במקום אחד ולא דורך עליהם אין בזה איסור (מלקו"י סי' כא, ביב"א ט' פח')

הרב הראשי לישראל הראשון לציון הרב יצחק יוסף שליט"א

חיבר תפילה על מנת שתיעצר התפשטות נגיף הקורונה. את התפילה הרב מבקש להגיד בעת פתיחת ארון הקודש בשבת וב'ימי שני וחמישי בעת הוצאת ספר התורה

יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו, שתתמלא ברחמים על כל יושבי תבל, ועל יושבי הארץ הזו, והגן עליהם מכל גזירות קשות ורעות המתרגשות ובאות לעולם, ותצלנו מכל גנע מנפה חולי ומחלה. וכל החולים שנדבקו במחלה תרפאם רפואה שלמה. לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנחמה והחוד, כי כל בשמים ובאוצר לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש, ואתה בידך נפש כל חי ורוח כל בשר איש, ובידך כח וגבורה לגדל ולחזק ולרפא אנש עד דכה, עד דכדוכה של נפש, ולא יפלא ממך כל דבר. לכן, יהי רצון מלפניך האל הנאמן אב הרחמים, הרופא לכל תחלואי עמו ישראל, אתה רופא נאמן, תשלח מרפא וארוכה ותעלה ברוב חסד ורחינה וחמלה לכל החולים שנדבקו במחלה הזאת, אנא ה' יחמו נא רחמיך על כל יושבי תבל, ועל עמך ישראל, עמוד על מכסא דהדין ועל על כסא הרחמים, ותכנס לפנים משורת דודין, ותבטל מעלינו כל גזרות קשות ורעות, ויַעֲמֵד פְּנֵיךָ ויַפְּלֵל ויַתְעַצֵר הַמַּגְפָּה, וגזור עלינו גזירות טובות וישועות ונחמות למען רחמיך, ותקצר רוע גזר דיננו, ויקרא לפניך זכויותינו, קומה עזרתה לנו ופדינו למען חסדיך". שמע נא לקול תחינתנו, כי אתה שומע תפילת כל פה, ברך שומע עזרתה לנו ופדינו למען חסדיך".
יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צור וגואלי:
ויתקיים בנו מקרא שכתוב "פֶּלַח הַמִּקְלָה אֲשֶׁר שָׁמְרֵי בְמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עֲלֵיךְ פִּי אֲנִי ה' רַפְאֵיךָ", אמן.

להפצת משנתו ותורתו הבהירה של
הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע
סיפורים ותולדותיו, ותולדות זרעו אחריו

גליון 3 |

פרשת בראשית תשפ"א

שבוע של חיים

מתורתו בנושא השבוע

חיות הבורא

כל העולמות של עליונים ותחתונים וכל הברואים כל העולמות הכל תלויים בחיות של הקב"ה, רק מתחילת ברייתו של עולם האציל הקב"ה חיותו ואורו מעילה לעלול וצמצם כביכול אורו הגדול שיוכל לבהתקיים זה העולם אבל באמת כולא חד הוא, וכפי שאמר הרב הצדיק מורנו הרב ר' שלמה קארלינער זצוקלה"ה, עתיקא קדישא נקרא השם ב"ה, וכמו כן חקל תפוחין וזעיר אנפין, רק ההתלבשות בזה העולם הכל הוא לפי המדות הנקראים ספירות, אבל עיקר הוא, אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוקים כי כל מה שנמצא בעולם, חיות הבורא יש בהם, כי בלא זה לא היה שום קיום כלל כדכתיב ומלכותו בכל משלה.

(בית אהרן - קארלין)

עצה לחיים

בושה מפני שבת

שבת איז אותיות בשת, ווער סיא שעמט זאך פאר שבת - העלפט דער אויבערשטער אז מי פילט שבת. (- שבת - אותיות בשת, מי שמתבייש לפני שבת - עוזר לו ה' יתברך שירגיש שבת)

(כתבי הרה"ח ר' מאיר ברנשטיין ז"ל)

מסכת חיים

תולדות חיינו (ג)

התקרבות רבינו הקדוש לדרך החסידות ולרבותיו המגיד ורבי אהרן הגדול

גירסאות נוספות עם דיוקים שונים נמסרו על אופן התקרבות המדוייקת של רבינו הקדוש מקארלין אל דרך החסידות ואל רבו המגיד ממעזריטש על ידי הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע. בסיפור הדברים כפי שנמסרו מפי הרה"צ ר' אלעזר בריזל ז"ל מובאים שינויים קלים בעיקר באופן שבו הגיע הרש"ק לשמוע את דרשתו של רבי אהרן הגדול. "כידוע ערך מרן הרה"א הגדול זי"ע מסעות בערי ליטא כדי להפיץ את משנת החסידות והיכן שהיה רואה נשמה גבוהה היה שולח אותה לרבו המגיד ממעזריטש באחד הימים הגיע מרן רבי אהרן הגדול לעיר אחת בה תפס מרן רבי שלמה ישיבה ולמד עם תלמידים. שהה בה מרן רבי אהרן הגדול מספר ימים בהם דרש כדרכו בקודש ואחידים מתלמידי מרן רבי שלמה הלכו לשמוע דרשתו מבלי נטילת רשות מרבים וכל כך התלהבו מדבריו הקדושים עד אשר שלמחרתו באו לשמוע שוב. ובראות רבי שלמה כי אחדים מתלמידיו מחסרים מלימודיהם ואשר כפי שמסרו לו תלמידים הסיבה לכך היא כי בא מגיד לעיר והם הלכו לשמוע דרשותיו שלח אליהם תלמידים שימסרו להם כי רבם קוראים ומבקשם שיחזרו ללימודים, אך גם תלמידים אלו בעת שנכנסו ושמעו את דבריו הקדושים של מרן רבי אהרן הגדול התלהבו ונשארו, כך שלח רבי שלמה קבוצה אחר קבוצה, עד אשר נאלץ ללכת בעצמו לבית הכנסת מקום בו נשא מרן רבי אהרן הגדול את דרשותיו ומיד בשמעו את דבריו הקדושים נתלהב כל כך עד אשר לא מש מאהלו ומרן רבי אהרן הגדול שלחו משם לנסוע לרבו המגיד ממעזריטש".

הרמב"ם מתגלה

נוסח אחר אותו סיפר הרה"ח ר' הירש לייב ברנדיין ז"ל, נוגע בדבר חידושי התורה שנתגלו לו באותו מעמד מופלא: כשהגיע מרן רבי שלמה לבית מדרש לשמוע דרשת המגיד אחר שכל בני הישיבה הלכו לשם קבוצה אחר קבוצה ויצא משם ברוח

חדשה, ותיכף אמר אם כן ישאל את מרן רבי אהרן הגדול על איזה רמב"ם שהיה קשה לו מאוד זה זמן רב, ומרן רבי אהרן הגדול כששמע זאת ממנו, קם על רגליו והלך אנה ואנה, כאשר שפתותיו מרחשין דברי נעים זמירות ישראל שבתהילים, את הקפיטל מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר, ואחר כך תירץ לו מרן רבי אהרן הגדול את קושייתו, ויש גורסים שאמר אז את הקאפיטל לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה, ותמה רבי שלמה על כך ושאל אותו מדוע היה צריך לומר את הקאפיטל הנוכח, ועל זה ענה לו: שגם לי היה קשה מאוד בדברי הרמב"ם, לכן אמרתי הקאפיטל, עד שהרמב"ם בכבודו ובעצמו בא אלי והוא תירץ לי הקושיא בטוב טעם ודעת, ועל כך אמר רבי שלמה: דער תירוץ אויף דיא קושיא איז א ריכטיגע, צוא דער רמב"ם האט דאס יא געזאגט אדער ניט. (- התירוץ על דברי הרמב"ם טוב ונכון בין אם הרמב"ם אמרו ובין אם לאו).

ומרן רבי אהרן הגדול ליווהו והלך אחר המרכבה, ונסע מיד למעזריטש, ואז נתקיים דברי מרן רבי אהרן הגדול שאמר בעת ששמע שמרן רבי שלמה מנע את תלמידיו ללכת לשמוע דרשתו: ער וועט אונז נאך גיין, נאך דעם וואגין מיט דיא פאנטאפיל אין דיא הענד (- הוא עוד ילך אחרינו- אחרי העגלה עם נעליו בידו)

גירסה אחרת זוקפת את פרשת קירובו של מרן רבי שלמה למרן המגיד ממעזריטש להרה"ק רבי מגלי מקארלין דודו של מרן רבי אהרן הגדול ואחד מחברות החסידים בקארלין "הרב החסיד המפורסם רבי מגלי דודו של רבי אהרן הגדול לקח אתו פעם אחת בעת שנסע למעזריטש את רבינו רבי שלמה להרב המגיד וכשבאו לשם אמר הרב המגיד נצא לקראת משיח בן יוסף וכולם חשבו שכונתו על רבי מגלי והם המגיד על רבינו רבי שלמה ואמר לו הנהו נשיאתך ברמה וצוה על רבי מגלי לשמש אותו בדרך וקיים רצון רבו ונתן לו גחלת להדליק את הלילקע"

(גירסאות אלו נלקטו בקונטרס "דברי הימים" - חסידות סטאלין קארלין לדורותיה. "על ידי מכון סטאלינער קארלינר אוצר")

אהל ציון הקדוש של המגיד ממעזריטש זי"ע. אניפולי - אוקראינה

סיפור בחיים חיותו

על נפלאותיו בחיים חיותו, ועל ציונו הקדוש ש"כשעומדים על הציון זה כמו בחיים חיותו" (הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א)

מחזה נורא בבית הרה"ק מרוז'ין זיע"א

כאשר פצה את פיו ביראה? באותו זמן נשגב של ערב יום הדין פתח וסיפר ארוכות על גדולתו וקדושתו וקצת דרכיו בקדוש של רבינו הקדוש מקארלין זי"ע. רגיל היה הרה"ק מרוז'ין לתארו בכינויי כבוד והערצה מופלגים ביותר, ואף מובא משמו (בספר מאמר מרדכי) שאמר כי אינו מרשה עצמו להזכיר את שמו הקדוש מלבד פעמיים בשבוע בליל רביעי ובמוצאי שבת קודש.

באותו מעמד סיפר הריזינער, "הצדיק הר' שלמה קארלינער, קנה שלימות אצל אבי זקני המגיד מו"ה דוב בער ממעוררטיש, כי היה מלמד בכפר אחד ותמיד הלך רגלי למעוררטיש ושם קנה שלימות."

כאן הוסיף לספר כי אחרי הסתלקות המגיד, נסע אל המגיד הקדוש רבי מיכלי מזלאטשוב זי"ע ואז היתה התגלותו בקדוש. וכך היה מעשה. אברכים אחדים שכרו עגלה מסוככת עימה נסעו לזלאטשוב. הם עצמם ישבו בראש ואילו את רבינו מקארלין הושיבו מאחור. ויהי בהגיעם זלאטשובה. הושיט המגיד את ידו לשלום אל רבי שלמה, ואילו לשאר האברכים לא נתן שלום, ואמר לר' שלמה: עד מתי תהיה בנסתר, בא עת וזמן שתתגלו לעיני כל, יכולים אתם לעבוד את ה' גם בנגלה. ויהי כאשר שמעו האברכים הללו את הדברים שיצאו מפי המגיד מזלאטשוב. אזי בחזרה לביתם הושיבוהו למעלה בכבוד והם עצמם עמדו על דופני העגלה "ויי האבין זיק גישטעלט אויף די שטאגיס" כפי "שמעתי בזה הלשון מפיו הקדוש" - מתאר בעל המספר בספרו 'מגדיל ישועות' - "ומאז והלאה נתגלה לכל העולם". עוד רבות האריך הרה"ק מרוז'ין לדבר מגדולתו וקדושתו באותו מעמד עילאי, ועוד חזון למועד להביאם בבמה נכבדה זו.

(על פי מגדיל ישועות - ישועות ישראל)

את המחזה הנורא אליו נחשפו גדולי החסידים לא ניתן היה למחות מזכרונם ימים רבים.

היה זה ערב ראש השנה הראשון לבואו של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע לעיר סאדיגורה. רוח של התעוררות הציפה את בני החבריה קדישא, אותה קבוצה של מקורבים אשר ליוו אותו בכל גלויותיו, ואף טיפלו בכל העניינים המשפטיים שנכרכו עם עקירתו לסאדיגורה.

זרעו בחיים

מדור זכרון לצאצאי רבינו זי"ע

הרה"צ ר' שלמה אהרן גוטליב זצ"ל

מדור היוחסין שהחל למנות בגיליון הקודם את שלשלת בית זוועהיל, יעצור עתה לתחנה שבועית מעיסוק בשושלת מפוארת זו, והאת לרגל הקדשת המדור להארת דמותו של אחד מיחסי הסגולה בדורנו באשר זכה להימנות כבן אחר בן לרבינו הקדוש מקארלין זי"ע ואף לשאת בגאון את שם משפחתו גוטליב. ה"ה המשפיע הרה"צ רבי שלמה אהרן גאטליב זצ"ל מחשובי משפיעי ברסלב בבית שמש. אשר בימים אלו יחולו השלושים לפטירתו.

רבי שלמה אהרן היה יהודי בעל צורה. תלמיד חכם מופלג ועמקן גדול בנגלה ובתורת החסידות. ספוג באמונה טהורה ואיתנה אשר חישלה את רוחו ונפשו. מקושר לצדיקי ישראל ובטל אליהם באמונת חכמים. ניכר היה בפשטותו ובברחו מפני הכבוד וכל חפצו היה לעשות נחת רוח לבוראו.

נולד בארה"ב ונקרא על שם אבותיו ה"ה רבינו הקדוש מקארלין ורבו הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין.

בבחרותו למד בישיבת מיר המעטירה והתחבב על רבותיו ובמיוחד התקשר לרבו הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל שאילפו תורה וחכמה. ברבות השנים התקרב לחצר חסידות ברסלב על ידי הגאון רבי גדליה קעניג זצ"ל, שרבי שלמה אהרן היה מגדולי תלמידיו. היה בקיא גדול בספרי הרה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע והשפיע תורה וחסידות בחצר הקדוש ברסלב.

כמו כן היה בקיא בספרי חב"ד, ולמד בחבורה עם הגה"ח ר' יואל כהן שליט"א.

כל ימיו ראה כזכות את התייחסותו לרבינו הקדוש ולשאר צדיקי ישראל וביקש ושאל לעצוד במסילתם בקדוש.

נלבי"ע ביום כ"ג אלול תש"פ סדר הייחסותו לרבינו הקדוש כך הוא:

רבי שלמה אהרן זצ"ל • בן הרה"צ רבי מרדכי גוטליב, האדמו"ר מסאמבור מארה"ב; • בן הרה"צ רבי גדליה מסאמבור (חתן הרה"ק רבי אורי מסאמבור) כיהן כאדמו"ר מטשרנוביל בסמבור; • בן הרה"ק רבי נחום מלודמיר; • בן הרה"ק ר' שלמה מלודמיר - (חתן הרה"ק רבי אהרן מטשרנוביל זי"ע); • בן הרה"ק רבי משה מלודמיר • בן רבינו הקדוש רבי שלמה מקארלין זי"ע

אל הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין התייחס דרך גזע בית טשערנאביל באשר הרה"ק רבי אהרן (חותן רבי שלמה השני מלודמיר) היה בן הצי' מרת חיה שרה בת הרי"א הגדול זי"ע.

הרה"צ ר' שלמה אהרן גוטליב זצ"ל

החיים בלודמיר

החיים בלודמיר בעבר ובהווה

הרוז'ינער שטיבל בלודמיר

לכבוד הילולת הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע (ג' מרחשוון) אשר לו קשר הערצה הדוק וקשרי משפחה אל רבינו הקדוש מקארלין זי"ע (כמפורט בגיליון 1). נקדיש הפעם את המדור לתיאור קצר על הקלוז' של חסידי רוזין בלודמיר. קלוז' שהיה מלא וגדוש במאות חסידים ומתפללים עד לשקיעתה של לודמיר היהודית בעלות הכורת על יהדות אירופה ה"י. בשורות הבאות יבואו מקטעי הזכרונות של אחת מתושבות לודמיר בתקופה הסמוכה לפרוץ השואה שאביה נמנה על חסידי רוזין בעיר:

"אבי היה אחד מחסידי רוזין שכללה מאות איש בעירה. על יד בית הכנסת של חסידי רוזין גר רבי לוי יצחק זוקר, שבינתו היה פתוח לכל אחד ואחד. ביחוד בחגים היו מתאספות שמה כל נשי חסידי רוזין והיו מספרות

כל מיני מעשיות ונסים ונפלאות מהרבי. אני זוכרת כשהייתי קטנה תמיד נמצאתי שמה ובהתפעלות שמעתי לסיפוריהן וכל מלה היתה אצלי קודש קדשים.

זכור לי ליל-חורף. השלג ירד וכיסה את האדמה והכל היה לבן מסביב. הקור היה חזק מאוד. הלכתי בשליחות אמי לבית הכנסת לקרוא את אבי הביתה באופן דחוף. כשהגעתי לבית הכנסת הגיעו לאזני נגוני גמרא ומשניות. פתחתי לאט את הדלת ונכנסתי. חדרת קודש שררה שמה מהחסידים שלמדו תורה בצוותא. על יד השולחנות הארוכים ישבו משה מנדל בוקסנבוים, שמחה וינטרוב, חיים הערש פיגנבוים, יעקב איגר, אבי ועוד. עד עכשיו כשאני נזכרת בתמונה זו, אופפים אותי געגועים עזים לחסידים, לאחינו ואחיותינו הקדושים והטובים שנשחטו ונשרפו באופן טראגי ואכזרי."

רוצה לקבל את העלון במייל?

שלח הודעה ל-

A025004727@gmail.com

הנדיב החפץ בעילום שמו מעיר לונדון יצ"ו לזכותו ולזכות משפחתו, ושיצליח בכל מעשיו

לזכות עידן ישראל בן טרז אסתר איריס בת סוליקה וכל יוצאי חלציהם וכל הנלווים אליהם להצלחתם, ברוב נחת ושלוה

{ אז נדברו }

פרשת בראשית תשפ"א | גליון מספר 484 | לסדר: "זה ינחמנו מנועשינו"

להצטרפות לרשימת

התפוצה בסייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

גיליון זה נתרם בחלקו לעילוי
נשמת הרב

אשר בן גדעון ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

האם אתה נעלב מההתפרצויות של השכנה הממורמרת והמסכנה???

בימים אלו יש תסכול גדול בציבור שלנו על ההסתה בתקשורת ועל ההתפרעות של המשטרה... האמת היא שאין לי זכות לדבר... כי לי לבנתיים לא היה היתקלות עם שוטר וגם לא היה איזה משא ומתן חזיתי מול אחינו התועים... ואני מתאר לעצמי שאם הייתי מעורב בתקרית שכזו הייתי הרבה יותר נסער ומדבר קצת אחרת... אבל אולי דווקא בגלל זה אני יותר אובייקטיבי... כמוכן שאני פונה בשורות אלו לכל אלו שכמוני... שלא ספגו "פגיעה ישירה..." ובכן: פעם הייתה לנו שכנה בבנין... אשה בגיל חמישים פלוס... ערירית... לא נשואה... לא זכתה להקים משפחה... אשה שלא ראתה קרטוב של אושר ונחת בחיים... ומטבע הדברים היא היתה ממורמרת וזה גרם לה לפעמים להתפרצויות!!! יש לציין: שכולנו הבנו אותה... אפילו כאבנו איתה... גם כשהיא היתה מתפרצת ומדברת אלינו מאוד לא יפה... גם אז לא איבדנו קור רוח!!! תמיד הבנו את הכאב... הבנו על מה זה יושב... הבנו שמדובר פה באשה אומללה שלא זכתה להקים משפחה... אין לה את מי לארח... ואין לה את כל החיים הפורחים והמלבבים שיש לנו... ומהמקום הזה היא מתעצבנת וכועסת על הבלגן ועל הרעש... ואם ככה אין מה להיעלב ואין שום טעם להחזיר לה מילולית... אדרבה... כל התפרצות מצידה גרמה לנו לעוד אנחה של כאב והשתתפות במסכנות שלה... וזה רק גרם לנו שוב ושוב לשבת ולחשוב איך אנחנו יכולים להתייחס אליה יותר יפה ולהקל עליה את הבדידות... ואיך להתאמץ להוציא לה כמה שפחות את העיניים ולמנוע ממנה עד כמה שאפשר עגמת נפש נוספת שלא חסרה לה בחיים...

התיאור הזה מסתמא מוכר!!!! יש להרבה מאיתנו את הסיטואציות מהסוג הזה...

השאלה הנוקבת היא: כשהחילונים עושים נגדנו הסתה... למה אנחנו לא קולטים שיש לנו עסק עם אותה שכנה?? החילוני המצוי בדורנו הוא אומלל!!! ואין לך מושג עד כמה!!!!

ואם אתה בכל זאת לא מבין עד כמה אומלל... אז בימים אלו מאוד קל לי להסביר לך את זה... תאר לעצמך שכל השכונה שלך היתה בבידוד!!! לא בסגר!!! אלא בבידוד!!! זאת אומרת: כל הרחוב החרדי השוקק חיים... כולם היו צריכים להיות ספונים בתוך הבית ולא לצאת... אין בית כנסת... אין שטיבלאך... אין הווי חברתי... אין לצאת לגינה... אין ילדים ברחובות... אין כלום!!!! תגיד לי: כמה זמן היית מחזיק מעמד???

אז בא איתי לשכונה חילונית קלאסית ותגלה שככה זה כל החיים שלהם... לפני הקורונה ואחרי הקורונה וגם באמצע הקורונה!!!! אתה אפילו לא קולט במה מדובר... לך... לך לשכונת יוקרה חילונית... גורדי שחקים של עשרים וחמש קומות... תעמוד בכניסה לבנין... ו... ותראה את השממה!!! את עולם הדממה! אין חיים!!!! אין!!! אין להם את זה!!! הם לא נדבקים כי הם לא פה!!! אין אצלם שרשרת הדבקה כי הם לא מתהלכים בארצות החיים... רק חרדי שעבר בידוד בשבועות האחרונים מסוגל להתחיל בכלל להיכנס לראש... איזה חיים משמימים יש לחילוני המצוי... (כמוכן עם האיפיון שלו שמכניס אותו לחרדות...)

והחילוני הבודד הזה... האומלל הזה... שאין לו את הבלוק השוקק חיים שיש לך בכניסה לבנין... אין לו את הגני משחקים הצהולים והשמחים... אין לו את חיי החברה העליזים... הוא עומד וצועק עליך... אז למה אתה נעלב ממנו?? למה אתה לא קולט שמדובר פה בשכנה האומללה שלא זכתה לראות אושר בחיים וכשהיא צועקת אנחנו בכלל לא שומעים פה נימה של עלבון... אלא נימה של אומללות ומסכנות???

ושוב: אני לא מדבר על מי שסבל מאותה "שכנה..." אני לא מדבר על החרדי שקיבל דו"ח או מכות משוטרים... סו"ס גם על השכנה צריך לרחם עם גבול...!!! זה שהיא מסכנה זה לא מתיר לה לעשות כל מה שהיא רוצה... אבל אני ואתה שעדיין לא סבלנו באופן אישי... רק אומרים לנו שהחילונים מסיתים נגדנו ו... ואנחנו נעלבים ומזדעקים להשיב את כבודנו האבוד.. מה אנחנו נעלבים?? למה אנחנו לא קולטים שיש לך עסק עם השכנה המסכנה שמתפוצצת מבפנים לראות את החיים המלבבים שלנו ולא אין שום דבר בחיים???

השאלה היא: מי צריך להבין את מי?? האם אנחנו צריכים להבין אותם או הם אותנו???

אני חושב שאחרי הכל אנחנו קצת יותר אינטלגנטים מהם!!!! וממילא אנחנו אמורים להבין אותם לפני שהם מבינים אותנו!!!! וממילא כשאנחנו נבין את המקום הנחות שלהם ונפסיק להיעלב מהם... כשאנחנו נתחיל להתייחס אליהם באמת כמו שמתייחסים למסכנים... אז!!!! אז אולי נוכל להתחיל לצפות מהם שגם הם יניסו להבין את המקום שלנו ושלא ירדו לנו לחיים... "אבל אם אנחנו לא מבינים אותם... אז מה אתה מצפה מהם?? שהם יבינו?? שבדיוק הם יבינו???" אם אתה החרדי שמסוגל להבין איזה חיים מלבבים ופורחים יש לך... אתה לא מבין... ואתה עסוק בלהיעלב מהם... אז אם אתה לא מבין עניין... אז למה שהם יבינו עניין?? בקיצור: הכדור נמצא אצלנו!!!! קודם אנחנו צריכים להבין... ורק אח"כ הם...

ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה....

החיים!!!!

חידה: מה הדבר הראשון שהקב"ה עשה אחרי חטא עץ הדעת?? הקב"ה הציב שומרים חמושי להטת החרב המתהפכת לשמור על עץ החיים!!! כדי שאדם הראשון לא יאכל גם מעץ החיים... כלומר: עד החטא... עץ הדעת ועץ החיים היו אחד ליד השני... זה הלך ביחד... מי שפוגש את עץ הדעת... על הדרך גם נהנה מעץ החיים... אבל מאז שאדם אכל מעץ הדעת... זהו!! הקב"ה הפריד בין עץ הדעת לעץ החיים!!! מהיום עץ הדעת ועץ החיים לא הולכים ביחד!! תדע מראש: אם אתה רוצה לדעת כל דבר אין לך חיים!!! אם אתה רוצה חיים... אז תוותר על עץ הדעת... לבחירתך...

דא עקא: שמתברר שיש הרבה אנשים שעדיין לא מעודכנים שאדם הראשון חטא... הם כנראה מכירים את הגן עדן שלפני החטא... והם זוכרים שעץ הדעת מאוד קרוב לעץ החיים... ולכן הם טוענים שהם מוכרחים חיבור לרשת... הם חייבים לדעת מה קורה... תבין... זה פשוט איכות **חיים**... אני חייב את זה...

אז זהו!!! שרציתי לעדכן אותך ידידי היקר... יש שינויים בגן עדן... מאז חטא עץ הדעת... זהו!!! עץ הדעת ועץ החיים לא מסתדרים!!! אם אתה רוצה לחיות זה רק אם אתה מוותר על הדעת... ואם אתה מתעקש להיות מחובר לעץ הדעת... בבקשה... קח... זכותך... אבל תשכח מהחיים!!! את החיים הפסדת!!! אוי כמה שזה נכון...

אני מכיר אחד שהיה החחחחח מכשיר עם אינטרנט... כי תבין... אני מתפרנס מעבודות מזדמנות... אני עושה שליחיות... ובשביל זה אני חייב להיות מחובר לקבוצה של וואצפ... תבין: עד עכשיו קראו לי פה ושם... אבל אני צריך מבחר... טוב... הלך וקנה מכשיר... ומאז הוא כל הזמן עסוק בלעדכן אותי איזה הודעות עדכניות הגיעו אליו הרגע מהרשת... רגע... מה עם העבודה?? אה... שטויות... מי צריך עבודה... יש לי כעת חמש עשרה הודעות שלא נקראו... יש לי זמן לעבוד??

מי שלא יודע מה זה וואצפ... הוא לא מבין עד כמה שזה ככה!!! לגמרי ככה!! אתה רוצה עבודה?? רוצה חיים?? לא יודע מה תעשה... לא יודע איך לעזור לך... דבר אחד ברור לי: עץ הדעת ועץ החיים לא הולכים ביחד!! מי שמחובר לעץ הדעת... שמלעית אותו כל היום במידע... שום דבר לא יצא לו מזה חוץ ששעות רבות שהוא ישב מול המכשיר ולא יעשה כלום אחריות!!!

ושתבין: זה לא בתור עונש... זה פשוט מכניס אותו לעולם של חוסר רלוונטיות... פעם הוא היה יושב על קוצים... מחפש עבודה... מחכה כבר שיתנו לו תשובה... ואז הוא היה מתאכזב ומחפש משהו אחר... ומתרוצץ והופך את העולם ובסופו של דבר בנפשו יביא לחמו... אמנם בנפשו... אבל יביא לחמו... יש לו מאן לחיות!! אבל מאז שהוא קנה אייפון... הוא כבר עסוק... יש לו תמיד מה לדפדף שם... הוא אמנם שלח קורות חיים... אבל הוא לא דרוך לקבל תשובה כי הוא באמצע סרטון ממזה קורע... סו"ס החזירו לו תשובה... אבל הוא בדיוק באמצע להתכתב עם מישור... בקיצור: הוא לא דרוך!! הוא לא מתהלך בארצות החיים!!! הוא חי סביב מידע שהוא לא רלוונטי בשבילו... וכשאתה חי שם יש לך עץ הדעת בשפ... אבל עץ החיים רחוק רחוק...

מי שמבין על מה אני מדבר... שיפיץ את זה... שיעדכן את מי שעדיין לא שם... שאין לו מה להפסיד... שידע שאין לו מה לדעת... כי כל מידע לא רלוונטי לא מביא חיים לעולם... אלא אדרבה הביא מיתה לעולם... ודו"ק.

לאחר חטא אדם הראשון כתוב: ויעש ה' אלוקים לאדם ואשתו כתנות עור וילבישם... ובמדרש מובא שבספר תורה של רבי מאיר היה כתוב רמז שצריך לכתוב "כתנות אור" ולא עור!!! והזהר הקדוש אומר: שקודם החטא היה זה כתנות אור... ולאחר חטא אדם הראשון האור הזה התגשם ונהיה חומרי ועב ונהפך מכתנות אור לכתנור עור!!!

ביאור העניין הוא כך: הרי מה זה עור??? העור הוא ההשתקפות החיצונית ביותר של האדם!!! כשאתה מסתכל על בן אדם... מה הדבר הראשון שמשתקף מול עיניך??? העור שלו!! ולכן מי שכל כולו רדידות ושטחיות ואין לו מינימום של פנימיות... הרי הוא כל היום עסוק רק בחזות החיצונית... במה שצף ומשתקף מע"ג העור!!! וזה בדיוק האסון הגדול שקרה לאחר חטא אדם הראשון... כל זמן שאדם הראשון לא חטא... היה לעולם תוכן פנימי ועמוק... תפוח עקבו של אדם הראשון היה מכהה לגלגל חמה... כשהיית מסתכל על אדם הראשון לא ראית את המסכה החיצונית של העור... יכולת לראות מיד את האור העצום שבוקע מנשמתו... אבל מאז חטא אדם הראשון... העולם צלל בבת אחת לחומריות והנשמה האלוקית של האדם כוסתה בשכבה עבה של עור!!! והיום כשאתה רוצה להרגיש שווה משהו... אתה הולך למראה ומסתכל איך אני נראה... האם אני נראה טוב... האם מסכת העור שמשקפת אותי נראית מספיק עדכנית... **אבל לא!!! בחור יקר: מתי תבין**... שהעור זה בסה"כ מסכה... זה "כתנות עור"... זה בסה"כ בגד שמסכה את האור... אבל מבפנים יש אור גדול!!! שאם לא תהיה מודע אליו ולא תעצים אותו ולא תשקיע בו... אתה עלול להישאר כל החיים עם המסכה של העור... לא לחינם יש מושג שנקרא עור של פיל!!! כן... הפיל היה אדם שחי בדורו של אדם הראשון... דא עקא שהוא התעסק יותר מידי עם העור שלו... הוא נשאר כל הזמן עסוק בשכבה החיצונית שמסכה את אור נשמתו... אז הוא קיבל את מה שהוא רצה... קיבל עור של פיל... הוא קיבל ממדים של פיל... הוא גם קיבל אף מרשים מאוד בצורה של חדק... תחשוב על זה רגע... זה פשוט מפחיד!!!!

תנסה להיכנס לסיטואציה... תאר לעצמך בן אדם שהסתכל יותר מידי במראה... ויותר מידי התעניין איך הוא נראה... ואז יום אחד בהיר הוא קיבל הפתעה... הוא מגיע לתומו למראה ופתאום הוא מגלה מולו פיל!!! עור של פיל... אף עעעעק של פיל... ומאז הוא באמת לא צריך להתאמץ להבליט את עצמו... יש לו הופעה מושלמת... אי אפשר שלא להבחין בו... אז זהו!!! שאלביא דאמת אין הרבה הבדל בין העור של פיל לעור שלנו... אמנם העור של פיל הוא קצת יותר עבה מהעור שלנו... אבל בייחס לאור העצום שפעם בקע מהנשמה שלנו והוא כוסה בעור... בייחס לזה אין הרבה הבדל!!! לשנינו... גם לנו וגם לפיל יש כתנות עור שמכסים ומעבים ומחשיכים על הכתנות האור שלנו...

אז מהפיל אין לנו ציפיות... העור שלו עבה מידי... סוף סוף הוא ירד ממדרגת מדבר למדרגת חי... הוא כבר לא יכול לבקוע את כתנות העור שבו... (האמת היא שהוא איבד לגמרי את הכתנות אור שלו)... **אבל אנחנו???** סוף סוף אנחנו אדם!!! יש בתוכי גם את האור של הנשמה וגם את העור של הנפש הבהמית... והמפתחות בידיים שלי!!! אני אקבע! אני אחליט ובידי הבחירה האם להעצים את האור של הנשמה שתבקע ותתגבר על מאסרי העור... או להשקיע ולטפח את העור שיחשיך יותר ויותר את אור הנשמה... כן... יש עור ויש אור!!! ושניהם לא הולכים ביחד... ככל שעסוקים בעור ככה מדחיקים ומחשיכים את האור... וככל שמתעלים ומתרוממים מהמעטפת החיצונית של העור... ככה פותחים פתח לכתנות אור שביקעו מאיתנו...

כאן המקום להדגיש: זה נורמלי וטבעי! זה שהעין שלנו נתפסת ברגע הראשון לחיצונית זה מאוד נורמלי... מה נעשה... זה בדיוק כמו אדם שנכנס לבית... הוא חייב לעבור דרך הדלת... לא משנה כמה הבית גדול וחשוב... סו"ס יש לו דלת... על אותו משקל: המפגש הראשון שלנו זה עם חיצוניתו!!! ולכן אפילו שמואל הנביא... כשהוא רואה את הבן הבכור של ישי הוא מתרשם ממנו... ומיד הקב"ה מתקן אותו: לא!!! אל תבט אל מראהו ואל גבוה קומתו כי מאסתיהו כי האדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב!! שים לב: שמואל הנביא קדוש ה' שנקרא **הרואה!!** שזה אומר שכל הראיה שלו היתה רוחנית ופנימית... בכל זאת גם אצלו היה שייכות מסוימת של הקיבט חיצוני... ממילא כ"ש שאצלנו זה נורמלי שבאופן טבעי... במושכל הראשון אנחנו נמשכים לחיצוניתו!!! השאלה היא: **כמה זמן** אנחנו נתקעים שם... כמה זמן אורך לנו עד שאנחנו מדלגים על הדלת החיצונית וממשיכים פנימה לתוכי הנפש... כמה זמן אורך לנו להבין שנכון... חיצונית הוא נראה לא כ"כ מרשים... אבל עם שיחה אחת שמים איתו... קלטתי שיש לי עסק עם כתנות אור או במקביל ההיפך...

מובא בחז"ל שכשמונים אלף פרחי כהונה יצאו בגלות לבבל הם היו כפותים בשלשלאות... והיו מאוד צמאים למים... ובדרך הם עברו ליד הישמעאלים והם התחננו לפניהם השקו אותנו מים... (כי אנחנו כפותים) מה עשו הישמעאלים?? נתנו להם לאכול דברים מלוחים- פת וציר... ואז... כשהם היו מאוד מאוד צמאים... הגיעו הישמעאלים עם נודות נפוחים באויר... וכשהכרן פתח את פיו בצמאון צחחים בתאוהו כדי לשתות... פתאום נפתח הנוד ונכנס האויר בתוך מעיו ומת... וכך מתו שמונים אלף פרחי כהונה!!! שים לב: שמונים אלף מתו!!! ממה?? מאיזה אויר שנכנס להם לתוך המעינים??? מה הפשט בזה?? שמעתי מהלך בעניין (בלי אחריות): על הישמעאלים נאמר: אשר בשר חמורים בשרם... זאת אומרת: ישמעאלי הוא הכתנות עור במיטבו... כל כולו נוד נפוח בכלום!! באויר ריק וריק!! אין שום פנימיות מבפנים!!! לעומת זאת פרחי כהונה... הם אלו שמייצגים ולובשים את הכתנות אור!! לכבוד ולהפארת... וכשגרמו העונות ולא זכינו לייקר את הכתנות אור... מי הגיע?? אותם ישמעאלים... הם הגיעו עם העור שהם מייצגים!! עם נודות נפוחים בכלום!!! והפרחי כהונה שחשבו שיש שם משהו... נבקעה כריסם וגילו שאין שם כלום מבפנים... יש בוורת הזה משהו מאוד מעזעזע!! אוי אוי כמה פרחי כהונה (ולאו דווקא) מסתובבים בינינו... שצמאים!! צמאים!! צמאים לאור... לאור הזה שיבקע את המחיצות של החומריות והחיצונית שמאפיינת את הדור שלנו... ותכל'ס לאן הם הולכים?? ואיך הם מנסים להשקיע את הצמאון שלהם?? בנודות נפוחים!!! במושגים רדודים ושטחיים שלא מספקים את הנשמה... אלא מוציאים את הנשמה... אויר ריק וחלול שרק דוחק ומוציא את הנשמה...

בזמן הגלות שמונים אלף פרחי כהונה מצאו את מותם באויר הריק הזה!! בכלום הזה!! והשאלה הכואבת היא: כמה נשמות בדורנו מוציאים את הנשמה בנודות הנפוחים והריקים האלו?? על זה ידוע כל הדוויים... לנו לא נותר אלא להתחיל להשקיע בכתנות אור!! לא בכתנות עור!! להבין שהכתנות עור הם נודות נפוחים... שאין בהם כלום חוץ מאויר... **בחורים יקרים: פנימיות פנימיות**... (זה מה שבאורא עולם מנסה ללמד אותנו כבר למעלה מחצי שנת קורונה... פנימיות!!)

המשך מעמוד 1 - האם יש לנו מה להיעלב??

בפתח הגיליון פתחנו בזה שהכדור בידיים שלנו!! אם אנחנו נבין את המקום הנחות של החילוני המצוי... רק אז נוכל לצפות מהם שיבינו אותנו... **אבל דא עקא!!! שבינו לבין עצמנו...** עם יד על הלב... אנחנו כן נעלבים מהם!!! ומאוד מאוד נעלבים מהם!! (ע"פ אני מדבר על עצמי...) **זה אות קלון בשבילנו!** זה רק מראה עד כמה שאנחנו לא באמת שלימים עם עצמנו... זה רק מוכיח עד כמה שאנחנו מושפעים מהאווירה של הרחוב ואנחנו כן מתחשבים במה שמקובל לחשוב ובדעה הרווחת בעולם הרחב... ואם זו הרמה שלנו... אז מי יודע... אולי הם קצת צודקים... מקובלנו: שכן אדם מבוגר שיותר מידי נעלב מקריאות גנאי של ילדים... אז יכול להיות שהוא קצת ברמה שלהם...

אז זהו!!! שהגיע הזמן שבנו: אי אפשר לתפוס את החבל משני קצותיו!!! זה שהערים החרדיות הם אדומות... זו מסיבה אחת ויחידה: כי יש אצלנו **חיים!!! נקודה!** אתה לך לפני ה' **בארצות החיים-** דורשים חז"ל במסכת יומא: זה מקום שווקים... יש אצלנו תנועה... יש חיים... אנחנו לא קבורים וטמומים ברשת המקוונת... התקיימה בנו נבואתה של זכריה הנביא: **"עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים... ורחובות העיר ימלאו!!! ילדים וילדות משחקים ברחובותיה..."**

לא מתאים לך?? אתה נעלב שמקנאים בך שהתקיימה בך הברכה של זכריה והרחוב שלך מלא בילדים וילדות משחקים ברחובותיה ועל הדרך מדביקים ונדבקים?? אין בעיה... תעבור דירה... לך לרמת גן... תכנס לאיזה בלוק של שורת בניינים אדירי מימדים... תטה את האוזן ותנסה לנחש האם מישהו חי פה בשקט העצוב הזה... תחזור משם ותגיד לי האם עדיין מתחשק לך לגור שם... דבר אחד אני מבטיח לך: ש-שם אתה לא תהיה אדום בוקה!!! אתה תהיה לבן בוקה!! תכריכים!!! מת!!! אתה רוצה או לא?? אם אתה לא רוצה... אם אתה מעדיף את החיים המלבבים והפורחים שלנו כחרדים... אז תדע שיש לזה מחיר. יש לזה מחיר שהשכנה הממורמרת עומדת וצועקת שאתה עיר אדומה... ואתה צריך להקשיב לה בחמלה ויתכן שנדרש ממך לא להגיב... אדרבה... להבין את הכאב... להבין את המצוקה ואת החסר ולדעת שזה חלק מהעיסקת חבילה!!! זה חלק מהארנונה של עיר כזו שיש לנו נתונים ש"רחובות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחובותיה" זה הכל!! זה שהחילונים מתקיפים אותנו... זה לא מתיר לנו להיות נחיתים...

ואולי זו הזדמנות לפתוח נושא תורני מרתק:

האם יש עניין למצא חן בעיני החילונים או הגוים???

יש בזה סתירות מאוד קיצוניות... ממש בקצרה... מצד אחד: כתוב על זה דברים חריפים!!! חזקיהו

משיח ה'... שהקב"ה עשה לו ניסים ונפלאות... והחיה אותו והעמיד לו את השמש והרג בשבילו את כל צבא סנחריב... בעיצומם של גילויי החיבה הגדול שה' מפגין לחזקיהו!!! מלך בבל בלאדן בן בלאדן מאוד התרגש מהקידוש ה' שקרה לחזקיהו והוא שלח אנשים לחזקיהו... וחזקיהו קיבל אותם בכבוד גדול והראה להם את בית נכותו... ואם חזקיהו קיבל אותם כ"כ יפה... ברור שכל הכוונה שלו היתה לקדש שם שמים!!! שישמעו רחוקים ויבואו ויראו את כבוד ה' וגילוי כבוד מלכותו עלינו... אבל הקב"ה כעס על חזקיהו והוא נענש על זה שהוא הראה להם את אוצרותיו... והוא נענש ש"מבניך יהיו סריסים למלך בבל..." רואים מכאן: שאנחנו לא צריכים למצא חן בעיני הגוי... אנחנו לא מחפשים להרשים אותם ואין צורך להראות להם שאנו טובים ומוצלחים

לעומת זאת: יש הרי פסוק מפורש בתורה "כי היא חכמתכם ובינתכם **לעיני כל העמים,** אשר ישמעון... ויאמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה..." כאן כתוב שיש כן עניין להפגין חכמה. כדי שהגוי יראה שאנחנו חכמים ונבונים... וזה הרי כל התפילה שלנו בימים הנוראים... ויאתי כל לעבדך... והללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו... ומובא בחז"ל שהסיבה שישראל גלו באומות זה בשביל שהאומות יראו את צדקתם ויתקדש שם שמים ויתרבו הגרים בישראל...

אם ככה מכל זה משמע שלכאורה כן יש עניין להפגין את הטוב והיפה של היהדות כדי להרשים את הגוי... ויש בזה קידוש ה' גדול... אם ככה: מה ההכרעה בזה?? מתי זה נכון למצא חן בעיני הגוים ומתי לא?

אז אני מודה שאין לי תשובה ברורה בעניין. ולא מספיק ביררתי ולא מיציתי את הנושא... אבל במושלך ראשון העניין הוא (בערך גם) ככה:

(כלומר: יש לי הגדרה אחת שהיא בודאי נכונה... מסתמא יש עוד...)

בא נשתמש בדוגמא מוכרת: כשהיינו ילדים היינו מידי פעם יוצאים לסיורים מודרכים בכל מיני מפעלים או בתי עסק... פעם אחת הלכנו למפעל של קולה לראות איך עושים קולה. יום אחד הלכנו ליקב של זכרון לראות איך עושים יין... ולהבדיל פעם אחת גם לקחו אותנו למאפיית מצות... לראות איך אופים מצות... כן... יש כזה דבר שבית חרושת מאפשר בין הייתר סיורים מודרכים!!! אבל!!! אתה מבין לבד שהתנאי הראשון והאחרון הוא שזה לא על חשבון העבודה השוטפת במפעל!!! בחחחחיים לא יעצרו את הפס יצור של הקוקה קולה כי כמה ילדים רוצים לראות איך מייצרים קולה... גם בחחחחיים לא יקרה שזה שמכניס את המצות לתנור... הוא פתאום יעצור ויצטלם ויראה לילדים איך מכניסים את המצות לתנור... זה... זה... זה נישט שייך!!! אין על מה לדבר... אתם רוצים לראות?? בבקשה... אנחנו אדיבים... מוכנים להראות לכם... תעמדו פה!!! בדיוק פה!!! תסתכלו מרחוק... אבל לא להתקרב ולא להפריע... (סליחה על החריפות)... אבל למרבה האבסורד המפעל היחיד שאנחנו כן מעיזים לעצור אותו בעיצומה של עבודה בשביל סיורים מודרכים זה... זה... זה לא פחות ולא יותר גדולי ישראל... אתה רוצה לזכות לראות גדול בישראל?? בבקשה... תעמוד מהצד בדממה ותזכה בזכיה של "והיו עיניך רואות את מוריי..." אבל לחפש שאלות מתחת הריצפה בשביל להפריע לו באמצע... איזה מין

התנהגות זו?? וכי הצופים בדיונים בכנסת מעלים על דעתם להפריע לאולם המליאה באמצע הדיונים?? וכי כשהיית ילד וצפית בדוורים בבית הדואר... האם העלית על דעתך להפריע להם...?? למה הזמן של גדול בישראל חשוב פחות מהפרופסור הכי זוטר... נשגב מבניתי... וד"ל.)

על אותו משקל: אנחנו ביהדות מעודדים סיורים מודרכים!!! אנחנו לא מתחבאים... לא מנסים לטייח... הכל פתוח... אנחנו אפילו רוצים ומשתוקקים שלעיני הגוים גילה צדקתו... אנו רוצים ש"ספרו בגוים כבודו בכל העמים ונפלאותיו..." אני מאוד רוצה שהחילוני יגלה כמה היהדות יפה וכמה כדאי להיות חרדי... **אבל רק בצופה מהצד!!!** אני לא מוכן להיזיז מילימטר מעקרונות היהדות שלי בשביל שהצופים יתרשמו!!!

זו הנקודה! אני מעוניין שכולם יראו עד כמה עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה... אבל לזוז מילימטר מרצון ה' בשביל להרשים אחרים?? **זה לא!!!**

זה מזכיר לי שפעם פעם... כשהייתי ילד קטן נסענו לקצרין למפעל של מים מנירלים... ועמדנו וראינו את הבקבוקים נוסעים... ועמד שם איזה פועל... ודווקא די מצא חן בעיניו שמישהו מסתכל עליו ומריע לו... אז התחלנו לבקש ממנו. תן לי בקבוק אחד... תעצור שניה את הפס וכל הבקבוקים יפלו... יש לציין שעם כל האדיבות שלו והחיוך הגדול שהוא חיך מתחת השפם הדרוזי שלו... הוא לא נתן לנו מה שאנחנו רוצים... תנחש למה?? כי כמה שהוא התפרגן מהתעניינות שלנו... וכמה שהוא פטרויט של המפעל והוא שמח שמגיעים ומתרשמים... אבל עדיין!!! בסוף החודש הוא מקבל תלוש משכורת **לא** מאיתנו אלא מהבוס שלו!!! הוא צריך למצא חן בעיני הבוס!!! אם הוא יתחיל לחלק לנו בקבוקים ואנחנו נמחא לו כפיים... זה לא יעזור לו בחיים!!! הוא צריך **שהבוס** ימחא לו כפיים **ולא אנחנו!** ולכן כמה שמחינו לו כפיים וכמה שהיה לו חשוב להרשים אותנו... הוא לא הסיח דעתו לרגע שסו"ס הוא כעת צריך להרשים מישהו אחר!!! **ואני חושב שהדוגמא הזו מאוד טובה...**

כי בינינו לבין עצמנו... לפעמים כשאנחנו עומדים מול החילוני התורן ומאוד חשוב לנו שיפסיק להסית נגדנו ויתחיל להעריך אותנו... מרוב שנורא חשוב לנו להראות לו את היופי של היהדות ושימחא לנו כפיים... לפעמים אנחנו כמעט שוכחים שבסופו של דבר היחיד שאנחנו צריכים לדפוק אצלו חשבון זה הרבש"ע ולא אף אחד אחר!!! (חוץ מזה שצריך לבדוק טוב טוב האם הרצון שלנו להרשים את החילוני... האם זה בכלל נובע באמת מרצון להרבות כבוד שמים או ממקום של נחיתות ופזילה שמאלה... אבל כעת בא נגיד שאכן כן) ולכן!!! מהסיבה הזו... לפעמים אדרבה... אנחנו צריכים לחתוך עליהם!!! ולשדר לחילונים עוצמה של נחישות וגאווה חרדית אמיתית!! אתה לא מעניין אותי... אין לי שום עניין להרשים אותך... אני צריך לעשות רצון ה' ורק רצון ה'... אם מתחשק לך להתרשם מהיהדות... אין בעיה!! תעמוד בצד ותחליט בינך לבין עצמך האם אתה רוצה להתרשם או לעקם את האף... מה שבטוח... בין כך ובין כך אל תפריע לי בעבודה!!! וגם אין צורך לעדכן אותי מה תוצאות ההתרשמות שלך... כי זה בכלל לא משנה לי... אני לא אשנה בכהוא זה את העבודת ה' שלי

ככה וככה עם כל מיני מילים בלטינית... (חה חה חה...
בדיחה עצובה... החילוני המצוי כיום בקושי יודע קרא וכתוב...)
אז זהו שלא!!

החילוני מאמין (כמעט) לא פחות ממך שיש בורא
עולם ויש יהדות!!!

רק מה?? כל מה שנוותר לי להתווכח איתו זה בדיוק
כמו הויכוח שלי עם החבר שלי מהמגזר השני... אני
פשוט צריך לעמוד מול החילוני ולצרוח עליו אתה
לא דתי!!! אתה לא מתנהג כמו יהודי!!! אם אתה
לא מקפיד על טהרת הבית היהודי ולא מניח
תפילין ולא שומר שבת... אז אתה מתנהג כמו
גוי!!! תסיים את המשפט ו... ואני מציע לך לברוח
כל עוד נשמתך בך... כי זה נורא נורא יכעיס אותנו...
כי הוא יהודי והוא **לא צריך שתסביר לו** כמה הדת
חשובה ויקרה!!! והוא נורא נעלב אם יגידו לו
שהוא לא שייך ליהדות!!! בקיצור: זה כמעט כמו
כל ויכוח בין מגזרים שונים בציבור החרדי... כל
ההבדל הוא שבויכוח שלי עם החסיד לא ברור לי
מי ינצח... יתכן שהוא צודק... אבל כאן אני רגוע...
אני יודע שאני מגיע עם כל הידע... ואילו הוא בור
ועם הארץ גמור... אני בטוח שאצא צודק... והוא
מקסימום יצא עם פנים אדומות מכעס... שיכעס
קצת... לא יקרה כלום... הוא יכעס... הוא ירצה
להוכיח שאני לא צודק... שמספיק להיות חרדי
בלב... וקדימה... שיביא... שיביא הוכחות מתלמוד
בבלי עמוד 93... או ממשנה ברורה חלק 12 מקטע
...42

בקיצור: למרבה האבסורד... דווקא כעת הקירוב
רחוקים אמור להיות הרבה יותר קל!!! הרבה פחות
מסובך... כעת פחות מוכרחים למרצים
המדופלמים שיגיעו עם כל ידע מהעולם הרחב ועם
כל הספרות... ומי יודע אם תנועת התשובה די
תקועה רק בגלל שאנחנו לא קולטים את המפה
החדשה הזו!!! החילונים כל היום מדברים נגד
החרדים... והחרדים עסוקים או בלגונן על עצמם
ולהתבכיין שהחרדים הם כן חמודים ונחמדים... או
בלתת מוסר לחילונים כמה היהדות חשובה וצריך
להתחשב בה... ההההלו... הוא לא צריך שתגיד לו
את זה!!! הוא לא צריך שתסביר לו שהיהדות
חשובה!! הוא צריך שתסנוט בו ותגיד לו: **אתה** לא
דתי!!! הוא צריך שתפתח לו משנה ברורה ותגיד
לו: מי שלא מקיים מה שכתוב פה הוא כמו גוי...!!
ואני דתי ו... ואתה לא!!!

את הרצל כזה משפט לא היה מזעזע... אבל את
החילוני של דורנו... הבן האבוד והשבוי של אבא
שבשמים... אותו זה מרטיט עד עמקי נשמתו... זה
מזעזע אצלו את הנימים הכי רגישים בתת הכרה של
הנשמה הטהורה והאלוקית שלו שלא מוכנה להתנתק
מצור חובתה... ודו"ק

אבל היום זה עולם אחר לגמרי!!! כמעט כל
החילונים... אף אחד מהם לא נגד הדת... גם אלו
שמדברים נגד החרדים... אף אחד מהם לא מעיז
לדבר נגד הדת... (הם יודעים שזה לא משתלם פוליטית... כי
העם באופן כללי מסורתי ודתי) אדרבה... החילונים בחיים
לא מדברים נגד הדת אלא נגד החרדים!! הם טוענים:
מי אמר שהחרדים הם אלו שמובילים את הדת...
אדרבה... הדת אצלנו... אנחנו מובילים את הדת...
אנחנו מייצגים את הדת...

זאת אומרת: באיזשהו מקום החילוני הוא בעצמו גם
חרדי!!! השאלה במה ועד כמה... בא ניקח לדוגמה
את צום כיפור או הדלקת נרות שבת שיש הההמון
חילונים שזה אצלם עקרון דתי רוחני בלתי מתפשר!!!
אם משהו יבא לחילוני יום אחרי יו"כ ויגיד לו... עזוב
אותך... אני לא צמתי בכיפור... הוא יזדעק עד לב
השמים בדיוק כמו החרדי... הוא יתנפל עליו בדיוק
כמו חרדי שמזועזע שהבן שלו טלטל מוקצה... זאת
אומרת: החילוני הזה הוא חרדי גמור בייחס ליום
כיפור... אבל לחלל שבת?? נו... בזה אין בעיה
מבחינתו!!! אם ככה מה יוצא????

אין פה בעיה של חוסר אמונה!! אלא פשוט חוסר
ידע!!!

אני לא צריך לשכנע אותו שיתחיל להיות דתי...

אלא אני צריך לגלות לו שזה לא מספיק בשביל
להיקרא דתי!!!

ממילא ההסברה היום היא אחרת לגמרי... אם פעם
היינו צריכים ללבוש כפפות של משי ולהתחיל לקרב
את החילוני תחת כנפי השכינה ולגלות לו שיש בורא
עולם ויש יהדות... **אז היום בדיוק ההיפך!!!** היום צריך
להגיע לחילוני בשיא הציניות ולהגיד לו: אתה חושב
שאם אתה צם בכיפור אתה כבר דתי?? **שכח מזה!!!**
אם אתה מחלל שבת זה בדיוק כמו שאתה אוכל ביום
כיפור!!! כל שבת מחדש אתה כאילו אוכל ביום
כיפור... וכשאתה תגיד לחילוני את זה הוא יתרחם
עליך... כי נגעת לו בדת!!! ואתה תמשיך לעצבן אותו...
ותצמיד אותו לקיר ותכריח אותו להוציא את סבא
שלו מהקבר ושיוכיח לך שהוא צודק ולא אתה...
בקיצור: היום הויכוחים שלנו עם החילונים זה בדיוק
כמו הויכוחים הפנים חרדי שלנו בהשקפה... אין פה
מקום לכפפות משי וקירוב לבבות!!! כי יש לחילוני
מספיק רגש לדת ל-מה **שהוא חושב** שזה הדת!!!
ואתה פשוט צריך להתווכח איתו בשיא העצבים כמו
שאתה מתווכח איתי... ולנגוע לו ביבלת הרגישה
ולעדכן אותו ש... שאדוני היקר... זה לא מספיק!! זה
מספיק בקושי!!! (אני כמובן מדבר על החילוני האנושי
והעממי... זה שיש לו מצפון ויש לו מינימום של רגש לדת...
אני לא מדבר פה על המופקרים לגמרי שאין להם שום
שייכות לשום זיק של ככללם)

בשביל השירות לקוחות שלך... כי אני לא עומד
מולך... היהדות היא לא קופ"ח שצריך להביא כך
וכך לקוחות חדשים אליה... אני לא צריך למצא חן
בעיני אף אחד... רק בעיני הרבש"ע...

**וכאן השאלה הנוקבת: האם אנחנו מסוגלים להיות
כאלה???**

האם כשאתה כבר רוצה לקרב חילוני... לקרב אותו
תחת כנפי השכינה... האם אתה ערוך לאפשרות
כזו ש... שהוא לא לגמרי יתרשם ויהיה משהו שלא
לגמרי ימצא חן בעיניו... ואתה תגיד לו: כככל
טוב!!! או... או שאתה תקרוץ לו ותעגל פינות מול
רצון ה'??

זה נושא מאוד עדין!!! **ואני יכול להוסיף רק דבר
אחד:** שאדרבה... בשם הקירוב לבבות... אין דבר
יותר מרחיק ומבזה את היהדות כמו חילוני
שמזהה חרדי חלש ורופס שמוכן לעשות הכל
בשביל לקרב אותו... החילוני מזלזל בכזה חרדי!!!
הוא רואה בו עוד איזה טלפן של שירות לקוחות
של חברה לא מוצלחת שצריך לשווק את המוצר
בכל מחיר...

אם חילוני מתרשם מחרדי... זה רק מחרדי גאה
שיודע בדיוק מה שהוא רוצה מעצמו ולא מוכן
להחביא שום סממן חרדי שבו!!! הוא מופיע בפני
החילוני עם שמונה בגדים ומצהיר זה אני!! זה
היהדות!!!

הגאווה האמיתית הזו... כובשת... ממיסה...
ובמקביל גם מתסכלת את החילוני ומוציאה אותו
מדעתו... אבל החרדי החנפן והנמושה שמוכן
להחביא את כל העקרונות שלו רק בשביל
להראות לחילונים שהחרדים גם שווים משהו...
החילוני בז לך!!! הוא מסתכל עליך... נו... עוד
איזה מחסני חשמל שנתקעו עם עודפים וחייבים
למכור אותם בכל מחיר... עוד איזה רשת מזון
שנתקעה עם מעדן "מו" שעובר עליו התאריך...

עד כאן דברתי בשם הקירוב לבבות!!! אבל עזוב
כעת קירוב לבבות... **זה גם אסור!!!** אסור לנו
להחניף ולטאטא את העקרונות שלנו בשביל
החילוני... מנהל בית החרושת לא מרשה לעצור
את הפס יצור בשביל כיתה שיצאה לסיוור מודרך
בבית חרושת... יש גבול לכל תעלול!!!

ואגב: אם כבר נסחפתי והתחלתי לדבר על קירוב
לבבות... זכיתי לדבר עם אדם גדול שליט"א
שמתעסק שנים רבות בקירוב לבבות והוא העיר
את תשומת לבי שבשנים האחרונות ישנה מפה
חדשה בתחום הקירוב!! פעם... עד לפני שלושים
שנה היה לנו עסק עם חילוני שהוא **נגד הדת!!!**
כשהיה לנו עסק עם אנטי דתי... כאן התפקיד
שלנו היה להוכיח לו שיש אלוקים... ויש יהדות...
ולכן גם היו הרבה יותר חוזרים בתשובה
מוצהרים... למה?? כי זה היה שחור לבן... עד היום
הוא היה חילוני מוצהר!!! ואני הגעתי והוכחתי לו
באותות ומופתים שיש יהדות והוא לא יכל
להתחמק מזה... ממילא הוא היה מוכרח לעשות
מהפך בחיים...

תחשוב על זה!!! זה עולם אחר לגמרי!! זה משא ומתן
באופי הרבה יותר מוכר ונגיש לנו... **תבין:** לי אין בעיה
בתור ליטאי להתווכח עם חסיד מה רצון ה'... האם
צריך ללבוש מסיכה או האם צריך להצביע בבחירות...
ויכוחים מהסוג הזה אנחנו יודעים טוב מאוד... רק
מה?? הפחד שלי זה איך להתמודד עם החילוני... איך
להסביר לו שיש בורא עולם ויש יהדות... ולך תדע...
הוא פתאום ישלוף לי איזה ציטוט מאריסטו שאומר

לימודי ההשתלמות הדו שנתיים ב-ציון שממנה תצא תורה...

ירושלים- מוצאי שמיני עצרת... הלכנו לישון בירושלים... כן... בשמיני עצרת שוב הקרבנו שלמי שמחה... ואז יש דין לינה... הלכנו לישון בירושלים... וקמנו בבוקר... וכעת הגיע הזמן לחזור הבייתה!!!

אבל כולנו כבר יודעים... ש... שזה לא לגמרי תלוי בנו... אבא שלנו תלוי בר' ישבקשה הלוי!!! תלוי... אם ר' ישבקשה סיים אז אנחנו נחזור היום... ואם ר' ישבקשה עדיין לא סיים אז יכול להיות שנשאר עד שהוא יסיים.

אולי אתם לא יודעים מי זה ר' ישבקשה הלוי ואתם גם לא מבינים מה הוא צריך לסיים... ואין סיבה שתדעו... אז אז שר' ישבקשה הוא בסה"כ לוי שגר בעיר הלויים שהכי קרובה לכפר שלנו... ואבא שלנו חיפש רב מובהק שהוא יוכל ללמוד ממנו תורה ולשאל אותו את כל השאלות ההלכתיות... אז הוא אימץ את ר' ישבקשה כרבו מובהק... כל שאלה הלכתית שמתעוררת בכפר שלנו... אבא לוקח את כל המעשר ראשון שהצטבר בימים האחרון... (מאיתנו ומהשכנים) ואבא חובש את החמור ויוצא לדרך עד שהוא מגיע לעיר הלויים... ואז אבא מיד שם את פעמיו לבית המדרש... כי ר' ישבקשה תמיד נמצא רק בבית המדרש... אבא מגיע ומתחיל ליצוק מים ע"ר' ישבקשה...

מטבע הדברים התפתח ביניהם קשר נפשי עמוק... וממילא באופן טבעי אם בחג התורה מצווה אותנו "ושמחת בחגך אתה--- והלוי אשר בשעריך..." אז אבא כבר מתאם מראש עם ר' ישבקשה מתי עולים וכמה מהמשפחה מתכננים להגיע... ואנחנו עולים ביחד שתי המשפחה... ור' ישבקשה וכל המשפחה שלו מסודרים בכל הסעודות בירושלים על חשבוננו... בשלמי חיגיה אבא מחשבן את כל המשפחה המורחבת של ר' ישבקשה... (גם את הילדים הנשואים) וגם במעשר בהמה ובשלמי שמחה הם בחשבון הסעודים שלנו... והנה עכשיו שהגיע הזמן לחזור הבייתה... אבא הולך לבית מדרש לחפש את ר' ישבקשה... האם הוא סיים או לא סיים... אבל ר' ישבקשה אמר שלא!!! ממש לא סיימתי!!! כנראה אצטרך להתעכב כאן עוד שלושה ימים כי אני עדיין רחוק מלסיים!!! תבין: ר' ישבקשה הוא לוי!!! ומתוקף תפקידו מוטל עליו "יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל" ממילא כל חידוש או תקנה או דרשה חדשה שיוצאת מלשכת הגזית... הוא חייב להיות מעודכן לפרטי פרטים כדי לדעת להורות... סו"ס אנחנו הישראלים שגרים מאתים קילומטר מירושלים... אנחנו ביום יום לא אמורים לדעת איזה תקנה חדשה או איזה דרשה יצאה מלשכת הגזית... אז בשביל זה!!! בדיוק בשביל זה יש לנו את ר' ישבקשה הלוי!!! שהוא הרשת האלחוטית שלנו... הוא אחראי על העדכונים השוטפים מה התחדש בלשכת הגזית בחודשים האחרונים... בשביל זה אבא נפגש איתו מידי פעם... והוא תמיד מעדכן בהתפתחויות... לכן ר' ישבקשה חייב להיות בקי בכל ההתפתחויות... ובקיץ האחרון היו המון התפתחויות הלכתיות בלשכת הגזית... מדובר בעשרות קל וחומר ובמה הצד" שלא היה להם פירא... שנפסקו בבית הדין הגדול להלכה... חוץ מזה יש כמה גזירות חדשות שדייני גזירות תקנו בחושן משפט... וגם יש כמה וכמה ייתורים חדשים שנתחדשו בלשכת הגזית... ועוד רשימה ארוכה של תקנות שתוקנו אמנם לפני כמה שנים אבל עדיין לסגור כמה פיונות בהגדרות שלהם וזה התעדכן בחצי שנה האחרונה... ממילא כמה שר' ישבקשה ישב בבית מדרש כל החג ויצק מים ע"י מעתיקי השמועה שישבו שם... לא ראינו אותו לא בשמחת בית השואבה ולא בזקיפת ערבה... לא בשיר של יום ולא בשיר של שואבה... הוא כל היום היה בבית המדרש ורק בצהרים הוא היה הולך לבית המקדש... נוטל לולב!!! משתחוה ורץ מהר מהר לבית האכסניה... אוכל כמה כזיתים בשר שלמים ושותה יין כדי לקיים מצות היום... וזהו... הוא רץ מהר בחזרה לבית המדרש... כל ערב הרבנית שלו שולחת איתנו קצת פירות מעשר שני ויין רבעי כדי שיהיה לו משהו שהוא יוכל לאכול מחוץ לסוכה... וכולי האי ואולי... אחרי כל ההתמדה הזו... הוא עדיין לא סיים לאסוף את כל החומר הרב והחידושי הלכות שהצטברו רק בחצי שנה האחרונה בלשכת הגזית...

כן... זה לא צחוק!!! לוי זה תפקיד מחייב- "יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל"!!! והיות ר"כ מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים..." אז כשר' ישבקשה הלוי מגיע לירושלים הוא לא יכול לחגוג כמונו... הוא לא יכול לשבת ולאכול מפריה ולשבוע מטובה... הוא עסוק פה בעיקר ב... במה שנקרא בלשוננו "השתלמויות"!!!

כן... כמו שבעולם המודרני שלנו יש מושג שקוראים לו "השתלמויות"!!! שגם אחרי שלמדת רפואה במשך שבע שנים... וקבלת תעודה... יש עדיין תמיד מה להמשיך ללמוד... ישנם כל מיני התפתחויות ומסקנות חדשות שמתעדנות כל שנה מחדש וצריך להתעדכן... אז להבדיל: בלשכת הגזית העסק כל הזמן חי ורוחש!!! גם אם ר' ישבקשה עשה בערב פסח סיום על מסכת שבת... אבל מפסח ועד סוכות... יתכן שנוספו עוד כמה עשרות דפים חדשים למסכת שבת... והוא מוכרח להתעדכן!!!

אל דאגה... אנחנו מסודרים!!! לנו יש חורף שלם ללמוד ממנו את כל מה שהוא למד בסוכות האחרון... אבל הוא כעת בעיצומו של היירד!!! הוא כעת אוסף את כל החומר לחצי שנה הקרובה... עכ"פ כשאבא הגיע לבית המדרש ר' ישבקשה הודיע לאבא בצער... שעם כל הרצון הוא עדיין לא סיים להקיף את כל החומר העדכני... הוא הסביר לאבא... תבין... אם השנה היה לנו שנת מעשר שני... נו... הייתי יותר רגוע... כי במשך חודש חשוון כסליו היה מצטבר לנו דמי מעשר שני והיינו תופסים את הרגלים ועולים לירושלים... אז גם אם הדברים לא היו לגמרי לגמרי ברורים... מקסימום אני יודע שאני יכול לחזור לכאן... אבל השנה הרי שנת מעשר עני... זה אומר שהתקציב מוצמצם!!! ממילא יש סיכוי רציני שפעם הבאה שאני חוזר לירושלים זה רק בפסח... ממילא אני לא יכול לשחק... אני לא יכול להשאיר סוגיות פתוחות שלא הקפתי אותם...

כן... כולנו זוכרים את השנה הזו... שר' ישבקשה הזדרז לחזור הבייתה... כי הוא קיבל מברק שמחכים לו בכפרים כמה שאלות הלכתיות חסרות ביו"ד... אז מחוסר ברירה הוא לא יכל לסיים להתעדכן בכל החידושים... ואח"כ כולנו הרגשנו את זה על בשרינו כל החורף!!! רוצה דוגמא???

באותו חורף ר' ישבקשה סיפר לאבא שיצא תקנה חדשה בלשכת הגזית שאסור לקרא לאור הנר... טוב... אבא חזר הבייתה והודיע בבית הכנסת שהגיע עדכון חדש מלשכת הגזית שאסור לקרא לאור הנר!!! עוד באותו ליל שבת נשמעו דפיקות בדלת... רגע... ואם הנר נמצא גבוה שתי קומות או שתי מרדעות שאין חשש שמא יבה... זה מותר?? עוד דפיקה בדלת: רגע... ואם אני לא קורא... רק שוטף כלים לאור הנר... האם זה מותר? ואם הילדים במתמידים רוצים לקרא לאור הנר והמלמד יושב שם והוא אף פעם לא מרשה להם לגעת בנרות האם זה מותר... אבא אסף את כל השאלות ומיד ביום ראשון בבוקר הוא נסע לר' ישבקשה והירצה את כל הספקות... ר' ישבקשה הסמיק ואמר לאבא שתי מילים: לא יודע!!! צר לי... אבל לא הספקתי... יצאתי מבית המקדש מוקדם ולא סיימתי למצות את הסוגיה... לא הספקתי לחשוב על כל השאלות שעלו להתעורר... ולא הספקתי להתעדכן בעיגון החוק... וכך התעוררו עוד ועוד שאלות ור' ישבקשה מצא את עצמו מגמגם... ו... והרי זה לא תכל"ס... סו"ס "שאם ישאלך אדם אל תגמגם..." לא היתה ברירה!!! אבא עשה מגבית חירום וגייס סכום של 4000 שקל של מעשר שני... ושלא את ר' ישבקשה עם משפחתו לירושלים למשך שבועיים... להשתלמות שהוא לא סיים אותה בחג האחרון... ו... והפעם אנחנו לא רוצים שזה יקרה שוב ולכן!!! אם ר' ישבקשה אומר שהוא לא סיים... שישאר כמה שצריך... עד שאוקמי גירסא סייעתא מן שמיא.

פרשת בראשית

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

שבת כטי' תשרי התשפ"א

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
17:50	18:40	י-ם
17:47	18:37	ת"א
17:48	18:38	חיפה
17:50	18:40	ב"ש

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעל דהאן נ"י 050-4194600

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

מו"ר הרב מרדכי אליהו זצ"ל סיים להתפלל בציונו של רבי יהודה בר אלעאי, דבר שנהג לעשות מדי פעם בפעם, ויצאנו יחד מהציון לכיוון הרכב. מתוך החשיכה, הגיחו ארבעה בחורים רכובים על אופנועים, ללא כיפה, עם תספורת קוצים ולהלקם אף עגיל באוזניהם. הם נעצרו לידנו וביקשו מהרב שיברך אותם. הרב הניח ידו על ראשו של כל אחד מהם וברך אותם. לאחר מכן, כשלווית את הרב לרכב והרבהתיישב על כסאו, רגע לפני שנסענו, הרב ביקש ממני לקרוא לאותם בחורים. כשהגיעו ארבעת הבחורים, הרב יצא מהרכב לכבודם, אחז בידיהם וביקש מעו"ד איתן מלמד, שהיה שם בציון, שישייר עבורם את השיר "אם ננעלו". הם החלו לרקוד שם בציון ריקוד קודש והרב גם הוא הצטרף אליהם למעגל. לאחר זמן מה, לקראת סיום המפגש המיוחד בין הרב לנערים, הרב קיים לכבודם מעמד "קבלת עול מלכות שמים", וכל זה באשמורת הבקר סמוך לתפילת וויתקין. הרב הקדיש מזמנו בשמחה ובריבוקים לכבוד ארבעה בחורים אלה, כאילו מדובר היה במאות אנשים.

לפני שעלה פעם למירון לציון התנא **דרשב"י** זיע"א, הרב **אברהם בבייך** זצ"ל אמר לנכדו, וכי חושב הנך שאני מתבייש כעת כשאני עולה לרשב"י? תדע שאני לא מתבייש, כיון ששלוש עשרה שנה רצופות **למדתי את הוזהר רבות**, כדי לא להתבייש מרשב"י.

במרוקו השלטונות רצו לעשות שביל דרך בית הקברות היהודי וכשהגיעו לקבר של **התשב"ץ והריב"ש**, פתחו אותם והיו שלמים כביום הקבורה. דבר זה היה כתוב בכל העיתונים, וגמרא ערוכה שמי שאין קנאה בליבו **אין עצמותי מרקיבין**, והם לא קינאו.

ידידות גדולה שררה בין הרב חכם **מונשה מנחם** זצ"ל לצדיק המקובל רבי **יצחק אלפיה זצוק"ל** שהיה מגדולי המקובלים והצדיקים שהתגוררו בירושלים, השניים נהגו לנסוע בצוותא לעיר האבות חברון ת"ו בכדי להתבודד עם קונם בלימוד התורה ובתפילות ותיקונים, במשך שנים רבות נהגו לנסוע יחד בכל יום ראשון לחברון ולשוב לירושלים ביום רביעי.

אחד מראשי משרד האוצר העירקי הגיע בדחיפות לבית הגביר **מונח דינאל** באמצע השבת בלויית הקונסול הבריטי ומשלחת נכבדה שהגיעה מבריטניה כדי לחתום על עסקה גדולה. נשלח שוער הבית לקרוא לגאון המקובל רבי **סולימאן מוצפי** זצ"ל, שבאותם הימים עבד כמזכירו של הגביר. הרב היה בבית המדרש עם מורו הגאון רבי **יהודה פתיה** זצ"ל, ועסקו בתורה הקדושה. תחלה חשב הרב כי לא ילך, אך אחר כך החליט כי ינצל מעמד זה לקדש שם שמים קם והלך עם לבושו הלבן השבתי אל המשרד והודיע לאנשים: "עוד כשלוש שעות תצא השבת, ואז אתפנה אליכם. יהודי אני, ואת מצוות אלקי אני שומר". קם הקונסול הבריטי ובהדרת כבוד אמר: "**אנו מכבדים את אמונתך**. נמתין פה עד צאת השבת." שב הרב לבית המדרש ואמר: "חש אני בשבת זו קדושה עצומה. עשרה נכבדים מאומות העולם ממתנים, כיון שידועים הם כי יש שבת קודש בעולם, את שנתן הבורא לעמו, וחשים הם **כבוד לשומרי השבת**".

רבינו מצטט הרבה בספריו דברים בשם הרב אלפיה, בפרט בגודל המעלה של תענית הדיבור, ועוד בחייו של הרב אלפיה ליקט בשמו **מאמרי חיוק** והפיצם לזיוכי הרבים, כמו כן נהג לשבח מאד את הרב אלפיה שבנוסף לכל פעולותיו ומעלותיו הנשגבות זכה **חיכה את הרבים** בהשתדלותו הגדולה להפיץ את סדר תענית הדיבור.

דע לך, שאין גאווה וכבוד לפני האלוקים.

כמה פעמים מפקידים בידינו סוד? האם אנו שומרים עליו כאילו היה זה הסוד שלנו? או שבלי מחשבה נוספת **אנו פולטים אותו**, כשאיינו חושבים על הנזק שאנו עלולים לגרום לזולת בגילוי הסוד? על פי ההלכה אדם חייב לשמור את סוד חברו **ולא לגלותו**. קצת אפיקוס, קצת התגברות על היצר, ונגלה שזה לא כל כך קשה.

העסק עצמן בעשיית הטוב וממילא ייעלם הרע מעצמן

כשהגיע הרה"ק רבי **פנחס מקוריץ** זיע"א לפרנקפורט לשבת על כס הרבנות, הכינו לו קבלת פנים מפוארת. הושיבוהו במרכבה מצופה זהב, וכל העיר יצאה לקראתו. ליד הרב ישבו שנים מחשובי הקהילה, ולתדהמתם, שמו לב, כי **הרב בוכה בדמעות**. שאלוהו מדוע הוא בוכה? וענה: מדמה אני, כאילו מוטל אני בארון מתים בדרך ל"בית החיים", וכל העיר מלווה אותי. אבא, הגידו לי, האם כל הנפטרים **בעיניכם** זוכים להלוויות גדולות כאלה? שמעו האנשים ובכו גם הם...

קבלת פנים

לאחד המלכים בסין היה כד יקר. את הכד קיבל בירושה מאבותיו. איש לא ידע בן כמה הכד ומה ערכו, רק ידעו שהוא יקר מאד למלך. ואכן, המלך הסיני מינה אדם מיוחד לנקות ולשמור על הכד היקר. יום יום היה עליו להסיר ממנו את האבק ואם נמצא עליו ולו גרגיר אבק אחד - האיש היה יוצא להורג, כי, חילל את כבוד הכד. רבים טובים מתו בגלל הכד הזה. וכן, כל מי שמונה לשמור על הכד היה נפרד מאשתו וילדיו כי ידע שהוא לא ישוב לראות אותם. פעם אחת הופיע בארמון המלך איש זקן וביקש להיות שומר הכד. כולם התפלאו על האיש המזור המבקש את מותו וניסו למנוע ממנו. אך הוא התעקש ולא ויתר.. הוא הוכנס לחדר בו היה הכד מונח על שולחן מיוחד עשוי זהב, ניגש לכד, לקח אותו בידו, הביט בו רגע ארוך **ובאחת השליכו על הארץ** והכד נשבר לרסיסים. קמה מהומה בארמון, האיש הובא בפני המלך. שאל המלך את האיש: מדוע עשית זאת? הרי עכשיו תמות. ידעתי שאמות, ענה האיש, ולכן באתי. חשבתי לי: אנשים רבים מתו וימותו בגלל הכד הזה, לפחות אוכל להציל את חיי אלה שעוד לא מתו מאחר ואני אדם זקן ובודד, **הקרבתי את חיי**. הצטער המלך על מעשיו ושיחרר את האיש. מאז, כך מספרים, מהלך המלך משוחרר יותר, ולעיתים ניתן לשמוע אותו שורק נגנינות פשוטות ועליזות במסדרונות הארמון. יש לנו כל מיני הרגלים **עלינו לבדוק** אותם מהיכן הם.. (העורך)

בא עני לפני הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א והראה לו את נעליו הקרועות. סיפר לו כי אין בידו די כסף לקנות נעלים. אותה עת נכנס בנו של הרבי הרה"ק רבי **יחזקאל משינאווא** זיע"א. בקשו הרבי כי יחלוץ את מגפיו ויתן לעני למדוד כדי לדעת מהי מדת מגפיו. עשה כן רבי יחזקאל, העני מדד ואמר: הן תואמות בדיוק את מדתי. שמח הרבי ואמר: "במצוה גדולה זכית בני. וכיון שאין נעלים לרגליך, הכנס למיטתי ושכב בה". **הלך העני**, ואל חדר הרבי נכנס אחד החסידים. ראה את בן הרבי שוכב במיטת אביו ושאלו אם חלה?

סיפר הרבי שאין לו מגפים. **מיד הציא החסיד כסף** מכיסו ושלח לקנות זוג מגפים. שמח הרבי ואמר: מצוה גוררת מצוה. כמה יהודים זכו במצוות!

עצם ההשתדלות היא עבודה חשובה וקדושה לפני הקב"ה.

מאבק שנמשך חודש ימים פעם הייתה ישיבת וולוז'ין שקועה בחובות גדולים נסע הגאון רבי חיים סולוב'צ'יק זצ"ל למינסק לגיס כספים לקיומה. במינסק התגוררו שני גבאים מטעם הישיבה, גדולי תורה נדיבי לב. כאשר הגיע הרב למינסק, נכנס לביתו של אחד הגבאים וסיפר לו על מטרת בואו לעיר. הגבאי הבטיח לו לטפל בעניין, ורבי חיים ישב ולמד, עד שלאחר חודש הודיעו **כי הסכום בידו**. שב רבי חיים לוולוז'ין ופרע את החובות. יום אחד הגיעו שני הגבאים לוולוז'ין, כשהאחד תובע את חברו: "מדוע שלם את כל הכסף מכיסו? הן תמיד היו שותפים לדבר מצוה!" שמע רבי חיים ותמה: "אם נתת את כל הסכום מכיסך, מדוע החזקת אותי חודש שלם ולא נתת לי מיד את הכסף?"

ענה הגבאי: "היה עלי לעמוד רבות על עצמי כדי להתגבר על תאוות הממון ולתת את הכסף, שהרי נאמר: **קחו מאתכם**" - כל אחד צריך להלחם עם יצרו כדי לקחת מעצמו ולתרום, והמאבק נמשך חודש ימים..."

"**אמירת** ברכת אשר יצר בכוונה יש בכחה להשוך מחלות רבות" (בשם החפץ חיים) וכשאדם נזהר ומברך בנחת ובכוונה לפי פירוש הדברים זוכה עי"ז שיהיה **בריא בכל גופו** במשך חייו.

ורבים רבים נושעו ממחלות רבות וקשות עם קבלתם לברך ברכת אשר יצר מהכתב ובכוונה הראויה. כתב איש אלוקים החכם השלם החסיד רבי **יעשה ו' מוכיז** זצ"ל בספר סדר היום (משנת שנ"ט) "יברך אותה בכוונה ויאמר מלה במלה, **לא יחלה כל ימיו** ולא יצטרך לרופא ולא לרפואתו"

"יצור דיסקים הדפסת עלונים עבודות נרפיקה. חוברות עילוי נשמות 052-7656075"

הריאות: משאבה אוטומטית עובדת בלי תיקונים כ- 20,000 ביום במשך כל חי האדם הם בנויות משקים שקים שאם נשטח אותם שטחם הכולל יגיע ל- 70 מט"ר.

חוט השדרה: הקשר העיקרי בין המוח לשאר חלקי הגוף אורכו 43 ס"מ ועוביו 1.8 ס"מ גמיש כמו גומי יש בו 31 זוגות של עצבים שכוללים מאות אלפי סיבי עצב בודדים שמעבירים הוראות אל הגוף מהמוח.

הלב: (משאבה משוכללת) בכל פעימה 70 גר' דם שהם 5 ליטר דם בכל דקה ובסה"כ 7,200 ליטר ביום (300 מכלי ענק של מים מינרלים) שאותה הוא חייב להזרים בעוצמה רבה שתגיע עד לנימה הרחוקה ביותר ומנגד בעדינות רב אל הריאות.

יסוד האמונה - אין לתלות את התופעות בסיבות טיבעיות.

שני ציידים מסתובבים ביער, ופתאום אחד מהם מתמוטט. הוא לא נושם, עיניו מזוגגות. הצייד השני שולף את הטלפון הנייד שלו ומתקשר לשירותי החירום: "החבר שלי מת! מה לעשות?". המוקדן משיב בקור רוח "אל תדאג. אני יכול לעזור. קודם כל, תוודא אם הוא מת. ברקע נשמעת יריית רובה. הצייד שב לטלפון ואומר **"בסדר הוא מת, מה עכשיו?"**

רשימת תפוצה hamaor.net@gmail.com

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

גאונות בלתי נתפסת

נמצאים אנו סמוך להילולתו של גאון עוזנו והדרת תפארתנו, רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל. לא מודדתי את גדלותו של מרן זצוק"ל. **"מי מִדְד בְּשֵׁעָלוֹ מַיִם"** (ישעיה מ, יב)... אולם ברור כי זו לא היתה נשמה בסדר הגדל של הנשמות שאנחנו רגילים להכיר... כתבתי עליו שהיה **"גאון הדורות"**. בא אלי מישהו וטען: למה כבודו כותב כך? וכי בדורות הקודמים לא היו גאונים? הסברתי לו, **כי בטוח אני שבכל דור שבו היו שמים אמת מרן, היה גאון**. ראוי הוא אם כן שנקרא לו **"גאון הדורות"**!

גאונותו היתה בלתי נתפסת: יש בעולם גאונים בעלי זכרון וכשרונות, אבל אין להם את ההיקף שהיה לו. זה יאמר לך מדרש כזה וגימטריה כזו, זה יודע דף כזה וכזה, אבל כשתבקש מהם להשוות את ההלכה פה להלכה שם, הם יאמרו: עד כאן. יותר מזה אני לא יכול.. חושן משפט אני לא יודע... למרן היה הכל - גם במדרש, גם בקבלה, גם בהלכה. הוא היה גדול ועצום מאין כמותו! **כשהיה לומד גמרא, היה יודע את הגמרא עצמה, את הווהר על הגמרא הזאת, ואף את "שער הכונות" על הגמרא הזאת. הכל! זה היה מורנו ורבנו!**

הרב שרעבי זצ"ל, זקן המקבלים, למד בישיבת המקבלים 'נהר שלום'. כשהיו מתקשים בשאלה מסוימת, נהגו לכתב את שאלותיהם ולהגישן למורים ורבם. על אף גדלותו הרבה היה שולח הרב שרעבי חלק מהשאלות בקבלה למרן, והוא היה 'שולף מן השרוול' תשובות... כל ספרי הקבלה היו אצלו כמזנה בקופסא.

כך בקבלה, וכך בפשט, במדרש ובכל דבר. הוא לא היה רק זכרן מפלא, אלא כל התורה כלה היתה מקפלת אצלו. הכל היה אצלו מקטלג. לפעמים היה נכנס לחנות ספרים ומתעניין באיזוהו ספר שחסר לו. הוא היה מקבל את הספר, בו במקום קורא אותו מהחל עד כלה. לבסוף אומר למוכר: "מחילה, אני לא צריך את הספר, גמרתי אותו... מחל לי, ובעזרת ה' אקנה ממך ספרים אחרים..." הספר כלו כבר בתוך הראש, ואין טעם לקנות!

דוקא כאשר תתאספ ותתגמד היכולת - וכל אחד יכיר בברור כי הוא שירים ונפולת, אזי יפציע לישראל שחר גאולתם - **תתנומם קרנם** ותנשא מלכותם. כל הניסים שנעשו עם ישראל בגאולת מצרים - ישוּבו ויעשו עמם בגאולה העתידה **בשובם לירושלים**.

מטרת המטרות של כמיהת הנשמה, להתאחד עם אלוקים

הכליית: 2 כליות שמשקלן כל אחת היא 150 גרם בלבד. מעבדות 1,700 ליטר דם מידי יום וממחזרים אותו מלבד השתן הנפלט החוצה.

המוח: (המחשב המשוכלל) מרכז תקשורת של מאות עצבים השולח עשרות מיליוני שדרים כל הזמן ומפעיל את כל החושים השרירים הרצוניים ובלתי רצוניים.

העיניים: (המצלמה הכי משוכללת בעולם) בעין יש 1,000,000 סיבים וורידים זו הסיבה שאי אפשר להשתיל עין. שרירי העיניים נעים ומתכווצים 100,000 פעם ביום.

חוש הטעם: בכל רחבי הפה יש בערך 10,000 חיישני טעם שחשים בצירופים ודרגות של מתוך מרן חמוץ מלוח וכו' והמוח זוכר את כולם!

רבי חיים מצאנז זצ"ל: העיד שרבינו חיים בן עמר זצ"ל חיבר את ספריו ברוח הקודש. היה זה בהקשר לשאלה שהפנתה אליו במכתב. כיצד יש לנהוג במלמד שהעיו להוציא משפתיו כי ספר אור החיים הקדוש לא נתחבר ברוח הקודש. בתשובה לכן השיב הגאון בין היתר וזה לשונו: קבלתי מכתבכם והנה לא ידעתי **מה ספק לכם** שרוח הקודש שורר גם עתה על הראוי לו.

אף על פי שבטלה נבואה מן הנביאים וכו'... יהיה איך שיהיה כולי עלמא מודים **רוח הקודש לא נסתלק מן חכמים**. ולכן בעל אור החיים נשמחו בגנוי מרומים. בודאי חיבר ספרו ברוח הקודש לכן המלמד המכחיש רוח הקודש של רבי חיים בן עמר הוא אפיקורס שאינו מאמין בגדולי ישראל שהעידו עליו שהיה ראוי לרוח הקודש המלמד הזה כפר בעיקר.

רבי יוסף אבורביע מחכמי ורבינו מרדכי הרביץ תורה בטיטאן היה מפורסם בחסידותו וביושרו ובענותנותו הגדולה. הוא הרביץ תורה ברבים ושימש ספרא דדיינא בבית דינו של הגאון נר המערבי רבי **שמואל** ב"ר **יצחק נהון** זצוק"ל.

בשנת תרס"ו עלה רבי יוסף עם נכדו הגאון רבי **עמרם** אבורביע זצ"ל וקבע את מושבו בירושלים על התורה והעבודה. ניפטר ביום ה' לחודש אדר שנת תרע"ח (1918) וניטמן בהר הזיתים.

בן 80 הגיע לבידיקות אצל הרופא. הרופא נדהם מהכומר והבריאות של הזקן ושאל אותו מה עושה אותך כל כך בריא? ענה הזקן: אני צייד טוסיס בר. כל בוקר אני קם לפני הנץ החמה, ורץ אחרי טוסיס עד הערב. הרופא אמר: לא נראה לי שזאת הסיבה, בודאי יש כאן משהו עמוק יותר. תגיד באיזה גיל מת אביך? שאל הזקן: מי אמר שהוא מת? אתה רוצה לומר שאביך עדיין בחיים? בן כמה הוא? שאל הרופא הזקן אמר: לאבי מלאו 99 שנה, ולמעשה הוא היה אחי הבוקר בצעיר. זה מה שמחזיק אותו בכושר. הרופא אמר: מדהים, אבל עדיין לא נראה לי שזאת הסיבה. תגיד באיזה גיל מת סבך?

שאל הזקן: מי אמר שהוא מת? אתה רוצה לומר שסבך בחיים? הוא צריך להיות בן 120 לערך. אמר הרופא הזקן השיב: לסבי מלאו 118 שנה. הרופא המתוסכל אמר: אני מניח שגם הוא צד איתך הבוקר? לא, אמר הזקן, סבא לא יכל לבוא היום כי הוא מתחתן. מתחתן, נדהם הרופא, מדוע בן 118 ירצה להתחתן? מי אמר שהוא רוצה? שאל הזקן, **ההורים לוחצים**...

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשדי, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, לאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לולית, פנחס חיים אוחנה בן ניניה, נעימה בת עזיה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מזל בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבי, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בונגיס, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אליוער בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי **מן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

מספורי המגיד

בשוק השידוכים לא הטרידה אותו לרגע המחשבה, מה יהיה בעתידו? בפעם הראשונה זרקו לו מחשבה כזו ודבר זה הביאו לידי מבוכה עצומה.

צארטיל החכמה קלטה את מבוכתו והבינה כי אפרים זלמן לא ערוך לשמוע כאלו תוכניות. אבל הרי עליה מוטלת האחריות לדאוג להסיר את אבן הנגף שחוסם את הדרך להקמת ביתו, עליה א"כ לחשב מסלול אחר.

עידו התחיל להתאקלם בגבעתיים, רחוב כצנלסון בו גר היה שקט לחלוטין, איש לא חשד בבחור שלבוש בצורה צנועה מאד כי הוא אחד מגדולי המתכננים של מו"ץ (פלמ"ח) כמעט כל שבוע היה מתכנן תכנית מיוחדת שהועברה לידי ראשי ההגנה ומו"ץ בדרכי דיוור סודיים ביותר הפעם הרעול היה מחוץ לתמונה לחלוטין, קליינצ'יק בימל המעסיק הקשוח ביותר, הזהירו הזהר היטב שלא יערב אף אדם מלבד הבלדרים שהוא יתן לו והדעות רק בדרכי המידור הטלפוניים.

ובירושלים יושב לו עוזי דהן ראש המחלקה הירושלמית של האצ"ל ומוגיע את מוחו לפתרון היעלמות עידו ראש התיכנון שלו בלא להותיר בדל רמז היכן הוא, הוא כאילו נשאב לאיזה מקום שהוא מחוץ לתחום. תקופה ארוכה שאין ממנו שמוץ ידיעה האם פגעו בו המפגעים שנסו לרצחו נפש והוא אינו בחיים גופתו לא נמצאה בידרה כי הוא ברח ממנה יומיים קודם לכן אבל ידעו המפגעים היכן הוא נמצא ושם רצחוהו. או אולי ברח למקום מסתור וטשטש כל עקבות כדי שלא יהרגוהו.

אם לא די בכך, גם רעול הפנים שהביאו אל שורות האצ"ל נעלם אף הוא בצורה מסתורית מאד, דבר זה היה יותר מוזר בעיניו לחלוטין האם יש קשר בין שתי היעלמויות, הרעול אמנם לא היה פעיל אצ"ל ולא היה חייב לאיש דבר, אבל הוא הביא תועלת בגייסו למחתרת עשרות מטובי הבחורים הירושלמים, לא היה לו הסבר למה לפתע נעלם בלי לידע אותו על כך. עתה הוא במשבר של ממש אין לו מי שיתכנן לו את המבצעים, זה מוריד את איכות הארגון בעשרות מונים ויש לו די הרבה אויבים שמחכים לכל מעידה שלו.

הוא הבחין בחושי המוחודדים כי המערכות של יריביו מהשמאל עלו רמה, אך עדיין לא עלה על כך שעידו שנגעלם מהאופק שינה את כתובתו הלאומית והוא בתעסוקה מלאה ברשות השמאל, דבר שקשה להתקבל אצל כל מי ששיק לארגון הצבאי לאומי מי שמכיר את נפש הפעילים כולם מאוחדים באותה מטרה איש מהם לא שנה את האוריינטציה הפוליטית שלו בעד כל הון דעלמא.

גם מוחו היה עסוק עד למעלה מראשו בהישדדות, הוא היה על הכוונת אצל הבריטים בשל הפעילות שלו שכבר לא הייתה איכותית ופעמים רבות נתפסו אנשיו באמצע הפעולה, מאז שעידו נעלם לא היה לו תכנונים ואוניים כבעבר.

בדלית ברירה הוצרך להשתמש בשרותיהם הטובים של התאומים מושיקו וגואל רצון, אך המרחק היה רב למדי, כמה שניסו להתעלות על עצמם, היה הדבר מעל השגותיהם, לא היה להם מעוף וחזירה לעומק כפי שהיה לעידו, הם ידעו לקרוא מפה אבל ברמה די בינונית, התוצאות הביאו שעוזי לא היה יכול לקחת על עצמו תוכניות גרנדיוזיות כבעבר, גם חוסר שיתוף הפעולה עם מו"ץ וההגנה הביא שהמבצעים הבאים היו יותר נקודתיים ופחות אמיצות כפי שהיה בעבר, כבודו נפגם מאד, טענות רבות הופנו אליו מראשי הארגון על חוסר אפקטיביות.

דבר זה דכך אותו מאד, חשד החל לעלות לפתע לנקר במוחו, אולי לגואל ומושיקו היה יד בהרחקת עידו מהארגון, רק הם היו המרוויחים מהרחקת עידו ממרכז העניינים. בתחילה הזדעזע מעצם המחשבה, אבל ככל שעקב אחרי מושיקו וגואל הבחין כי הם מדי מסתוריים, יש להם יותר מידי סודות, אולי הם לא כאלו צדיקים, שווה בדיקה.

הוא החליט לבדוק את הנושא יותר לעומק, בערב אחד נגש אל ידו סרג'נט (סמל) ביל ארוזין שהכיר כשישב במעצר מתמשך אצל הבריטים, הוא הצליח להתחבר על ביל ארוזין שהיה הסוהר שלו, כך התרסק קשר נסתר ביניהם שמחזיק כבר זמן ארוך מאד, למרות שביל ידע שהוא עוזר לאויב המשטר, לא יכול היה להימנע מלעזור לו בכל מיני תחומים שסבר שהם לא ממש מזיקים.

כך הצליח לדעת ממנו על ניסיון ההתנקשות בחיי עידו, ביל עורר במוחו את החשד כי שנים או שלושה בחורים מאצ"ל קשורים לניסיון הרצח בעידו, הוא עצמו לא ידע מי הוא עידו, אבל הבין מבעל הדירה כי שני הנרצחים היו ביומם השני בדירה, קשה להאמין שהרצחים ידעו על כך, קרוב לוודאי שהתכוונו לשוכר הראשון.

מעקבות שנותרו בדירה ניכר כי היו שם לכל הפחות שני בחורים מהיר תנועה קילרים מקצועיים (שמירי חרב) שהיו בדירה אולי שתי דקות, הם פעלו כרוצחים מקצועיים ביותר דוגמת המאפיה שמוציאה משפט מוות (לצער בהיותי אבך צעיר "זכיתי" לראות סוג משפט כזה בהיוויי [כביש מהיר וסואן ביותר] שיוצא מני יורק, זה לא אורך רק מס' שניות, הם ריססו את המכונית בצורה כזו שלא היה שיק שמישהו יצא משם חיים, הם עשו זאת במהירות האור לא הספקתי להבזיק בעין והם אינם רק שלולית הדם הענקית שניגרה מהמכונית סיפרה על מסע בלהות שהתחולל שניה קודם לכן).

בתחילה לא העז עוזי לחשוך במושיקו וגואל כי יש להם יד בניסיון המתועב שעלה בחיי שני יהודים שלווים חפים מפשע, יש גבול כמה אנשים יכולים לרדת בגין קנאה, אבל כשראה את צהלתם באחרונה, התחיל לחשוך שאולי עשו את מה שעשו כדי להרחיקו מהשטח, עוזי החליט לא לסמוך על האינטואיציה הבריאה שלו אלא לבסס את החקירה עם מסמכי אמת.

לאחר החקירה הבליסטית קיבל סרג'נט ביל מידע ברור עם אלו נשקים התבצע הרצח, הוא הסכים להעביר את הממצאים לידי עוזי שלא היה צורך להתאמן הרבה כדי להשוות בין הנשקים שהיו ברשותם, כי הכזורים נורו מאקדחיהם, עוזי הודה לביל וביקש ממנו, לא לעצורם לעת עתה, אלא לתת לו להעמידם למשפט המחותר. ביל לא היה מוכן להבטיח לו, עזרה בתחום כזה עלולה לסכן את כל מעמדו

מספורי המגיד

ולהעמידו כמשתף פעולה עם אנשי המחותרת, דבר זה עלול לעלות לו לא רק במשרתו אלא גם להיות נדון במשפט צבאי ובתנאים מסוימים (על שיתוף פעולה עם אויב בשעת מלחמה) הוא עלול לשלם בחייו.

עוזי חש בדילמה רצינית, עתה במו ידיו עלול הוא לאבד שניים מטובי אנשיו שעזרו לו בתכנון מבצעים, זה עלול לפגוע באצ"ל מאד, ברגע שפנה לביל ארוזין הוא הסגיר אותם לידי האנגלים, ברגע שהמידע הגיע לידי ביל ארוזין מידע זה עלול להגיע לעוד קצינים מאנשי הבולשת, ועל כן הסכנה שיתפסו גדולה מאד, כעת יסרו מצפוננו על שדחף לחפש את אלו שהיו שותפים לפשע, לתקן את חטאם לא יוכל ומאיך הפסיד את שירותיהם.

~~*

כסלו תש"ו, שמונה חודשים לאחר שעידו מתבסס בגבעתיים:

עידו בכל התקופה שמר היטב על כל הנהגותיו, הוא מצא בית כנסת לא הרחק מביתו בו היה מנין תוניסאי בנין, הוא הצטרף אליהם בשל חיבתו העזה למנהגי עדות המזרח. רוב היום ישב על התורה והעבודה, הוא מצא שתי חברות מתוך המנין התוניסאי, הוא אהב את סגנון לימודם שלא הלך בגדולות, אלא להבין את הפשט היטב עם כל דיבורי המהרש"א הייתה להם סברא ישרה שהתאימה לסגנון לימודו.

אך ביחס ל"רעול הפנים" התברר לו כי עשה מקח טעות, הלימוד עמו היה יגע מאד, התברר שלאותו בחור נשגם בלימודיו הקפיד ללכת עם "מאסק" (מסכה כבקורונה) שעטפה את כל פניו עד שרק חורי העיניים ניכרו בהם ותו לא. יש קושי עצום ללמוד גמרא, הייתה לו איזו חסימה במוח בלתי מובנת, סוגיות ממש לא עניינו אותו, הוא אהב ללמוד רק דברי הגות ומחשבה, אך לא בתחום היהדות, אלא של חכמי אומות העולם, אריסטו אפלטון סוקרטס וכו', בעיקר התעמק בכתבי הפילוסוף ברוך שפינזה שר"י, בזה שלט היטב וגילה הבנה חזקה מאד, אבל בכל מה שנוגע ללימוד גמרא, אפילו סוגיות שנראות פשוטות ביותר לא הסכים לשתף פעולה.

עידו היה בעל הסברה מעולה, גם מטומטמים יכולים היו להבינו בנקל, אבל לגודל החרפה כשהגיעו דבריו לאחזי "רעול הפנים" ריחפו המילים באויר, כביכול מתעכבות עד שיורשו להיכנס לתחום הקליטה, נראה כי לבחור יש אטמים באחזיים או במוח, הוא פשוט לא התחבר עם מה שקשור לגמרא ואפילו לחומש, אפילו הדבר הפשוט ביותר היה בלתי נתפס במוחו המטומטם. גם כשהבין משהו החליף את הדברים ותמיד אמרם הפוך בגאונות מופלאה (נוות ביתי תליט"א אומרת: אם יש שני צדדים לסדן או למפה, ישנם כאלו שתמיד יבחרו לעשות אותה בצד ההפוך ח"ל).

עידו כמעט נואש מהחברותא, הוא חשב לעצמו בצער שטעה שעודד אותו ללכת איתו, בלי לברר עד כמה יש לו קשר עם גמרא, הנה מצא לעצמו במקום מגוריו שני בחורים נפלאים שניתן ללמוד איתם כל חומר עיוני, לא היה לו כל צורך לעוד, עתה נגזר עליו להיות רב פרידא, אם לכל הפחות תלמידו מוכן היה אף הוא ללמוד ד' מאות פעם, היה מקבל בדיעבד את התפקיד, אבל רעול הפנים לא היה מוכן להשקיע אפילו פעם אחת, הוא היה מראה סימני קוצר רוח כל אימת שעידו טרח להסביר יותר מפעם אחת, היה פולט לעברו "מיש אוף אַניינע בלאט" עבור לנושא חדש, דבר זה הביא לו להרהר, האם מחויב הוא להבטחתו שילמד אותו תכנון ואסטרטגיה צבאית והלא מטומטם הוא לחלוטין, אך יבין אפילו את המפה הפשוטה ביותר, הוא ניסה לחמוק מההתחייבות שלו.

אך כאן גילה "אגוז קשה" ביותר, הלה עמד בכל תוקף על קיום ההבטחה, אלמלי כן לא היה עוזב בעד כל מחיר את ירושלים עיה"ק, ומה שקשור לטומטום מוחו, זה קשור רק ללימודי גמרא וחומש, הוא פלט לו בלי לפרט, כי עבר טראומה קשה בחייו זה קשור ללימוד, מה שהביא לחסימה מוחית לכל מה שקשור ללימודים יהודיים, אבל תחומים שמעניינים אותו הוא מבין היטב, בזה מוחו עובד פלאים, עובדה שיש לו ידיעות מופלאות במאמרי אריסטו ואפלטון ושפינזה שמאד מסובכים בפיתולים פילוסופיים ואין לו בעיה לעכל את החומר, עידו נלחץ מאד, טבעו הישר הסכים עמו וכי מה אשם הוא במצבו, לך פרע לרעול הפנים חובו אף שהלה לא עמד בהבטחתו.

לפתע התגלה כי בתחום לימודי האסטרטגיה יש למטומטם הירושלמי מוח אדיר, אם גמרא ואף חומש לא הבין אפילו ברמת טקסט פשוט, הרי שאת לימוד האסטרטגיה תפס בצורה מופלאה ביותר כמטאור, תוך תקופה קצרה ביותר ידע רעול הפנים להבין אך קוראים מפות ואך מתכננים מבצעים מורכבים ביותר, על פי הנתונים הטופוגרפיים של כל אזור. הוא גם ידע להכין תשתיות לוגיסטיות ברמה שאפילו עידו יצא נדהם לחלוטין, היו פעמים שאף העמיד את עידו בטעויות דקות.

"אמור לי חזיק (קיצור של רעול כפי שכונה את עצמו בקצרה) אך אתה מיישב את הסתירה בין קהות מוחך בתחומים תורניים לבין גאונותך האדירה בתחומים חילוניים?" עקץ עידו את רעול הפנים.

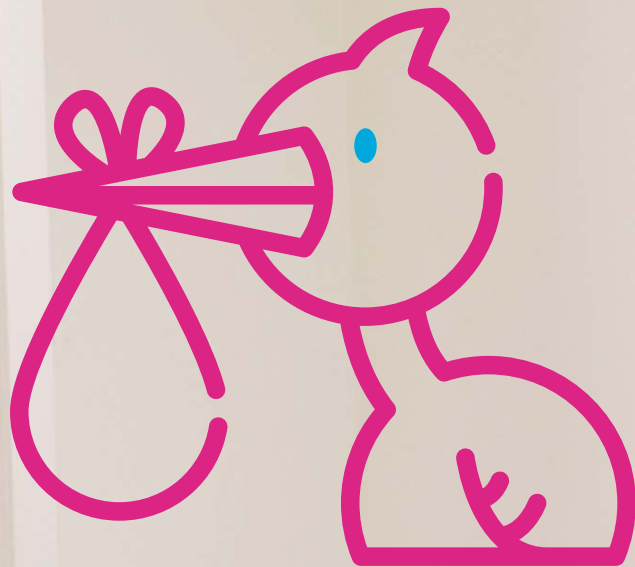
"למה צריכה להיות סתירה? שאל רעול הפנים בתמימות מעושה (ומאוסה) למה שאוהבים יש משאבים רבים במוח, ומה שלא, לא מפנים משאבים".

מאותו רגע חש עידו בחילה עזה מאותו בחור ירושלמי קל דעת, שלא מעניינת אותו האידישקייט בכי הוא זה, רק דרכי לחימה ופילוסופיה חילונית, הוא החל חושד בו באפיקורסות, לפיכך לא נתן לו לגעת בינו כדן מין, דבר שהכעיס את הרעול עד לשמים, "דער שטיק מזרחניק וועט מיר האלטין פאר אנאפיקורעס?! אותו מזרחיסט יאחזני לאפיקורחסי!?"

לא היה קשה לו לסלוד מעידו שנראה בעיניו עוף מוזר ביותר, הוא לא יכול לסבול את אדיקות היתר שאפיינה אותו, כל דבר שנכנס לבית היה מברר "שתי וערב" אם הוא מעושר כדת וכדן, אם היה חשש קל שבקלים עם ההכשר שלו, לא היה נוגע בו כאילו הוא אסור בתכלית, שלא לדבר על ענייני שבת ועירובין שהיה מחמיר בהם עד לקצה האחרון.

לעומתו רעול הפנים היה מכניס לפה במוהירות האור, אגב חטיפת הברכה, השפתיים נעו בקושי, ספק אם הוא עצמו שמע מה אמר, הוא לא נזהר במיוחד בהלכות שבת, רק על מינימום הכרחי, נושאי עירוב לא עיינו אותו כל עיקר, מסובך מידי בשבילי, הפטיר בקלות דעת, גם

אין כמו הרגע
הזה שהעבודה
המוכנה נוחתת
אצלך בבית
במשלוח ישיר
ומהיר

לקוחות גרפומט

נהנים גם משירות משלוחים מהיר

בנוסף לשירות והיחס האישי
יש לכם אפשרות לקבל את החומרים
במשלוח מהיר עד הבית

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה

גרפומט
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

רח' אהלי יוסף 5 (פינת בר אילן), ירושלים
g5337722@gmail.com **02-5337722**

שעות פתיחה: ימים ראשון עד חמישי 10:00-19:00, ימי שישי וערבי חג 10:00-12:00